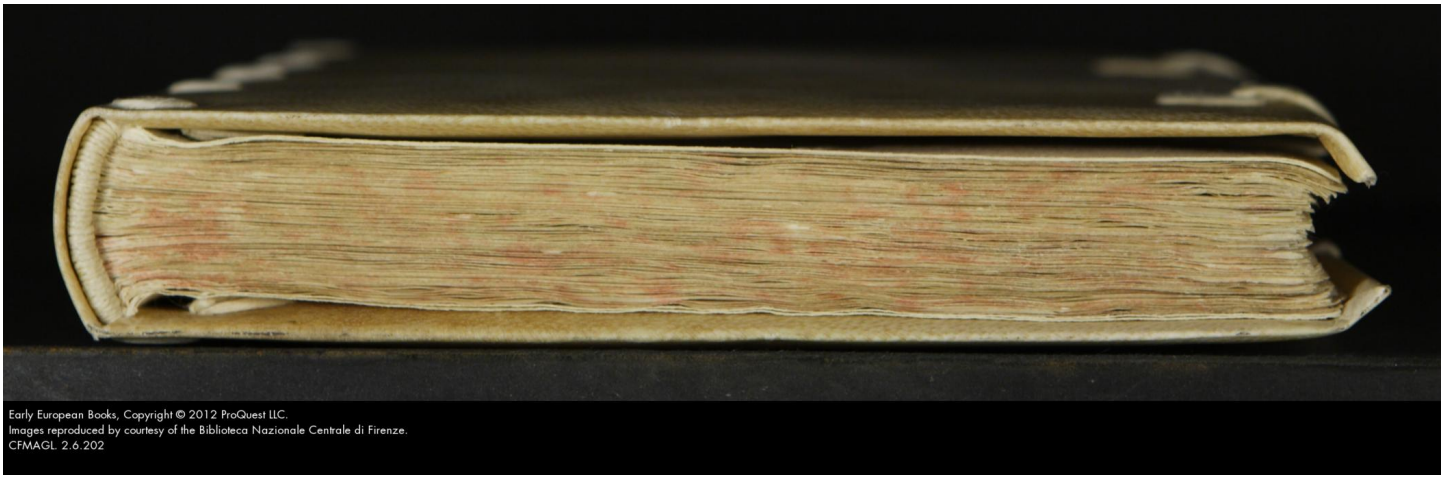

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.202

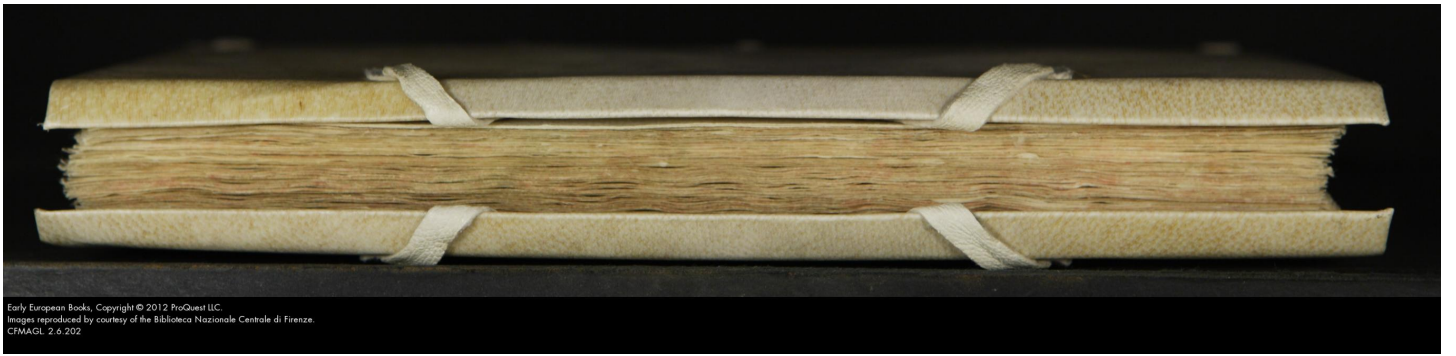

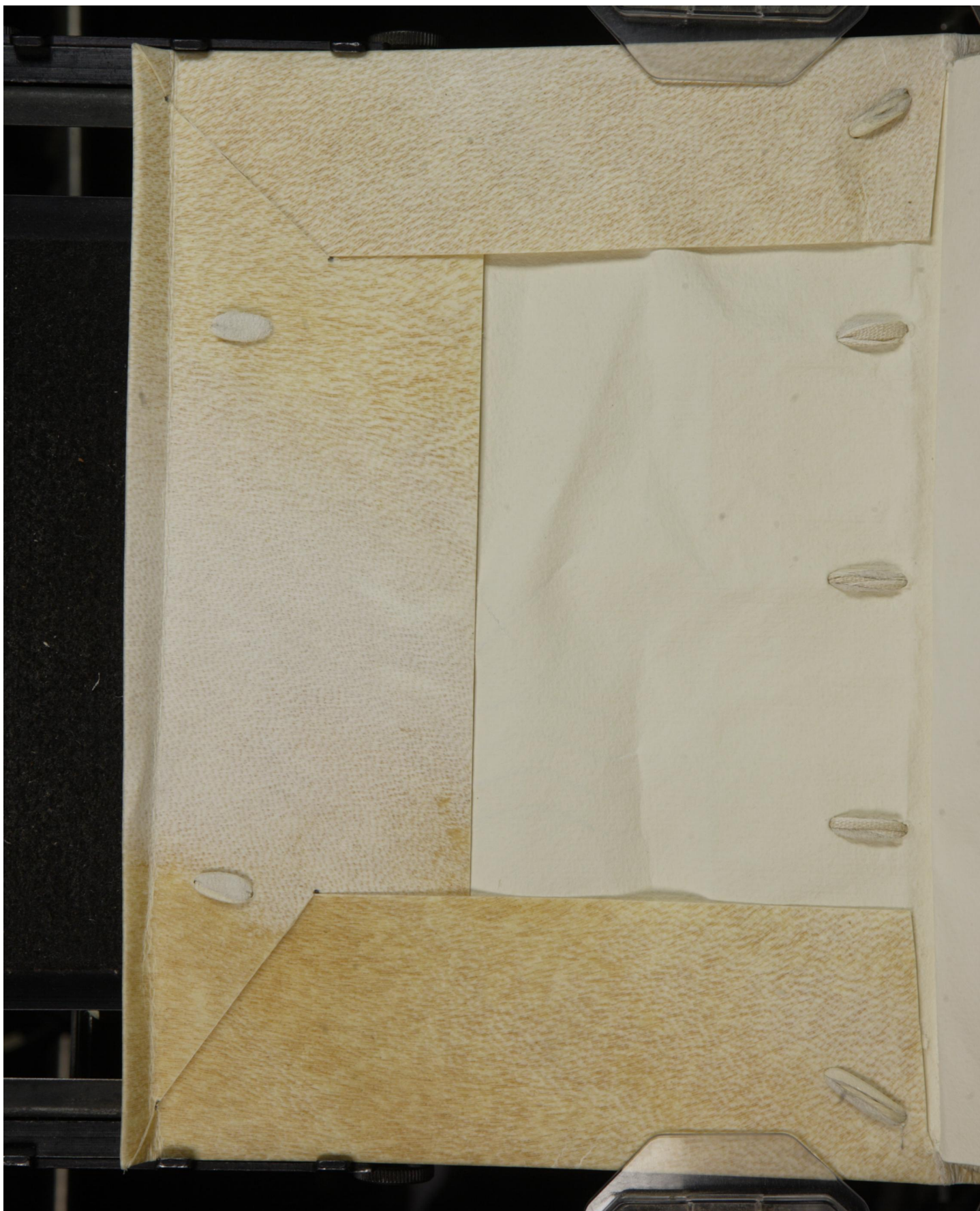
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.202

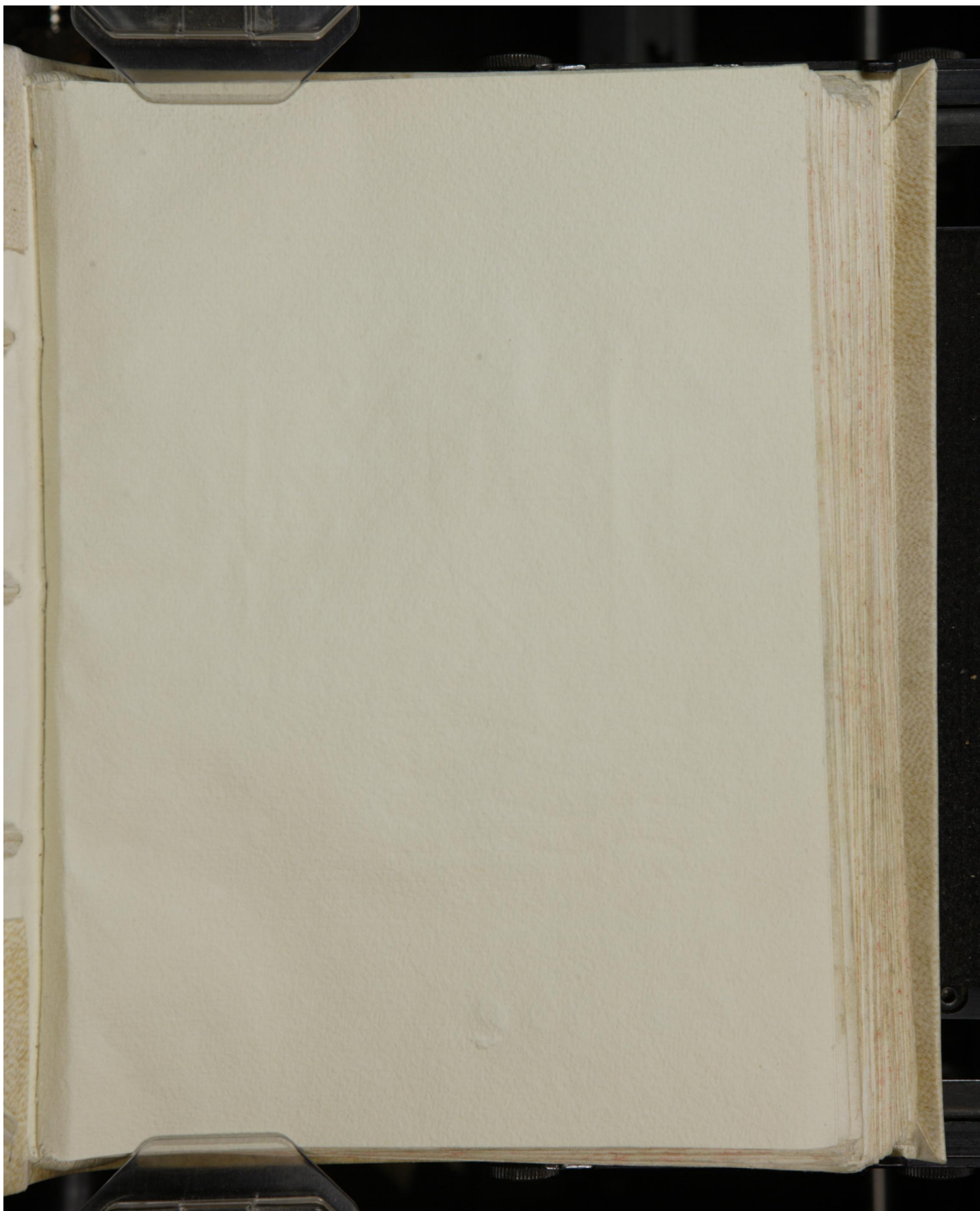

Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.202

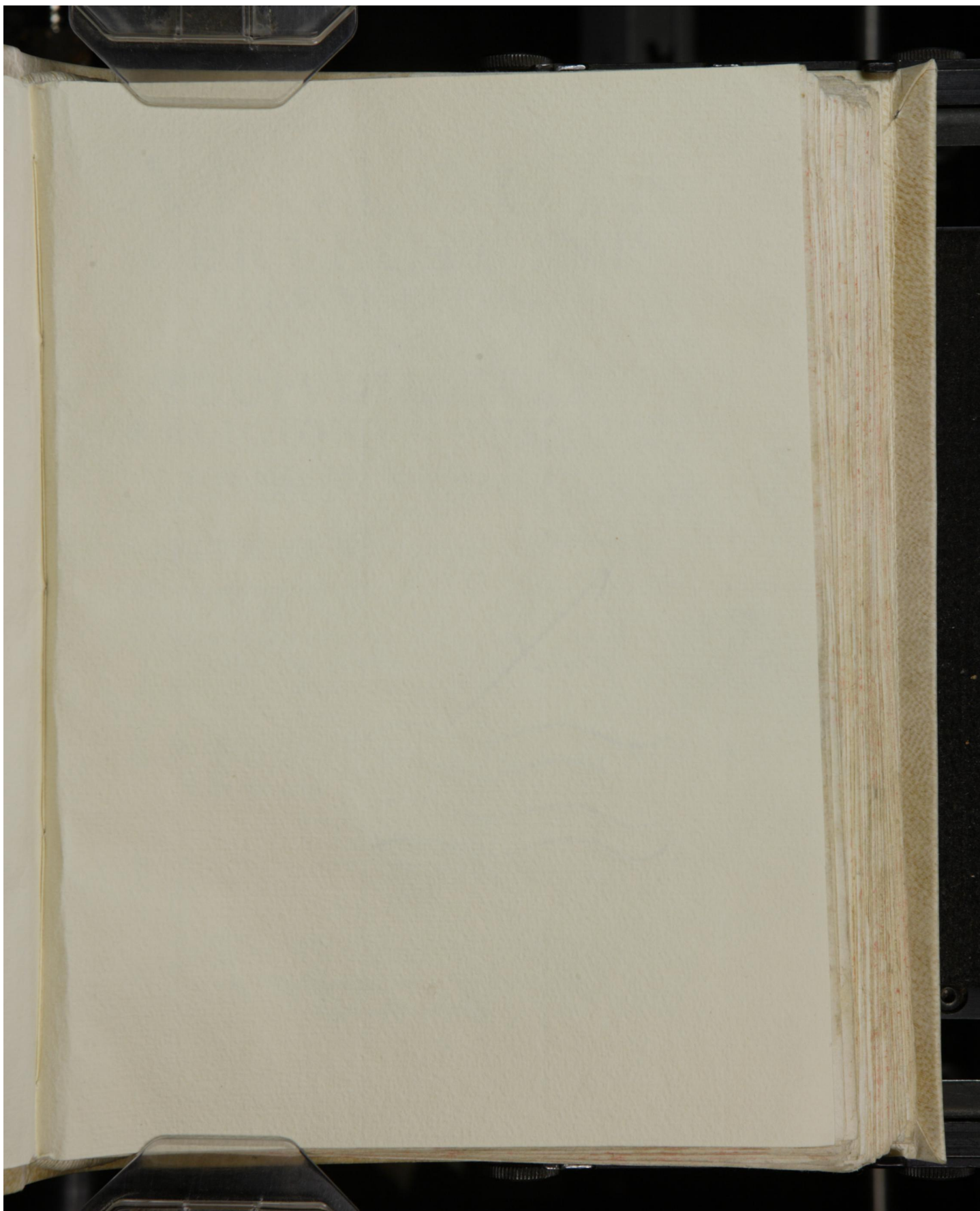

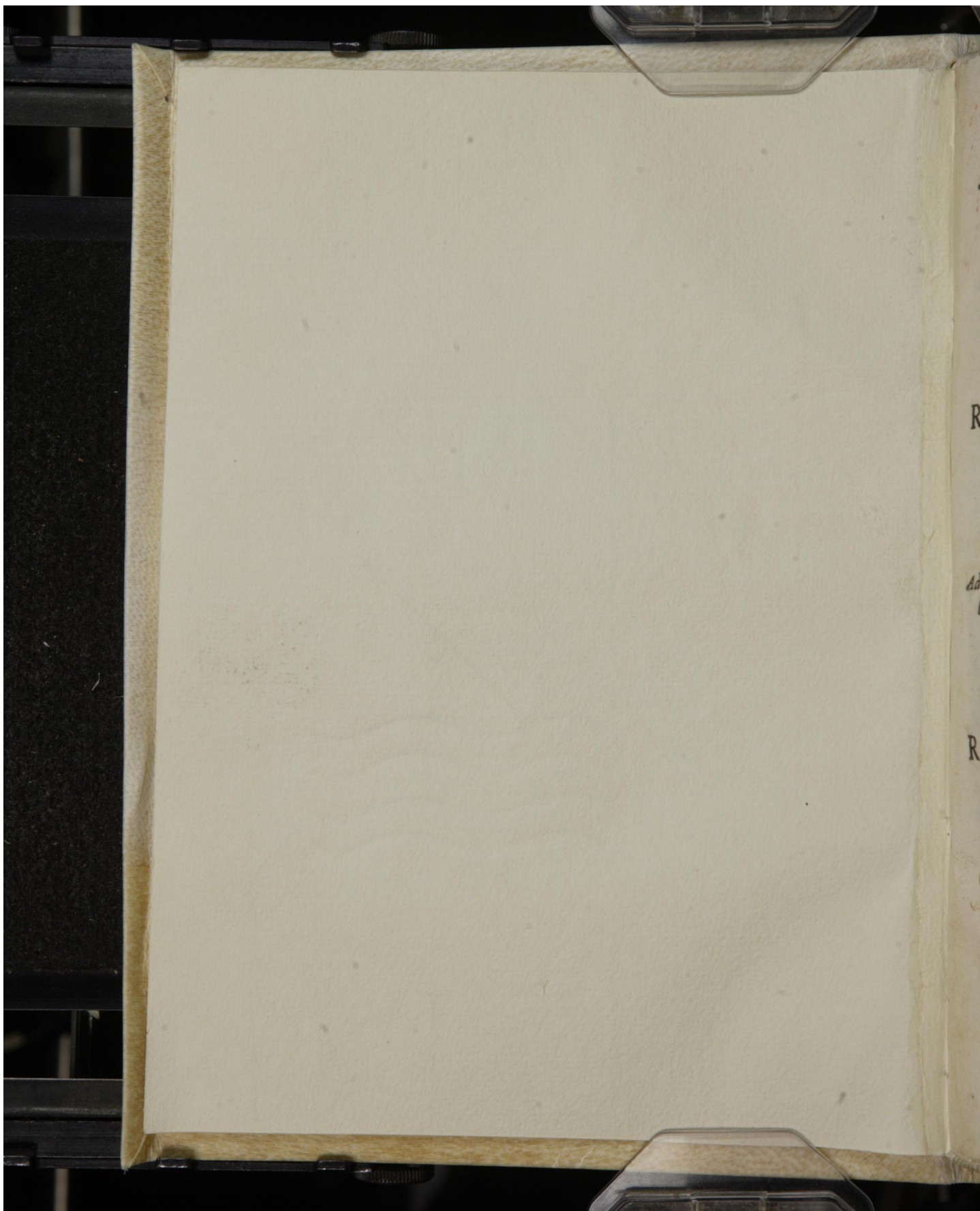
Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.202

2.6.202

AI
A P O L O G I A
P E R F E C T I O N I S
V I T Æ S P I R I T V A L I S,

Sinè

PROPVGNACVLVM
RELIGIONVM OMNIVM,

SED MAXIME MENDICANTIVM,

Contra

EPISTOLAM THEOLOGI CVIVSDAM

*Ad quendam Magnatem scire cupientem, quomodo posset distri-
buere bona sua temporalia ad pios vsus, cum utilitate
quàm maxima animæ suæ. Et cui Ordini Regulari,
vnum è Nepotibus suis vitæ Religiosæ desiderio
captum, deberet addicere.*

A V T H O R E

R. P. F. NICOLAO A IESV MARIA
Carmelita Discalceato Polono.

ROMÆ. Anno 1628. Deindè Genuæ. 1653.

Ex Typographia Benedicti Guaſchi:
Superiorum permissu.

APPOLOGIA
PERFECTIONIS
VITAE SPIRITUALIS

Sim

PROPOGNACULUM
RELIGIONVM OMNIVM
Imprimatur.

Ex auctoritate Illustriss. Magistratus Inquisitorum Status:

Laurentius Olineri Cancell.

Ad quendam Magistratum sive capitulum, quomodo possit distri-
buere bona sua temporalia ad pios usus, cum utilitate
quam maximam amittat. Et cui Ordini Regulari,
cuius est Religio in hac Religione deprehensa
capitulum, deberet addicere.

AUTHOR
R. P. F. NICOLAUS A IESU MARIA
Carmelita Dicalcatro Polono.

ROME. Anno 1628. Die 28. Genus. 1623.

Ex Typographia Benedicti Guaschi.
Superiorum permissu.

202. 6. 2

Ill. ^{mo} & Excell. ^{mo} D.

D. STANISLAO
LVBOMIERSKI
COMITI IN VISNICZ,
SENDOMIRIEN. SCEPVSIEN.
BIALO CERKVEN. &c.
PRÆFECTO.
SVPRMO REGNI POLONIAE
POCILLATORI.

F. NICOLAVS A IESV MARIA

Carmelita Excalceatus. S. S.

VENIT ad Arcam, & ad Vestibulum præmunificæ pietatis tuæ, utpotè tutelare Aylum, Illustris. Domine, mea hæc Evangelicæ paupertatis pauper Apologia; siue (quod verius fuerit.) sub rudi Apologiæ huius amiculo Evangelica ipsa Paupertas, decor Christiani Orbis, honestamentum Ecclesiæ, Primiceria Regni Calorum. At (inquier) quid illa sit? An non sufficit sibi nuda, quæ nudum sequitur Deum, quæ nudum Deum capessit? Imò (inquam) sufficit sibi, sufficit Deo; sed non sufficit Theologo neoterio, qui sponsam Christi inique suspicit seminudam, bonus videlicet misericordiæ corrogator, pius obuelator Crucifixi; qui tamen gaudet per tot sæcula nudum esse, nudum vel pingi. Dicam sincere quod sentio. Evangelicam Paupertatem nostri Sarmatæ ad Martem nati, in Marte viui, velut miraculum longo iam æuo suspiciunt, & conuenerantur; vnus in pace

a 2

Theo-

Theologus fastidiosè oblatrat Paupertati, quæ olim est de
Theologia benemerita, & quodammodo Apex, & summa
Theologiæ. Quodque amplius demirere, Optime Princeps,
credideris, hominem inuidere Paupertati lætitiâ, & prædiui-
nam hilaritatem; illam siquidem non modò nimis ieiunam,
atque viciatim quæstuantem negligit, si non contemnit; sed
intrâ cœnobitica septa lingua, spirituque psallentem si non im-
probat, minus probat. O tempora. O mores. Sed habent
suum vel Astra Sirium. Ergo venit in vmbra tuam, & Apo-
logia mea, & sacra multorum Pauperies, eo nomine Famu-
lantium Deo; vt te obumbrante commodius queant istam Ca-
niculam deuitare, imò reflectere, ac toto Ecclesiastici Poli am-
bitu depulsare; ne tam præpostero Sydere Euangelicæ Perfe-
ctionis germina latè iam, ac feliciter in nostra Polonia pullu-
lantia, superuacue, aliquando ingemiscamus esse decocta. A
te verò præ cæteris, Illustrissime Princeps, auspiciu capi, pa-
trosinium quæri planè debuit, Apologiæ quam conscripsi, Pau-
pertati sub qua mereo; qui (vt innumera tuarum virtutum lu-
mina Solis instar indice non indigentia, prætermittam) sa-
cræ sapientiæ candidatos consueuisti semper in oculis ferre, &
Christi Pauperes ita in delicijs computare, vt effuso diuitiarum
censu nostri Ordinis consecraueris & ad conuictum Euange-
licum patens Cœnobium, & ad Psalmodiam sacram Tem-
plum suffoderis, erexeris, fastigiaueris! Age itaque Princeps,
munificentia, & religione compar, excultæ à te Pauperratis no-
stræ hanc accipe et si imparem fructificationem, vberiora deinceps
pollicitantem, hanc interim si benignè suscipias; & boni
consulas. Salue, & Vale diu sospes, & felix tuæ Poloniæ, no-
stro Carmelo, Cracouiæ è nostro Conuentu Sancti Patris
Ioseph. VII. Kal. Ianuarij. 1626:

LE.

LECTORI. S.

U^{TER} V^M libellus hic lucem aspicit. Quid commentitia de clandestina editione calumnia valeret? Palam profertur veritas: nec qui benè agit odit lucem, aut reformidat examen. Prodierat nuper liber iste Romæ, ut in præsens: at anonymum aduersus quem scribitur, nescio quæ suspicio incescit non fuisse id Superiorum permissu factum. Quid ei defuit? ipsam prodeundi licentiam gerebat in fronte. Tuam fidem, anonyme, putastin' auctorem adeò perfrictæ frontis, ut tam splendidum mendacium, cuius publicè argui posset non erubesceret? vel adeò dementem, ut librum bonum, nulliusq; censuræ metuentem clam vulgaret, cuius palam edendi licentiam probè sciret sibi non denegatum i i? An ideò dubitasti, quòd eam non ipse Sacri Palatij Apost. Magister, sed eius socius impertiuerat? Excuso ignorantiam facti: nesciebas longinquis in regionibus constitutus illam Romæ ab eorum alterutro concedi. Sed iam dubitare desine: ipsi Sacri Palatij subscripsit Magister. Perlege quod hoc operis est, atque errorem depone, teq. nequicquam veritatem impugnare conosce; non opprimitur ista, sed instar palmæ aduersus obnixum pondus assurgit: eiq. est imperuium nihil: per medios ire satellites, & perrumpere amat saxa potentius ictu fulmineo.

PRÆ-

PRAEFATIO.

TIBI soli tacebunt homines; & cum ceteros irriseris, à nullo confutaberis? Iob. 11. Scriptura sacra Catholici tractatores (ait Seraphicus Bonauentura in apolog. pauperum) mox ut suboriri senserunt peruersorum dogmatum germina, magno studuere eo natu illorum conuulsioni operam diligentem impendere, ne si in altum succrescerent, stationis Dominicae semina suffocarent. Porro diebus istis nouissimis, quibus clarius Euangelicae veritatis fulgor illuxerat, dogma quoddam repullulans, iamq. in scriptis redactum comperimus, quod tamquam fumus teter, & horridus erumpens abyssi puteo, ipsiusq. Solis Iustitiae spectantibus radijs, se veluti obijciens, Christi anatum mentium hemispherium obscurare contendit. Comparuit scilicet in Polonia anno Domini vigesimo quarto supra millesimum sexcentesium epistola quaedam Theologi anonymi; ad quendam magnatem scire cupientem; quomodo posset distribuere bona sua temporalia ad pios vsus: cum utilitate quammaxima animae suae, & cui Ordinum Regularium, vnum è Nepotibus suis, vitae Religiosae desiderio captum, deberet addicere? Quae inquam epistola, ut pietatem callide praeferre conuincitur, ita cautè perlegenda est, dum pulchra specie Sanctitatis, praeposterè auocat ab ipso culmine Sanctitatis. Appositè Ieremias cap. 23. *A Prophetis Ierusalem egressa est pollutio super omnem terram; Hoc enim* (inquit Hieronymus) *utimur testimonio aduersus eos, qui epistolas plenas mendacio, & fraudulentia, & periurio in orbem dirigunt, & aures audientium polluunt.* Sed (quod plerique insignes viri tacti dolore cordis intrinsecus perlapè conquesti sunt) ad exortum huius obscurissimae caliginis, Doctorum dormitauit industria, si non etiam (quod indignius est) plurimorum scientia caligauit; ut propterea de Theologo pronuntiari debeant verba illa *Tibi soli tacebunt homines; & cum ceteros irriseris, à nullo confutaberis?* Enim vero

14
tò quoties impijssimi homines hæresum spicula aduersus Ec-
clesiam Dei torquere conati sunt, toties eorum tela ab inuictis-
simis scriptoribus acerrimè sunt infracta; *Tibi soli tacebunt ho-*
mines, ò Theologe, obtruncatas iam pridem hæreses nouo spi-
ritu refouenti, & quodammodo reanimanti? Quoties viri men-
daci spiritu instructissimi, errorum portenta Oibi inuehere ausi
sunt; toties inscitia illorum tenebræ ab alijs depulsæ sunt; *Tibi*
soli tacebunt homines tua scripta noxijs errorum seminibus res-
pergenti? Quoties præsumptione abrepti alij doctrinam San-
ctorum Patrum ad exitialia capitis sui commenta traducere
attentarunt: toties eorum conatus elisi, & Sanctorum Patrum
Doctrina illustrior reddita; *Tibi soli tacebunt homines* eorum-
dem Patrum sententias detorquenti, ac tuis sensibus inflecten-
ti, quandoque etiam mutilanti? Quoties carnalis prudentiæ
assertores perfectionis arcem oppugnare aggressi sunt; toties
vice versa expugnati sunt: *Tibi soli tacebunt homines*, dum no-
uam perfectionem moliris eiudem perfectionis apicem demo-
lienti? Quoties choros castrorum Dei, & laudes præliantium
bella domini persequi alij non dubitarunt; toties eorum auda-
cia vel impudentia repressa est ab eis de quibus dicitur: *exalta-*
tiones Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorū.
Tibi soli tacebunt homines in tuis scriptis de Psalmodia male
merenti? Quoties pœnitentiæ opera viri se ipsos amantes eli-
minare cogitarunt; toties viri Spirituales carnis odium instaura-
re non destiterunt; *Tibi soli tacebunt homines* austeram corpo-
ralis pœnitentiæ faciem non probanti? Quoties Paupertatem
firmissimum Religiosarum virtutum fundamentum viri cupi-
ditate possessi subuertere moliti sunt; toties eorum vires con-
fractæ atque irritæ conciderunt; *Tibi soli tacebunt homines* pau-
pertatem in communitam facile post habenti? Theologi ma-
gni nominis quorum nomina & scripta toto Orbe illustria per
omnes ætates coruscare non desinunt, acres passim oppugna-
tores, censores rigidos, duos linguarum & calamorum acu-
leos patiuntur; *Tibi soli tacebunt homines* Theologe anonymo,
& seripiones tuas sine approbatione & locò impressionis, qua-
si

si furtim, & veluti abortiuū foetum hominum oculis exponenti?

At verò (quod multo lachrimabilius est) cum cæteros irriseris, à nullo Theologe, confutaberis? Irrisisti Apostolicos viros, hoc est vitæ Apostolicæ sectatores, dum Christi, & Apostolorum perfectionem dignoscendam ex ratione viuendi comuni, in victu, & vestitu, siue ex manducatione, & potu, perperam docuisti; *Et à nullo confutaberis?* Irrisisti, inquam, Apostolicos viros, dum Religionem cum possessionibus in communi, & citrà externam austeritatem simillimam vitæ Christi, & Apostolorum pronunciaſti? *Et à nullo confutaberis?* Irrisisti Evangelicæ perfectionis & austeritatis cultores, dum Christi, & Apostolorum vitam fuisse blandam, & non rigidam insinuasti, quin etiam paupertatem Apostolicam præcepto & exemplo Christi firmatam non perfectioni aut voluntati, sed necessitati tribuisti, differens in hæc verba; *quod si Apostoli uni loco, vti nunc Religiosorum monasteria, fuissent adstricti, nec in ea suorum paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, proculdubio etiā stabiles, & certos redditus acceptassent; & à nullo confutaberis?* Accedit, quod Paulum vas electionis, & Doctorem gentium, ob labores vitæ Apostolicæ animarum causa susceptos, dixisse se infelicem obloquutus es, nec ab Elia Propheta Sanctissimo calamum abstinuisti; *& à nullo confutaberis?* Irrisisti o Theologe omnes Religiosos Ordines, pulchra scilicet tabernacula Iacob, & tentoria Israel; quæ sunt, vt valles nemorosæ, vt horti iuxtà fluuios irrigui, & tabernacula, quæ fixit Dominus, quasi cedri propè aquas; quia eorum fortitudinem quæ consistit in paupere & afflicta charitate, veluti expungere & irritam facere potuisti; *& à nullo confutaberis?* Irrisisti Ordines Eremiticos, eorum perfectionem, cæterorum Ordinum perfectioni postponens; cum tamen ex D. Thomæ, & aliorum Sanctorum placito, vita solitariorum præmineat vitæ in societate viuentium sicut id quod perfectum est præminet ei, quod ad perfectionem exercetur. *& à nullo confutaberis?* Sed & peculiares Ordines Religiosorum, austeritate, Psalmodia paupertate in communi, & pœnitentiæ cultu celebres, verbis illiberalibus,

bus, & doctrinæ tuæ imposturis irrifisti; & à nullo confutaberis?

Expectabam ego, qui aduersus Theologum, velut olim aduersus Philistæum irriforem agminum Dei viuentis consurgeret, & auferret opprobrium de Israel. Sed ecce hucusq. nullus (quod sciam) prodijt, non quod formidabilis sit eius potentia, sed fortassis, quia despicienda videbatur eius arrogantia, At verendum ne vnde magis despicitur, indè magis erigatur. Ergo ne tibi soli tacebunt homines? & cum ceteros irriferis, à nullo confutaberis? Progredior ego minimus omnium, non armis propriæ fiduciæ, sed nomine Dei munitus. Quia enim *verbosi amici mei; ad Deum stillat oculus meus* Iob. 16. id est (vt ait Gregorius) cum & ipsi derogant qui in fide sociantur, necesse est, ad Deum mea intentio tota in amoris intimi compunctione defluat, & tantò subtilius se ad interiora erigat, quantò per exteriora opprobria repulsa intus redire cogitur ne foras euanescat. Progredior & (phrasi Bonauenturæ) eligo exemplo David quinque limpidissimos lapides de torrente redundantis Sapientiæ Catholicorum Doctorum. Quibus si pia fide veritati assentire Theologus voluerit, nobiscum armetur; si autem effrons resistere, in fronte feriat. Mitto autem hos lapides in peram pastorem, id est simplicem hunc libellum, què nullatenus potest commendare elegantia styli, & comptus Sermo; Sed sola necessariorum verborum prouisio: & quem tempora, alijs studijs Theologicis non intermissis, siue ministerijs Religionis continuata, ac horè successiue mutuare potuerunt. Res ipsa appendatur, non verba: fructus legatur, non folia: flos carpatur non volaticus desideretur pappus. Præclare August. lib. 4. doctr. Christianæ c. 111. *Bonorum ingeniorum insignis est indoles in verbis verum amare, non verba, quid enim prodest lignea si hoc potest, quando nihil querimus nisi patere quod clausum est?* Aperiam ego & reuelabo technas arcanas ædificij Theologici eò modo quo libuerit, vt clarè detecta fouea, caute possit euitari ruina.

Primum itaq. ostendam Theologum suis in scriptis, & non caruisse mendacio, & inuertisse dogmata, non solùm cauenda: sed omnino non bona. Ne quis autem suspicetur, acrius iusto à me scriptorem perstringi, fateor me non personam, sed do-

b

ctrinæ

Strinxit temeritatem perstringere; non enim est Theologo mihi
compertum est quis nam sit: omnino autem mihi persuadeo
non Religiosum, dubito autem Catholicum esse, ut potest qui
passim suam epistolam dictis hæresim redolentibus respergit:
solet autem esse hæreticorum fraus, sub specie Catholicorum
sua scripta prodere quatenus vel incautos valeant citius illa-
quare, vel Catholicos quibus fortasse possunt imputari, infamare, & in invidiam vocare queant. Dicam cum Bonaventura
in simili. *Quoniam meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta odientis oscula*, nequaquam peccatorum oleo, adulatio-
ne videlicet, impinguandum esse ipsius languidum caput, nec
tumidi cordis apostema palpandum, quin potius obloquentis
hominis erectam cervicem oportet dura increpatione ferire
non quidem amari cordis odio, sed tranquillæ mentis æmula-
toria Charitate. Ipsi vero suspectum dogma ordinato com-
petit improbare congressu, ut per modum Apologiæ, epistolæ
coaptetur responsio, & impugnationi defensio correspondeat
ex aduerso, cui titulum volui præfigere. **APOLOGIA PER-
FECTIONIS VITÆ SPIRITUALIS, SIVE PROPV-
GNACVLVM OMNIUM RELIGIONVM, MAXIME
MENDICANTIVM**, quia exacuit linguam suam tanquam
gladium contra omnes Religiones, ut iam monstraui, omnium
Religionum causam pro viribus agam; quod non meæ arrogan-
tiæ, Sed potius intimo amoris, qui me virget, ut secundum modulum
pro honore vinearum domini Sabaoth, me totum impendam, impu-
ratum volo. Duplex autem contra Theologum est mihi instruenda
munitio. Altera continens breuem resolutionem & Anathomiam
totius epistolæ, in qua sub compendio cernantur omnes impostu-
re & artes Theologi. Altera autem continens fusiùs examen pro-
positionum Theologi, ad inuiolatam doctrinam Angelici Doctoris
tanquam rectissimam & certissimam regulam veritatis: Quia enim
Theologus doctrinam S. Th. in defensione suorum dogmatum ultro-
ne assumpsit, conabor ego hominem suo gladio iugulare. hoc
est verbis suis omnino convincere. *Condemnabit te os tuum, & la-
bia tua respondebunt tibi. Iob. 13.* quia enim veritas vincit semper
& inualefcit, cuius lumen inter densas errorum tenebras radiat
eius

01
eius quasi virtute compulsus Theologus, quod impugnat defē-
dit, & quidquid cōstruit destruit, manifestē declarans quod qui
✠ vt ait Bonauentura) *studio contētionis deseruit, dum arcu tenso
doloſo per ſagittam sermonis emiſſā alterū vulnerare ſatagit, iuſto
Dei iudicio ſemetipſum prius ipſe conſigit.* Aggrediar ergo Theo-
logum ſuis armis animoſē & intrepidē.

Quod dum perficio. Te (cū S. Bonauentura in apolog. Pau-
perū ſæpius citata) Sacroſancta Romana Eccleſia , tanquā al-
terā Eſther eleuatā in populis, vt Eccleſiarū omniū Matrē, Re-
ginā, atque Magiſtrā, ad defendendā, & docendā, tā morū, quā
fidei veritatē, fiducialiter interpellat tuorū pauperū cœtus , vt
quos genuiſti vt Mater, educaſti vt Nutrix, nunc etiā vt Regi-
na potēter & iuſtē defendas; cū idcirco diſpoſitione fauente
diuina, Pontificalis ac Regiæ poteſtatis verticē ſupremū adi-
piſci merueris, vt in arduis neceſſitatis articulis, ad defendendū
Chriſti populū parareris. Exurge igitur Sācta Mater, & iudica
cauſā tuā, quia Ordinū tuorū eſt; tu approbaſti Religiones au-
ſteras, Pſalmodiæ vacātes, Paupertatē in cōmuni profitētes: tuū
eſt ea, quæ alieno ſpiritu pleni homines contrā effutiunt, repro-
bare; ne ſi diſſimules, approbare videaris. Nō mea ſcripta proba-
ri, ſed tantū epiſtolā Theologi prohiberi, & confutari geſtio, &
nomine Religioſorū plurimorū, qui in hoc calamo meo loquū-
tur, humillimē poſtulo. Vos etiā omniū Ordīū Religioſi cōpel-
lo, clāſſicū vobis cano; En Theologus Iſmaelitico more manū
erigit contra omnes, vt iuſto Dei iudicio manus ſit omniū con-
trā eū, vnū ergo ſit brachiū omniū noſtrū, & quidquid præua-
let vnusquīq. audeat, verbo, vel ſcripto cōtrā exitiale epiſtolā.
Deniq; ad vos docti viri, quorū iudicio meas lucubrationes li-
bēs ſubijcio, ſermonē cōuerto cū Caietano, Dictorū rationes vi-
dete & examine, & ſic aquieſcite, vel refutate, nō enim tanti-
ſū, nec ſic arrogās, vt meā proponā authoritatē. Sed eatenus di-
co hic & vbique, quatenus reddita ratio teſtatur; Propterea vbi
defecero, correctori, vt adiutori gratias agā. Verba autē erroris,
falſitatis, deceptionis, inſcitix, & quæcūq; huiusmodi mihi in-
ter ſcribendū exciderint, non contrā perſonā, ſed aduerſus do-
ctrinā velim accipi pronunciata; quoniam perſonæ, nullo pa-
cto, Doctrinis non niſi vt diſſonant, aduerſari intendo.

*Facultas Reu. Admodum P. Præpositi Generalis
Carmelitarum Discalceatorum.*

FRATER Matthias à Sancto Francisco Præpositus Generalis Fratrum Carmelitarum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Ordinis Beatissimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, Librum hunc inscriptum Apologia perfectionis vitæ Spiritualis, à R. P. F. Nicolao à Iesu Maria eiusdem Congregationis Sacerdote professo compositum, & à peritis Theologis recognitum, & commendatum, probo vt typis mandetur, si placuerit Reuerendis. D. Vicesgerenti, & Reuerendis. Magistro Sacri Apostolici Palatij. Dat. Romæ in nostro Cœnobio S. Mariæ de Scala VII. Kal. Decembris MDCXXVI.

*Fr. Matthias à Sancto Francisco
Præpositus Generalis.*

A P P R O B A T I O.

LIBRVM à R. P. F. Nicolao à Iesu Maria nostri Ordinis Sacerdote Theologo, in quo Epistolæ ignoti cuiusdam scriptoris centum Propositiones examinantur, Reu. Admod. P. nostro Proposito Generali P. F. Matthia à Sancto Francisco iubente perlegi: in eoque nil Orthodoxæ fidei, aut bonis moribus aduersum reperi, cum ad lineam Angelicæ Doctrinæ S. Thomæ extructus videatur, imò cum velut alter Moyses aduersus Aegyptium, obscurum videlicet hominem, in eo insurgit Author zelo priuatæ quid pro Catholica Religione facturum sit clarè portendit. Opus igitur dignum censeo, quod typis cudadur. Datum Romæ in nostro Seminario Sancti Pauli, die 25. Nouembris 1626.

*F. Modestus à S. Gregorio
è Carmelitis Discalceatis &c.*

Reimprimatur, si videbitur Reuerendis. P. Magistrò Sacri Pal. Apoft.

A. Episc. Bellicastren. Vicesg.

Reimprimatur.

F. Nicolaus Rodulfus, Sacri, & Apostolici Palatij Magister, Ord. Præd.

Reimprimatur.

F. Deodatus Gentilis S. T. M. Vic. Generalis S. Officij Genuæ.

IN-

INDEX PROPOSITIONVM, QVAE IN HOC OPERE EXAMINANTVR.

Propositio 1.

GENERALIA tradam monita desumpta ex certa SS. Patrum, &
Theologorum doctrina. pag. 1

Propositio 2.

Vi autem cognoscas sine errore, quibus in rebus sita sit ista Dei quàm maxima gloria, quam propagare per tuas facultates, & nepotem tuum vis, & debes, hac diligenter considera. 2

Propositio 3.

Vnde sequitur, illum magis glorificare Deum, sibiq; magnos meritorum, & gloriae gradus conciliare, qui ad ea opera, & personas res suas derivat, à quibus maiora & plura praeterita extirpantur, & purgantur peccata, ac futura impediuntur. ibid.

Propositio 4.

Vnde sequitur, te tunc valde glorificaturum Deum, & tuae animae consulturum, si tua bona, & nepotem tuum direxeris ad tales personas, & talia pia opera, ex quibus in Ecclesia Dei oritur maior frequentia, & excellentia, tum piorum operum, tum hominum meliorum. 4

Propositio 5.

Ad quod conducit multitudo & mediorum & modorum, ac efficacia eorum ad talem pietatem personarum & operum in Ecclesia Dei excitandam, propagandam, & dilatandam. 5

Propositio 6.

Ille maximè glorificat Deum, & animam suam spiritualiter ditat, qui causa est contrariorum effectuum bonorum, siue per dispensationem suarum temporalium facultatum, siue alio modo. 6

Propositio 7.

Considera Illustris. Domine, inter opera pia, & personas Religiosas, à quibus glorificatur Deus, per illas glorificari magis, in quibus magis resplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum. 7

Propositio 8.

Vnde sequitur, per opera virtutis Religionis, uti sunt Psalmodie, non ita glorificari Deum, & animam ditari, atque ditatur per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. 7

Pro-

I N D E X.

Propositio 9.

Virtute Religionis, ex qua deuotionis opera promanant, longè perfectior est virtus charitatis, vt expressè docet S. Th. 2. 2. quæst. 81. art. 5. & loco pauld ante citato. 14

Propositio 10.

Hinc secundo sequitur, per opera pœnitentiæ, vti sunt ieiunia & his similia, cæteris paribus, minus glorificari Deum, quàm per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. ibid.

Propositio 11.

Quin etiam S. Thomas in 4. dist. 15. art. 2. & c. asserit, Eleemosynam plus esse satisfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium, & orationem. 15

Propositio 12.

Imò quod mirabilius est, S. Thom. 2. 2. quæst. 124. art. 3. ad 3. ait Actum ex charitate docendi, & gubernandi subditos esse perfectiorem, quàm actum martyrii consideratum secundum propriam speciem actus. 16

Propositio 13.

Vndè sequitur tertio Illustris. Domine, te ad tales personas, & opera, debere tuas facultates, & nepotem conuerti, quæ magis versentur circa dilectionem Dei, & proximi, quàm circa Psalmodias, & corporis macerationes. 18

Propositio 14.

Benè ait S. Greg. Papa lib. 6. cap. 2. in lib. Regum. Longè altioris est meriti, propriam voluntatem alienæ semper voluntati submittere, quàm magnis ieiunijs corpus atterere, aut per compunctionem se in secretiori sacrificio mactare. 23

Propositio 15.

Considera & hoc Illustrissime Domine, si inueneris plures hominum priorum Ordines, & Congregationes, quæ tibi viderentur bonæ & perfectæ, debere te potius ijs bona tua cum nepote tuo offerre, qui sequuntur perfectius viuendi institutum, & in eo modum viuendi perfectiorem. 24

Propositio 16.

Potè vt agnoscas quod vita institutum, & quis in eo viuendi modus sit perfectior; has regulas accipe, excerptas potissimùm ex recepta ab omnibus S. Thomæ Doct. Angelici doctrina. 25

Propositio 17.

Primò docet S. Th. 2. 2. q. 188. art. 6. Illam Religionem alteri præferri, quæ ordinatur ad finem absolutè potiorem; vel quia est magis bonum; vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò sit finis idem, secundariò attenditur præeminentia Religionis, non secundum quantitatem exercitij, sed secundum proportionem eius ad finem intentum. Vndè & in collationibus Patrum introduciuntur sententia B. Antonij. (collat. 2. c. 3.) qui discretionem, per quam aliquis omnia moderatur, prætulit ieiunijs, & vigilijs, & omnibus huiusmodi obseruarijs. Et infra. Sic ut maius est illuminare, quàm lucere solum, ita maius est contemplata alijs tradere, quàm

INDEX.

quam solum contemplari. Ergo summum gradum in Religionibus tenent; quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquissima sunt perfectioni Episcoporum, sicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs secundorum, ut S. Dionys. dicit 7. c. de diuin. nomin. Secundum autem gradum tenent illæ Religiones, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertium est earum, quæ occupantur circa exteriores actiones. In singulis autem horum graduum potest attendi præeminentia, secundum quod vna Religio ordinatur ad altiore actum in eodem genere: sicut inter opera actiue vitæ, potius est redimere captiuos quam recipere hospites. Et in operibus vitæ contemplatiue, potior est Oratio, quam lectio. Potest ergo attendi præeminentia, si vna earum ad plura horum ordinetur, quam alia; vel si conuenientiora statuta habeat, ad finem propositum consequendum. Hæc omnia S. Thomas.

Propositio 18.

Illustris. Domine, circumspice Religiosos Ordines, eumque tuis & bonis, & nepote orna.

Propositio 19.

Illustrissime Domine, circumspice Religiosos Ordines, eumque tuis & bonis, & nepote orna, quem præ cæteris videris proximè accedere ad Episcopalem statum, docendo, & prædicando, & alias Ecclesiasticas functiones obeundo, pro dilatanda diuina gloria, & S. Ecclesia incremento.

Propositio 20.

Religio qua Episcoporum statui propinquior est, perfectior est.

Propositio 21.

Pondera, illum Ordinem, qui accedit proximè ad statum Episcoporum, accedere etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Christus Dominus, & eius Apostoli sectati sunt, qui proculdubio fuit omnium perfectissimus.

Propositio 22.

In quo clare expressus est finis salutis animarum quàm plurimarum.

Propositio 23.

Ord. Eccl. & eorum variæ functiones, per conciones, confessiones, lectiones, &c.

Propositio 24.

Perfectio vitæ Christi, & Apostolorum agnosci potest, tum ex fine omnium operum eius, qui erat gloria Dei dilatare, abstrahendo homines ab infidelitate, & falsa fide, ad rectam fidem, & à vita impia ad piam, & ita salutem eorum procurare.

Propositio 25.

Perfectio vitæ Christi, & Apostolorum agnosci potest, tum ex medijs quibus vsus est cum Apostolis ad salutem humanam procurandam, & fructum meritorum suorum ijs communicandum, scilicet per prædicationes, disputationes cum Phariseis, per Sacramenta, &c.

Pro-

INDEX.

- Propositio 26.
*Perfectio vite Christi, & Apostolorum agnoscitur potest, tum ex ratione viuendi, quā
in persona sui tenuit communem in victu, & vestitu cum honestis hominibus. ibid.*
- Propositio 27.
Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem. 54
- Propositio 28.
*Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem in victu, & vestitu cum
honestis hominibus. 60*
- Propositio 29.
*Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem in victu cum honestis
hominibus. ibid.*
- Propositio 30.
*Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem in vestitu cum honestis
hominibus. 61*
- Propositio 31.
*Ut ponderat S. Th. 3. p. q. 40. art. 2. ubi querit. Vtrum Christus austeram vitam in
hoc mundo ducere debuerit? Et responder, conuenientissimum fuisse, ut se Chri-
stus in conuersatione hominibus conformaret, secundū illud Apostoli ad Corinth.
9. Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrificiam: Ideoque congruum fuisse,
ut Christus in cibo potuq; communiter se sicut alij haberet: Idque probat verbis
Christus Matt. 11. Venit Ioannes non manducans, neque bibens. Venit filius homi-
nis manducans, & bibens, & dicunt. Ecce homo vorax, & potator vini. 62*
- Propositio 32.
*Ex quo loco colligunt alij SS. Patres, consilio instituisse Christum vitam minus se-
ueram ac rigidam, quam Ioannem, ut facilius omnes lucrificaret. 63*
- Propositio 33.
Quemadmodum ait Chrysost. hom. 38. in Mattheum. 65
- Propositio 34.
*Illam ergo Religionem perfectissimam ne dubita, quæ est vita, & muneri Aposto-
lico simillima. 67*
- Propositio 35.
*Illam Religio est perfectior alijs, quæ cæteris paribus, habet media efficaciora ad con-
secutionem eius finis, propter quem est instituta. 78*
- Propositio 36.
*Illam Religio est perfectior, quæ, cæteris paribus, non tantum efficaciora media habet
ad suum finem perfectissimum, sed etiam plura talia, & magis ordinata. 79*
- Propositio 37.
*Illam perfectior est Religio, quæ, cæteris paribus, habet auxilia plura, & meliora ad
consequendū finem suum, & mediocum suorum vsum in suo Ordine præscripta. 84*

Pro-

INDEX.

Propositio 38.

Illā Religio perfectior est, quā ceteris paribus, pluribus & melioribus est sult a praesidijs, ad submouenda omnia impedimenta felici vsui modiorum ad sui finis consecutionem se se opponentia. 85

Propositio 39.

Illam ordinem, Illustrissime Domine, puta perfectiorem, qui, ceteris paribus, maiorem fructum in Ecclesia Dei facit verbis, scriptis, factis, exemplis, &c. ibid.

Propositio 40.

Vnde sequitur, illam esse meliorem, quā plures & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis ac personis, fructus edit, & per ipsos fructus tales a se editos, alios fructus novos, & novos in alijs multiplicat. 87

Propositio 41.

Quae omnia sunt certissima signa summa perfectionis. ibid.

Propositio 42.

Quae sita est non in verbis, & gestibus, sed in factis heroicis: quia ut ait S. Greg. Papa, Hom. 30. in Euangelia. Probatio dilectionis, exhibitio est operis. 85

Propositio 43.

Sicut plus donat ille, qui arborem fructiferam donat, quā qui sola poma, ita & status, & persona, ceteris paribus, melior est, Deoq; magis grata, quā non tantum fructum facit bonum, sed facit res fructiferas quamplurimas, ex quibus fructus innumeri, perpetua successione, & multiplicatione nascuntur. 90

Propositio 44.

Illā Religio est melior, quā ceteris paribus, habet & offert plures occasiones heroicās virtutum & laborum pro Dei gloria, siue in iuuandis animabus per varios modos, siue in tolerandis persecutionibus & aduersitatibus ob studia pietatis. ibid.

Propositio 45.

Ideo merito S. Ioannes Climacus scribit gradu quarto. Noli citius currere, neque eleueris facile, cum enarrari audis solitariorum Patrum vitas, tu enim protomartyris milia incedis. 91

Propositio 46.

Hec enim, quae famam, & honorem ledunt, grauiora sunt viris honestis, & ingenuis, ipsa mortis acerbitate, quā multi malleut subire, quā fama & honoris pati iacturam. 92

Propositio 47.

Quae causa est, ut grauiissimi quique Theologi & Iurisperiti expressè doceant, quibusdam in casibus sine vilo peccato posse occidi alterum ob defensionem honoris proprii, & ad euadendam aliquam contumeliam grauem, seu honoris iacturam. 93

Propositio 48.

Ideoque & S. Propheta Elias 3. Reg. 19. vers. 4. Optabat potius mortem, quā molestias persecutionis, quā patiebatur à Iezabel. 94

c

Pro-

I N D E X.

Propositio 49.

Et Sanctus Paulus, ob labores vite Apostolicæ animarum causa susceptos, dicebat, Rom. 7. vers. 24. Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? 95

Propositio 50.

Et 1. Cor. 8. Non volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita ut taderet nos etiam viuere. 96

Propositio 51.

Vnde mirum non est, quosdam multa passos pro Dei gloria, etiamsi morte naturali extincti sint, inter Martyres computatos. 97

Propositio 52.

Sic Ecclesia S. Marcellum Papam pro martyre colit 16. Ianuarij, S. Felicem, 14. Ianuarij, & S. Hyginum Papam 11. Ianuarij. 98

Propositio 53.

Et S. Lutgardis Virgo Ordinis Cisterciensis, ad æqualem gloriam cum S. Catharina Virgine & Martyre electa fuit, etsi sine ferro & sanguine obierit, teste Thoma Cantipratano, apud Surium, 16. Iunij. 100

Propositio 54.

Eandemque ob causam S. Damascenus in vita S. Barlaam, & Iosaphat scriptum reliquit, Religiosos animo ac voluntate Martyres effectos, ea gloria, quam martyres obtinent, minime carere. 101

Propositio 55.

Quod certe magis locum habet in ijs, qui iuxta signum bonorum a S. Bernardo traditum, plura quàm alij bona faciunt, & plura, quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applausus humanos reportant. 102

Propositio 56.

Illas Religiones pluris facias, in quibus maius est Orationis studium, quàm Psalmody. 104

Propositio 57.

Proinde S. Thomas 2. 2. quæst. 91. art. 2. ad 3. ait, nobiliorem esse modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum. 107

Propositio 58.

Et subdit: Ideò Diaconi, & Prelati, quibus competit per prædicationem & doctrinā animos hominum prouocare in Deum, non debent cantibus insistere; ne per hoc a maioribus retrahantur. S. Gregor. Papa lib. 4. Regum cap. 88. quod etiam positum est in Decret. Dist. 92. Con. in Sanct. Roman. Ecclesia, præsentis decreto constituto, ut in Sede hac Sacri Altaris ministri cantare non debeant. Et ut ibidem additur. Consuetudo est valde reprehensibilis, ut in Diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inserviant, quos ad prædicationis officium, & eleemosynarum

I N D E X.

- narum studium vacare congruebat, &c. Hæc S. Thomas.* 109
- Propositio 59.
- Quod si propter eleemosynas corporales Sacra Psalmodia debet omitti, multò magis propter spirituales, vti sunt, peccantes corrigere, ignorantes docere, dubitantibus rec-
te consulere, consolari mæstos, Sacramenta administrare, libros pro defensione S.
Ecclesie, & alios similes pro dilatanda Diuina gloria conscribere, &c.* 111
- Propositio 60.
- Idè ille Religiones, ceteris paribus, præferendæ sunt alijs, quæ habent ex suo insti-
tuto maiorem rationem Predicationis & Orationis, quàm Psalmodia.* 126
- Propositio 61.
- Perfectionem Religionis non metiaris, Illustris. Domine, ex vitæ austeritate exter-
na.* ibid.
- Propositio 62.
- Sed potissimum ex dilectione Dei, quæ se prodit ampla & multiplici propagatione di-
uini cultus, & gloriæ, & multarum animarum salute.* 132
- Propositio 63.
- Et laboribus difficilibus earum causa constanter, & perseueranter propter Deum su-
sceptis, & inuicta virtute in occasionibus peccatorum declaratur.* 133
- Propositio 64.
- Arctitudo obseruantiarum, inquit S. Thomas 2. 2. qu. 188. art. 6. ad 3. non est il-
lud, quod præcipuè in Religione commendatur, vti B. Antonius dicit, & idè non
est potior Religio ex hoc, quod habet arctiores obseruantias, sed ex hoc, quod ex
maiori discretionis sunt eius obseruantia ordinata ad finem Religionis.* 134
- Propositio 65.
- Et 2. 2. qu. 184. art. 3. & lib. de Perfect. vitæ spiritualis cap. 2. idem S. Doctor
ait. Primum, & principaliter consistit spiritualis vitæ perfectio in dilectione Dei,
secundariò in proximi dilectione.* 135
- Propositio 66.
- Caue, inquit S. Hieronymus Epist. 41. ad Celaniam, cap. 6. ne si ieiunare, aut absti-
nere caperis, te putes esse iam sanctam: hæc enim virtus, adiumentum est, non per-
fectio sanctitatis.* ibid.
- Propositio 67.
- Hinc S. Franciscus teste S. Bonaventura eius vitæ cap. 6. sæpè dicebat Fratribus. De
omni eo quod peccator potest, nemo sibi debet iniquo applausu blandiri: peccator,
ait, ieiunare potest, orare, blangere, carnemque propriam macerare, hoc solùm non
potest, Domino scilicet suo esse fidelis.* 136
- Propositio 68.
- Hinc in libro octauo in vitis Patrũ apud Rosuuey dum. cap. 63. Oranti B. Paphnutio
Abbati, qui in summa vitæ austeritate, & multò maiore, quàm nunc in vllò Reli-
gioso Ordine seruetur, vitam Eremiticã sectabatur, separatus à consortio hominũ,
C 2 diui-*

INDEX

diuinitus reuelatum est, eum non excessisse perfectionem cuiusdam in Ciuitate i-
bicinis, qui non ita pridem vacabat latrocinij, ebrietati, & scortationi. Cum au-
tem accuratè examinaretur, quidnam vnquam ab eo rectè gestum esset: hoc solum
inuenit; quod cum aliquando latronis vitam ageret, Christi Virginem, cui erat à
latronibus vitium afferendum, liberauit, & alteri formosæ mulieri erranti in soli-
tudine vim non intulerit, sed trecentis aureis donatam dimiserit, ut maritum cum
liberis, ob debita in carcerem coniectum liberaret. ibid.

Propositio 69.

Si ergo hominem tam antea malum opera charitatis pauca equarunt meritis tam sã-
cti Eremita, in summo rigore ieiuniorum, & paupertatis, alijsq; carnis maceratio-
nibus vitam traducenti, quamò maiorem meritorum cumulum parient innumera
opera charitatis spiritalis, &c. 138

Propositio 70.

Etsi vita externa asperitate ceteris non antecellat. 139

Propositio 71.

Meritò itaque S. Anselmus explicans illud Apostoli 1. Tim. 4. Exercitatio cor-
poralis ad modicum; pietas autem ad omnia. 145

Propositio 72.

Per excitationem corporalem, intelligens cum S. Ambrosio, S. Bernardo, & Thoma,
corporis afflictionem, & castigationem. Corporalis, inquit, exercitatio qua est in
ieiunijs, vigilijs, labore manuum, ac multimoda corporis afflictione, parum utili-
tatis habet, respectu magnæ utilitatis, quam habet pietas Religiosæ mentis. Exerce-
re ad pietatem, id est, ad compassionem proximorum, & ad opera misericordie. Nã
ut ait S. Augustinus epist. 52. Pietas est verax Dei cultus, vnde omnia rectè vi-
uendi ducuntur officia. 146

Propositio 73.

Quem locum explanans S. Thom. in Comment. Exercitatio, inquit, ieiunij & hu-
iusmodi, in sua natura non sunt bona, sed pœnalia, & si homo non peccasset, nihil
horum fuisset, sed sunt bona medicinalia, in quantum reprimunt concupiscentias.
Ergo ad istud modicum sunt utilia, quia tantum ad morbum peccati carnalis, non
spiritalis: quia aliquando propter abstinentiam, homo in iracundiam, inanem
gloriam, & huiusmodi incurrit. Præfert ergo abstinentiæ pietatem; & accipitur
hic vtroque modo pro cultu Dei, & misericordia. 148

Propositio 74.

Sed præclarè admodum S. Bernardus eundem Apostoli locum eodem sensu intelli-
gens, Apologia ad Gulielmum Abbatem, eos Religiosos perstringit, qui ieiunijs
maioribus addicti, & abstinentijs, vilique & attrita tunica induti, deridebant
alijs Religiosis, quod vterentur melioribus vestibus, ac pellibus, & carnibus vesce-
rentur, & iria, vel quatuor pulmentaria vno die admitterent. 150

Pro-

IXNDENXI

Propositio 75.

Et hos etsi pro delicatulis habitos, ijs longè anteponit. 151

Propositio 76.

Attendite, inquit, in regulam Dei, cui vique non dissonat institutio S. Benedicti. Regnum Dei intra vos est. (Lucæ 17.) hoc est, non exterius in vestimentis, aut alimentis corporis, sed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apostolus (Rom. 14.) Regnum Dei non est esca, & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. De corporalibus itaque obseruantijs fratribus calumniam struitis, & quæ maiora sunt Regulæ, spiritualia instituta relinquitis. Magna abusus. Tunicati & elati, abhorremus pelliceas. Tanquam non melior sit pellibus inuoluta humilitas, quàm tunicata superbia. Repleti deinde ventre faba, mente superbia, cibis damnamus saginatos: quasi non melius sit exiguo sagumine ad vsum vesci, quàm ventoso legumine vsque ad ructum exsaturari: & præcipuè cùm Esau, non de carne, sed de lente sit reprehensus, & de ligno Adam, non de carne damnatus: de contra verò Elias innoxie carnem comederit 3. Reg. 17. vers. 6. Abrahâ gratissimè carnibus Angelos pauerit Gen. 18. de ipsis sua fieri sacrificia Deus præcepit. Et infra. Quanto Spiritus corpore melior est; tanto spiritualis, quàm corporalis exercitatio fructuosior. Tu ergo cùm de horum obseruatione elatus, alijs eadem non obseruantibus derogas, non te magis transgressorem Regulæ indicas? cuius licet minima quedam teneas, meliora deuitas: de quibus Paulus emulamini, ait, charismata meliora. Detrahendo quippè fratribus, in quo remetipsum extollis, perdis humilitatem: in quo alios deprimis, charitatem; quæ sunt charismata meliora. Tu si tuum corpus multis ac nimijs laboribus atteris, ac regularibus asperitatibus mortificas membra tua, benè facis. Sed quid si ille, quem similiter non laboratè dijudicas, modicum quidem habeat de hac, quæ ad modicum vilis, corporali videlicet exercitatione; amplius autem, quàm tu de illa quæ ad omnia valet, idest, pietate, &c. 152

Propositio 77.

Quod vsque aded verum est, vt idem S. Bernardus serm. 12. in Cantica. Prælatos seculares Ecclesiæ viles, leuibus aliquibus defectibus obnoxios, anteponat Religiosis solitarijs, & si a vulgo habitis pro perfectioribus. Inhumanè, inquit, eorum redarguis opera, quorum onera refugis. Dico enim si is qui è Claustro est, eñ qui versatur in populo, interdum minus districtè minusuè circumspectè se se agere deprehenderit, v. g. in cibo, in somno, in risu, in ira, in iudicio, non ad iudicandum confestim resiliat, sed meminerit scriptum Eccles. 42. Melior est iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia vigilans, benè facis, sed qui iuuat multos, melius facit, & virilius. Quod si implere non sufficit absq; aliqua iniquitate, idest, absque quadam inequalitate vite, & conuersationis sue, memento, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Iacob. 5. 165

Pro-

INDEX.

Propositio 78.

Sicut vita austeritas, etsi bona, & utilis, non est id, ex quo perfectio Religiosa vite agnoscenda est. 167

Propositio 79.

Id ex quo perfectio Religiosa vite agnoscenda est, non est paupertas. 168

Propositio 80.

Id expressè docet S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 7. ubi querit. Virum habere aliquid in communi, diminuat perfectionem Religionis? Et respondet: perfectionem nō consistere essentialiter in paupertate, sed in Christi sequela: secundum illud Hieronymi, super Matt. cap. 19. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, &c. 177

Propositio 81.

Vnde in Collationib. Patrū, Collat. 1. cap. 1. Abbas Moyses dicit Nuditus ac priuatio omnium facultatum: non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt. 180

Propositio 82.

Et in responsione ad 3. Paupertas, ait, esse minimū inter instrumenta perfectionis. ibid.

Propositio 83.

Præterea docet, idē paupertatem esse in Religionibus seruandam, ne per sollicitudinem circa res temporales, que diuitias comitari solet in secularibus, Religiosi retrahantur a pijs suis Religionis operibus. Cū ergo in quibusdam Religionibus ad Ecclesiæ utilitatem institutis, ipsa sollicitudo querendi necessaria pro templi ornatu, & vsu, pro victu, & vestitu, pro viaticis, pro suppellectili, & alijs domesticis necessitatibus, magis impediatur procuratio alienæ salutis, diuinæq; gloriæ propagationem, quā sollicitudo vnius Oeconomi, vel Patrisfamilias, aut superioris Religionis, circa conseruationem, & defensionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis, &c. 181

Propositio 84.

Idē præcipui Religionum a Sancta Sede Apostolica confirmatarum, & commendatarum Fundatores, Basilii, Augustinus, Benedictus, Bruno, Bernardus, Ignatius, &c. diuiniūs illustrati, certos suis Religiosis permiserunt redditus. 189

Propositio 85.

Ut ita liberi à querendis eleemosynis, melius & Deo, & sibi, & proximis vacare possent. 191

Propositio 86.

Liberiūsq; errantes corrigere, quod facere non ita auderent, si ab eis querenda essent subsidia temporalia; timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit. 194

Propositio 87.

Quam etiam ob causam & S. Teresa Fundatrix Discalceatorum, quemadmodum scribit Didacus Iepesus Archiepiscopus Turiasonensis in eius vita, etsi quedam Monasteria absq; ullis redditibus Deo reuelante fundauerit, postea tamen expen-

I N D I X:

cientia subsequente edocta distrahi animos procuratore eleemosynarum, quædam alia Monasteria, eodem Deo Magistro erexit, dotata redditibus: ut sine solitudine conquirendarum eleemosynarum, & ea quæ illam comitatur distractione, Moniales Deo, rebusque diuinis magis vacarent. 199

Propositio 88.

Eandem ob causam inter quatuor monita sibi a Deo reuelata, pro conseruatione suorum Monasteriorum scriptum reliquit in libro Foundationum cap. 31. Ut quamuis Discalceati haberent plura Monasteria, in quolibet tamen pauci habitarent: pro multis enim eleemosyna, cum magna distractione, & solitudine corrogari solet, & ut parum cum secularibus tractarent, & illud modicum pro bono animarum secularium: & ut magis docerent operibus, quàm verbis. 202

Propositio 89.

Ideo nonnullis Religionibus bona iumobilia & mobilia necessaria sunt, ut eorum honesto, & moderato vsu vires corporis foueant, & sine solitudine conquirendi necessaria, pro victu, & vestitu, alijsque rebus, toti se se impendant procuranda alienæ salutis, diuinæque gloriæ amplificandæ. 205

Propositio 90.

Et hoc Dominus, inquit S. Thomas loco citato, paupertatis institutor docuit suo exemplo. Habebat enim loculos Iudæ commissos, in quibus recondebantur ei oblata, ut habetur Ioannis 12. 214

Propositio 91.

Et discipuli eius post eius resurrectionem, a quibus omnis Religio sumpsit originem, prætia prædiorum conseruabant, & distribuabant illa, prout vnicuique opus erat. 219

Propositio 92.

Quin etiam si Apostoli vni loco, vti nunc Religionum Monasteria, fuissent adstricti, nec in ea suorum paucitate debuissent circuire tot mundi regiones, proculdubio stabiles & certos redditus acceptissent. 223

Propositio 93.

Vti postea dilatata Ecclesia, & pastoribus animarum multiplicatis, ac ad certa loca additis, acceptarum Episcopi, alijsque Ecclesiastici. 235

Propositio 94.

Non obest ergo perfectioni Religiosa possessio bonorum temporalium benè distributorum; sed vel malus, & superfluous eorum vsus, vel nimis erga illa affectus; quorum virumque præscindit in ordinatis Religionibus, & votum Paupertatis, & regularis disciplina. 237

Propositio 95.

Commendat & hoc perfectionem Religiosi Ordinis, si ceteris paribus, ex instituto suo occupet se pro Deo in arduis & difficilioribus, quàm alij. Hanc ob causam S. Th. 1. p. q. 95. art. 4. ad 2. ait. Opus difficilius ex parte obiecti esse magis meritum. Vnusquisque enim mercedem percipiet secundum suum laborem. 1. Cor. 3. Maior

IX N D E X I.

Maiores autem est labor, ubi est res difficilior, quae pro Deo perficitur. 240

Propositio 96.

Attende etiam ad hoc, Illustrissime Domine, ut eam Religionem tuo Nepoti commendes praeter ceteris, in qua cum Regularum observantia vides maiorem concordiam, & domesticam unionem; praesertim in magna dissimilitudine graduum, & nationum varietate simul cohabitantium. 242

Propositio 97.

Quae tantoperè est Deo grata, ut S. Macario Abbati, etsi vitam ducenti in Eremitica solitaria, in perpetuis ieiunijs, & carnis macerationibus multò maioribus, quàm hoc nostro saeculo vigeat in vlla Religione, etiam Eremitica; & assidue rerum diuinarum contemplationi dedito, Deus praeulerit duas foeminas coniugatas rei uxoriae vacantes; quae tamen nil praeter ceteris habebat, quàm quod per annos quindecim in domo vna pariter manentes, nec turpe verbum altera dixisset ad alteram, nec litem mouisset, sed in pace vixissent, & a secularibus verbis abstinere ad mortem decreuissent, cum desiderio vitae Monasticae, si id per maritos earum aliquando liceret. 243

Propositio 98.

Et hac ut opinor sufficiunt, Illustrissime Domine, ad adferendam tibi certam lucem, ut pro viroque desiderio tuo. 244

Propositio 99.

Vnum restat, ut te excitem ad aperiendam liberaliter manum, & cum bonis, ac Ne-
pote tuo cor ipsum tuum. ibid.

Propositio 100.

Vnum denique addo, id ut Nepoti tuo inculces serid, ne à sancto vitae arctioris desiderio resiliat, tum alias ob causas, tum ne vitae aeternae iacturam patiatur. 246

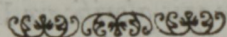

CEN-

CENTVM
PROPOSITIONES
SELECTÆ

EX THEOLOGICI CVIVSDAM EPISTOLA
ad quendam Magnatem scire cupientem, quomodo posset
distribuere bona sua temporalia ad pios vsus, cum
utilitate, quàm maxima animæ suæ;

*Et cui ordini Regulari vnum è nepotibus suis vita Religiosa
desiderio captum deberet addicere, hoc libro examinata.*

PROPOSITIO PRIMA.

*Generalia tradam monita desumpta ex certa Sanctorum
Patrum, & Theologorum doctrina.*

SPECIOSA quidem, sed haud fidelis Authoris pro-
missio, si ea spectentur, quæ in Epistola tradit, vel
malè ex Sanctorum Patrum, & Theologorum dictis
concludendo, vel male eorum dicta referendo.
Suam enim pro Sanctorum Patrum, & Theologorum
doctrina obtrudit friuolam, atque in ipsos, & Theo-
logos, & Sanctos Patres iniuriosam, atque contu-
meliosam. Et certam vocat doctrinam, quæ falsa, ac ne quidem pro-
babilis est, vt cuilibet simplici etiam inspectione patebit, nosque, vt
errores euitentur, & Deus veritatis per veritatem laudetur, aperie-
mus.

A PRO

PROPOSITIO II.

*Vt autem cognoscas sine errore, quibus in rebus sita sit ista Dei,
quàm maxima gloria, quam propagare per tuas facul-
tates, & nepotem tuum vis, & debes, hæc
diligenter considera.*

IM O si rectè, ac diligenter considerentur, quæ Author in epistola tradit, errorem, ac tenebras effundunt circa iudicium, quibus in rebus sita sit ista, quàm maxima gloria Dei, quàm Illustrissimus, ad quem Author scribit, per suas facultates, suumque Nepotem vult, ac debet, vt Autor loquitur propagare.

PROPOSITIO III.

*Vndè sequitur, illum magis glorificare Deum, sibi què magnos
meritorum, & gloriæ gradus conciliare, qui ad ea opera, &
personas res suas deriuat, à quibus maiora, & plura
præterita extirpantur, & purgantur peccata,
ac futura impediuntur.*

NON inficior quin ille multum glorificet Deum, sibi què magnos meritorum, & gloriæ gradus conciliet, qui ad ea opera, & personas res suas deriuat, à quibus maiora, & plura præterita extirpantur, & purgantur peccata, ac futura impediuntur. Inficior tamen, quod insuper Author addit, hunc magis glorificare Deum, maioremque meritorum, & gloriæ gradus sibi conciliare. Imò magis ille glorificat Deum, & maiorem sibi meritorum, & gloriæ cumulum parat, qui res suas deriuat ad personas perfectiores, quæuè, cum in se ipsis perfectæ sint, non modò aliorum peccata præterita purgant, & extirpant, futuraque impediunt; verum etiam alios perficiunt, quod perfectorum tantum est. Magis enim glorificat Deum ille, qui vnum perfectum facit, quàm qui multos conuertit, qui postmodum sunt tepidi, etiamsi abstineant à peccatis mortalibus; quia maior gloria Deo resultat ex vno iusto perfecto, quàm ex multis alijs iustis communibus,

scu

seu imperfectis. Nam sicut pictor maiorem sibi gloriam parat ex una pulcherrima effigie, quam summa industria elaborauit, quam ex multis imaginibus imperfectis, quas veluti ludendo, aut somniando depinxit: ita vniuersorum Creator Deus cumulationem gloriam, & laudem ex vno Francisco, aut Dominico, quam ex multis iustis tepidis, & imperfectis decerpit. In istis enim Imago Dei in vera virtute constituta, & ab ipso Deo delineata, licet non effictoris culpa, obscura est, & mille imperfectionum lituris fadata; quare partum sapientiam Artificis pradicat: at in viro perfecto imago, ac similitudo Dei est valde pulchra, atque perfecta, & tanto splendore circumdata, vt aspicientes in maximam admirationem rapiat, & ad eximias laudes Artifici referendas alliciat. Insinuatur id in Scriptura Diuina. Exodi enim 3. habetur. Dixit Deus ad Moysen: *hac dices filiis Israel. Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos: hoc nomen mihi est in aeternum, & hoc memoriale meum in generationem, & generationem.* Dubium tamen non est, ab Abraham, vsque ad Moysen hoc est trecentis eoque amplius annis, plurimos homines inter filios Israel in gratia Dei vixisse, & diem extremum clausisse: horum tamen Deus mentionem non fecit. Moysi quoque Exodi 32. dixit Dominus: *Dimitte me, vt irascatur furor meus.* Cum tamen in tanta populi Dei multitudine fuerint aliqui immunes a peccato lethali, & in gratia Dei viuerent, sed eorum oratio non erat adeo efficax. Sanctus quoque Elias 3. Reg. 18. dixit ad Populum: *Ego remansi Propheta Domini solus.* Tamen eodem capite dicitur: *Abdias timebat Dominum valde.* Nam cum interficeret Iezabel Prophetas Domini, tulit ille centum Prophetas, & abscondit eos quinquagenos, & quinquagenos in speluncis, & pavit eos pane, & aqua. Et rursus 3. Reg. cap. 19. Dixit Elias: *Derelictus sum ego solus.* Et tamen eodem cap. dixit Dominus: *Derelinquam mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incuruata ante Baal, & omne os, quod non adorauit eum osculans manus.* Magis ergo aestimat Deus vnum Iustum perfectum, quam multos iustos imperfectos. Quod etiam ratio Theologica suadet. Magis enim diligit Deus eum, qui v. g. habet centum gradus gratiae, quam viginti alios, quorum vnusquisque habet tantum quatuor gradus gratiae, & omnes simul tantum octuaginta: nam gratia in nobis est effectus dilectionis, quae est in Deo. Quod si verum est, vtique magis glorificabit Deum, qui suo modo faciet vnum Iustum perfectum, quam qui multos Iustos imperfectos. Id ipsum colligitur ex S. Thoma, (cuius doctrinae subscripsit Author) 2. 2. q. 182. art. 2. in quo quaerit *Utrum vita actiua sit maioris meriti, quam contemplatiua?* Et tertio loco obijcit sibi tale argumentum: *Gregorius dicit super Ezechielem, quod nullum sacrificium est Deo magis acceptum,*

A 2 quam

quàm zelus animarum: sed per zelum animarum aliquis se conuertit ad studia vitæ actiue. Ergo videtur, quod vita contemplatiua non sit maioris meriti, quàm actiua. Ad id respondet his verbis: Ad tertium dicendum. Quod sacrificium spiritaliter Deo offeritur, cum aliquid ei exhibetur. Inter omnia autem bona hominis, Deus maxime acceptat bonum humane animæ, vt hoc sibi in sacrificium offeratur. Offerre autem debet aliquis Deo primò quidem animam suam; secundum illud Ecclesiæ. 30. Misere animæ tuæ placens Deo. Secundò autem animas aliorum; secundum illud Apocal. vltimo, Qui audit, dicat, veni. Quantò autem homo animam suam, vel aliter propinquius Deo coniungit, tantò sacrificium est Deo magis acceptum. Vnde magis acceptum est Deo, quod aliquis animam suam, & aliorum applicet contemplationi, quàm actioni. Per hoc ergo, quod dicitur, quod nullum sacrificium est Deo magis acceptum, quàm zelus animarum, non præfertur meritiū vitæ actiue merito vitæ contemplatiue, sed ostenditur magis esse meritorium, si quis offerat Deo animam suam, & aliorum, quam quacunque alia exteriora dona. Hæc S. Thomas. Certum est autem, quòd qui alios applicat purgationi peccatorum, quod eos applicat actioni, quia secundum doctrinam Theologorum, purgatio peccatorum pertinet ad vitam actiuam: & qui alios applicat contemplationi, applicat perfectioni, vel saltem profectui insigni, quia contemplatio supponit animum purgatum. Quod si magis est acceptum Deo secundum S. Tho. quod aliquis applicet alios contemplationi, quàm actioni; utique magis erit acceptum Deo, quod aliquis applicet alios perfectioni, quàm conuersioni.

PROPOSITIO IV.

Vnde sequitur, te tunc valdè glorificaturum Deum, & tuæ animæ consulturum, si tua bona, & nepotem tuum direxeris ad tales personas, & talia pia opera, ex quibus in Ecclesia Dei oritur maior frequentia, & excellentia, tum piorum operum, tum hominum meliorum.

ACCEDIT propius ad veritatem Author in hac propositione, inquiens Illustrissimum valdè glorificaturum Deum, si sua bona, & Nepotem direxerit ad tales personas, & talia opera pia, ex quibus in Ecclesia Dei oritur maior excellentia, tum piorum operum, tum hominum meliorum. Cæterum tales personæ, & talia pia opera non sunt, vt Author censuit in superiori propositione, illi à quibus maiora, &

Propositio IV.

5

& plura purgantur, & extirpantur præterita peccata, & futura impediuntur; sed sunt Christianæ perfectionis opera, piusque alios perficiendi studium, & exercitium, & personæ propriæ perfectioni aliisque perficiendis operam natantes. Quapropter gratis dicitur hanc propositionem ex superiore accipere, & gratis etiam eam assumit, cum nec suum propositum ex ea concludat, aut concludi possit. Ineptum etiam in hac propositione cum excellentia piorum operum, & hominum meliorum, frequentiam connectit: excellentia enim paucissimorum est, non tantum in vno aliquo tempore, sed respectu omnis temporis, & conferendo eos, non cum omnibus reprobis, & imperfectis omnino: sed etiam cum illis solis, qui terrenis rebus deinceps, assequendæ perfectioni insistant. S. Cyprianus, lib. de operibus Chri. Serm. de Ieiunio asserit, paucissimos ad solutæ Sanctos, sicut Moyses, Noe, & c. ac proinde, & perfectos, idem enim sunt. Et S. Augustinus. Perfectionem vult paucorum esse, imperfectorum vero infinitum esse numerum. Cassianus etiam Collat. 19. cap. 9. ait: raram esse perfectionem, & paucissimis Dei dono concessam. Alphonsus quoque Toftatus q. 5. in cap. 4. Matt. ponit ut certum in paucissimis esse perfectionem; & propterea monet. Predicatori Religioso moderatè esse conuersandum cum hominibus, ne mores populi imbibat, & imperfectiones. Rara igitur est perfectio in Mundo, quod ipsa experientia docet. Paucos esse electos asseruit veritas, Matthæi 22. Pauciores ergo erunt perfecti, nam non quivis electus est perfectus.

PROPOSITIO V.

Ad quod conducit multitudo & mediorum, & modorum, ac efficacitas eorum ad talem pietatem personarum, & operum in Ecclesia Dei excitandam, propagandam, & dilatandam.

MIRVM est, quod Author inter tot conducentia incumbentibus salutis animarum, quorum sparsim meminit in ista Epistola, non inculcet sæpius præcipuam conditionem requisitam, quæ est, ut ministri Euangelij sint primò in seipsis perfecti. Prima enim proprietates sustinentis officium prædicationis est ut sit perfectus. Calamus namque malè temperatus, pulchros characteres non exarat; gladius obtusus, & rubigine sordescens, non secatur; aratrum confractum, minimè terram proscindit; & homo imperfectus vitij corruptus, pravis affectibus.

tibus fractus, sinistra intentione superatus, opera omnibus partibus absoluta non perficit. Idcirco Dominus ad Phariseos, ait: Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali; ex abundantia enim cordis os loquitur. Hac oratione docens, malitiam cordis verba noxia profundere, & pessimorum Patrum progenies non dissimiles, & odij passione victas, non posse quod bonum est loqui. Et rursus: Bonus homo, de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala. Ex quo non inepte consequitur Religiosum tepidum, ac imperfectum de thesauro cordis sui prolaturum opera tepida, & imperfecta. Neceffe est ergo Prædicatorem esse perfectum.

PROPOSITIO VI.

Ille maximè glorificat Deum, & animam suam spiritualiter citat, qui causa est contrariorum effectuum bonorum, siue per dispensationem suarum temporalium facultatum, siue alio modo.

ISTUD quoque mirabile est, quod Theologus asserit, ad maximam gloriam Dei spectare, esse causam frequentia, & excellentia operum, & hominum meliorum, per dispensationem bonorum temporalium: quasi bona temporalia Religiosis viris dispensata, debeant esse causa perfectionis in eisdem Religiosis, & ex eis oriri debeat maior frequentia, & operum, & hominum meliorum. Imò verò Religiosi deberent sibi cauere à bonis temporalibus. Quoniam (vt Bernardus ait) Hæc fugiendarum diuitiarum causa præcipua est, quod aut vix, aut nunquam sine amore valeant possideri. Limosa siquidem, & glutinosa nimis non modo exterior, verum etiam interior substantia nostra videtur, & facile cor humanum omnibus, que frequentat adhæret. Quod etiam docet S. Thom. vt postea videbitur. Quod si de nepote agitur, incertum an etiam Religioni tali, qualem depingit Theologus, adscriptus, aptus erit, vel ineptus; an ex numero paucorum perfectorum, futurus, vel ex grege imperfectorum, proderit an oberit finis intento.

PRO

PROPOSITIO VII.

Confidera Illustriss. Domine inter opera pia, & personas Religiosas, à quibus glorificatur Deus, per illas glorificari magis, in quibus magis resplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum.

HÆC propositio ambigua est, & insufficiens; Vel enim sensus est, quod in quibusdam Religionibus magis resplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum, secundum statum, quasi vna Religio secundum statum obligetur ad maiorem dilectionem Dei, & proximi propter Deum, quam alia: & hic sensus est falsus, vt postea patebit. Vel est sensus, quod in quibusdam Religionibus secundum actum magis resplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum: & tunc adhuc distinguendum est. Non enim omnis Dei dilectio, & proximi propter Deum, est perfectio, sed est quædam Dei dilectio, & proximi propter Deum, quæ reuera non est perfectio. Aut enim charitas Theologica sumitur afficiens, aut efficiens; perfectio non consistit in charitate afficiente, sed efficiente. Rursum charitas Theologica efficiens, aut sumitur nudè, aut certè, vt simul connotat priuationem inordinationis passionum peccatorum, aut vitiorum, & pro virili virtutum omnium acquisitionem: & in tali charitate consistit perfectio, vt SS. Patres, & Theologi Scholastici, & Magistri spirituales docent. Sic ergo limitanda est Propositio inducta. Ab illis personis Religiosis magis glorificatur Deus, in quibus magis resplendet secundum actum dilectio Dei, & proximi propter Deum, quæ est perfectio, scilicet charitas Theologica, quæ in quocunq; gradu intensiōis, in tali tamen statu, ac termino est, vt ablata inordinatione passionum, cupiditate, & vitijs, faciat expeditum hominem, ad vsum suarum functionum, & exercitium omnium virtutum.

PROPOSITIO VIII.

Vndè sequitur per opera virtutis Religionis, vti sunt Psalmodie, non ita glorificari Deum, & animam ditari, atq; ditatur per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

HÆC propositio est friuola, & deceptoria. Supponit enim, quod opera virtutis Religionis non sint opera dilectionis Dei, & proximi

ximi propter Deum: quod falsum est de operibus virtutis Religionis
 infusa: iam quod secundum Theologos virtus Religionis, alia est in-
 fusa, alia acquisita. Ut autem magis deceptio appareat, notandum est
 pro simili, quod S. Thom. 2. 2. q. 27. art. 8. docet, ubi querit: *utrum sit*
magis meritorium diligere proximum, quam diligere Deum? Et respondet di-
 cendo, quod comparatio ista potest intelligi dupliciter. Vno modo, ut seorsim con-
 sideretur utraque dilectio: & tunc non est dubium, quod dilectio Dei est magis meri-
 toria. Debetur enim ei merces propter se ipsam, quia ultima merces est frui Deo, in
 quem tendit diuina dilectionis motus. Unde & diligenti Deum merces promittitur.
 Ioan. 14. Si quis diligit me, diligetur a Patre meo, & manifestabo ei me ipsum.
 Alio modo potest attendi ipsa comparatio, ut dilectio Dei accipiat secundum, quod
 solus Deus diligitur: Dilectio autem proximi accipiat secundum, quod proximus
 diligitur propter Deum. Et sic dilectio proximi includit dilectionem Dei; sed dile-
 ctio Dei non includit dilectionem proximi. Unde erit comparatio dilectionis Dei
 perfecte, quae extendit se etiam ad proximum, ad dilectionem Dei insufficientem, &
 imperfectam: quia hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat, &
 fratrem suum; & in hoc sensu dilectio proximi praeminet. Hec S. Thomas.
 Quae doctrina potest subseruire etiam in proposito. Comparatio enim
 inter virtutem Religionis infusam, & inter virtutem charitatis potest
 intelligi dupliciter. Vno modo, ut seorsim consideretur utraque vir-
 tus; & tunc non est dubium, quod dilectio Dei, & proximi propter
 Deum est magis meritoria. Alio modo potest attendi ipsa compara-
 tio, ut dilectio Dei, & proximi propter Deum accipiat secundum,
 quod tantum diligitur Deus, & proximus propter Deum; Virtus au-
 tem Religionis infusa accipiat secundum, quod utitur motiuo dilec-
 tionis Dei, & proximi propter Deum, siue secundum, quod informatur
 charitate, quia charitas Theologica est forma omnium virtutum infu-
 sarum, & S. Thom. 2. 2. q. 81. art. 5. ad 1. ait. Virtutes Theologicae, scili-
 cet, fides, spes, & charitas habent actum circa Deum, sicut circa proprium obiectum.
 Et ideo suo Imperio causant actum Religionis, quae operatur quaedam in ordine ad
 Deum. Quod etiam repetit q. 82. art. 2. ad 1. quod, inquit, homo tradat
 se ipsum Deo ad aliqua opera diuini cultus, hoc immediate pertinet ad Religionem:
 mediate autem ad charitatem, quae est Religionis principium, & sic opera Reli-
 gionis non solum sunt virtutis Religionis, sed etiam dilectionis Dei, &
 proximi propter Deum, nimirum quatenus sunt ex affectu impetran-
 di proximo salutem, & quae ad salutem spectant, vel etiam quatenus
 sunt in satisfactionem pro peccatis proximorum. Et sic Author male
 distinxit opera virtutis Religionis, uti sunt psalmodiae, contra opera
 dilectionis Dei, & proximi propter Deum.
 Est quoque propositio praedicta contumeliosa in Religiones, in qui-
 bus

bus exercentur psalmodiæ, eò quod supponit, à viris Religiosis ita exerceri psalmodias, quod hæ psalmodiæ non sint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Magis autem debuisset dicere Theologus: non ita glorificari Deum, & animam ditari per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum ex parte vna: quàm ex alia parte simul & per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum, & per opera virtutis Religionis infusæ, vt sunt psalmodiæ. Cæteris enim paribus per opera plurium virtutum infusarum magis glorificatur Deus, quàm per opera vnius virtutis. Magis ergo glorificatur Deus per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum simul, & per opera virtutis Religionis infusæ, quàm per opera solius dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

Præterea vt res fiat euidentior, & magis, ac magis Authorem vrgeamus, distinguendum est de operibus dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Quædam enim sunt opera dilectionis vt elicientis, cuiusmodi est ipse amor Dei, & proximi propter Deum. Quædam sunt opera dilectionis tantum imperantis. Quo pacto dilectionis Dei, & proximi propter Deum opera sunt omnium etiam virtutū opera, quod Apostolus significat in Epist. ad Cor. omnium virtutum opera charitati tribuens: *Charitas enim, inquit, patiens est, omnia credit, omnia sustinet, omnia sperat*. Iam perconctor ab Authore; cum opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum psalmodiæ præfers, de quibusnam dilectionis operibus loqueris? De operibus dilectionis elicientis, an imperantis? Si de operibus dilectionis elicientis, fateor ea esse præferenda, quia nimirum eliciuntur à charitate, quæ est maxima omnium virtutum. Verumtamen hoc ad rem tuam non facit, quia de ipso actu, seu affectu amoris, qui est actus dilectionis elicientis nusquam loqueris in hac epistola, nunquam te ex illo præfers alijs omnibus Religiosis: sed ex doctrina, & prædicatione, quæ opus sunt dilectionis non elicientis, sed imperantis. At cum etiam psalmodia sit opus dilectionis imperantis, & quidem dilectionis tum Dei, tum etiam proximi propter Deum, quomodo opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum, dilectionis inquam imperantis, ex hoc ipso quod opera dilectionis sunt, psalmodiæ præfers, teque ex illis omnibus alijs Religiosis, non secus, ac si Petro, qui homo est, Paulum quia homo est præferres absurdissimè? Paulus enim, quia homo est equo, & leoni, qui homines non sunt; non Petro, qui etiam, non secus ac Paulus, homo est, præferri potest. Rursus diuinas promere laudes ad Christianam pietatem, & perfectionem maximè spectat, memoriam enim abundantie suauitatis diuine eructant Christiani, & Sancti Religiosi, & diuina Iustitia exultant, cum diuinis laudibus

B bus

bus per psalmodiam vacant; in quibus adeo assidui, & continui, & perpetes antiquitus erant Christiani, quod Averroës cum alijs gentilibus diceret. Nihil aliud mali agunt Christiani, nisi quod Deum suū Crucifixum, die, ac noctu laudant. Non ergo facile alia dilectionis opera psalmodia præferenda sunt.

Insuper licet omnium virtutum actibus commune sit à charitate imperari; id tamen convenientissimum præ cæteris est actibus virtutis Religionis, ut indicavit S. Thomas 2. 2. q. 81. & 82. initio contra hanc octavam propositionem citatis, nimirum quia charitas cum sit circa Deum ut proprium obiectum, & Religio sit circa cultum Dei, Charitas consequenter est Religionis principium, idque perspicuum est inter omnes Religionis actus, potissimum in psalmodia siue ea consideretur ut laus diuina, siue ut oratio, seu deprecatio pro nostra, & proximorum salute, & eorum, quæ ad salutem spectant. Mens enim diuino amore æstuans mox in diuinas laudes prorumpit. Unde Apostoli statim atque repleti sunt Spiritu sancto, ceperunt loqui magnalia Dei; ideoque Spiritus sanctus in igneis linguis apparuit; quorum enim corda igne diuini amoris ardescunt, eorum lingua procius in Dei laudes laxantur. Quare Spiritus sanctus, ubi cor Zacchariæ impleffet, os eius clauum ferre minime potuit: sed mox ad diuinas præcinendas laudes aperuit. Et quid obiecto pro nostra, aliorumque salute, & eorum quæ ad salutem spectant orare nos facit, nisi nostra salutis amor, seu charitas, qua nos ipsos, & proximos propter Deum diligimus, ac Deum nobis, & proximis amamus? Maneat ergo, psalmodiam potissimum esse opus dilectionis Dei, & proximi propter Deum, atque adeo non posse alia opera ex hoc, quod dilectionis Dei, & proximi propter Deum opera sunt, psalmodia præferri.

Sed age Psalmodiam doctrinæ, & prædicationi conferamus, ex quibus Author omnibus alijs Religionibus suam præferre conatur. Primum enim doctrina etiam, & prædicatione opera dilectionis non eliciētis, sed imperantis sunt; sunt enim actus intellectus non voluntatis, quam afficit charitas. Est ergo inter ipsas, & psalmodiam comparationi locus. Cæterum doctrina, & prædicatione foris obstrepit, & auditur: psalmodia, ut intus admittatur, atque exaudiatur impetrat, & exorat. Idcirco Petrus: orationi: inquit, & verbo instantes erimus, non soli inquit verbo, nec tantum orationi, sed utrique; & cui maxime? orationi; orationi enim, inquit, & verbo instantes erimus.

Accedit, quod etsi doctrinam, quatenus per prædicationem exercetur, bene operationem dilectionis Dei, & proximi propter Deum dixerimus, quippe quæ ex fine tum operantis, tum etiam ipsius operis

ad

ad salutem animarum tendit: tamen doctrina, ut in scholis traditur, nō solum Philosophica, sed etiam Theologica non tam propriè opus dilectionis Dei, & proximi propter Deum dici potest. Doctrina enim, quatenus in Scholis traditur, intellectum instruit, ut sciat, non voluntatem promouet, ut operetur: ad veritatem, non ad operationem tendit: ad sciendum, non ad declinandum à malo, & faciendum bonum ordinatur; & si quidem etiam ad operationem tendat, ut practicæ facultates, curat ut benè fiat operatio, non ut ad salutem, sed ut secundū ipsam scientiam, seu artem oportet: non ut sancta, sed ut artificiosa sit operatio. Si autem de philosophia id verum sit, quæ ad sacram Theologiam gradum facit, & conducit, deque ipsamet sacra Theologia, quæ Christianam fidem gignit, & roborat, seu defendit, quid porro de Poësi, & Mathematicæ? O quantum hæc ad salutem conducunt! O quantæ dilectionis Dei, & proximi propter Deum operationes sunt Poësis, & Mathematicæ doctrina!

Dices Philosophiæ, & poëseos, & Mathematices Doctrinam ex fine operantis, quatenus scilicet ea intentione, iuuandi próximos ad salutem à doctore traditur, operationem esse dilectionis Dei, & proximi propter Deum: fateor non secus etiam, ac artis pingendi, sculpendi, artis etiam sutoriæ, fabrilis, & aliarum omnium siue liberalium, siue mechanicarū, quæ licet exercentur, hoc modo ex fine operantis propter salutem proximorum tradita doctrina operatio est dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Quidni ergo etiam ipsarum omnium artium doctrina ab Authore psalmodiæ præferatur? Neque verò nobis deest ratio præter eas, quæ proximè deductæ sunt, quare psalmodia omni prius doctrinæ, quæ ad mentem imbuendam traditur, longè præferatur in ratione operationis dilectionis Dei, & proximi propter Deum, seu in hoc quod charitate imperante tradatur. Deuotio enim, quæ communiter operibus virtutis Religionis, ut propria materia, & pabulo augetur, & pinguescit, maximè tamen psalmodia nutritur, augetur, & iugatur. Quis enim non videat, quod Deum laudando, ac deprecando, (quod per psalmodiam præstamus) nos eius famulatum, & obsequio magis, ac magis addicimus, & deuouemus, quæ est ipsa deuotionis operatio? Rursus deuotio ex charitate causatur. Patet enim, quod ex amore aliquis redditur promptus ad seruiendum amico. Charitas ergo, quæ nostra ad Deum amicitia est, nos reddit promptos, ac deuotos ad seruiendum Deo. Denique deuotio charitatem ipsam auget, & fouet, sicut & qualibet amicitia conseruatur, & augetur per amicabilem operum exercitium. Igitur deuotio in psalmodia præstat, ut ex charitate promatur, & magis, ac magis eam pro-

mendo, charitas exardeat. Id quod in traditione doctrinarum, quæ pro fine operis non sanctam operationem, sed veritatem, seu perfectionem intellectus habent, dici non potest, quia deuotionis materia, & pabulum non sunt, vtpote ad Religionis virtutem non pertinentes.

Licet verò psalmodia, etiam vt virtutis Religionis opus, in Sanctis Religionibus instituta sit: etenim Religiosi, qui in Cænobitica Communitate se se diuino famulatu perpetuò deuouerunt (de his enim loquor, non de illis Religiosis, qui Anachoreticam vitam ducunt) quidni in aliquo diuino famulatu, seu cultu communiter vnaquæ conueniant? Nunc autem præter psalmodiam nullum in Sacris Religionibus video, nisi fortè communem diuinum cultum, & famulatum, communem refectionem, seu recreationem dixeris: maximè tamen psalmodia in Religionibus cænobiticis, vt communis charitatis, seu dilectionis Dei, & proximi propter Deum operatio instituta est. Constat enim tum charitatem finem esse communem omnium Religionum, ad cuius perfectionem assequendam quæq; Religio essentialibus votis Obedientia, Castitate, Paupertate, atquæ omnibus institutis suos Professores ordinat, ac disponit, tum paucissimas Regulas de elicitis, ac proprijs charitatis actibus in Religionibus institui. Vel ergo dicendum est, omnes Religiones ad charitatis perfectionem assequendam suos Professores per omnium aliarum virtutum, præterquam per proprios charitatis actus ordinare, ac disponere; quod est absurdum, cum maximè ex proprijs frequentatis actibus virtutes auferantur; vel sanè ab vnaquaq; Religione psalmodiam potissimum, vt charitatis modulationem institui. Et quanquam de aliarum etiam virtutum actibus id dici possit, præ cæteris tamen de psalmodia dicendum est: cum enim diuina excellentia, bonitas, liberalitas, misericordia, iustitia, cæteræq; diuinæ perfectiones, diuina beneficia, nostraque indigentia, vilitas, miseria, summaque à Deo inesse, fieri, conseruari, piequæ cogitare, velle, & operari dependentia in psalmodia recolantur, & meditentur, consequens est, quod psalmodia sit veluti caminus, seu clibanus, in quo igne diuini Amoris Religiosi accendantur. Nequæ enim psalmodiam ab Oratione mentali seiungimus, qua nemò est, qui inficietur, igne diuini Amoris in nobis accendi; sed cum ipsa oratione mentali, seu meditatione, & contemplatione iungimus, non modo quia iuxta Apostolum psallendum spiritu, psallendum & mente; sed etiam, quia in omnibus Religionibus vnà cum psalmodia oratio ipsa merè mentalis, seu meditatio, siuè contemplatio instituta est, siuè quæ præcedat, siuè quæ sequatur, vt mutuò se iuuent, seruent, ac foueant. Est ergo psalmodia in Religionibus instituta, vt charitatis modulatio. Non ergo operatio dile-

dilectionis Dei, & proximi propter Deum contra psalmodiam distinguenda est, aut illi preferenda, cum etiam ipsa psalmodia sit operatio dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

Denique quod mirum durissimumque est, non satis est Authoti psalmodia carere, sed etiam ex hoc ipso (quod sanæ aures horrent) ijs Religionibus, quæ psalmodia die, ac nocte Deo iubilant, ac modulantur, suam Religionem præferre vult, & audet. Quod etiam facit quoad ieiunia, abstinentias, macerationes carnis, & arctam paupertatem. Non enim est tibi iacis Religiosum delicatulum esse, diuitijs, & si in Communitate abundare, commoditatibus potiri, abstinentia, ieiunijs Regularibus carere, Psalmodiæ operam non dare, à vigilijs nocturnis abstinere, vitam in victu & vestitu cum ijs, qui in sæculo degunt communem gerere; sed etiam ex hoc ipso, proh Deus, ijs se se præfert, qui omnia propter Christum ita reliquerunt, vt nihil etiam in cōmunitate possideant, se ipsos abnegarunt: ea ipsa quibus victitent, & quibus operiantur, emendicant: penuriam, & defectum in ipsis etiam necessarijs patiuntur: psalmodiæ vacant, die, ac nocte in lege Domini meditantes: quos denique mundo Crucifixos, & quibus Mundum Crucifixum penitus dicas. Quod eo denique tendit, vt quæ Christus ad perfectionem spectare, & omnino necessaria esse docuit; contra, perfectioni detrahant, & prorsus aduersentur. Ecce, quod delicatulus Theologus sapit, ecce quò denique viam aperit. Certè psalmodia in Sacris Religionibus est thalamus sponiæ, lectulus floridus, hortulus deliciarum, caminus ignis, clibanus charitatis, domus Dei, porta Cæli, Scala ad Deum conicendens. Ascendant, & descendunt ipsi psallentes ad diuinæ magnitudinis, ad propriæ utilitatis, & miseriæ confessionem. Ascendunt Angeli, efferentes vota, descendunt referentes dona. Excubant Celestes militiæ suos clientes, à Principum tenebrarum incursibus defendentes.

Circumeunt habitaculum Dei cum hominibus, suo Regi eiusque domesticis famulantes exufflant in charitatis ignem sanctis inspirationibus vt magis ardeat; legunt flores, ac fructus honoris, & honestatis, in odorem & saporem suauitatis; curant ne euigilare quis faciat dilectā, donec ipsa velit. Sed calculum hunc nouit qui accipit. Nouerat S. Pater Augustinus, qui flebat vberimè in Hymnis, & Canticis, suaue sonantis Ecclesiæ vocibus vehementer affectus. Nouit Sanctus Dominicus Prædicatorum Pater, & Princeps, qui nocturnas horas in mediā noctem incidentes, ab initio noctis priuatis precibus præueniebat, quas ad diluculum vsque producebat, nocte Cæli perlustrans limina, die Terris dans verbi semina. Nouerunt eius polteri eius vitam æmulari.

Nouit

Nouit potissimum S. Hyacinthus, qui Poloniam, ac Germaniam semine diuini verbi repleuit, & vberimos fructus legit, qui migraturus in Cælum die Assumptioni Deiparæ Virginis sacro, in Chorum se deferri iussit, vnde Canonici precibus recitatis solutus carne sponsum complexus est. Quid plura? Quid moror in re clarissima? Tantum non nouit, qui pluri facit eo carere, quàm eum accipere, quique eius carentia alijs se præfert, & gloriatur.

Plura in hanc sententiam Propositione 56. & 59.

PROPOSITIO IX.

Virtute Religionis ex qua deuotionis opera promanant, longè perfectior est virtus charitatis, vt expressè docet

S. Thom. 2. 2. quæst 81. art. 5. &

loco paulò ante citato.

HÆC propositio est vera quantum ad hoc, quod virtute Religionis sit perfectior virtus charitatis, & quod hoc doceat S. Tho. ab Auctore loco paulò ante citato videlicet 2. 2. q. 81. ar. 6. Sed est falsa quantum ad hoc, quod id expressè doceat S. Th. 2. 2. q. 81. art. 5. Aliud enim est expressè docere, aliud verò colligere aliquid ex aliqua doctrina. Ibi docet S. Thom. quod Religio non est virtus Theologica, sed est virtus Moralis. Inde potest colligi, quod est inferior charitate. Sed id non infert S. Thom. neque expressè ibi docet, vt legenti constabit. Ergo falsum Theologus dixit, id expressè docere S. Thomam 2. 2. q. 81. art. 5. Vide, an Theologus sit veritatus in lectione S. Thomæ, cuius doctrinam in hoc libro profitetur, cum in re vera malè citauerit locum S. Th.

PROPOSITIO X.

Hinc secundò sequitur, per opera pœnitentiæ, vti sunt ieiunia & his similia, ceteris paucis minus glorificari Deum, quàm per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

HÆC Propositio eodem modo expendenda est, ac octaua: quia est æquè friuola ac deceptoria. Supponit enim quasi opera pœnitentiæ-

nitentiæ infusæ nō sint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deū. Duplex enim est virtus pœnitentiæ secundum Theologos, quædam infusa, quædam acquisita. Et opera pœnitentiæ infusæ sunt etiam opera dilectionis Dei, ex cuius motiuo operantur omnes virtutes infusæ: similiter sunt opera dilectionis proximi, quia possunt esse impetratoria, & satisfactoria pro peccatis aliorum. Dupliciter ergo potest comparari pœnitentia cum charitate. Vno modo vt seorsim consideretur vtraque virtus. Alio modo vt charitas accipiat secundum se, & pœnitentia secundum quod includit etiam charitatem: & ita non potest distingui contra opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Est etiam hæc Propositio contumeliosa in Religiones pœnitentiæ deditas, quia supponit quod à Religiosis opera pœnitentiæ non ita exercentur, quod simul sint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Certè potius debuisset dicere, Deum magis glorificari per opera pœnitentiæ simul, & per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum, quàm tantum per opera dilectionis Dei; quia operibus plurimum virtutum magis glorificatur Deus, quàm operibus vnius virtutis, vt suprâ in simili dictum est.

PROPOSITIO XI.

Quin etiam S. Thomas in 4. dist. 15. art. 2. & c. asserit Eleemosynam plus esse satisfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium, & orationem.

HÆC Propositio continet malam citationem S. Thomæ. Distinctio enim citata continet Quæstiones 4 & articulus non continet Quæstiones, sed quæstiunculas. Author autē nō citat in qua Quæstione id doceat S. Thomas. Debuisset ergo sic citare S. Thomas in 4. dist. 15. quæst. 2. artic. 2. quæstiuncula 2. asserit, Eleemosynam plus esse satisfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium, & orationem. Consulto id adducitur, vt appareat an Theologus sit peritus in doctrina S. Thomæ, qui etiam citare eum non benè nouit, & fortassis in citando aliena fide, non sua opera vsus est. Quoad rem verò ipsam attinet, nō miretur Theologus, docuisse S. Tho. quod eleemosyna sit magis satisfactoria, quàm ieiunium, sed consideret rationem S. Th. Eleemosyna, inquit, includit in se virtutem orationis, & ieiunij duplici ratione. Primò, quia eleemosyna, eum constituit, cui datur, debitorem ad orandum, & ieiunandum, & alia bona

bona quæ potest, faciendum, pro eo qui dedit. Secundò, quia eleemosyna propter Deum data, est quasi quædam oblatio Deo facta. Vnde Phylos. etiam dicit in 1. Ethyc. cap. 14. Quod bona opera habent aliquid simile Deo sacratis; oblatio autem ipsi Deo facta vim orationis habet. Et similiter in quantum bona exteriora ad corporis conservationem ordinantur, subtractio exteriorum bonorum per eleemosynam, quasi virtute continet ieiunium, quo maceratur corpus. Similiter etiam oratio virtute continet ieiunium, quia extensio intellectus ad Deum debilitatem corporis parit, ut dictum est. Vnde eleemosyna completius habet vim satisfactionis, quam oratio, & oratio, quam ieiunium. Hæc S. Thomas. Non ergo mirum est, quod eleemosyna sit magis satisfactoria pro peccatis, quam ieiunium, & oratio, quia eleemosyna claudit in se ieiunium, & orationem. Sicut non est mirum, quod anima rationalis est præstantior, quam sensibilis, & vegetabilis, quia anima rationalis claudit utramque; quod exemplum adducit S. Thom. loco citato. Malè ergo, & friuolè distinguit Theologus eleemosynam, ut est satisfactoria, contra ieiunium, & orationem.

PROPOSITIO XII.

Imò quod mirabilius est S. Thom. 2. 2. quæst. 124. art. 3. ad 3. ait: *Actum ex charitate docendi, & gubernandi subditos esse perfectiorem, quam actum martyrij consideratum secundum propriam speciem actus.*

HÆC Propositio continet falsissimam citationem. Ibi enim S. Thomas 3. loco obijcit sibi tale argumentum. Melius esse videtur alijs prodesse, quam seipsum in bono conservare, quia bonum gentis melius est, quam bonum unius hominis, secundum Phylosoph. in 1. Ethyc. Sed ille, qui martyrium sustinet sibi soli prodest: ille autem, qui docet proficit multis. Ergo actus docendi, & gubernandi subditos est perfectior, quam martyrij. Respondet ad hoc argumentum S. Thom. non verbis citatis à Theologo, sed alijs. Dicendum, inquit, quod ratio illa procedit de martyrio secundum propriam speciem actus, ex qua non habet excellentiam inter omnes actus virtutum: sicut nec fortitudo est excellentior inter omnes virtutes. Hæc S. Thom. Sed inde apparet infidelitas maxima Theologi, qui alia verba loco verborum S. Thomæ intrusit; imò & alium sensum: quia S. Thom. in hac responsione docet, quod actus docendi, & gubernandi subditos, secundum suam speciem est perfectior, quam martyrium secundum propriam speciem actus. Et nihil omnino meminit in hac responsione de actu docendi, & gubernandi.

nandi subditos, vt est ex charitate : alia autem est consideratio actus docendi, & gubernandi subditos secundum propriam speciem actus, & alia consideratio secundum, quod est ex charitate.

Cæterum, quia Theologus non explicando sufficienter doctrinam S. Thom. potest dare occasionem deceptionis, & erroris (quod vtique cauere debuit) vt aliquis æstimet actum docendi absolute esse perfectiorem, quam martyrium : ideo pensanda est doctrina S. Thom. quam loco citato in corpore articuli adfert. De aliquo, inquit, actu virtutis loqui possumus dupliciter. Vno modo secundum speciem actus ipsius, prout comparatur ad virtutem proximè elicientem ipsum : & sic non potest esse, quod martyrium, quod consistit in debita tolerantia mortis, sit perfectissimus inter virtutis actus : quia tolerare mortem, non est laudabile secundum se, sed solum secundum quod ordinatur ad aliquod bonum, quod consistit in actu virtutis : puta ad fidem, & ad dilectionem Dei : vnde ille actus virtutis cum sit finis, melior est. Alio modo potest considerari actus virtutis, secundum quod comparatur ad primum motiuum, quod est amor charitatis. Et ex hac parte præcipuè aliquis actus habet, quod ad perfectionem vitæ pertineat : quia vt Apostolus ait ad Coloss. 3. Charitas est vinculum perfectionis. Martyrium autem inter omnes actus virtuosos maximè demonstrat perfectionem charitatis, quia tanto magis ostenditur aliquis aliquam rem amare, quanto pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odiosam eligit. Manifestum est autem, quod inter omnia alia bona præsentis vitæ, maximè amat homo ipsam vitam, & è contrario, maximè odit ipsam mortem, & præcipuè cum doloribus corporalium tormentorum, quorum metu etiam bruta animalia à maximis voluptatibus abstrahuntur, vt Aug. dicit in lib. 83. Q. Et secundum hoc patet, quod martyrium inter cæteros actus humanos est perfectior secundum suum genus, quasi maximum charitatis signum, secundum illud Ioann. 15. Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Hæc S. Thomas. Actus ergo martyrij ex charitate est perfectior secundum suum genus, quam actus docendi, & gubernandi subditos ex charitate, quam veritatem inuoluit, & non explicuit Theologus.

PROPOSITIO XIII.

*Vndè sequitur tertio Illustriss. Domine, te ad tales personas, &
 & opera, debere tuas facultates, & nepotem conuerrere,
 quæ magis versentur circa dilectionem Dei, &
 proximi, quàm circa Psalmodyas, &
 corporis macerationes.*

HÆC Propositio est multipliciter deceptiora, & friuola. Primò quidem, quia si secundum statum Religionum loquitur, falsissimum est, quod quædam Religiones magis versentur circa dilectionem Dei, & proximi, quædam verò minus. Non enim sumenda est distinctio Religionum ex eo, in quo omnes Religiones conueniunt. Quia, vt bene inquit S. Thom. 2. 2. quæst. 184. art. 8. *Comparatio supereminentia non habet locum inter aliquos ex ea parte, in qua conueniunt: sed ex ea parte, in qua differunt.* Et in eadem 2. 2. quæst. 188. art. 6. inquit. *Non potest quid dici altero potius, nisi secundum id, in quo ab eo differt.* Cum ergo omnes Religiones conueniant in vno fine remoto, & mediato, qui est dilectio Dei, & proximi, non sub certo aliquo, & determinato gradu, sed maior illa, quæ potest in hac vita haberi; neque enim assignandus est terminus dilectionis Dei, videlicet tantus modus, seu gradus dilectionis illius, vt ad maiorem Religiosi non debeant contendere, sed vt S. Bernard. ait libro de diligendo Deum. Modus diligendi Deum est sine modo diligere: vtique nõ potest institui comparatio inter Religiones penes charitatem, quasi maior, & altior charitas non sit de ratione instituti alicuius Religionis. Non igitur potest dici, quædam Religiones secundum suum statum magis versari circa dilectionem Dei, & proximi propter Deum, quædam verò minus, (nam etiã dilectio proximi propter Deum est finis omnium Religionum, vt Theologi docent, imò eadem est charitas, qua diligitur Deus, & proximus propter Deum, & in eo etiam perfectio consistit iuxta doctrinam eorundem Theologorum.) Quod si dicas secundum Theologos attendi præminentiam vnius Religionis ad aliam secundum finem; id quidem verum est secundum finem proprium, & specialem proximum, & immediatum vniuscuiusq; Religionis, non autem secundum finem communem, & vniuersalem, remotum, & mediatum, in quo omnes conueniunt, qui est charitas.

Secundò propositio illa est deceptoria, & friuola; quia si sumat dile-

lectionem Dei, & proximi secundum actuale exercitium eius: tunc adhuc debet distingui Propositio; nempe debere Illustrissimum Dominum, nepotem suum (nam de facultatibus terrenis, quarum ubique, & primo quidem loco meminit Theologus, non est curandum) connertere ad tales personas, quæ magis versentur circa dilectionem Dei, & proximi, quæ est perfectio. Non enim omnis dilectio Dei, & proximi est perfectio, ut supra dictum est. Quod si velis omnem dilectionem Dei, & proximi dicere perfectionem, nota ex S. Thom. 2. 2. q. 24. art. 8. quod quando aliquis studium suum deputat ad vacandum Deo, & rebus divinis, prætermittis alijs, nisi quantum necessitas præsentis vite requirit, ista est perfectio charitatis, quæ est possibilis in via, non tamen est communis omnibus charitatem habentibus. Quando verò habitualiter aliquis totum cor suum ponit in Deo, ita scilicet, quod nihil cogitet, vel velit, quod divine dilectioni sit contrarium, hæc perfectio communis est omnibus charitatem habentibus. Sunt enim tres gradus charitatis, scilicet alia est incipiens, alia proficiens, alia perfecta; ut docet idem S. Thomas art. immediatè sequenti. Quando autem homo ad hoc principaliter intendit (inquit S. Thom.) ut Deo inhereat, & eo fruatur, hoc pertinet ad perfectos, qui cupiunt dissolvi, & esse cum Christo. Et in eadem 2. 2. quæst. 184. art. 2. dicit, quod est perfectio quantum ad hoc, quod excludantur ea, quæ repugnant motui dilectionis in Deum, sicut August. dicit in lib. 83. q. quod venenum charitatis est cupiditas; perfectio nulla cupiditas. Et talis perfectio potest in hac vita haberi; & hoc dupliciter. Vno modo in quantum ab affectu hominis excluditur omne illud, quod contrariatur charitati, sicut est peccatum mortale: & sine tali perfectione charitas esse non potest, unde est de necessitate salutis. Alio modo in quantum ab affectu hominis excluditur, non solum illud, quod est charitati contrarium, sed etiam omne illud, quod impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur in Deum: sine qua perfectione charitas esse potest; puta, in incipientibus, & proficientibus. Clarius autem Opusc. 18. distinguit, quod perfectio charitatis pro statu viæ est duplex. Alia, quæ cadit sub præcepto, & est de necessitate salutis. Alia, quæ cadit sub consilio, & quæ non est de necessitate salutis. Et hanc distinctionem ponit tam in dilectione Dei, quàm in dilectione proximi, & eam explicat multis capitibus. Perfectio autem dilectionis Dei, quæ cadit sub consilio secundum S. Thom. consistit in hoc, ut amulemur perfectionem comprehensorum, & in similitudinem perfectionis illius, quantum possibile est, nos imitemur. Colligit id ex verbis Apostoli: Non quod iam comprehenderim, aut perfectus sim; sequor autem si quomodo comprehendam. Postmodum verò subdit. Quicumque ergo perfecti sumus hæc sentiamus. Et quia inquit S. Thom. humanum cor tantò intensius in aliquid vnt feritur, quantò magis a multis reuocatur: sic igitur tantò perfectius animus hominis ad Deum diligendum fertur, quantò magis ab affectu corporalium reuocatur. Om-

nia autem consilia, quibus ad perfectionem inuitamur, ad hoc pertinent, vt animus hominis ab affectu rerum temporalium auertatur, vt sic liberiùs mens tendat in Deum, contemplando, amando, & eius voluntatem implendo. Perfectio autem dilectionis proximi, prout cadit sub consilio, secundum tria attenditur. Primò quidem secundum affectus extensionem. Secundò secundum affectus intensiõem. Tertiò secundum ipsummet affectum. Hæc omnia S. Thom. Secundum, quæ limitando, seu explicando Propositione Theologi, talis debet formari. Illustrissime Domine, ad tales personas debes nepotem tuum conuerrere, quæ magis versantur circa dilectionem Dei, & proximi, quæ est perfectio propria Religiosorum, & cadit sub consilio, scilicet ad personas, quæ suum studium deputarunt ad vacandum Deo, & rebus diuinis, prætermisiss alijs, nisi in quantum necessitas præsentis vitæ requirit: quæ ad hoc principaliter intendunt, vt Deo inhæreant, & eo fruantur, & cupiunt dissolui, & esse cum Christo: quæ excludunt ea, quæ repugnant motui dilectionis in Deum, non solum ea, quæ sunt charitati contraria, scilicet peccata mortalia, sed etiam omnia illa, quæ impediunt, ne affectus mentis totaliter dirigatur in Deum: in quibus nulla est cupiditas: quæ æmulantur perfectionem comprehensorum, & in similitudinem perfectionis patriæ, quantum est possibile, se trahunt: & idè ab affectu rerum temporalium se auerunt, & reuocant, vt sic liberiùs mens eorum tendat in Deum, contemplando, amando, & eius voluntatem implendo: demum, quæ affectu extenso, & intenso, & efficaci amant proximum. De quo S. Tho. opusc. 18. cap. 14.

Tertiò, Propositio dicta est friuola, & deceptoria propter hoc, quia deberet distingui; ad tales, scilicet, personas conuertendum esse nepotem, quæ magis versantur circa dilectionem Dei extensam ad dilectionem proximi, cui tamen incumbant sine detrimento, non dico salutis, sed etiam perfectionis Religiosæ. Vt enim ait S. Thom. quodlib. 3. q. 6. art. 17. ad 6. Etsi procurare salutem aliorum sit maius, quam intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere salutem aliorum, præfertur ei, quod est quocunque modo intendere suam salutem. Si enim aliquis totaliter, & perfecte intendit suam salutem, multò maius est, quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum: si salutem propriam etsi sufficienter, non tamen perfecte intendat. Hæc S. Thom. Conformiter ad hanc doctrinam 2. 2. quæst. 182. art. 2. ad 1. ait: Labor exterior toleratus propter Christum, est quoddam signum charitatis. Sed multò expressius eius signum est, quod aliquis prætermisiss omnibus, quæ ad hanc vitam pertinent, soli diuinæ contemplationi vacare delectetur. Hæc ibi.

Tanti ergo est perfectio propria vniuscuiusque, quod maius æstimatur

tur sibi perfecte attendere, quàm multa circa salutem animarum laborare, cum sufficientia suæ salutis, sed non cum totali perfectione. Ad illas ergo personas conuertendus nepos, quæ magis versantur circa dilectionem proximi sine detrimento, non dico salutis, sed perfectionis propriæ.

Quartò, est friuola & deceptoría dicta Propositio: eo quod distinguit dilectionem Dei, & proximi, contra psalmodias, & corporis macerationes, quasi psalmodiæ, & corporis macerationes, non sint actus dilectionis Dei, & proximi. De quo iam circa præcedentes Propositiones dictum est. Propositio quoque dicta continet insignem calumniam contra Religiones. Nam imputat, quod sint quædam Religiones, quæ magis versantur circa Psalmodias, & corporis macerationes, quàm circa dilectionem Dei, & proximi: cum tamen dilectio Dei, & proximi sit finis omnium Religionum, & ei fini omnes Religiones incumbant. Et omnes Religiones magis æstimant dilectionem Dei, & proximi, quàm Psalmodias, & corporis macerationes; imò nō aliter exercent Psalmodias, & corporis macerationes, nisi quia Psalmodiæ, & corporis macerationes sunt actus dilectionis Dei, & proximi. Hanc ob rem huiusmodi Epistola non est digna Catholico Authore, qui omnes Religiones deberet reuerenter suspicere, sed potius videtur à nequitissimo spiritu præiudicii, & odij profecta. Dum enim Theologus hic Religionem conformem suo palato exaltat, multas Religiones deprimit, imò verò omnes deprimit, ut postea clarum fiet.

Quintò, Propositio dicta est friuola, & deceptoría in hoc, quia supponit proximum non iuuari, siuè nō exerceri dilectionem proximi per Psalmodias, & corporis macerationes, quod omnino falsi simum est. In primis enim S. Thom. 2. 2. q. 91. art. 1. ait: Prodest etiam laus oris ad hoc quod aliorum affectus prouocetur in Deum. Vnde dicitur in Psalm. 33. Semper laus eius in ore meo. Et postea subditur: Andiam mansueti & latentur. Magnificate Dominum mecum. Et S. Aug. lib. 9. Confess. cap. 6. de se ipso testatur: Quantum, inquit, fleui in hymnis, & canticis tuis, suauiter sonantis Ecclesie tue vocibus commotus acriter. Voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, & ex ea aestuabat affectus pietatis, & currebam lachrymæ, & bene mihi erat cum eis. Et lib. 10. cap. 33. sic ait: Cum reminiscor lachrymas meas, quas fudi ad cantus Ecclesie tue in primordiis recuperatæ fidei meæ, & nunc ipso commoueor, non canui, sed rebus, quæ cantantur, cum liquida voce, & conuenientissima modulatione cantantur, magna instituti huius utilitatem rursus agnosco. Et in Epist. 119. cap. 18. Sine dubitatione, inquit, faciendum est, maximè illud, quod etiam de Scripturis defendi potest, sicut de Hymnis, & Psalmis canendis, cum & ipsius Domini & Apostolorum habeamus documenta, & exempla, & præcepta.

cepta. De hac re tam utili ad mouendum piè animum, & accendendum diuina dilectionis affectum, varia consuetudo est. Hæc Aug. Inter opera verò Iustini, in lib. Responſionum ad Orthodoxos resp. ad q. 107. sic habetur: Excitat, inquit, Cantus (scilicet Ecclesiasticus) cum voluptate quadam animum, ad flagrans eius, quod carmine celebratur, desiderium: affectiones & concupiscentias carnis sedat, cogitationes malas inimicorum, quos cernere non est, suggestionibus oborientes amolitur. Mentem ad fructificationem diuinorum operum rigat. pietatis decertatores generosos, & fortes per constantiam in rebus aduersis efficit: Omnium rerum, quæ in vita tristes, & luctuose accidunt, pijs affert medicinam. Gladium spiritus hoc Paulus appellat in armamentario; ubi contra inuisibiles aduersarios, milites veræ pietatis suis instruit armis. Verbum namque Dei est, & id quod animi cogitatione, quod carminis præludio, quod carmine ipso celebratur, ac demones fugat, depellitque. Et in rebus denique omnibus, quæ pijs eueniunt, animus veræ pietatis virtutibus per carmina Ecclesiastica perficitur. Hæc ibi. Psalmodia ergo valet ad excitandos proximorum affectus. Quod verò operibus pœnitentiæ iunetur proximus, & per ea exerceatur dilectio erga ipsum, est vniuersorum Theologorum consensus docentium, quod opera pœnitentiæ possunt esse satisfactoria pro alijs. Docent id sancti suo exemplo, qui se murum ponebāt inter Deum, & peccatores, & sui corporis miserabilibus excruciationibus Dei iram placabāt, homines Deo coniungebant, & ad ipsum conuertebant. Huius rei speculum viuum S. Dominicus, gloriosissimus Patriarcha inclyti Ordinis Prædicatorū; qui singulis noctibus ter catena ferrea acriter se flagellabat: primo pro se ipso, deinde pro peccatoribus in mundo degentibus, & demū pro animabus Purgatorij. Quod verò magis mirandum est, multæ fæminæ pœnitentijs conuerterunt plurimos peccatores ad Deum, ut palam loquuntur Historiæ S. Lorgardis, & S. Christinæ mirabilis, & aliarum. In ordine ad quem finem, & S. Mater nostra Theresia fundauit Ordinem Discalceatarum Monialium, ut macerationibus & orationibus prodesse salutem animarum, quam ardentem expetebat. Discant Prædicatores verbi Dei, non solum verbo, sed etiam mortificationibus externis conuertere peccatores; & si ipsi non indigere se arbitrantur pœnitentia exteriori, saltem in suo corpore aliena peccata castigant.

Sexto, est friuola & deceptoria Propositio in hoc, quod distinguit dilectionem Dei, & proximi contra Psalmodias, & corporis macerationes, quasi hæc omnia simul non possint esse: ut de facto videmus, ea omnia reperiri in sanctissimis Religionibus. Quod si secundum Authorem illa Religio est perfectior, quæ magis versatur circa dilectionem Dei, & proximi, quam circa Psalmodias, & corporis macerationes:

quantò

quantò magis perfectior erit illa Religio, quæ omnia ista complectitur; scilicet dilectionem Dei, & proximi, Psalmodias, & corporis macerationes? Perfectior enim Religio est, quæ plura opera perfecta exercet, quàm illa, quæ pauciora. Si dicatur Psalmodiam impedire opera dilectionis erga proximum; hoc infra discutietur.

Denique dicta Propositio est subuersiva iuuenturis, nam per eam auocantur animi eorum, ne tradant se Religionibus, in quibus sunt Psalmodiæ, & corporis macerationes.

PROPOSITIO XIV.

Benè ait S. Gregor. Papa lib. 6. cap. 2. in lib. Regum. Longè altioris est meriti, propriam voluntatem alienæ semper voluntati submittere, quàm magnis ieiunijs corpus atterere, aut per compunctionem se in secretioni sacrificio mactare.

HÆC autoritas impertinenter est adducta à Theologo. Dum enim suadet Illustrissimo, vt suas facultates, & nepotem suum conuertat ad tales personas, quæ magis versantur circa dilectionem Dei, & proximi, quàm circa psalmodias, & corporis macerationes, suadet id inde quia Obedientia melior est, quàm ieiunium, & compunctio. Quæ enim est hæc illatio? Agitur de dilectione Dei & proximi; probatio verò adfertur de obedientia. Quod si dicatur inde colligi posse principale intentum; vtique id debuit fecisse Theologus, & non fecit. Sed & frustra laborat, & aerem (vt dicitur) verberat; nullus enim charitati præfert aliquam virtutem: neque aliquis dicet, Religiones aliquas profiteri psalmodias, & pœnitentias, exclusa obedientia. Verum & hæ Religiones, quæ simul vacant Psalmodiæ, pœnitentijs, & obedientiæ, vtique loquendo ad hominem, perfectiores erunt, quàm illæ Religiones, quæ profitentur Obedientiam, non item psalmodias, & pœnitentias: quia opera plurium virtutum, & consequenter plura ad perfectionem assequendam auxilia habent; in quo etiam ponit Theologus perfectionem Religionis, vt infra videbitur.

PRO-

PROPOSITIO XV.

Confidera & hoc Illustrissime Domine, si inueneris plures hominum piorum Ordines, & Congregationes, quæ tibi viderentur bonæ, & perfectæ, debere te potius ijs bona tua cum nepote tuo offerre, qui sequuntur perfectius viuendi institutum, & in eo modum viuendi perfectiorem.

HÆC Propositio est inepta, & imprudens consiliū continet. Non enim unicuique expedit perfectior Religio: & ita non sequitur, debere Illustrissimum offerre nepotem perfectiori Religioni. Inter alias enim causas, propter quas Spiritus sanctus ornauit Sponsam suā Ecclesiam varietate Ordinum, est ista: quia non omnes vni Religioni, etiamsi perfectissimæ, apti sunt. Varia enim sunt hominum ingenia, variæ conditiones, variæ naturæ, variæ propensiones, & affectiones. Aliqui enim magis ad contemplandum, alij verò magis ad operandum apti: alij Mariæ otium, & solitudinem, alij Marthæ negotium, & sollicitudinem quærunt: alij Cœnobiticam vitam in societate viuentium, alij solitariam affectant: alij strictiori, & asperiori vitæ sunt idonei, alij verò minimè, etiamsi ad id aspirent. Vndè multoties contingit, quòd aliquis non benè discussis rebus indiscriminatim ad quamcunq; Religionem intrando, à spirituali profectu retardetur, & multa incōmoda sustineat. Ad quod propositum est illud, quod dicit S. Gregor. lib. 6. Moral. cap. 17. Magnoperè sciendum est, quia valde inter se diuersæ sunt conserpiones animarum. Nonnulli enim hominum ita otiosæ mentis sunt, vt si eos labor occupationis excipiat, in ipsa operis inchoatione succumbant. Et nonnulli ita inquieti sunt, vt si vacationem laboris habuerint, grauius laborent, quia tantò deteriores cordis tumultus tolerant, quanto eis licentius ad cogitationes vacat. Vnde necesse est, vt nec quieta mens ad exercitationem se immoderati operis dilatet, nec inquieta ad studium contemplationis angustet. Sæpè enim, qui contemplari Deū quieti poterant, occupationibus pressi ceciderunt: & sæpè qui occupati, beatè humanis vsibus viuerent, gladio sue quietis extincti sunt. Hinc namque est, quod nonnulli inquieti spiritus, dum plus exquirūt contemplando, quàm capiunt, vsque ad peruersa dogmata
erum.

erumpunt: & dum veritatis discipuli esse humiliter negligunt, magistri errorum fiunt. Hinc per semetipsum Veritas dicit: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te. Bonum est tibi eum vno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Due quippe vite, actiua videlicet, & contemplatiua, cum conseruantur in mente, quasi duo oculi habentur in facie. Dexter namque oculus vite contemplatiua est, sinister actiua. Sed sunt nonnulli, ut diximus, qui discretè intrare summa, & spiritualia nequaquam possunt, & tamen alta contemplationis assumunt, atq; idcirco in perfidia foueam, intellectus prauū errore dilabuntur. Hos itaque contemplatiua vita, ultra vires assumpta, cogit à veritate cadere, quos in statu suæ rectitudinis humiliter poterat sola actiua custodire. Quibus recte hoc, quod præfati sumus, Veritas dicit: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te. Bonum tibi est, cum vno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Ac si aperie diceret, cum ad contemplatiuam vitam idonea discretionē non sufficis, solam securius actiuam tene. Cumque in hoc, quod pro magno eligis, deficis, eo contentus esto, quod pro minimo attendis, ut si per contemplatiuam vitam à veritatis agnitione compelleris cadere, regnum celorum per solam actiuam valeas saltem luscus intrare. Hæc Gregorius, & plura alia ad idem spectantia. Insuper igitur dedit cōsiliū Theologus Illustrissimo, quatenus suum nepotem offerret Ordini, vel Congregationi, quæ sequitur perfectius viuendi institutum; quandoquidem non quiuis Religioni altioris instituti aptus reperitur.

PROPOSITIO XVI.

Porro ut agnoscas, quod vite institutum, & quis in eo viuendi modus sit perfectior, has regulas accipe, excerptas potissimum ex recepta ab omnibus Sancti Thomæ

Doctōris Angelici doctrina.

HÆC Propositio infidelitatem, & fallaciam Authoris ostendit. Infidelitatem quidem, quia minimè doctrinam S. Thomæ secutus est in hac Epistola, contra suum promissum, ut patuit, & amplius patebit. Omnino enim aliam Religionem perfectissimam S. Thomæ agnouit, quam ille depinxit. Sed bonum est, quod suo se gladio ingulet. Fallaciam verò, quia sub pallio doctrinæ S. Thomæ Angelici Doctōris, suam doctrinam proposuit, & toti mundo imponere voluit: sed radijs solis eiusdem fulgentissimi tenebræ eius, Dei adiutorio, diffusæ manebunt.

D

PRO-

PROPOSITIO XVII.

Primò docet S. Thomas 2. 2. quæst. 188. art. 6. *Illam Religionem alteri præferri, quæ ordinatur ad finem absolutè potiore; vel quia est magis bonum; vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò sit finis idem, secundariò attenditur præeminentia Religionis, non secundum quantitatem exercitij, sed secundum proportionem eius ad finem intentum. Vnde, & in Collationibus Patrum introducitur Sententia B. Antonij (Collat. 2. cap. 3.) qui discretionem, per quam aliquis omnia moderatur, prætulit ieiunijs, & vigilijs, & omnibus huiusmodi obseruantijs. Et infra: Sicut maius est illuminare, quam lucere solum, ita maius est contemplari alijs tradere, quam solum contemplari. Ergo summum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum & prædicandum, quæ & propinquissimæ sunt perfectioni Episcoporum, sicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs secundorum, ut S. Dionys. dicit 7. cap. de diuin. nomin. Secundum autem gradum tenent illæ Religiones, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertium est earum, quæ occupantur circa exteriores actiones. In singulis autem horum graduum potest attendi præeminentia, secundum quod vna Religio ordinatur ad altiore actum in eodem genere: sicut inter opera actiue vite, potius est redimere captiuos, quam recipere hospites. Et in operibus vite contemplatiue, potior est Oratio, quam Lectio. Potest ergo attendi præeminentia, si vna earum ad plura horum ordinetur, quam alia; vel si conuenientiora statuta habeat, ad finem propo-*

Debuerat
dicere The-
ologus Ter-
tius, nō Ter-
tium.

zum.

tum consequendum. Hæc omnia S. Thomas.

HÆC Propositio continet summam infidelitatem, & fallaciam Authoris in citando S. Thomæ: ea enim, quæ sunt substantialia doctrinæ S. Thomæ, & ad rem multum facientia omisit: quod ut pateat, producendus est in primis textus integer S. Thomæ; ut quilibet collatione facta aduertat, quàm mala fide egerit Theologus. Sic ergo habet S. Thomas loco citato: Dicendum, quod sicut supra dictum est, differentia vnius Religionis ad aliam, principaliter quidem attenditur ex parte finis, secundariò autem ex parte exercitij. Et quia non potest quid dici altero potius, nisi secundum id, in quo ab eo differt, idè excellentia vnius Religionis super aliam, principaliter quidem attenditur secundum Religionis finem; secundariò autem secundum exercitium. Diuersimodè tamen utraque comparatio attenditur. Nam comparatio, quæ est secundum finem, est absoluta; eo quod finis propter se queritur. Comparatio autem, quæ est secundum exercitium, est respectiua, quia exercitium non queritur propter se, sed propter finem: Et idè illa Religio alteri præfertur, quæ ordinatur ad finem absolute potiorem, vel quia est maius bonum, vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò sit finis idem, secundariò attenditur præeminentia Religionis, non secundum quantitatem exercitij, sed secundum proportionem eius ad finem inuentum. Vnde & in Collationibus Paruum inducitur sententia B. Antonij, qui prætulit discretionem, per quam aliquis omnia moderatur, & ieiunij & vigilijs, & omnibus huiusmodi obseruantijs. Sic ergo dicendum est, quod opus vitæ actiuæ est duplex. Vnū quidem quod ex plenitudine contemplationis deriuatur, sicut doctrina, & prædicatio. Vnde, & Greg. dicit in 5. Homil. super Ezech. quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dicitur Psalm. 144. Memoriam suauitatis tue eructabunt: & hoc præfertur simplici contemplationi. Sicut enim maius est illuminare, quàm lucere solum, ita maius est contemplata alijs tradere, quàm solum contemplari. Aliud autem opus est actiuæ vitæ, quod totaliter consistit in occupatione exteriori, sicut elemosynas dare, hospites recipere; & alia huiusmodi, quæ sunt minora operibus contemplatiuis, nisi forte in casu necessitatis, ut ex supra dictis patet. Sic ergo summum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquissime sunt perfectioni Episcoporum: sicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs secundorum, ut Dionys. dicit 7. cap. de diuinis nominibus. Secundum autem gradum tenent illæ, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertijs est earum, quæ occupantur circa exteriores actiones. In singulis autem horum graduum potest attendi præeminentia, secundum quod vna Religio ordinatur ad altiore actum in eodem genere: sicut inter opera actiuæ vitæ, potius est redimere captiuos, quàm recipere hospites: & in operibus vitæ contemplatiuæ, potior est Oratio, quàm Lectio. Potest enim attendi præeminentia, si vna earum ad

D 2

plura

plura horum ordinatur, quàm alia, vel si convenientiora statuta habeat ad finem propositum consequendum. Hæc S. Thom. Vndè patet, quænam Theologus intermiserit: Illud verò ante omnia, quod maximi momenti est, posthabuit. Nimirum Doctrinam, & Prædicationem ex plenitudine contemplationis derivari, & hoc opus vitæ actiue præferri simplici contemplationi. Quibus clarè docetur, Religionem illam præferri, quæ ordinatur ad docendum, & prædicandum sic, quòd doctrina, & prædicatio deriuetur ex plenitudine contemplationis, & secundum Gregorium perfecti viri post contemplationem redeant ad docendum, & prædicandum. Idèò notanter dixit: tale opus vitæ actiue præferri simplici contemplationi, quia nimirum tale opus præsupponit contemplationem. Mens etiam S. Thomæ potest constare aliundè. Sanctus enim Thom. in eadem 2. 2. quæst. 182. art. 1. docet, quod *vita contemplatiua simpliciter melior est, quàm actiua*. Quando ergo S. Thomas docet, doctrinam, & prædicationem præferri simplici contemplationi, omninò intelligendus est (nisi cum sibi contradixisse dicamus, quod absit) quòd doctrina deriuata ex contemplatione, præfertur simplici contemplationi. Et certè rei veritas ipsa sic habet. Vita enim mixta, hoc est contemplatiua simul & actiua, præstantior est, quàm vita tantum contemplatiua, vel vita tantum actiua. Quod vel inde patet: quia vita Christi, Sanctissimæ Virginis, & Apostolorum, quæ absque dubio erat perfectissima, imò exemplar perfectionis, fuit mixta, vt postea dicitur. Prolixum autem esset, & terminos huius tractationis excedens, Doctorum Scholasticorum turbam in medium adferre, qui vitam mixtam, super alias partes vitæ spiritualis extollunt. Credo, quòd non diffitebitur Theologus. Quod si ita est, illæ sanè Religiones secundum mentem Angelici Doctoris, & aliorum Theologorum, summum gradum tenent, quæ profitentur vitam mixtam: id est simul actiuam, & contemplatiuam.

Ne autem faciliè credas, quamcunque Religionem posse dici simpliciter contemplatiuam, & vt scias, vndè debet dici simpliciter contemplatiua; nota diligenter ea, quæ docet S. Thom. loco iam adducto, & applicando doctrinam huic proposito; Aduertas primò, quòd Religio potest dici contemplatiua, vel ex parte finis, vel ex parte exercitij. Aduertas secundò, quòd Religio contemplatiua, principaliter dicitur secundum finem, secundariò autem secundum exercitium. Aduerte tertio, quòd Religio absolutè & simpliciter dicitur contemplatiua secundum finem, ratione verò exercitiorum secundum quid dicitur contemplatiua. Ratio huius dicti petenda est ex doctrina S. Thomæ citata. Comparatio, inquit, *secundum finem est absoluta, eò quod finis propter se queritur*. Comparatio autem, *quæ est secundum exercitium, est respectiua, quia*

exer-

exercitium non queritur propter se, sed propter finem. Ex his collige, quod absolute, & simpliciter illa est Religio contemplatiua, cuius finis est Contemplatio. Nam hoc modo (vt ait S. Thom. 2. 2. quæst. 181. art. 1. in corp.) *vita actiua & contemplatiua distinguuntur secundum diuersa studia hominum inuentum ad diuersos fines, quorum vnum est consideratio veritatis, quæ est finis vite contemplatiuæ: aliud autem est exterior operatio, ad quam ordinatur vita actiua.* Quæ autem Religio non habet pro fine contemplationem, sed tamen utitur exercitijs contemplatiuis, verbi gratia oratione, meditatione, examine conscientiæ, memoria præsentis Dei, recollectione per aliquot dies, & his similibus: ista potest quidem dici secundum quid contemplatiua, sed non absolute contemplatiua. Ratio huius dicti est ex præcedentibus. Religio .n. talis absolute dicitur secundum finem, secundum autem exercitia respectu. Ergo si Religio non habeat pro fine contemplationem, quamuis habeat exercitia contemplatiua non erit absolute contemplatiua. Alia ratio huius est; Sunt .n. in Ecclesia Dei Religiones, quas Theologi iudicant merè esse actiuas, vt Equestres, seu Militares, Ministrantiū infirmis, Redimentiu captiuos &c. tamen utuntur exercitijs contemplatiuis, vt oratione, examine conscientiæ, recollectione ad tempus, &c. Ergo non continuo Religio iudicanda est omnino contemplatiua, quia utitur exercitijs contemplatiuis. Extenditur magis hæc ratio: Nam sæculares etiam coniugati, etiam mercatores, etiam officiales, utuntur his exercitijs contemplatiuis, videlicet meditatione, examine conscientiæ, & alijs, quæ communiter dicuntur exercitia: & tamen vita eorum non estimatur contemplatiua. Ergo non est dicenda Religio contemplatiua ex solo vsu exercitiorum contemplatiuorum. Contemplatiui enim (vt ait S. Thom. 2. 2. quæst. 81. art. 1. ad 5.) dicuntur non qui contemplantur, sed qui contemplationi totam vitam suam deputant. Imò si exercitia contemplatiua, vt oratio, meditatio, recollectio ad tempus, &c. ordinentur ad finem, qui est actio, eo ipso comprehenduntur sub vita actiua. Patet id ex S. Thom. 2. 2. quæst. 181. art. 1. ad 3. vbi sic ait: *Sicut virtus, quæ ordinatur in finem alterius virtutis, transit quodam modo in speciem eius: ita etiam quando aliquis utitur his, quæ sunt vite actiuæ, solum prout disponunt ad contemplationem, comprehenduntur sub vita contemplatiua.* Hæc S. Thom. Et merito: Plurimæ enim Religiones Ecclesiæ Dei recensentur à Theologis inter merè tantum contemplatiuas, quæ tamen utuntur exercitijs actiuæ vitæ, vt exercitio virtutum moralium (nam virtutes morales essentialiter pertinent ad actiuam vitam, vt docet S. Thom. 2. 2. q. 181. art. 1. in corp.) labore manuū, &c. sed ideo tantum dicuntur contemplatiuæ, quia utuntur exercitijs vitæ actiuæ, prout disponunt ad contemplationem, & propterea etiam

huiusmodi exercitia clauduntur sub vita contemplatiua. Ergo e contrario, quando aliquis utitur his, quæ sunt vitæ contemplatiuæ, prout disponunt ad actionem, ea comprehenduntur sub vita actiua. Ex his vterius nota, quæ Religio absolute dicatur profiteri vitam mixtam: nimirum ea, quæ habet finem mixtum, hoc est, habet pro fine contemplationem simul & actionem. Quod si Religio habet pro fine tantum actionem, exercitia verò contemplatiua; simpliciter quidem erit actiua, secundum quid verò contemplatiua; siue principaliter actiua, secundario verò contemplatiua, quia Religio talis dicitur, primario quidem secundum finem, secundario verò secundum exercitia; siue talis Religio erit merè actiua, quia cum exercitia eius contemplatiua ad actionem ordinentur, comprehenduntur quoque sub vita actiua: & ita consequenter talis Religio non erit simpliciter mixta, sed secundum quid, & imperfectè. Id totum manifestè inferitur ex dictis, & præcipue ex loco citato S. Thom. Sed his pensatis iudica quæso, an Theologus non nequiter & friuolè se gesserit, tum truncando textum S. Tho. tum eius mentem grauitè non exponendo, sed ad suum genium detorquendo. Cur enim obsecro, non meminit eius, quod doctrina, & prædicatio deriuatur ex plenitudine contemplationis: sed id ex medio textu S. Th. in sua Epistola sustulit? Cur nusquam in hac eadem sua Epistola expressè docuit, Religionem illam esse perfectionem, quæ proficitur vitam mixtam; hoc est, habet pro fine cōtēplationem & actionem, sed semper tantum inculcat actionem, prætermisā potiori & magis meritoria ex suo genere parte perfectionis, videlicet cōtēplatione? Sed quilibet agnoscat ex vngue leonem.

PROPOSITIO XVIII.

*Illustrissime Domine, circumspecte Religiosos Ordines, eumque
tuis, & bonis, & nepote orna.*

HÆC Propositio imprudens dictum continet. Ornatus enim Religionis Paupertas est, non bona temporalia, & diuitiæ; nā & Christus hunc decorem indutus erat. Gloria Religionis est, pati incommoditates, non abundare possessionibus. Paupertatem enim Religiosi voverunt, non bonorum acquisitionem, & retentionem. Insuper quoque poscitur nepos pro ornatu Religionis: ipse enim potius debet ornari à Religione, non illam ornare, quia nepos Illustriss. tunc

tunc ornabit Religionem, quando factus religiosus, sanctus erit & perfectus. Væ Religiosis, si quærunt ornatum Religionis ex nobilitate profitentium Ordinem. In Chronicis Minorum, ubi fit mentio de celebri illo Capitulo, quod à storeis cognominatum est (eo quod cubacula fratrum in agris constructa, & storeis ab inimicem separata, singula essent) ad quod quinque propè fratrum millia conuenerè, & cui item S. Dominicus interfuit; legimus, tantum tunc temporis Sanctorum illorum Religiosorum feruorem, & penitentiae studium fuisse, ut non tam calcaribus, quam frænâ opus haberent. Nam cum S. Franciscus intellexisset multos eorum thoraces, & loricas squammatas, & circulos ferreos ad nudam carnem gestare, atq; inde non paucos morbum cõtraxisse, sciretquè id asperitatis genus impedimento esse quominus prout oportebat, orationi insistere, & ministeria religiosa obire possent, atque adeò nonnullos inde emori, in virtute sanctae obediendae mandauit, ut quotquot thoraces & orbis illos ferratos gestarèt, depositos eos ad se deferrent, & ecce quingentâ tam lorica, quam circuli ferrei, inuentâ sunt. Cum ergo in feruore Ordo in dies procederet, & fratres eius Capitulo indicto de illius boni conseruatione, ac progressu tractarent, calitus fuit B. Francisco reuelatum, cacadæmones aliam in eius ruinam, quodam in vosodochio, quod inter Portiunculam, & Assisium situm erat, congregationem celebrare, ad quâ vno de viginti dæmonum millia, & amplius conuenerant. In qua cum varij varias, tum S. Patri Francisco, tum eius Ordini, & sequacibus oppugnandis, atque expugnandis, artes, & consilia proponerent, tandem quidam de turba dæmon cæteris vafrior & generosior, tale consilium dedit: Sanctus hic Pater Franciscus, eiusq; sectatores, tanto feruore mundum & mundana fugiunt, & abominantur, tamquè contentè, ardentèquè Deum cæli diligunt, orationi vacant, corpora atterunt, ut in præsens parum, aut nihil omnia contra eos vestra valitura sint molimina: quare auctor vobis sum, ut ne nunc adeò casso vos labore fatigietis, sed patienter expectemus donec Francisco ex hac vita sublato, maior fratrum sit numerus, tunc namq; Adolescentes quosdam, nullo perfectionis zelo succensos, senes honoribus conspicuos, nobiles delicatulos, Doctores ob doctrinam arrogantes, atquè alios debilioris valetudinis in eum ingredi faciemus. Hi deinde ad Religionis nomē, & honorem conseruandum, eumquè adaugendum, passim quoslibet admittent. Hæc demum via eos ad sui ipsorum, & rerum mandanarū amorem, ad scientiarum desiderium, & ambitionem pertrahemus; tuncquè dilatam vindictam de ijs sumere fas erit, multos eorum sub potestatem, & ius nostrum redigendo. Placuit omnibus vafri hocce

&

& astutum consilium, & expectare aliquantulum satius visum fuit, quā modò inani, cum incerta spe fructus, labore sudare. Videant ergo Religiosi, quantum periculum eis immineat, si nepotes Illustrissimorum cum bonis tam avidè quærant, si per aggregationem nobilium, Religionis nomen, & honorem, & ornatum conservare, & adaugere prætendant. Perpendat Theologus, quā inepetè, & periculosè consilium dederit, quærendo ornatum Religionis ex nepote Illustrissimi, & in ipso non alias qualitates, sed nobilitatem considerando: & fortassis magis ad bona Illustrissimi attendendo.

PROPOSITIO XIX.

Illustrissime Domine, circumspice Religiosos Ordines, eumque tuis & bonis, & nepote orna, quem præ cæteris videris proximè accedere ad Episcopalem statum, docendo, & prædicando, & alias Ecclesiasticas functiones obeundo, pro dilatanda divina gloria, & Sanctæ Ecclesiæ incremento.

HÆC Propositio insufficiens est, & genū Authoris parum pro-
pensi ad contemplationem ostendit. Religio enim illa est perfectior, quæ proximè accedit ad Episcopalem statum, non solum docendo, & prædicando, sed etiam contemplando; imò prius contemplando, & deinde contemplata tradendo. Episcopus enim ex vi sui status, debet ducere vitam mixtam; id est contemplativam simul, & activam. Quod egregiè monstrat S. Gregor. 2. Past. cap. 1. *Tantum, inquit, debet actionem populi actio transcendere Presulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris. Oportet namque ut metiri se sollicitè studeat, quantum tenenda rectitudinis necessitate constringitur sub cuius estimatione populus grex vocatur.* Sit ergo necesse est cogitatione mundus, actione præcipuus, discretus in silentio, utilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitiae erectus, interiorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum providentiam, in interiorum solitudine non relinquens. Idem cum Gregorio sentit

tit D. Thom. 2. 2. quæst. 184. art. 7. ad 3. Cùm enim proposuisset sibi argumentum in contrarium huiusmodi. Status Religiosorum ordinatur ad vitam contemplatiuam, quæ prior est quàm vita actiua, ad quam ordinatur status Episcoporum. Dicit enim Gregor. in Pastor. quod per vitam actiuam proficere proximis cupiens Isaias, officium prædicationis appetijt. Per contemplatiuam verò Ieremias amoris conditoris sedulo inherere desiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Ergo videtur quod status Religiosorum sit perfectior, quàm status Episcoporum. Ad hoc argumentum respondet sic: Ad tertium dicendum, quod sicut Gregor. dicit in Pastor. Sit Præsul actione præcipuus, præ cunctis contemplatione suspensus: quia ad ipsos pertinet, non solum propter seipsos, sed propter instructionem aliorum contemplari. Vnde Gregor. dicit super Ezechielem. quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dicitur Psal. 144. Memoriam suauitatis tuæ eructabunt. Idem clariùs habet in eadem 2. 2. quæst. 182. art. 1. ad 1. Ad Prælatos, inquit, non solum pertinet vita actiua, sed etiã deueni esse excellentes in vita contemplatiua. Vnde Gregor. dicit in Pastoralis: Sit rector actione præcipuus, præ cunctis in contemplatione suspensus. Idem habet opusc. 18. cap. 18. Cùm, inquit, Episcopus mediator inter Deum, & homines constituatur, oportet ipsum & in actione præcellere, in quantum minister hominum constituitur, & in contemplatione præcipuum esse, ut ex Deo hauriat, quod hominibus tradat. Hæc S. Thom. Religio ergo perfectior debet accedere ad Episcopalem statum, non solum docendo, & prædicando, sed etiã contemplando, quod debebat Theologus exprimere, & non fecit. Inde patet, quod illa Religio proximè accedit ad statum Episcopalem, quæ proficitur viam mixtam, hoc est contemplatiuam simul, & actiuam: siquidem Episcopus ex vi sui status tenetur ad vitam mixtam. Et profectò si vita mixta perfectissima est, & si status Episcoporum perfectissimus est, utique statui Episcoporum dicitur via mixta, & consequenter Religionibus accedentibus proximè ad statum Episcopalem.

Sed præterire non possum, quin magna admiratione prosequar laborem Theologi vanum & cassum. Dum enim imprudens suum consilium vult stabilire, magis illud destruit. Persuadet enim Illustris. ut ei Religioni nepotem suum offerat, quam præ cæteris viderit proximè accedere ad statum Episcopalem. Vnde facillimè poterit laboriri cogitatio Illustrissimo, & non sine fundamento, ut potius suum nepotem addicat Episcopatu. Si enim perfectior Religio est, quia accedit propius ad statum Episcopalem; & si Religio diligenda, & eligenda, quæ proximè accedit ad statum Episcopalem: multò magis diligendus, & eligendus ipsemet Episcopatus. iuxta illud pronunciatum Philosophicum: Propter quod unum quodque tale, & illud magis. Quod si

E

Illu-

Illusterrimus discursu Theologi illectus, suum nepotem potius ministerio Episcopali deputauerit, profectò ipsius labor inanis, & irritus erit.

PROPOSITIO XX.

Religio, quæ Episcoporum statui propinquior est, perfectior est.

HÆC Propositio si nudè vt sonat accipiat, verissima est: Si autem secundum sensum authoris quem intendit, falsissima in vniuersum, & absolutè loquendo. Ea autem mens est Theologi, vt patet ex præcedenti propositione: quòd Religio, quæ Episcoporum statui propinquior est per institutum docendi, & prædicandi, ea perfectior est. Quod simpliciter dictum, falsum est: Religio enim Eremitarum perfectior est, quàm quæcunque Religio, etiam destinata doctrinæ, & prædicationi. Sanè vita Eremitica est culmen & fastigium vitæ Religiosæ; nam omnes ferè Patres docent, ad vitam Eremiticam non debere quemquam transire, nisi prius diligenter in Cœnobio se exercuerit; propterea quòd Eremita non adferat perfectionem, sed præsupponat: vt asserunt B. Hieronymus in Epistol. ad Rusticum, Cassianus Collat. 19. cap. 10. August. lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 31. Benedictus in Reg. cap. 1. Bernar. serm. 3. de Circumcis. Sed quia Theologus fidem sibi conciliare voluit auctoritate S. Thomæ, audiat ipsum docentem in 2. 2. quæst. 188. art. 8. Considerandum est, inquit, quòd id quod est solitarium, debet esse sibi per se sufficiens. Hoc autem est, cui nihil deest, quod pertinet ad rationem perfecti. Et ideo solitudo competit contemplanti, qui iam ad perfectum peruenit. Quod quidem contingit dupliciter. Vno modo ex solo diuino munere; sicut patet de Ioanne Baptista qui fuit repletus Spiritu Sancto, adhuc ex utero matris sue: Vnde cùm adhuc esset puer, erat in desertis: vt dicitur Luc. 1. Alio modo per exercitium virtuosi actus secundum illud ad Hebr. 5. Perfectorum est solidas cibus eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni, ac mali. Ad exercitium autem huiusmodi iuuatur homo ex aliorum societate dupliciter. Vno modo quantum ad intellectum, vt instruatur in his, quæ sunt contemplanda. Vnde Hieronym. dicit ad Rusticum Monachum: Mibi placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipse te doceas. Secundo, quantum ad affectum; vt scilicet noxiæ affectiones hominis reprimantur exemplo, & correctione aliorum. Quia, vt dicit Greg. 30. Moral. super illud: Cui dedi in solitudine domum.

Quid

Quid prodest solitudo corporis, si solitudo defuerit cordis? Et ideo vita socialis necessaria est ad exercitium perfectionis. Solitudo autem competit iam perfectis. Unde Hieronymus dicit ad Rusticum Monachum. Solitariam vitam reprehendimus minime: quippe quam sæpe laudauimus. Sed de nido Monasteriorum huiusmodi volumus egredi milites, quos Eremita dura rudimenta non terream, qui specimen conuersationis suæ multo tempore didicerunt. Sicut ergo id quod iam perfectum est, præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur: ita vita solitariorum si debite assumatur, præeminet vitæ sociali. Hæc Sanctus Thomas. Ex quibus clarè habetur, statum solitariorum esse statum perfectorum. Sed inde sic arguere licet. Id quod perfectum est, præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur. Sed solitudo competit perfectis, vita verò socialis necessaria est ad exercitium perfectionis. Ergo vita solitariorum præeminet vitæ sociali. Hæc omnia, & singula S. Thomas habet. Sed si adhuc Theologus renitetur huic veritati, perpendat sua dicta. Nam ex his facillimè colligitur, Religionem solitariorum esse perfectiorem præ cæteris. In primis enim dicit, potiorem & perfectiorem esse statum in Episcopis, quàm in Religiosis, quia status Episcoporum, est status perfectorum, status verò Religiosorum, est status tendentium ad perfectionem. Sed etiam status solitariorum est status perfectorum, status verò aliorum Religiosorum est status tendentium ad perfectionem. Ergo status solitariorum est potior & perfectior, quàm status aliorum Religiosorum. Deinde verò dicit, quòd Religio quæ Episcoporum statui propinquior est, perfectior est. Sed Religio Eremitarum statui Episcoporum propinquior est. Ergo Religio Eremitarum perfectior est. Minor huius argumenti patet inde, quia status Episcoporum est status perfectorum. Status quoque Eremitarum est status perfectorum. Magis ergo accedit ad statum Episcoporum status Eremitarum, quàm status Religiosorum tendentium ad perfectionem.

Sed argues Theologe ad hominem. Suprà enim dixi, vitam mixtā, id est contemplatiuam simul, & actiuam, esse perfectiorem vita tantum contemplatiua, & quòd summum gradum in Religionibus tenent etiam secundum S. Thom. Religionēs illæ, quæ tenent vitam mixtam. Non ergo perfectior Religio Eremitarum est, sed perfectiores Religionēs sunt, quæ attendunt simul contemplationi & actioni. Verum hæc obiectio diluenda est ab ipsomet Theologo, qui potissimum in sui defensionem assumpsit doctrinam S. Thomæ receptam (vt ait) ab omnibus. Vtrumque enim S. Thom. docuit in eadem 2.2. quæst. 188. Nimirum in articulo 6. docuit; quòd summum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum. In art. verò 8. docuit, quòd sicut perfectum præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur: ita vita solita-

E. 2.

riorum:

riorum; si debite assumatur, præminet vitæ sociali. Si hæc Theologus iudicabit opposita, & repugnantia; omnino necesse est, quod iudicet S. Thomam sibi ipsi esse contrarium. Quod si nefas iudicauerit dicere, S. Thomam in eadem Quæst. aperte sibi contradixisse, necesse est quod dicat, hæc duo non esse sibi repugnantia, videlicet quod summum gradum in Religionibus teneant, quæ sunt ordinatæ ad prædicandum & docendum, & quod vita solitariorum præminet vitæ sociali, sicut id quod perfectum est, præminet ei, quod ad perfectionem exercetur. Sed quia hæc prima facie videntur sibi aduersari: ideo omnino concilianda sunt: nam vtrumque debet esse verum, quod ab interprete diuinæ voluntatis prolaturum est. Illud tamen aduertat Theologus, non maiorem in verbis meis apparere oppositionem, quam in verbis S. Thomæ, quia verba mea non sunt mea; sed S. Thomæ. Vt ergo dicta S. Thomæ & mea concordem. Notandum est, quod status est duplex. Alius est perfectorum. Alius est tendentium ad perfectionem. Ex his status perfectorum ex suo genere perfectior, & excellentior est, quam status tendentium ad perfectionem, vt per se patet. Vnusquisque verò horum statuum diuiditur per statum cōtemplatiuorum, & actiuorum v.g. status perfectorum duplex est: alius est status perfectorum profitentium vitam mixtam; id est contemplatiuam simul, & actiuam; sicut est status Episcoporum. Alius verò est status perfectorum, profitentium tantum vitam contemplatiuam, sicut est status Eremitarum. Rursus status tendentium ad perfectionem; alius est tendentium ad perfectionem vitæ mixtæ, id est contemplatiuæ simul, & actiuæ: alius verò tendentium ad perfectionem tantum contemplatiuæ. Dupliciter ergo potest institui comparatio Religionum; vel Religionum vnus generis, ad Religiones alterius generis; vel certè Religionum intra idem genus differentium specie. Si fiat comparatio vnus Religionis ad aliam Religionem secundum diuersum genus; tunc illa Religio erit perfectior, cuius genus est potius, & dignius. Et sic Religio Eremitarum est præstantior, quam quæcunque Religio tendentium ad perfectionem, quia status perfectorum ex suo genere est potior, quam status exercentium se ad perfectionem. Si verò fiat comparatio intra idem genus secundum diuersas species: tunc illa Religio erit perfectior, cuius species est excellentior. Et sic intra genus Religionum tendentium ad perfectionem, est perfectior Religio, quæ tendit ad perfectionem vitæ mixtæ, contemplatiuæ scilicet & actiuæ, quam illa Religio, quæ tendit ad perfectionem vitæ tantum contemplatiuæ. Is ergo est Ordo perfectionis statuum in Ecclesia Dei. Supremum gradum tenet status perfectorum: & ex hoc statu potissimum gradum tenet status perfectorum

torum contemplatiuorum, & actiuorum; qui est status Episcoporum: Secundum verò gradum tenet status perfectorum contemplatiuorum; qui est status Eremitarum. Deinde hos status sequitur status tendentium ad perfectionem. In quo genere primum locum tenet status tendentium ad perfectionem vitæ mixtæ, id est contemplatiuæ, simul & actiuæ: secundum verò locum tenet status tendentium ad perfectionem vitæ tantum contemplatiuæ. Quando ergo S. Thom. dixit, & ego ei assensi, quod vita solitariorum præminet vitæ sociali, fecit comparisonem generis ad genus, quia vt dictum est, ex suo genere status perfectorum est præstantior, quàm status exercentium se ad perfectionem. Quando verò dixit, quod summum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinatæ sunt ad docendum, & prædicandum, siue (vt ipse se explicauit in 2. 2. quæst. 188. artic. 7. in corp.) *quæ sunt institutæ ad contemplandum, & contemplata alijs tradendum*, locutus est in eodem genere, quasi dixisset: In Religionibus tendentibus ad perfectionem, supremum gradum tenent, quæ ordinatæ sunt ad perfectionem vitæ mixtæ. Et ita omnino oportet dicere, nisi velit asserere Theologus, Sanctum Thomam in eadem quæst. sui oblitum, docuisse aduersantia sibi. Quod utique puto non dicet, nam auctoritati doctrinæ Angelicæ se submit.

Sed libet secundò respondere ad positam obiectionem sic. Eremitæ quamuis in actuali exercitio profiteantur vitam tantum contemplatiuam, tamen in præparatione animi habent etiam vitam actiuam. Colligitur id ex S. Thom. 2. 2. quæst. 182. art. 1. ad 3. vbi ait: *Quod ad opera vitæ actiuæ interdum aliquis à contemplatione duocatur, propter aliquam necessitatem præsentis vitæ: non tamen hoc modo, quod cogatur aliquis totaliter contemplationem deserere.* Vnde August. 19. de Ciuit. Dei. *Otium sanctum querit charitas veritatis, negotium iustum, scilicet actiuæ vitæ, suscipit necessitas charitatis. Quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ atque inueniendæ vacandum est veritati, si autem imponitur, suscipiendæ est propter charitatis necessitatem. Sed nec si omnino veritatis delectatio deserenda est, ne subtrahatur illa suauitas, & opprimat ista necessitas.* Et sic patet, quod cum aliquis à contemplatiua vita ad actiuam vocatur, non hoc fit per modum subtractionis, sed per modum additionis. Et in eadem 2. 2. quæst. 188. art. 8. in resp. ad 4. art. *Quod sicut August. dicit in 19. de Ciuit. Dei. A studio cognoscendæ veritatis nemo prohibetur: quod ad laudabile pertinet otium. Quod autem aliquis super candelabrum ponatur, non pertinet ad ipsum, sed ad eius Superiores. Quæ sarcina si non imponatur, vt August. ibidem subdit, contemplandæ veritati vacandum est, ad quam plurimum valet solitudo.* Hæc S. Th. in quibus clarè habetur, quod negotium vitæ actiuæ suscipit necessitas charitatis, & quod si hæc sarcina non imponitur, vacandum est contemplati-

templationi; imponere autem pertinet ad Superiores. Eremitæ ergo habent in dispositione animi vitam actiuam, si urgeat necessitas charitatis, & si iubeant Superiores: quia ut ait S. Tho. 2. 2. quæst. 188, art. 8. ad 3. *Habent obedientiam in preparatione animi*; & ita de facto Eremitæ necessitate charitatis urgente è latebris profiliebant. Sic de magna Antonio memoriæ proditum est, quod inualecente pessima secta Arianorum, relicta solitudine Alexandriam veniens, breuissimo temporis spatio, miram Arianis intulerit cladem. Simile quid de Acepsema Eremita fertur, qui cum sexaginta annis maneret reclusus, nullumque mortalium videret, tandem dum periclitaretur salus proximorum, relicta illa tam stricta solitudine, cucurrit ad iuuandos illos. De Abbate Apollonio, qui Thebaidem incolebat, refert Nicephorus lib. 9. cap. 14. & Palladius, quod relicta solitudine, persecutionis tempore, curam iniecit confirmandi animos Christi Confessorum, eosque multum iuuit ad martyrij coronam. De S. Romualdo vitæ Eremiticæ auctore, eius præclara gesta testantur, quanto ardore salutis animarum flagrauit: à quo similiter zelo salutis animarum, & discipuli eius, eiusdemque instituti eremitici sectatores minimè degenerarunt. Cuius vel vnicum saltem exemplum hoc loco producam, de quodam Bonifacio Camaldulensi Eremita, qui vehementi desiderio conuersionis animarum inflammatus, cum à Romano Pontifice consecratus fuisset prius Archiepiscopus suæ nationis, magnam deinde partem suæ gentis, & ipsum denique Regem, cum grandi miraculo conuertit ad fidem Christi: quæ omnia luculenter nouissimè Fridericus Fornerus in Palma Triumphali lib. 1. cap. 7. refert. De Aphraate quoque viro sanctissimo scribit Theodoretus lib. 4. c. 24. quod quando Valens Imperator aduersus Ecclesiam fureret, ipse ex spelunca sua pallio vili, ac sordido indutus, prodijt in publicum, ut causam salutis proximorum ageret. *Ac cum quidam dixisset, inquit Theodoretus, Hic est ille Aphraates, ex cuius muru pendet ciuitas vniuersa. Ibi tum Imperator; Cedo, inquit, quo te conseras? Ille tum sapienter sanè & appositè: Pro tuo, inquit, regno precaturus. Tum Imperator: At domi, inquit, tibi manendum est, & inirà cellam, vti lex monastica postulat, orandum. Cui diuinus ill. vir: Præclare admodum, inquit, dicis, o Imperator; istud sanè mihi faciendum est, & hætenus feci, dum oues Seruatoris pace fruerentur. Verùm quoniam iam magnoperè conturbantur, & multum eis impendit periculi, necesse est omnes vias persequi, non modo ne à feris capiantur, sed etiam ut conseruemur incolumes. Nam dicito mihi quæso, o Imperator, si filia alicuius essem, & sederem in conclau, vti ades curarem, atque deinde cernerem, flammam in eas incidisse, adesque paternas iam conflagrare: dicito mihi, inquam, quid me facere opereretur, intusne manere, & ades incensas negligere, expectarequè donec flamma impe-*

tus

tas longius peruaderet: an relicto conclavi, sursum deorsumque cursitare, & aquam afferre, qua flammam extinguere? Hoc cerè te responsurum constat. Nam hæc sunt partes filii prudentis, & providæ. Atque hoc ipsum nos agimus, d. Imperator. Etenim cum tu iam in Patris nostri ades flammam inieceris has circumcursumus, quò eam maturius possimus extinguere. Hæc sunt exempla, quæ probant, qualiter viri solitarij, in iuvanda proximorum salute, sua opera non defuerint. Denique aliquos etiam ex Eremito constat fuisse assumptos ad Episcopale munus obeundum, & ad curam animarum suscipiendâ: ex quibus multos commemorat Athanasius in epistola ad Dracont. Monach. quem cum ad ministerium animarum acceptandum, plurimū reluctantem confirmare vellet, hos in exemplum ei adducebat. Neque enim, inquit, tu solus ex Monachis es constitutus, neque solus Monasterio præfuiti, neque solus à Monachis dilectus es. Nosti enim Serapionem Monachum esse, & quot Monachorum fuerit Præfectus. Neque à te ignoratur quot Monachorum Pater fuerit Apollonius. Nosti Agathonem. Neque ignotum habes Aristonem. Memor es Ammonij cum Serapione peregrè profecti. Fortassis etiam audisti de Muire in superiore Thebaide. Poteris item rescire de Paulo, qui est apud Latos, & de alijs multis. Et tamen isti Episcopi constituti non contradixerunt: sed habentes pro exemplari Eliseum, & conscij quid Elias egerit; & eruditi quid discipuli Christi, Apostolique fecerint, susceperunt hanc curam, neq; ministerium hoc aspernati sunt: neque propterea seipsos deteriores facti sunt; Sed & laboris mercedem expectant, proficētes ipsi, aliosque proficere corroborantes. Quot ab idolis conuerterunt? quot a furiosa & demoniaca consuetudine suis admonitionibus compescuerunt? quot adduxerunt Christo seruos? adeo, ut qui ista signa conspiciant, admirentur. Hæc ibi. Ex his itaque patet, quod non est alienum ab instituto eremitico, præcipuè in casu necessitatis, saluti proximorum etiam externis remedijs providere, quinimò maximè conueniens, quemadmodum etiam hoc fusiùs probat, & explicat, Reu. P. F. Noster Thomas à Iesu Carmelita Discalceatus, in opere de procuranda salute omnium gentium, lib. 2. cap. 5.

Tandem tertio respondetur ad eandem obiectionem. Quod Eremitæ etiam de facto incumbunt saluti animarum. Colligitur hoc ex S. Thoma 2. 2. quæst. 188. art. 8. ad 4. ubi ait: Illi qui solitariam vitam agunt multum viles sunt generi humano. Vnde August. dicit in lib. de Mor. Ecclesie, de his loquens: Paxe solo, qui eis per certa intervalla temporum adfertur, & aqua contenti, desertissimas terras incolunt, perfruentes colloquio Dei, cui puris mētibus inhaeserunt. Videntur autem nonnullis res humanas, plusquam oporteret, deservisse, non intelligentibus, quantum nobis eorum animus in orationibus prosit, & vita ad exemplum, quorum corpora videre non sinimur. Hæc S. Thom. Et sanè quis dixerit Sanctissimos Eremitas cultores, ex eo quod à communi hominum

minum consortio se subtraxerunt, protinus eorum salutem neglexisse, & dilectionem non retinere? Profectò vita solitaria, quæ est perfectorum & consummatorum, non excludit dilectionem proximi. Quàto enim magis crescit dilectio Dei, tantò crescit magis dilectio proximi; Cum ergo Eremitæ præsupponantur pertigisse ad talem dilectionem Dei, ad qualem Cœnobitæ tendunt: utique oportet eos habere maiorem dilectionem proximi, quàm Cœnobitas, & tanto ardentiori amore alios prosequi, quanto eminentiori. Ecce enim illi, qui in occultis, & secreta sedent eremo hominibus incogniti, soli Deo noti, quomodo putamus totius Mundi peccata sustineat? quomodo Deum continuis gemitibus placant? quomodo iram & furorem eius reprimunt? quanta bona hominibus impetrant? quantum Ecclesiam Dei suis præcibus promouent, & eius tranquillitatem procurant, & mille alia bona hominibus præstant? Ut meritò Iustinianus, Nouel. Authentic. Constit. 133. dixerit: Solitaria vita atque in ea contemplatio, res planè sacra est, & quæ suapte natura animas ad Deum adducat, neque ijs tantum, qui eas incolunt, commo- det, sed etiam omnibus alijs, puritate sua, & apud Deum interpellatione competen- tem de se utilitatem præbeant. Et rursus propè finem de eisdem: Si enim illi, puris nudisque manibus, pro Republica preces Deo obtulerim: manifestum sanè, quod res militaris pulchrè se habebit, & ciuitates in bono statu erunt. Deo item propitio, ac beneuolo constituto, quomodo non omnia in summa pace, & recta legum modera- tione vigeant? Terra quoque nobis fructum feret, & celerius bona sua edet, per Dei beneuolentiam precibus illorum vniuersam Rempub. in vnum colligentibus. Sed & communis hominum figura venerabilior erit, quærentq; quod præstantius est, il- lorum puritatem reueriti. Hæc ibi. Non ergo ex hoc, quòd Eremitæ, nò exercent externa opera vitæ actiuæ, valet inde colligere, eos negligere salutem aliorum; & dilectionem proximi prorsus exclusisse; alioqui pari ratione dicere liceret, Beatos in cœlis non iam amplius nos diligere, aut nò iam amplius nostri memores esse, quoniam ministeria sua nobis visibiliter non exhibent: ac sicut dilectio eorum, & sollicitudo circà nos, maior est, quamuis eam nobis cernere non liceat; ita & dilectio eorum, qui vitam Eremiticam profitentur, & sollicitudo circà salutem hominum, multò præstantior est, multoq; ardentior, quam sit eorum qui visibiliter laborant.

PRO-

PROPOSITIO XXI.

Pondera, illum Ordinem, qui accedit proximè ad statum Episcoporum, accedere etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Christus Dominus, & eius Apostoli sectati sunt, qui proculdubio fuit omnium perfectissimus.

HÆC Propositio absolutè est falsa, & deceptoria. Pro cuius declaratione sciendum est: quòd aliud est viuendi institutum; aliud verò modus viuendi: quæ duo etiam ipsemet Theologus distinxit Consideratione 4. suæ Epist. vt patuit in Propositione xv. Quamuis ergo status Episcoporum proximè accedat ad statum vitæ Christi, & Apostolorum; & idè est perfectissimus status, post statum Christi, & Apostolorum: tamen modus viuendi Episcoporum non accedit proximè ad modum viuendi Christi, & Apostolorum; & idè non sequitur, quòd Ordo ille, qui accedit proximè ad statum Episcoporum, accedat etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Christus Dominus, & eius Apostoli sectati sunt. Quòd autem modus viuendi Episcoporum, non accedat proximè ad modum viuendi Christi, & Apostolorum patet ex inductione modi viuendi Christi, & Apostolorum.

Vt ergo prius loquamur de Christo capite: hic certè pauperrimam vitam duxit, Apostolus enim 2. ad Corint. cap. 8. Sciitis, inquit, gratiâ Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter nos egenus factus est cùm esset diues. Supra quem locum dicit Glossa: Respice pauperrimum habitaculum eius, qui dicitur celû. Vnde præsèpè sedentis super Cherubim. vide pannis obsitû eû, qui pelagus arenæ iunxit. Vide deorsû paupertatè, diuitias eius sursû considerans. In progressu èt vitæ Christus pauper fuit, quia Matth. 8. dixit: Vulpes foueas habent, & volucres cali nidos, filius autè hominis nò habet vbi caput reclinet. Quasi diceret secundum Hieronym. Quid me propter diuitias, & sæculi lucra cupis sequi, cùm tantæ sim paupertatis, vt ne hospitium quidem habeam, & tecto non vtar meo? Vel secundum Chrysost. Hom. 28. in Matth. quasi vellet dicere. Quid pecunias credis collecturum, si me sequaris. Nonne vides nec diuersorium mihi esse, nec tantum quidem, quantum auibus? Matth. verò 17. habetur, quod cùm peteretur ab eo, vt solueret didrachma dixit Petro: Vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem qui primus ascenderit, tolle, & aperto ore eius. inuenies staterem: illum sumens da eis pro me, & te. Suprà quem locum Glossa dicit: Dominus, tantæ paupertatis fuit, vt vnde tributa solueret, non haberet. Id ipsum

F

etiam

etiam colligitur ex eo, quod Christus paupertatem commendauit, & Apostolis iniunxit. Scriptum est autem Act. 1. *Capit Iesus facere, & docere*; quia horum, quæ docuit, in se exemplum præbuit. Singulare autem paupertatis testimonium Christus in passione monstrauit, quando omnibus rebus exterioribus priuatus, in cruce pependit. Quam totius vitæ Christi paupertatem pulcherrimè complexus est Sanctus Anselmus lib. de diuer. Sacram. Pauper, inquit, ita fuit Christus, ut veniens in mundum, non in sua sed in aliena domo nasceretur, & natus propter inopiam loci, in præsepio brutorum animalium poneretur, & viuens in mundo non haberet ubi caput suum reclinaret; nec moriens, unde nuditatem suam tegeret; nec mortuus, unde inuolueretur, nec sepulchrum, aut locum, ubi corpus mortuum locaretur. Hæc Anselmus. Christus ergo pauperem vitam duxit. Et quia Theologus in primis doctrinæ S. Tho. vult inhærere: idè adiungo, quod ex sententiâ S. Thom. Christus fuit pauper, non solum in particulari, sed etiam in communi, hoc est, taliter à se rerum omnium dominium abdicauerat, ut nullius rei proprietatem, non modo in particulari, sed neque in communi habuerit, sed tantummodo simplicem rerum vium retinuerit. Ità Opusc. 19. cap. 6. ait: *Primordium perfectionis in Christo, & in Apostolis fuit, sed ipsi non leguntur sua relinquentes aliquas possessiones habuisse in communi, imò potius legitur, quod nec etiam domos habebant ad manendum.* Ergò perfectio paupertatis non requirit aliquas possessiones communes. Vide si placet eundem S. Thomam Opusc. 17. cap. 15. Et S. Bonau. latissimè Opusc. de Paupertate Christi, & in Apologia Pauperum, tractantem hanc sententiam. Sed quod caput est Nicolaus IV. in cap. Exijt de verborum significatione in 6. definiuit, Christum verbo, & exemplo docuisse perfectam paupertatem, quæ consistit in abdicatione omnium rerum, nullo sibi dominio relicto, nec in particulari, nec in communi; ac proinde talem paupertatem esse sanctam, & meritoriam. Et quamuis hoc falsum esse, & hæreticum docuerit Ioann. xxij. in Extrauag. Cum inter nonnullos. tamen ut docet Bellarm. lib. 4. de Romano Pontifice cap. 14. non dissentiant Nicolaus, & Ioannes. Nam Nicolaus IV. dicit: Christum aliquando perfectissimam illam paupertatem verbo, & exemplo docuisse: aliquando autem paupertatem minus rigidam exemplo demonstrasse, tanquam communem omnium Patrem, & Doctorem. Ioannes autem definit esse hæreticum asserere, Christum nihil unquam hic in terris habuisse proprium, saltem in communi, sed negat semper talem vitam Christum egisse. Ioannes quoque non negat Christum aliquando nihil habuisse proprium, nec in speciali, nec in communi, sed negat semper talem vitam Christum egisse.

Denique Christus adeo pauperem vitam duxit, quod etiam ex tali pau-

paupertate ad mendicandum descenderit. Proferam testimonium S. Thom. quia Theologus vult doctrinam excerptam ex S. Thom. Hic ergo in Opusc. 19. cap. 7. ait: Nunc teriò restat ostendere, quòd prædicti non solum viuere possint de eleemosynis spontè oblati, sed etiam eas petere mendicando. Quòd probatur exemplo Christi, in cuius persona in Psalm. 33. dicitur: Ego autem mendicus sum, & pauper. Glo. hoc dicit Christus de se, ex forma serui. Et infra. Mendicus est, qui ab alio petit, & pauper, qui sibi non sufficit. Item in alio Ps. 69. Ego verò egenus, & pauper sum. Glo. Sum egenus, idest, petens: & pauper sum, idest, insufficiens mihi: quia & mundanas copias non habet, & intus ubi est diues, semper ambit, desiderat, accipit. Item in alio Psal. 108. Persecutus est hominem inopem, & mendicum. Glo. scilicet Christum. Et alia Glo. Pauperes insequi sola seuitia est: alij pro diuitijs, & honoribus interdum huiusmodi patiuntur. Iste due vltimæ glossæ ostendunt manifestè, quòd de mendicitate rerum temporalium prædicta verba intelligere oportet. Item 2. Corinth. 8. Scitis gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est: Glo. in mundo. Et quòd in hoc Christus sit imitandus, patet per Glo. quæ ibidem dicit: Nemo se contemnat, pauper in cella, diues in conscientia, securior dormit in terra, quàm cum auro diues in purpura. Non ergo expauescas cum tua mendicitate ad eum accedere, qui indutus est nostra paupertate. Item quòd Dominus victum petierit expressè habetur Luc. 19. ubi Dominus dixit ad Zachæum. Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Glossa. Non inuitatus inuitat, quia etsi nondum audierat vocem inuitantis, audierat tamen affectum. Item Marci 11. Circumspectis omnibus, cum iam vespere esset, &c. Gloss. Circumspectis omnibus si quis eum hospitio susciperet. Tantæ enim paupertatis fuit, & ita nullis adulatus, vt in tanta vrbe, nullum hospitium inueniret. Ex quo patet, quòd Christus ita pauper erat, quòd hospitium conducere non posset: sed ab alijs hospitium petebat, & expectabat. Hæc S. Thomas. Vide si placet Thomam Vvaldensẽ lib. 4. Doctrin. Fidei, ubi acerrimè contra Hæreticos quosdam, qui vt mendicitatem damnarèt, Christum mendicasse negabant, defendit Christum, actualiter, personaliter, & vocaliter mendicasse. Et hæc quidem de Christo.

De Apostolis autem certum est in primis eos paupertatem coluisse, vt colligunt SS. Patres, & Theologi, ex illis verbis: Ecce nos reliquimus omnia. Et iterum Matth. 10. dicitur: Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, neque peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam. Et Marc. 6. Præcepit eis ne quid tollerent in via, &c. & Luc. 9. Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Paulus verò ad Corinth. 6. ait: Sicut egenes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Suprà quem locum Ambrosius inquit: Quantum ad præsentem vitam pertinet pauperes videbantur, sed spirituales diuitias credentibus largiebantur. Egeni in

terris, in cœlis diuites. S. verò Thomas lect. 2. suprà idem caput dicit: In his temporalibus sumus sicut egenes; id est ab alijs accipientes: sed tamen quantum ad spiritualia, sumus multos locupletantes. Et post pauca. Tanquam nihil habentes scilicet in temporalibus; quia omnia dimiserunt propter Christum. Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, &c. Sed interius, & in spiritualibus omnia possidentes, scilicet per interiorē magnitudinem cordis. Et hoc ideo est, quia ipsi viuebant non sibi, sed Christo: & ideo omnia, quæ sunt Christi reputabant, ut sua. Vnde cum Christo omnia sint subiecta, omnia possidebant, & omnia tendebant in eorum gloriam. Idem quoque Apostolus 1. ad Corint. 4. ait: Puto enim, quod Deus nos Apostolos nouissimos ostendit, tanquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus, mundo, & Angelis, & hominibus: Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo, Nos infirmi, vos autē fortes. Vos nobiles, nos autem ignobiles. Et demum subdit: Usque in hanc horā, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus. Pauperes ergo fuerunt Apostoli. Imò quod plus est, paupertatem suam voto firmarunt, ut docent SS. Patres, & Theologi. Ex his S. August. lib. 17. cap. 4. de Ciuit. Dei, sic ait: Dixerant enim potentes illi. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi vouerant. Sed vnde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic continud dictum est: Dans votum vouenti? Alioquin ex illis essent potentibus, quorum infirmatus est arcus. Dans, inquit, votum vouenti. Non enim Domino quisquam quicquam ratum voueret, nisi qui ab illo acciperet, quod voueret. Et quia Theologus vult S. Thomam audire, profero ipsum loquentem 2. 2. quæst. 88. artic. 4. ad 3. Apostoli, inquit, intelliguntur vouisse pertinentia ad perfectionis statum, quando Christum relictis omnibus sunt secuti: Imò necesse est, quod Theologus dicat secundum mentem S. Thomæ, quod Apostoli duxerunt vitam pauperem, non solum in particulari, sed etiam in communi: quia id docuit Opusc. 17. cap. 15. & Opusc. 19. cap. 6. verba ipsius suprà citata sunt. Hic adducam dumtaxat verba ex Opusc. 17. cap. 15. Manifestum, inquit, secundum expositiones præmissas, Apostolis interdum fuisse, ne agros, vel vineas, vel alia huiusmodi bona immobilia possiderent. Vide etiam si placet Bonauent. in Apologia Paup. Tandem debet docere Theologus, secundum mentem S. Thomæ, Apostolos mendicasse Opusc. enim 19. cap. 7. sic ait; Item hoc probatur exemplo Apostolorum, qui iussi sunt à Domino necessaria ad victum in via non ferre ut patet Matth. 10. Mar. 6. Constat autem, quod ipsi imperiosè non poterant accipere. Ergo satis euident est, quod necessaria victus humiliter petebant, quod est mendicare. Item hoc etiam patet de discipulis Apostolorum, post resurrectionem Christi. Dicitur enim in 3. c. Ioan. Pro nomine eius profecti sunt: Gloss. Pro nomine Christi ampliando profecti sunt. Gloss. Alienati à rebus proprijs, ergo sine necessarijs via ibant: ex quo patet, quod necesse habebant petere. Hæc S. Thomas de Apostolis. Ex quibus omnibus
pa-

patet, qualis fuerit modus viuendi Christi, & Apostolorum.

Iam verò de Episcopis certum est eos non colere, neque profiteri paupertatem, & eam non habere annexam suo statui: tantum abest, quod debeat eam vouere, vel exercere etiam in communi, aut mendicato pane viuere. Non ergo modus viuendi Episcoporum accedit proximè ad modum viuendi Christi, & Apostolorum. Ideò, & S. Thomas docet (vt infra videbitur) quod Episcopi habent possessiones nō ex vi institutionis suæ à Christo, sed per dispensationem Ecclesiæ. Falsum ergo est, quod supposuit Theologus in sua Propositione, nempe modum viuendi Episcoporum accedere proximè ad illum viuendi modum, quem Christus Dominus, & eius Apostoli sectati sunt.

Denique hæc Propositio hæresim redolere videtur. Quia .n. Christum, & Apostolos, paupertatem seruasse, & coluisse, de fide est, & traditum in Decretis Pontificum: & quia manifestum est, Episcopos paupertatem non seruare: inde ex propositione certa de fide, & assumptione certa naturaliter inferitur Conclusio Theologicè scientifica, quæ aliquo modo pertinet ad fidem, quod videlicet modus viuendi Episcoporum non accedit proximè ad modum viuendi Christi, & Apostolorum: Cuius contrarium, quia supposuit Theologus in sua Propositione, contra fidem indirectè docuisse videtur.

Vltimò aduertat Theologus, quòd dicit modum viuendi Christi, & Apostolorum, proculdubio fuisse omnium perfectissimum. Quia .n. monstratum est ex S. Thoma, modum viuendi Christi, & Apostolorum fuisse in paupertate, non solum in particulari; sed etiam in communi: consequens est, quòd debet fateri secundum mentem S. Thomæ, modum viuendi in paupertate tam in particulari, quam in communi, esse perfectissimum: quod, & S. Thomas disertis verbis docuit, vt postea monstrabitur. Non distineberis Theologe, si te doctrina S. Thomæ tuam Epistolam munivisse non pœniteat.

At inde ego sic ulterius arguo. Religioni perfectissimæ conuenit modus viuendi perfectissimus; vt patet ex tua Consideratione 4. vbi coniungis perfectius viuendi institutum, cum modo viuendi perfectione; vt visum est Propositione xv. Sed modus viuendi perfectissimus ex S. Thoma est viuere in paupertate, tam in particulari, quam in communi: quia is fuit modus viuendi Christi, & Apostolorum, qui proculdubio fuit omnium perfectissimus: ergò modus viuendi in paupertate, tam in particulari, quam in communi, competit Religioni perfectissimæ. Quid ais Theologe? negas? an concedis? At necesse est, quòd concedas, tum propter dicta: tum quia S. Thomas Opusc. 17. cap. 15. ait: *Summa paupertatis est perfectio, vt ad exemplum Christi aliqui homines possessioni-*

tionibus careant. Cap. verò 16. ait: Possessiones communes expedit possideri propter eos, qui non sunt summæ perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omnino negligendi non erant: unde & apud illos, qui summam perfectionem sectabantur, possessiones non erant: sicut etiam Dominus, cui Angeli ministrabant, loculos habuit propter necessitatem aliorum, quia scilicet eius Ecclesia loculos habitura erat: sicut Aug. dicit super Io. Unde si qua sit Congregatio, in qua omnes ad maiorem perfectionem tendant, expedit eis communes possessiones non habere. Hæc S. Thomas. Sed tu Theologe, vel inuitus concedas, quod perfectissimæ Religioni competit modus viuendi in paupertate tam in particulari, quam in communi. Iterum à te peto Theologe, quid dicis? Negas, vel concedis? Negare non potes, quia secundum formam, bene inferitur consequentia, & inferitur ex tuis dictis, & ex dictis S. Thomæ, quibus te voluntariè alligasti. Si verò concedis: quomodo docuisti in hac Epistola, quod Religionibus ordinatis ad prædicandum & docendum, competit, & expedit habere possessiones, & redditus? Inunc Theologe, & primum dicas regulas ex doctrina S. Thomæ excerptare, antequam præsumas Theologorum, præcipuè verò Thomistarum lectioni eas præsentare.

PROPOSITIO XXII.

*In quo clarè expressus est finis salutis animarum
quàmplurimarum.*

HÆC Propositio est insufficiens. In vita enim Christi, & Apostolorum non solum relucet finis salutis animarum, sed etiam Contemplatio. Christus enim Dominus vitam mixtam, id est contemplatiuam simul & actiuam duxit, ut docet S. Thomas 3. p. q. 40. art. 1. ad 2. *Vita*, inquit, contemplatiua simpliciter est melior, quam actiua, quæ occupatur circa corporales actus: sed vita actiua, secundum quam aliquis prædicando, & docendo contemplata alijs tradit, est perfectior, quam vita, quæ solum contemplatur: quia talis vita præsupponit abundantiam contemplationis, & ideo Christus talem vitam elegit. Hæc Sanctus Thomas. Et quidem quod Christus duxerit vitam contemplatiuam, manifestum est. Triginta namque annos priusquam prædicare cepit, in silentio & contemplatione transiegit. Sed quid dico triginta annos, quandoquidem omnes Theologi cum S. Thoma 3. p. q. 9. art. 2. Et tota ferè quæst. 10. docent, Sanctissimam animam Christi, à primo instanti conceptionis, & deinceps con-

continuò, habuisse scientiam beatorum, seu comprehensorum, quæ in clara Dei visione consistit. Baptizatus verò à Ioanne in desertum recessit, & in eo quadraginta diebus manens ieiunauit. Postmodum verò Euangelium prædicare capit, ita tamen quod sæpius in desertum secedebat. sæpius in montem ascendebar, sæpius in oratione Dei pernoctabat. Et quemadmodum Sol per diem nos illuminat, & radijs lucis suæ, ac calore huius hemisphærij corpora fouet: nocte autem discedit, seq; à nobis abscondit, non vt otiosus maneat, sed vt in alio mundi tractu viuentibus splendeat: Ità Christus verus iustitiæ Sol in die hominibus doctrinæ suæ splendore lucebat, & eos beneficiorum calore fouebat; noctu verò in montibus, & locis solitarijs delitescens, à mortalibus se subtrahebat, vt cum æterno Patre nostra negotia perageret. Id autem eo fine fecit, quem S. Gregor. lib. 6. Moral. cap. 17. notauit. *Humani, inquit, generis Redemptor per diem miracula in urbibus exhibet, & ad orationis studium in monte pernoctat, vt perfectus videlicet prædicatoribus innuat, quatenus nec actiuam vitam amore speculationis funditus deserant, nec contemplationis gaudia penitus operationis inuoluntate contemnant; sed quieti contemplantes foras beant, quod occupati erga proximos loquentes refundant.* Hæc Gregor.

Quod verò Apostoli duxerint vitam contemplatiuam, patet ex hoc, quia ad Rom. 8. dicitur: *Primitias spiritus habentes.* Vnde colligunt Theologi, eos septem dona Spiritus sancti habuisse in eminentissimo gradu non solum secundum habitum, sed etiam secundum actum. Actus autem doni sapientiæ est contemplatio, Ad Philipp. quoque 3. dicitur. *Nostra autem conuersatio in celis est.* veique per contemplationem, vt notat S. Thomas supra hunc locum. Philo verò Iudæus antiquissimus scriptor in lib. de Contemplatiua vita, siue de supplit. virtut. hoc testimonium perhibet de Apostolis, atque de illorum etiam sectatoribus, quod eo vsque fuerint diuinarum rerum contemplationi dediti, vt abiecissemus curam carnis omnem, ac reficiendi etiam corpusculi, per cōtinuos dies aliquot obliti prorsus esse viderentur, vix vt quandoq; sexto, aut septimo die cibum caperent. Dictum quoque Philonis approbat Illustriss. Cardinalis Hosius, lumen nostræ Poloniae Tom. 1. tuorum eruditissimorum operum cap. 74. Et subiungit: *Et quidem ita eos decebat, quos Christus lumina mundi constituerat, quique vniuersum orbem diuinæ sapientiæ sæpe condire debebant.* Et rursus: *Neque vero, inquit, ipsi soli fuere diuinitatis contemplatores, sed quos in fide Christi instituerant, eos quoque spiritualium donorum speculatores esse cupiebant.* Hæc ille. Non minus illustre alterius Cardinalis Roberti Bellarmini testimonium, in hac eadem materiâ placet adferre. Ipse enim tomo 4. suarum Disp. lib. 1. de bonis Operib. in partic. cap. 19. sic inquit: *In testamento nouo Apostoli primi fuerunt, qui re-*
lieta

lieta cura temporalium rerum, munus suum proprium esse dixerunt. verbo Dei, & orationi sine intermissione instare. Nos inquit Actor. 6. orationi, & verbo Dei instantes erimus. Constat autem, quod oratio maximè spectat ad Contemplationem, vnde cum Apostoli sine intermissione orationi instantes esse dicuntur, quasi continuò contemplatiui esse intelliguntur. Vnde, & de S. Iacobo fratre Domini nostri testatur Egesippus lib. 5. suæ Historiæ, vt refert Baronius tomo primo Annalium circa annum Christi 63. quod videlicet solus in templum intrare solitus erat, atque ibi genibus humi positus, assiduò in oratione persistebat, adeò quidem quod etiam genua eius Carmeli instar, tuberculis contractis, obduruerant. Sanctus verò Chrysost. apud eundem Baron. ibidem addit etià, non tantum eius genua, sed & frontem, ob iugem in pavemento prostrationem, callo obductam fuisse. Non solum autem Apostoli contemplabantur, sed etiam Saluator solitus erat sapius eos à turbis seorsum subducere in deserta, vt constat ex Euangelistis. Imò, & ante passionem suam egressus fuit cum discipulis suis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus. Ioannis verò 18. dicitur. Sciebat autem, & Iudas locum, quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Lucæ verò 22. dicitur. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem oliuarum. Secuti sunt autem illum, & discipuli. Duxerunt ergo Apostoli vitam contemplatiuam. Quod autem simul, & actiuam; res ipsa, vocatio videlicet nostra ex gentibus, & adoptio in libertatem filiorum Dei loquitur.

Disce hinc Theologe, à Religione ad docendum, & prædicandum destinata, ac verè Apostolicam vitam profitente, non esse alienum, aliquando in deserta secedere, longa contemplationi tempora tradere, noctes in omnes in oratione ducere, vel saltem noctis silentia, surgendo ad laudandum Deum, & orandum pro proximis rumpere. Talis enim modus viuendi fuit Christi, & Apostolorum.

PROPOSITIO XXIII.

Ordines Ecclesiastici, & eorum variae functiones per conciones, confessiones, lectiones, &c.

NON possum non admirari, quod Theologus inter actus, & functiones Prædicatorum verbi Dei non meminerit præcipuarum conditionum viri Apostolici, vt scilicet iuuat proximis, maximè bono exemplo, & feruenti oratione pro eis fusa. Sanè potissima, & prima fun-

functio attendentis saluti animarum, est bona, & sancta vita præluce-
re. *Cæpit*, inquit S. Luc. Act. 1. *IESVS facere & docere*: Triginta an-
nis fecit, vt triennio doceret; sed & in ipsomet triennio fecit. Ioannes
quoque vt Christum prædicaret secessit in desertum, & adeò duram
(vt notum est) vitam egit: ideòque erat lucerna ardens, & lucens; ar-
dens sibi, lucens proximo. Tritum est illud Senecæ dictum: *Longum
iter est per præcepta, breue & efficax per exempla. quia homines amplius oculis, quàm
auribus credunt*. Sanctus verò Bernard. serm. de S. Benedicto ait: *Sermo
uiuus, & efficax, exemplum operis est: plurimum faciens suadibile, quod monstra-
tur factibile*. Certè Euangelicus Doctor, & Prædicator talis esse debet,
vt possit confidenter dicere *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi*. 1. Cor.
4. Aliàs si vita à doctrina discrepat, prædicator histrionem agit, qui
Regis personam repræsentat. Rex tamen non est. Si scitè repræsen-
tat humilitatem, nec tamen est humilis: si honoris contemptum præ-
dicat, quem nondum spreuit: si silentium, & recollectionem commē-
dat, est tamen garrulus & vagus: si ad pœnitentiam inuitat, quam mi-
nimè præferat, aut facit: histrionem est, & mimus, non prædicator Euan-
gelicus: Est sicut pictor, qui licet sit deformis, egregiè tamen alterius
pulchritudinem in tabula delineat. Est sicut terminus saxeus, qui in
agro defixus viam demonstrat, ipse nihilominus fixus suo loco manet.
Est sicut cymbalum tinniens, quod alios ad templum conuocat, ipsum
verò minimè intrat. Talis Prædicator vnà manu animas aduocat, alià
auocat; vnà impellit, alterà repellit; vnà extruit alterà destruit. Vt
illis, qui dicunt, & non faciunt. *Qui autem fecerit, & docerit, hic magnus
vocabitur in regno cælorum*. Matth. 5. Ideò, & Apost. 1. Corint. 2. ait: *Ser-
mo meus, & prædicatio non in persuasibilibus humana sapientiæ verbis, sed in osten-
sione spiritus, & virtutis, vt fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute
Dei*.

Altera verò conditio pro Christo legatione fungentis est, vt proxi-
mum iunet suis orationibus. Magis certè oratio Moÿsis Amalecitas
prostrauit, quàm vniuersæ bellatorum hastæ, & gladij. Magis expu-
gnabit dæmones oratio seruens, quàm abundantia verborum. Dixe-
rat Deus, vt disperderet Israelitas, si non Moÿses electus eius stetit
in confractione in conspectu eius, & auerteret iram eius, ne dispe-
deret eos. Sapientiæ quoque 18 dicitur: *Sed non dñi permansit ira tua*. Pro-
perans enim homo sine quarela deprecari pro populis, proferens seruitutis suæ scutum
orationem, & per incensum deprecationem allegans, restitit iræ, & finem imposuit
necessitati, ostendens quoniam tuus est famulus. Sic prædicator debet esse
medius inter Deum, & Auditores. Propterea Deus per Ezechielem
expostulat cap. 22. *Et quasiui de ijs virum, qui interponeret sepem, & staret o-*

G

positus

positus contra me pro terra, ne dissiparem eam: & non inueni. Et effudi super eos indignationem meam: in igne ira mea consumpsi eos: viam eorum in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus. Et cap. 13. inquit: Non ascendistis ex aduerso, neque opposuistis murum pro domo Israel. Isaias quoque cap. 64. conqueritur. Non est qui inuocet nomen tuum, qui consurgat, & teneat te. Sic oratio iusti tenet Deum.

Cæterum, quantum iusti prosint in medio nationis prauæ, & perversæ, clarissimè demonstrat illud colloquium Dei, & Abraham, quod habetur Genesis 18. Nunquid, inquit Abraham, perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate, peribunt simul? & non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo? Absit a te ut rem hanc facias, & occidas iustum cum impio, fiatque iustus sicut impius, non est hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque Dominus ad eum: Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. Respondensq; Abraham ait: Quia semel capi, loquar ad Dominum meum, cum sim pluis, & cinis. Quid si minus quinquaginta iustis, quinque fuerint? delebis propter quadraginta quinque vniuersam urbem? Et ait; Non delebo, si inuenero ibi quadraginta quinque. Rursumque locutus est ad eum: Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta. Ne quæso, inquit, indigneris Domine si loquar: Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Respondit: Non faciam, si inuenero ibi triginta. Quia semel ait, capi, loquar ad Dominum meum. Quid si ibi inuenti fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti. Obsecro, inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel: Quid si inuenti fuerint ibi decem? Et dixit, non delebo propter decem. Sed mirabilius est, quod Dominus per Ieremiam cap. 5. ait: Circuite vias Ierusalem, & aspiciate, & considerate, & querite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem, & propitius ero ei. Suprà quem locum exclamat S. Hieronymus. Grandis, inquit, amor iustitiæ, ut nequaquam iuxta interrogationem Abraham, & responsionem Dei pro decem viris iustis, Deus liberauit ciuitatem; sed si vnus inuenerit, iam iamque peritura Hierusalem, qui faciat iudicium, & querat fidem, suæ, ut Symmachus transtulit, veritatem, tamen Deus misereatur Hierusalem. Quanti interest, ut in Republica aliqua sint iusti. Idèd, & Religiosi reclusi, atque è claustro, & cella sua non egredientes; idèd & Eremitæ estimandi sunt: nam in illo etiam angulo latentes maximè prosunt Reipublicæ, quàm Deus Opt. Max. ob paucos illos tolerat. Sinit enim zizania, & triticum crescere vsque ad messem, ne fortè colligendo zizania, eradicetur simul cum eis triticum. Horum orationes reddunt efficaces labores aliorum concionatorum, & confessoriorum. Sæpè æstimabit Prædicator se fructum facere, sed non ipse fecit; at is, qui feruidas preces Deo obtulit. Quàm plures spirituales filios viri abstracti

tracti sibi vendicabunt præ multis ministris verbi Dei. Hos quidem isti suos esse putant, sed in die iudicii apparebit non esse ipsorum, sed aliorum: & Ioseph verum pueri patrem non esse, sed tantum putatum. (*Et putabatur filius Ioseph Luc. 3.*) Tunc apparebit, quod sterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios infirmata est. Tunc dicetur: Lazare sterilis, Eremitica Religio, quæ non parit: erumpe, & clama, quæ non parturit, quia multi filij desertæ magis, quam eius, quæ habet virum, quæ nupsit actiuam vitam contemplatiuæ. Tunc videbis te, o sacra Eremus, manipulis filiorum, & corona prolis vallati. Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi istos? Ego sterilis, & non pariens. Ego non prædicationi, non administrationi Sacramentorum insisto: & istos quis enutriuit? Dicam: Orationes, suspiria, lachrymæ, gemitus vestri, o Angeli terrestres, imò caelestes, o Eremitæ. Desiderium pauperum exaudivit Dominus. Oratio humilis vestra penetrauit caelos. Deus voluntatem timentium se fecit, & deprecationem eorum exaudivit. Non ergo se extollant Religiones actiuam vitam profitentes, quod maximum fructum in Ecclesia Dei faciunt, nã sæpè non suis impensis, sed aliena industria interueniente, eum faciunt. Nam neque, qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Ut autem det incrementum, orationes Sanctorum faciunt. Tu verò, o Theologe, discas deinceps viris Apostolicis, sanctam vitam, & exemplarem, indefessum & iuge orationis studium inculcare, & inter potiores functiones incumbendum conuersioni animarum numerare.

PROPOSITIO XXIV.

Perfectio vitæ Christi, & Apostolorum agnosci potest, tum ex fine omnium operum eius, qui erat gloriam Dei dilatare, abstrahendo homines ab infidelitate, & falsa fide, ad rectam fidem, & à vita impia ad piam, & ita salutem eorum procurare.

HÆC Propositio in duobus deficit. Primò quidem: quia finis operum Christi primarius erat dilectio Dei; secundarius verò salus animarum. Deindè etiam, quia Christus non tantum intendebat conuersionem à fide falsa, & impia vita, sed etiam profectum, imò

& perfectionem ipsorum. Magis quippè gloria Dei dilatatur procurando perfectionem paucorum, quàm conuersionem multorum. De quo suprà dictum est.

PROPOSITIO XXV.

Perfectio vitæ Christi, & Apostolorum agnosci potest, tum ex medijs, quibus vsus est cum Apostolis ad salutem humanam procurandam, & fructum meritorum suorum ijs communicandum, scilicet per prædicationes, disputationes cum Phariseis, per Sacramenta, &c.

HÆC Propositio redolet eundem spiritum, quem Propositio xxiiij. Cur enim Theologus non meminit Passionis Christi, quæ potissimum medium, quo vsus est Christus ad salutem humanam procurandam, virtute cuius alia media efficaciam habent? Cur non meminit exemplorum Christi? Inter alios enim fines Incarnationis Christi, erat iste, (vt ait S. Thomas 3. p. quæst. 1. art. 2. in corp.) vt nobis exemplum se præberet. Vndè Augustinus dicit in quodam sermone de Natiuitate Domini. Homo sequendus non erat, qui videri poterat. Deus sequendus erat, qui videri non poterat, vt ergò exhiberetur homini, & qui videretur ab homine, & quem homo sequeretur, Deus factus est homo.

PROPOSITIO XXVI.

Perfectio vitæ Christi, & Apostolorum agnosci potest, tum ex ratione viuendi, quàm in persona sui tenuit communem in victu, & vestitu cum honestis hominibus.

HÆC Propositio monstrat Theologum delicatum. Quare enim non dixit, Perfectionem vitæ Christi agnosci ex ratione viuendi, quàm in sua persona tenuit pauperrimam, vt ostensum est: sed potius communem in victu, & vestitu cum honestis hominibus perpendit? Cur non meminit ieiunij quadragenarij, secessus in desertum, pernoctationis in Oratione, fatigationis itinerum, eius quod non habebat

vb

vbi reclinaret caput, non habebat vbi nasceretur, vtilitatis pannorum, atrocitatis flagellorum, asperitatis spinarum, acerbitalis denique crucis? Sed potius id aduertit, quod aduerterunt, & Pharisei. *Eccè Magister vester manducat cum peccatoribus*. O Pharisei, cur non dicitis: *Eccè Magister vester circuit castella, & regiones?* *Eccè Magister vester ascendit in montem dimissis turbis solus orare?* *Eccè Magister vester fugit in montem?* cognouerat enim quod venturi essent, vt facerent eū Regem? *Eccè Magister vester ieiunans, non vult facere ex lapidibus panes?* *Eccè Magister vester fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem?* *Eccè Magister vester sitit?* *Eccè Magister vester quærit fructum in ficulnea; & nō inuenit?* Vobis autem tantum admirationi est quod manducat. Ex horum numero est Theologus, qui manducationi Christi attendit cruci verò minimè; carnem vult, non ossa dura tangere. Est ex his multis, qui volunt sequi Christum ad fractionem panis. Non ex his paucis, qui sequebantur ad calicem passionis. Sed qua ratione Theologus perfectionem in ratione viuendi communi, quoad victum & vestitum ponit? Vt enim notat S. Bonauen. in Apolog. Paup. Resp. 1. *Refulgent à Christo tanquam à totius nostræ salutis exemplari, & originali principio, actus multiformes*. Nam quidam actus in ipso respiciunt sublimitatem potentie, quidam sapientiæ lucem, quidam seueritatem iudicij, quidam officij dignitatem, quidam condescensionem miserie, quidam informationem vite perfectæ, vt paupertatem seruare, virginitatem custodire, Deo & hominibus seipsum subijcere, noctes in Oratione peruigiles ducere, pro crucifixoribus exorare, & morti se summa charitate, etiam pro inimicis offerre. Cum igitur sex sint huiusmodi actuum varietates, in his vltimis dumtaxat ipsum imitari est perfectum. Nam in istis, quæ sunt excellentiæ singularis, est impium, & luciferianum, nisi fuerit alicui priuilegij singularis dono concessum. In his autem, quæ sunt seueritatis, & dignitatis est presidium, & prælatorum. In his quæ condescensionis, est infirmorum, in quantum loquimur ad actum extrinsecum. Nequaquam igitur, vt dogmatizat, summa Christianæ perfectionis consistit in vniuersali imitatione actuum Christi; sed tantum illorum, qui vite perfectæ imitationem respiciunt. Ex quo apparet, quæd huiusmodi veritatis ignorantia, prima fuit in eo causa erroris. Hæc S. Bonauen. Vide Theologo, quàm graui censura à S. Bonauen. perstringaris; nimirum te errasse asserit; quia docuisti, perfectionem Christianæ vitæ consistere in imitatione actuum Christi, eorum qui condescensionem ipsius respiciunt: cum tantum imitari in ijs, quæ ad informationem vite perfectæ pertinent, sit perfectum. Sed persistis in tua sententia; & ais manducationem, & potum Christi, esse opera informationem perfectæ vitæ respicientia: nam hoc est quod dixisti. Perfectionem vite Christi agnoscere ex ratione viuendi, quam tenuit communem in victu. At idem S. Bonauen. te

con-

condemnat in eadem Apolog. Paup. Authoritate S. Chrysoft. super Math. hom. 27. Vides, ait, quanta est Christi in condescensione diligentia: sicut cum comedit, & bibat; cum videatur ex aduerso Ioanni faciens; & hec Iudeorum gratia salutis facit, magis autem orbis terrarum vniuersi. Quid his clarius subiungit Bonauent. dici potest? In quibus asserit Christum condescendisse in cibo, & potu Iudeis, qui vtique infirmi erant, non tam carne, quam mente. Nam, & infirmitatem carnis ipse Ioannes habebat. Ex mente igitur Chrysoftomi, & Bonauenturae victus Christi, scilicet cibus, & potus, opus condescensionis erat. Non ergo imitari Christum in victu perfectum est. Fallum ergo dixit Theologus imò errauit, quod perfectio vitæ Christi agnosci possit ex ratione communi viuendi, quam tenuit communem in victu. Sed iam descendamus ad singula puncta huius Propositionis: & causa distinctionis, & claritatis, eam diuidamus per aliquot Propositiones.

PROPOSITIO XXVII.

Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem:

QUAMVIS Theologus non dixerit absolutè, Christum tenuisse rationem communem viuendi; sed cum limitatione, scilicet in victu, & vestitu: quia tamen aliqui Authores absolutè scriptū reliquerunt, quod Christus communem vitam duxerit; & hæc vox aliquibus potest esse occasio erroris: ideò Propositio hæc trutinanda est. Nam in primis Christus, non solum vt Deus, sed etiam vt homo, erat verè Rex Regum, & Dominus Dominantium: siuè (vt Theologi docent) etiam secundum humanitatem, habebat dominium verum, & directum omnium rerum, imò totius vniuersi, Postula, inquit Psal. 2. à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore, Apprehendite disciplinam, alij legunt Osculamini filium. Ideò adduxit Deus Reges ad præsepè infantis, vt filium oscularètur, & adorarent. Sed nunquid Christus communem vitam egit cum Regibus? Veritas ipsa rei clarè loquitur. Princeps erat, quare non communem vitam duxit cum Principibus? Summus Sacerdos erat, quare non duxit communem vitam cum Summis Sacerdotibus? Sed nec cum homi-

minibus honestis vitam duxit communem; cum ijs dico, qui non sunt principes, nec tamen sunt pauperes. In mundum enim veniens pauperrimam Matrem elegit, pauperem nutriciū adhibuit, in summa paupertate nasci voluit; quod & stabulum & præsepē ab ipsis bestiis mutuatum, & comitatus earundem bestiarum, & panniculi, & visitatio pastorum, vilium utique personarum, abundē testantur: Sæuitiā quoque Herodis fugiendo, non resistendo, ut pauper declinavit. Sustentabatur laboribus, & opera patris sui putatini, utiq; pauperis. Forasan etiam, ut aliqui Doctores existimant, arte fabrilī, stipem sibi parabat. Nam propterea videtur vocatus faber. Mar. 6. *Nommē hic est faber, filius Mariae?* Postmodum duxit vitam pauperrimam, ut supra probatum: & non solum in particulari, sed etiam in communi, ut docet S. Thomas; ideò necesse habebat mendicare, & ex eleemosynis vivere; ut idem S. Doctor asserit; & supra dictum est. Virginitatem quoque coluit, quā Pharisei, Saducei, Sacerdotes, non seruabant. Si autem Christus communem vitam duxit, maximē debuit illam ducere communem cum Sacerdotibus, Legisperitis, Scribis, Doctoribus, Phariseis. Erat enim Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech: & Sacerdoti indicatur congruum, conformitatem vitæ habere cum alijs Sacerdotibus; & ij maximē possunt intelligi nomine honestorum hominum, dum agitur de Prædicatorum verbi diuini qualitibus. Sed & ab eisdem Sacerdotibus, plurimum se discreuerat paupertate. In deserta quoq; sæpius secedebat, quod non faciebant Pharisei, & Sacerdotes. Ieiunauit quoque quadraginta diebus, & noctibus, qui ieiunij modus non erat communis. Et præter illa ieiunia, quæ in veteri lege Iudæis communia fuere, quæ quoque Christus seruauit, ut Doctores docent, quia non venerat soluere legem, sed adimplere. Matth. 5. arbitratur quoque Abulen. supra Matth. cap. 4. quæst. 14. Quod interdum aliqua alia, quamuis breuiora, quā fuerit illud quadragesimale, supererogatoria obseruauit. Quod quamuis scriptum non sit, sicut nec de obseruatione illorum ieiuniorum, quæ erant ex lege cunctis Iudæis communia: id tamen nil obstare, quominus aliquis teneat à Christo obseruata fuisse, probat Abulen. Christus quoq; non est usus pretiosis vestibus, quod apertè docet S. Thomas Opusc. 19. contra Impugnantes Religionem cap. 8. *Non est credibile, inquit, quodd Dominus Iesus Christus pretiosis vestibus indueretur, qui Ioannem commendabilem ostendit, quodd nō erat mollibus indutus: Alioquin Pharisei, qui exteriorem sanctitatem ostentabant, sicut de eo dicebant, quodd erat vorax, & potator vini, & publicanorum amator, ita & de eo dixissent, quodd esset mollibus indutus. Milites etiam qui ei illudebant, non eum veste purpurea induissent, in signum regia dignitatis, si tunica inconsutilis, auro*

Et serico contexta fuisset . Sed quod tunicam eius milites diuidere noluerunt, hoc non fuit propter pretiositatem vestis, sed propter numerum ; quia quatuor partibus superfuerat, quas milites de vestibus Christi fecerunt . Et si diuisa fuisset, omnino fuisset inutilis : in quo manifestè apparet, quod non erat de pretiosa materia . Hec S. Thomas . Non solum autem vestis Christi pretiosa non erat, sed etiam vilis fuit, sicut pauperum . Qui enim natus, vilibus pannis fuit inuolutus, non potuit postea indui nisi vili veste ; ne dissonantem à natiuitate vitam institueret : qui pauperem vitam duxit, utique pauperum veste tegi debuit . Non est etiam Christus vñs mutatorijs vestibus, vt aperte colligitur ex Magistro Historiarum super Euangelia ; cum quo etiã multi alij concordant, inter quos est Vvaldensis lib. 3. Doctri. Antiq. Fid. cap. 27. Hi dicunt de veste inconsutili Christi, quod eam nunquam dimiserit ex quo adhuc puero sibi proprijs manibus mater sua, Regina generosa eam texuit ; sed semper eo crescente, creuit & ipsa .

Denique Christus non adhibuit multiplicitem vestium . Censer enim Euthymius super Ioann. 13. & 19. Et Matth. 27. Non nisi tres vestes Christum habuisse, nimirum interiorem tunicam, siue subuculũ, & aliud vestimentum, quod super hanc gestari solet, & pallium, quod est extremum operimentum aliarum vestium . In hoc tamen non egisse Christum contrà consilium, quod dederat Apostolis Matth. 10. *ne duas tunicas haberent* : hoc enim intellexit de pluribus vestibus mutatorijs eiusdem rationis, & non de pluribus vestibus diuersarum rationum, quæ veluti vnum indumentum constituunt, quo homo integrè, & decenter vestiatur . Cæterum erat tale tempus, quando Christus non solum omni multiplicitate carebat vestium, sed neque vnicum habebat vestimentum, dum scilicet ipso in cruce nudo pendente, vestimenta eius inter se milites diuiserunt . In qua diuisione non spectarunt utilitatem suam, & vt vult S. Chrysost. non tam ex avaritia, nec propter vestium æscinationem, moti fuerunt ad diuidendas, vel fortiendas eas : (alioqui idem fecissent de vestibus latronum, quæ pretiosiores fuerunt, iuxta Euthymium supra citatum . *Indumenta, inquit, Christi viliora fuerunt, quàm latronum, qui cum ipso crucifixi erant*) sed id fecisse eos in nouam irrisiõnem Christi, ipsum nimirum subannando ; ac si ea vestimenta essent eo digna, qui se Regem prædicauerat . Quod similiter & Teoph. in cap. 15. Marci sentit . Magis hoc ad opproprium, & ex quadam læsciua fecisse illos : quasi subannatiuè dicerent . Quia iste dixit se Regem, habeamus singuli aliquid de regalibus vestimentis eius . Vel certè dicendum est, fecisse hoc illos . (vt alij tradunt) quia Christus totaliter omnibus fortunæ bonis in cruce, spoliatus, voluit perfectissimæ pau-

paupertatis exemplum proponere, & loco testamenti suis imitatoribus relinquere. Non ergo Christus communem vitam duxit quoad vestitum. Ad quod etiam pertinet, quod Christus Domiaus nudis pedibus incessit, & calceamentis non est usus, sed tantum sandalijs, quod multi SS. Patres docuerunt, & ex professo, ac fuse probat S. Bonauen. in Opusculo, in quo ostendit, Christum & Apostolos incessisse discalceatos, ubi inter alia citat verba S. Gregorij Nazianzeni. *Optabam, inquit, homines videre, qui viuerent ad exemplum predicatoris Euangelij Christi, nudis pedibus incedentes, propter regnum pauperes, propter pauperiorem reges.* In eodem Opusc. ea quæ videntur esse in contrarium, sufficientissime & eruditissime soluit.

Christus quoque, nec domicilium proprium habuit, ut patet ex eo, quod non in sua domo natus, imò nascendi, non erat locus in diuersorio: ab alijs etiam sæpè emendicauit hospitium, ut à Zachæo, Martha, & ab eo apud quem celebraturus erat Pascha cum discipulis: Denique proprio sepulchro caruit. Sed magis id exprimunt verba ipsius Saluatoris nostri. Matth. 8. *Vulpes foveas habent, & volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.* Non dixit: Homines huius sæculi habent sua prædia, possessiones, & domos: ego verò nequaquam. Sed bestias produxit, ut ostenderet, se etiam hac re illis inferiorem: neque magnas bestias, ut leones, elephantes, boues, & equos, & alia huiusmodi attulit; sed minores, scilicet vulpeculas, & aues cæli. Tàm arctam paupertatem monstauit Dominus mundi: ut non putem posse remanere locum ambigendi apud aliquem, an Christus habuerit possessiones, prædia, cæteraue huiusmodi bona immobilia? posteaquam ipsemet tàm illustre testimonium de se perhibuit; scilicet se nec habere ubi caput suum reclinaret.

Christus etiam quamuis cum hominibus conuersatus fuerit, tamen frequenter in loca secretiora se recipiebat, & à consortio illorum sæpius se subtrahebat: & hoc quidè ipso etiam tempore prædicationis. Ut plurimum quoque cum pauperibus, & simplicibus conuersabatur: secundum illud Prouerb. 3. *Cum simplicibus sermocinatio eius.* Ideoq; discipulos pauperes, & simplices, non diuites & nobiles, in suum collegium assumpsit, & cum illis ordinariè conuersatus est: Nonnunquam etiam cum peccatoribus, & publicanis, quorum (ut ait Chrys. Hom. 38. in Matth.) *Mensas elegit, ut publicanos, & peccatores saluaret.* Caterum in aulis diuicem, aut Regum, ut minimum commoratus fuit. Et inuitatus à Regulo Ioan. 4. ut descenderet in domum suam, & sanaret filium suum, ire noluit: Sed & tempore passionis nullum signum coram Herode ostendere voluit, nec aliquam prædicationem instituere. Undè

H

pul-

pulcherrimè quidam author inquit: *Cur filei verbum Dei in aula Herodis Terrarchæ, quod in desertis locis turbas docet, & iuxta mare ex nauis Petri? O Domine, eximiam nobilemque habes Auditorum copiam in hac aula Regem habes Herodem, Sacerdotum Principes, Herodis exercitum. Rex ipse te rogat; Diuinum os aperit, rerum diuinarum imperitos Auditores doce. Tacet verbum Dei, nil respondet Herodi interroganti. Noluit Christus respondere, & miraculum facere coram Rege, eiusque nobilibus, vt exemplum nobis præberet fugiendi ostentationem eorum Magnatibus. Vtinam concionatores iactantiam declinent, vtinam pauperibus cupiant Euangelizare, (ceteris paribus) potiùs, quàm Regibus. Hæc ille. Sic igitur patet, quomodo Christus minimè se familiarem exhibuerit Regibus, & Magnatibus huius sæculi. Vndè & ipsemet de Ioâne loquens Matth. 11. inquit: *Eccè qui mollibus vestiuntur in domibus Regum sunt; seù vt Lucæ 7. habetur: Eccè qui in veste pretiosa sunt, & in delitijs, in domibus Regum sunt.* Quibus verbis iudicabat, non decere eos in aulis Regum morari, qui mollibus, & pretiosis non vestiuntur, & in delitijs non sunt. Certè Christus nunquàm locum in aula habere potuit, in qua veritas locum non habet, vt videre est ex illo, quòd cum Pilatus quæsiisset à Christo. *Quid est veritas?* responsum tamen veritatis de veritate minimè expectare voluit. Et sanè Christus vt in plurimùm in aulis Regum, & Magnatum malè tractatur. Ibi deridetur, ibi contemnitur, ibi exsugillatur, & inde turpiter eijcitur: quemadmodum hæc Christo contigisse tempore passionis legimus, & modò spiritualiter contingere videmus. Merito Christus declinabat aulas Regum, & Magnatum, & Principum, vbi sua doctrina exulare cogeatur, ac proindè cum pauperibus magis conuersatus est, eisque Euangelium prædicaui, secundum illud, quod de seipso in synagoga, ex Isaia legit, vt habetur Luc. 4. *Spiritus Domini super me: propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me.* Non enim diuites quæsiuit, aut potentes, quibus latissimum Euangelij nuntium promulgaret, sed plebem. Ideò, & Principes plebis Iudæorum potiùs eius prædicationi resisterunt, & tandem cruci eum addixerunt. Quare, & pauperes elegit Prædicatores iuxta illud Matthæi 11. *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur.* Ecce inter alia signa, quòd ipse esset verus Christus posuit pauperum prædicationem (per hoc enim, quòd dicit, *pauperes euangelizantur*, intelligit Theophylactus, ipsos Apostolos prædicantes) prædicatores nempe Christi pauperes esse debent, & indè gaudere, quòd à Regibus, & principibus contemnantur, & exsugillantur.*

Illud etiam notandum est, quòd Christus quamuis cum hominibus conuersatus fuerit, non tamen negotijs sæcularibus se implicauerit.

Quòd.

Quòd clarè colligitur ex historia Euangelica. Vt enim habetur Lucæ 12. Quidam de turba dixit ei: Magister, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem. At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem, aut diuisorem super vos? Dixitque ad illos. Videte, & caute ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est, ex his quæ possidet. Vbi duo singulariter aduertenda sunt. Primum est, quòd à Christo requisitum fuit, non vt diuideret hæreditatem; sed vt diceret fratri, vt diuideret hæreditatem: quod non videbatur esse alienum à prædicatione Euangelij; vt quamuis ipsimet diuisioni non se immiscuisset; tamen consilium de ea faciendū suggerisset: quòd tamen renuit. Aliud est, quod statim subiunxit: vt caueamus ab omni auaritia: quia faciliè nota, & suspicio auaritiæ cadit in eos, qui consilij dandis, de substantiarum distributione se ingerunt. Quod debuit cauere Theologus scriptor huius Epistolæ, ne hæc nota caderet in illum, sed potiùs Illustrissimo sciscitanti, quomodo posset bona sua distribuere? respondere cum Christo potuit, ne dicam debuit. Homo, quis me constituit iudicem, aut diuisorem: eò magis, quia Christus voluit, vt sui imitatores non se intricarent curis mundanis. Quod potest patere ex eo, quod habetur Lucæ 9. Dixerat enim Dominus ad quendam. Sequere me: ille autem dixit: Domine permittite mihi primùm ire, & sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus: Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, sed permittite mihi primùm renuntiare his, qui domi sunt. Ait ad illum Iesus. Nemò mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei. Vnde, & ex hoc fonte hausit, quod deindè eructauit Paulus 2. ad Timoth. 2. Nemò militans Deo, implicat se secularibus negotijs. Non ergo Christus communem vitam duxit quoad negotiorum tractationem.

Sed tandem quomodo omninò communem vitam duxit, etià quoad exteriorem hominem, qui nequaquam communi morte, vt est res clarissima, mortuus est, & (vt supra dictum est) non communem natiuitatem elegit? nisi aliquis dicat, quòd progressus vitæ ipsius dissonabat à principio, & fine: quod asserere, nescio si audeat aliquis Christianus, ne dicam Catholicus. Verendum est ergo, ne detur occasio errori, pronuntiando absolutè Christum communem vitam duxisse, quoad exteriorem conuersationem. Sed si placet alicui, quòd Christus communem vitam duxerit, (quod etiam aliqui scriptum reliquerunt) intelligat Christum communem vitam duxisse cum pauperibus: vt patet ex tota serie eius vitæ; & est definitum in decretis Pontificū: Christum pauperem vitam duxisse. Conforme est id Sancto Thomæ 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. vt infra citabitur. Sed quia Theologus cum limitatione protulit dictam Propositionem, ideo rursùm expendenda est.

PROPOSITIO XXVIII.

*Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem
in victu, & vestitu, cum honestis hominibus.*

HÆC Propositio, videndum est, ne sit occasio deceptionis. No-
mine enim honestorum hominum, non intelliguntur pauperes;
sed homines mediocres, siue medij inter diuites, & pauperes: quan-
uis & huiusmodi conditionis homines, scilicet qui videntur ex suo sta-
tu esse mediocris fortunæ, aliquando uolent esse diuites, vt patet in
artificibus: siue ducant vitam indifferentem ad paupertatem, & diui-
tias, hoc est, cui coniungi possint, & diuitia, & paupertas. De hîc au-
tem est, quod Christus pauperem vitam duxerit: & consequenter di-
cendum, quod vitam communem duxerit in victu, & vestitu cum pau-
peribus. Maxime enim paupertas exterior apparet in victu, & vesti-
tu. Non ergo Christus duxit communem vitam in victu & vestitu, cum
mediocribus hominibus, siue cum his quorum status est indifferens ad
diuitias, & paupertatem. Quod si Theologus attendat ad mentem S.
Thomæ: iam quod secundum ipsum (vt vnum est) Christus Dominus
fuit pauper, non solum in particulari, sed etiam in communi; multo
magis inde infertur, quod Christus non duxerit vitam communem, in
victu, & vestitu, cum mediocribus hominibus, qui nomine honestorum
hominum videntur intelligi, sed duxit communem vitam cum paupe-
ribus. Ità expresse S. Thomas 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. Communem, in-
quit, vita vii quantum ad victum, & vestitum, potest aliquis, non solum diuitias
possidendo, sed etiam à mulieribus, & diuitibus necessaria accipiendo, quod etiam cir-
cà Christum factum est: dicitur enim Luca 8. Quod mulieres quædam sequebantur
Christum, quæ ministrabant ei de facultatibus suis. Sed placet adhuc diuiliam
per membra trutinare Propositionem Theologi.

PROPOSITIO XXIX.

*Christus rationem viuendi in persona sua tenuit communem
in victu cum honestis hominibus.*

HÆC Propositio eodem modo expendenda est vt prius. Nam
vt omitramus ieiunia Christi, esuriem, & sitim ipsius; certe
quando

quando legitur non ad mensas diuitum, sed cum discipulis manduca-
se, nomen id de cibis vilibus, ut pambus hordeaceis, piceibus, melle.
Et id debet attendi, ut æquum iudicium feratur, an Christus commu-
nem vitam duxerit in victu cum alijs. Quando enim vivebatur ad
mensas aliorum: non mirum est, quod ille qui dixit: *manducate quæ ap-
ponuntur vobis*. id ipsum perficeret, & quod more pauperum mendican-
tium quæcunque obia sibi manducaret. Eo igitur modo diceretur
Christum communem vitam duxisse in victu cum honestis hominibus,
quo diceretur pauperem ex elemosina vivere, communem vitam
in victu cum Rege dicere, quando oblatum sibi cibum de mensa Regis
manducaret, vel communem vitam in victu cum quibuscumque diuitibus, quia
de mensa quoruncumque diuitum sibi cibum offerentium, epularetur.
Caritas autem, (ut supra dictum est) ex elemosinis, & mendicato
panem vivebat.

PROPOSITIO XXX.

*Christus rationem vivendi in persona sua tenuit communem
in vestitu cum honestis hominibus.*

HÆC Propositio trutinanda est eo modo, quo & præcedens.
Chrysost. enim Rom. 84. in Joannem de tunica Christi con-
texta desuper per totum, ait. In Palestina ex duobus vasis vestes conieciunt:
quod significans loquens, inquit, Desuper contextam. Quod mihi dicere videtur, ut
vestimentorum vilitatem ostenderet. Nam quemadmodum in alijs omnibus, ita in
habitu vilem speciem præferebat. Eusebius etiam supra citatus tenet: in-
dumenta Christi viliora fuisse, quam latronum, qui cum ipso crucifixi
erant. Sed audiamus S. Isidorum Pelusiota in lib. 1. Epist. 74. ad Cro-
tonem Monachum hac de re laquentem. Quod vestitus molles, & subri-
litas, colorque elegans, religiose ac Deo gratæ exercitationis regulam minime serviet,
Theologum Ioannem interroga. Domine tunicam describerem: ac tibi dicere. Erat
autem tunica eius inconsutilis desuper comexa, per totum. Quis autem vestis illius
vilitate ignorat? ut quæ Galileorum pauperes viantur, apud quos etiam maxime
huiusmodi vestis genus fieri solet, arte quadam, ut post trahatur, retractum consutum.
Audi etiam Matth. cum de Ioanne Baptista verba facit, ac tibi dicit. Ipse autem
Ioannes habebat vestimentum ex pilis camelorum. Vide itaque illum animi magni-
tudine præditum, ac diuino spiritu astitum. Lucam, Herodis factum narrantem, atque
eam, qua indutus erat, vestem traducantem eosque, qui mollia indumenta gerunt, in
Regum

Regum domibus versari dicentem. At huiusmodi vestimenta spiritali illo thalamo fulguris in modum rutilantem minime digna sunt. Quamobrem si huius desiderio teneris, vilem Dei nostri IESU vestitam imitare. Nam mollior presens lascivia est, non celestis splendoris. Hæc ille. Ecce clarissime vilem Christi vestitum, & communem cum pauperibus asserit.

PROPOSITIO XXXI.

Ut ponderat S. Thomas 3. p. quest. 40. art. 2. ubi querit: Vtrum Christus austeram vitam in hoc mundo ducere debuerit? Et respondet; Conuenientissimum fuisse, ut se Christus in cōversatione hominibus conformaret. secundum illud Apostoli ad Corinth. 9. Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifaciam. Ideoque congruum fuisse, ut Christus in cibo potuque communiter se sicut alij haberet. Idque probat verbis Christi Matt. 11. Venit Ioannes non manducans, neque bibens. Venit filius hominis manducans, & bibens; & dicunt: Ecce homo vorax, & potator vini.

HÆC Propositio falsæ, & incongruè assumit auctoritate S. Thomæ ad probationem intenti. Theologus n. dicit, quod Christus Dominus rationem viuendi in persona sua tenuerit communem in victu & vestitu. Sanctus autem Thomas nihil meminit de vestitu; sed tantum de cibo & potu; ut legenti constabit. Theologus vult, quod Christus Dominus rationem viuendi in persona sua tenuerit communem in victu, & vestitu, cum honestis hominibus. S. autem Thomas docet Christum in cibo potuque communiter se sicut alios habuisse. Quod non est alienum à statu pauperum. Rectè enim pauperes dicuntur, communiter se habere in cibo potuque sicut alij, quia manducant de cibis sibi oblati à quibuscunque. Et certè si in hoc sensu diceret aliquis Christum communem vitam in victu duxisse cum alijs, quia manducabat sibi oblata à quibuscunque, & ex eleemosynis quorumcunque victitabat, non erit alienus à modo loquendi S. Thomæ, & à mente ipsius; ut visum est.

PRO-

PROPOSITIO XXXII.

Ex quo loco colligunt alij quoque SS. Patres, consultò instituisse Christum vitam minus seueram, ac rigidam quam Ioannem, vt facilius omnes lucrifaceret.

HÆC Propositio vera quidem est cum aliquibus limitationibus: potest tamen simplicibus præbere occasionem erroris, vt estimet Christum non duxisse vitam seueram, & rigidam. Absolutè .n. loquendo falsum est, Christum non duxisse vitam austeram, & rigidam: comparatiuè tamen loquendo, verum est quòd Christus minus seueram, & rigidam vitam instituit, quàm Ioannes: non quidem pro toto tempore vitæ suæ, sed pro tempore prædicationis: neque quoad omnes austeritates, sed quoad aliquas, vt ieiunium, abstractiones ab hominibus, & similes: & hoc quoad exteriorè apparentiam, non quoad afflictiones carnis, quæ passim non videntur ab alijs, vt ponderant aliqui pij Theologi. Porro quòd absolutè loquendo Christus duxerit vitam austeram; demòstrat ipsius natiuitas in paupertate, in incommoditate, frigore; durissima lex circumcisionis, fuga in Ægyptum, & exilium, ieiunium quadragenarium, summa paupertas, scilicet cum abdicatione omnium, tam in particulari, quàm in communi, nuditas pedum, peregrinatio tot regionum sine vllò vehiculo, frequens fatigatio, tolerantia famis & sitis, prolixitas vigiliarum, siuè pernoctatio in oratione, cubatio in nuda humo, priuatio domicilij proprii, deniq; clarissimè ipsa mors, & crux, cuius dolores adeò intensi fuerunt, vt non desit opinio aliquorum existimantium eos excessisse intensiue omnes dolores omnium martyrum collectiue semptos. S. autem Thomas 3. p. qu. 46. art. 6. ait: *Vtque dolor in Christo* (scilicet, & dolor sensibilis, & dolor interior) *fuit maximus inter dolores præsentis vitæ.* Sed quis dubitet, tormenta & supplicia Christi fuisse horrenda, & atrocissima, ac mortem acerbissimam? Denique Saluator noster initium prædicationis suæ fecit de pœnitentia agenda. Matth. 4. *Exinde Iesus cepit prædicare, & dicere: Pœnitentiam agite.* Constat autem quòd Christus prius faciebat, quàm docebat. Prius ergo pœnitentiæ exemplū alijs præbuit, per quam non propria, sed aliena exoluebat peccata. Hinc est quòd aliqui Theologi æstimant Christum nō solum austeritate, quæ est manifesta, respectu hominum vsum fuisse, sed etiam secretis, & occultis

cor-

corporis castigationibus, & afflictionibus: hoc enim non indecens, neque incredibile esse videtur, imo conuenientissimum ardori, quo tenebatur salutis & redemptionis nostræ, & desiderio satisfaciendi abundantissimè pro peccatis nostris. Si enim quamuis gutta vna sanguinis eius sufficientissima, ac efficacissima fuit ad redemptionem generis humani, tamen totum sanguinem profudit; ita quamuis exterior vitæ austeritas nota hominibus, abundantissimè sufficeret ad satisfactionem pro peccatis nostris, tamen verisimile est, quod amor extorserit ab illo secretas macerationes corporis. Illud etiam aduertendum est ex S. Tho. loco citato, quod ea quæ erant afflictina corporis Christi, etsi minora quoad apparentiam, quam rigores Ioannis Baptistæ videbantur, ex alio tamen capite plurimum præponderabant. Sanctissimum enim Saluatoris nostri corpus, quia erat optimæ, ac subtilissimæ complexionis, ac tactus perceptibilissimi (vt potè quod formatum fuerat miraculose operatione Spiritus sancti) omnes totius vitæ molestias, omnes fatigationes, omnes afflictiones, omnes cruciatus, tantò acrius sensit, tantòq; vehementius pertulit, quàm alius quicuis ex hominibus; quânto constitutio corporis illius excellebat, & præminebat cuiusuis alterius complexionis. Quod ergo ex vna parte videbatur deesse austeritati, ex alia parte supplebatur.

Sed quia Theologus dicit, aliquos SS. Patres docuisse, quod Christus minus feneram vitam instituit, quàm Ioannes Baptista: sciendum est, quod hoc in Christo fuit condescensionis, & conuientia, propter infirmitatem quorundam, non tam corporis, quàm mentis: qui Christi in arduis non possunt imitari. Hanc rationem dat S. Bonauent. loco citato supra, circa propositionem xxvj. Et Abulen. in Matth. cap. 11. quæst. 43. & supra cap. 4. eiusdem Matth. qu. 13. Quia, inquit, plures hominum futuri erant mediocres, quàm excellentis viæ, & propositi: idè Christus paucò tempore secutus est viam arduam, & ab omnibus separatam; reliquò autem tempore mediocritatem tenuit. Hæc Abulensis. Perfectis ergo vitæ austere dedit exemplum, ieiunando quadraginta diebus, & noctibus, & manendo in solitudine; imperfectis autem condescendit, seruando mediocritatem: vt supra dictum est.

Notent hic Prædicatores, vt antequam muneri prædicationis se accingant, prius per vitæ contemplationem, & austeritatem vitia carnis in se perfecte mortificent. Hoc enim conuenit vitæ, (vt ait S. Tho. 3. p. q. 40. art. 1. ad 3.) secundum quàm aliquis contemplata alijs tradit; quàm Christus dicitur assumpsisse, vt primo contemplationi vacet, & postea ad publicum actionis descendat alijs conuincendo. Quæstione verò 41. art. 3. ad 1. ait: Nullus debet assumere prædicationis officium, nisi prius fuerit purgatus, & in virtute perfectus,

fectus, sicut & de Christo dicitur Act. 1. Quid caput IESVS facere, & docere. Et ideo Christus statim post Baptismum austeritatem vite assumpsit, ut doceret, post carnem edomitam oportere alios ad predicationis officium transire secundum illud Apostoli. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cum alijs predicauero ipse reprobus efficiar. Hæc S. Thomas. Imprimant suis cordibus, (per viscera Christi oro & obtestor) has tres aureas sententias ab Angelico Doctore exaratas, iuxta prototypum omnis perfectionis Christum. Prima est, Predicator primo contemplationi vacet, & postea ad publicum actionis descendat, alijs communiendo. Secunda est, Nullus debet assumere Predicationis officium, nisi prius fuerit purgatus, & in virtute perfectus. Tertia est, Post carnem edomitam oportere ad predicationis officium transire.

PROPOSITIO XXXIII.

*Quemadmodum ait Sanctus Chrysost. homil. 38.
in Mattheum.*

HÆC propositio falsissimam citationem continet, & magnam infidelitatem Authoris ostendit, ipsiusq; doctrinam potius redarguit, quam defendit. Quod ut pateat necessarium est in primis producere integrum locum S. Chrysostomi. Sic ergo ille inquit Aniano interpr. Cui autem assimilabo generationem hanc? similis est pueris sedentibus in foro, qui acclamantes sodalibus suis dicunt: Tibia cecinimus vobis, & non saltastis; lamentati sumus, & non planxistis. Hæc rursus, quamuis suspendi, separariq; a Superioribus videantur, valde tamen illis coniuncta sunt, & ad illum locum pertinent, quo sibi ipsi consona, Ioannem facere ostendebat, etiamsi ea quæ fiebant, contraria essent. Probat igitur nihil spectare ad salutem ipsorum, quod iam diligenter adhibitum non sit, & in medium illud quasi adducit Propheticum. Quid oportebat facere huic vineæ, & non feci? Cui enim, ait, similem existimabo hanc generationem? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes cum aequalibus dicunt: Cecinimus vobis, & non saltastis: lamentati sumus, & non planxistis. Venit enim Ioannes, neque manducans, neque bibens: & dicunt demonium habet. Veni filius hominis manducans, & bibens: & dicunt. Ecce homo vorax, & vini potator, publicanorum amicus, & peccatorum. Huiusmodi autem est, quod dicitur. Oppositis quibusdam itineribus, ego & Ioannes ad vos venimus, idemque fecimus, quod venatores solent facere; qui quando fugacissima, captique difficillima, insectantur animalia, non una via, sed diuersis, & non diuersis solum, sed per contraria plerumque aggrediuntur, ut si alterum effugerint, in alterum incidant. Nam quoniam vniuer-

I

sum

sum penè genus hominum maximè ieiunantes solet admirari, & duritiem viuendi nimium approbare: idcirco statim à teneris vnguiculis, dispensatione diuina duriter viuit Ioannes, ad hoc vt ad credendum verbis suis populi ducerentur. Sed cuiusnam rei gratia, inques, hoc ipse iter viuendi ingressus non est? Imò verò hanc quoque viam ipse confecit cum quadraginta diebus ieiunauerit, & circumierit ita docens, vt non haberet vbi caput reclinaret. Sed tamen etiam aliter id ipsum preparauit, vt facilius omnes lucrifaceret. Idem enim erat, aut etiam maius, testimonio eius, qui durissima disciplina viuendi fuerat vsus approbari, quam ipsum ieiunare, atque duriter viuere. Præterea præter vite sanctimoniam, nihil aliud magni Ioannes ostendit. Nullum enim, ait, signum Ioannes fecit: Christus verò signorum, atque miraculorum testimonio claruit. Illam autem aliam viuendi viam, quæ ieiunio claros effecit, Ioanni omnino postea dimisit: ipse verò publicanorum, atque peccatorum mensas elegit, vt publicanos, & peccatores saluaret. Interrogabimus ergo Iudeos, si ieiunium admirantur, atque collaudant, cur Ioanni ieiunanti non crediderunt, cuius verba ad Iesum aperitissime illos adducebamus? Quod si grauis quædam res, atque tristis ieiunium ipsis videtur; cur Iesum comedentem, atque bibentem repulerunt? viraque enim via, siue Ioannem, siue Iesum receperint, salutem consequebantur. Illi autem quasi crudelis quædam bestia, contumelijs virumque lacerarunt. Non erat ergo culpa eorum, quibus non crederetur, sed eorum qui credere nolebant. Nemò enim non insanus, contraria simul viuere, ac laudare studet. Quod autem dico huiusmodi est: qui remissos letosque homines laudant, hi seueros, atque tristes ferre non possunt; & qui seueros laudant, hi letos repudiant. Non enim possumus virosque simul iudicio nostro approbare. Propterea etiam ipse ait; Tibi cecinimus vobis, & non saltastis; idest, remissione viuendi disciplina volui vos attrahere, & nolulistis: lamentati sumus, & non planxistis; idest nolulistis attentam Ioanni mentem adhibere, qui durissima disciplina viuendi ad vos venit. Non enim ad aliud Ioannes, ad aliud ego vos induco: quippe vnum est viriusque consilium, etiam si viuendi studia contraria videantur. Quapropter ea quæ ab virisque facta sunt, communia sunt. Non enim à discrepantia, sed à summa concordia contrarias vias elegimus, quæ tamen ad vnum exitum omnino perducunt. Qua igitur excusatione vii poteritis? Hæc S. Chrysost. Quibus perpensis iudicet æquanimis Lector, an S. Ioannes Chrysost. dixerit Christum instituisse vitam minùs seueram, ac rigidam, quam Ioannem? ad quod utique intentum Theologus citat hanc auctoritatem. Imò verò oppositum S. Chrysost. expressè asserit, quando ait Christum quoque viam duræ vitæ confecisse, cum quadraginta dies ieiunauit, & circuiuit, ita docens vt non haberet vbi caput reclinaret. Et quamuis asserat, Christum Ioanni dimisisse viam viuendi, quæ ieiunio claros effecit; tamen in altero duritiam vitæ Christi considerat: nempe in circumeundo regiones, ita vt non haberet vbi caput reclinaret. Sic ergo Christus, quamuis in vno austeritatem vitæ Ioannis se-

Status non fuerit, in altero tamen excessit. Non est autem necesse asserere, Christum dimisisse omnes austeritates Ioanni: & non est necesse virum, cuius austera vita iudicatur, omnes austeritates assumere; sed secundum exigentiam rerum & officiorum, quæ gerit, has assumere, alias intermittere. Videat ergo Theologus an rectè citauerit S. Chrysostomum? Videat an ex mente Chrysost. Christus vitam minus seueram, & rigidam, quàm Ioannes absolutè loquendo, hoc est in omni, instituerit? Imò potius discat ex S. Chrysost. Christum vitam etiã austeram duxisse: & si placet ei perfectionem vitæ Christi ponere in ratione viuendi communi, ponat etiam perfectionem vitæ Christi in ratione viuendi austera, si non est delicatus, non suscipiat vitam tantum Christi communem, sed etiam austeram. Sed video semper blanda prædicat. Sciat deinceps ordinem vitæ, quem debet tenere. Prædicator ad imitationem vitæ Christi, ut scilicet ad exemplum ipsius, prius ducat vitam austeram, deinde verò communem. Hoc enim vult S. Thomas citatus 3. p. q. 41. art. 3. ad 1. cuius ipse coloribus depingere studuit suam Epistolam. Statuat ergo hanc Maximam, & hoc primum principium. Prædicator Euangelij, ad exemplum Christi, debet prius ducere vitam austeram, deinde verò edomita carne communem. Non igitur Prædicator Euangelij debet nusquam exercuisse vitam austeram, sed semper tantum communem. Ideo enim Christus, ait Sanctus Thomas, (ut non negligatur, quod non frequenter inculcatur) statim post Baptismum, austeritatem vitæ assumpsit, ut doceret post carnem edomitam oportere alios ad prædicationis officium transire.

PROPOSITIO XXXIV.

*Illam ergò Religionem perfectissimam ne dubita, quæ est vitæ,
& muneri Apostolico similima.*

Propositio equidem verissima & certissima. Sed non est talis Religio vitæ, & muneri Apostolico similima, qualem in hac Epist. depinxit Theologus. Quod ut pateat necesse est prius inducere, qualis vita fuerit Apostolorum. Deinde verò cum ea, Religionis à Theologo probatæ Idæam Platoniam conferre. In primis ergo certum est, quod vita Apostolorum fuerit contemplatiua, simul & actiua, & taliter disposita; qualiter conuenit vitæ, secundum quam aliquis contemplata alijs tradit, qualem etiam Christus dicitur assumpsisse, (ut ait S.

I 2

Tho-

Thomas 3. p. q. 40. art. 2. ad 3.) vt primo contemplationi vacet, & postea ad publicum actionis descendat, alijs conuiuendo. Vndè, & Apostoli longis orationibus se prius occupabant, vt supra habitum est. Deinde et sæpius secretiora loca, & ab hominũ consortio abstracta petebant, vt Oecumenius de illis testatur. *Segregata, inquit, ab vrbibus loca sectabantur Apostoli, vtpotè solitudinis, & quietis amici.* Singulariter autem quando onus predicationis suscepturi erant, & in omnes mundi partes Euangelij seminandi gratia mittendi, vacarunt solitudini, manentes in cænaculo, perseverantes vnanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria Matre Iesu, & fratribus eius, secundum præceptum Domini, *Sedete hic in ciuitate, donec induamini virtute ex alto.* Noluìt quippe Christus (quemadmodũ ait S. Chrysost. supra hunc locum) discipulos suos ante Aduentum Spiritus sancti, tanquam inermes, & sicut absque auriga equos prodire in publicum. Vndè & dixit, quod sederent. Sedere autem est quasi quiescere ab exteriori occupatione, quod maximè solitarijs competit, secundum illud, quod dicitur Threnor. 3. *Sedebit solitarius, & tacebit.* Apostoli quoq; pauperem vitam duxerunt, vt passim SS. Patres, & Theologi docent, & etiam supra dictum est. Et sanè si inspiciamus testimonia SS. Patrum, & Historias de Apostolis, eos summæ paupertatis fuisse, quislibet iudicabit. In primis enim S. Gregor. Nazian. in Oratione de amore paupertatis, ad eò pauperem viuendi normam S. Petrum sibi præscripsisse ait, vt lupinis famem urgentem expelleret, nempe quia aliquid aliud ei deerat, præ inopia summa, quo se reficeret. Sanctus quoque Paulus de seipso ait Act. 10. *Argentum, & aurum, aut vestem nullius concupiui.* Hinc S. Chrysost. de laudibus Pauli, sic inter alia habet: *Paulus pecuniam non possedit. Nam ipse hoc testatur. Usque in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cedimur.* Et quid dico pecuniam, cum ipse necessarium sepe non haberet cibum, nec quo circumdaretur indumentum? Et rursus ibidem. *Iob cum bones, & oues haberet innumeras, erat in pauperes liberalis.* Paulus verò nihil aliud corpore suo possidens de hoc ipso sufficienter indigentibus ministrabat. Sanctus quoque Ambrosius in 2. Corint. cap. 11. ait: *Cum in ciuitate Diabolus eum occidere non posset, latrones sibi excitabat in via, cum nihil ferret, quod latrones caperent.* Consecutur S. Bonauen. in Apol. Paup. Ref. 3. cap. 1. vbi sic de eodem Apostolo inquit: *Quomodo ergo dicit habere omnia & abundare? Nec debet, nec potest intellegi, quantum ad opulentiam, siuè affluentiam rerum, sed quantum ad sufficientiam mentis.* De qua S. August. in lib. de Beata vita. *Nullus perfectus aliquo eget, & quod videtur corpori necessarium sumet, si affuerit, si non affuerit, istarum rerum non frangetur inopia.* Hæc S. Bonauen. Qui etiam paulò ante in eodem loco testatur de S. Ioanne Euangelista, eandem formulam paupertatis, & ipsum cum

cum discipulis suis tenuisse, ex quibus aliqui, qui magnas reliquerant opes, dum postmodum præ nimia egestate tentarentur, sic eis fertur dixisse, ut in eius legenda habetur. Nunquid non valet manus Domini, ut faciat seruos suos diuitijs affluentes? Sed in hoc certamen statuit animarum, ut sciât se æternis habituros diuitias, qui pro eius nomine temporales opes habere noluerunt. Quamuis autem dicatur S. hic Euangelista, Virginem matrem à Christo in cruce sibi demandatam in sua recepisse; non tamen inde sequitur, ipsum verè pauperem non fuisse, vel aliquid suū possedisse: quem admodum hoc pulchrè ostendit S. Ambrosius tomo 1. in lib. Exhort. ad Virg. Quid est in sua, inquit, cum reliquerit patrem, & Christum secutus sit? Aut quomodo in sua cum ipsi Apostoli dixerint: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te? Quæ sua habebat Ioannes, qui mundana & secularia non habebat, quia de mundo non erat? Quæ ergo habebat sua, nisi ea, quæ a Christo acceperat? Bonus verbi sapientiæque possessor, bonus receptor gratiæ. Audite quæ Apostoli a Christo acceperint. Accipite, inquit, Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remissa erunt: & quorum detinueritis detenta. Neque enim mater Domini Iesu nisi ad possessorem gratiæ demigraret, ubi Christus habebat habitaculum. Hæc Sanctus Ambrosius. Cui consentit in eadem explicatione Vvalden. lib. 4. Doct. Fid. Ant. ar. 1. cap. 5. Videte, inquit, confessionem Sancti Ambrosij, quod S. Ioannes vi professionis illius, Ecce reliquimus omnia: nihil sibi seruauit de mundo, non aurum, nec argentum, non agrum, nec domum, sed omnibus his contemptis pauper, & nudus in solum hospitium gratiæ, quod accepit, matrem Domini recollegit, quæ utique ad eum non diuerteret, si quidpiam præter gratiam possideret, quia non est conuentio Dei ad Belial. Hæc Vvaldensis. Eandem Paupertatis distractionem B. Thadæum Apostolum seruasse ostendit S. Bonauent. ubi supra ex Euieb. lib. 1. Eccl. Hist. cap. 13. Cum enim, inquit, post Christi ascensionem Abagarus Rex sanatus a præfato Apostolo, præciperet eadem dari aurum & argentum, ille non accepit, dicens; Si nostra reliquimus, quomodo accipiemus aliena? Et quamuis Eusebius Thadæum hunc non existimet Apostolum, sed vnum ex numero septuaginta discipulorum Christi; nihilominus S. Hieronymus in Matth. cap. 10. vnâ conu. S. Bonauent. hoc loco, eum potiùs ex duodenario numero Apostolorum fuisse tradit. Vide Baron. tomo 1. Ecclesiast. Annal. circa annum Domini 43. Denum S. Ambrosius quorundam Apostolorum in speciali commendat paupertatem, lib. 9. in Luc. cap. 20. ubi sic inquit: Imaginem Cæsaris non habet Petrus, quia dixit reliquimus omnia, & secuti sumus te. Imago Cæsaris non reperitur in Iacobo, & Ioanne, quia filij tonitruj sunt. Per imaginem verò Cæsaris apertè intelligit diuitias sæculi, ut patet, tum ex præcedentibus verbis illius, tum ex subsequenti ibidem. Sic enim potest subinfert. Et si tu vis non esse obnoxius Cæsari, noli habere quæ mundi sunt.

Sed

Sed si habes diuitias obnoxius es Casari. Si vis nil Regi debere terreno, relinque omnia, & sequere Christum. Sanctus quoque Bernard. supra illud, Ecce nos reliquimus omnia, sic ait: Habetur in Euangelio, & perfectionis consilium, & infirmitatis remedium. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. Hac perfectio est. Si quidem filius hominis ubi caput reclinaret non habebat. Petro, & Ioanni nec aurum, nec argentum erat. Paulus simplici victu, & vestitu contentus, hac ipsa labore manuum acquirebat. Hæc igitur omnia satis superque demonstrant, quàm verè pauperes, & egeni fuerint Apostoli, vt merito de eis dixerit S. Hieronym. in Epist. 35. ad Exuper. Nemo Apostolis pauperior fuit, & nemo tantum pro Domino dereliquit.

Eò usque autem Apostoli paupertatem sectati sunt, quòd non solum in particulari, sed etiam in communi pauperem vitam duxerunt: Hoc est, ita fuerunt pauperes, quòd dominium rerum, quibus utebantur, penes ipsos nullatenus remanebat, vt supra probatum est ex S. Thoma. Et sanè Christus fuit pauper in particulari, & in communi: utiq; Apostoli qui Christi vitam maximè imitati sunt, & perfectissimè in se expresserunt, debuerunt esse pauperes, & in particulari, & in communi. Eo magis, quòd Apostoli fuerunt profectores perfectionis excellæ atque adeò in immo fastigio perfectionis erant constituti: Vnde meliora temper charitatem æmulati sunt, & ea, quæ maioris perfectionis sunt obseruauerunt. Maioris autem perfectionis est paupertas illa, quæ est sine possessionibus in communi, quàm illa, quæ possessiones in communi habet, vt expressè docet S. Thomas Opusc. 19. cap. 6. vbi multoties id repetit, & pluribus rationibus probat. Apostoli ergo paupertatem, quæ possessiones in communi excludit, coluerunt: Imò paupertatem voto firmarunt, vt supra dictum est. Mendicarunt etiam, vt probat Vvaldensis, lib. 4. Doctr. Fid. art. 1. cap. 6. Hoc manifestè colligit Theoph. ex illo Luc. 9. Nihil tulerunt in via. supra quæ verba sic inquit: Sic ipsos mendicos mitti, quòd neque panem ipsos portare vult, neque aliquid aliud, quibus indigem multi. Et rursus super illud Luc. 10. In eadem domo manere. Vide, inquit, qualiter discipulos mendicare instituit, & pro precio eos nutrimentum habere noluit. Sed quia Theologo sufficit auctoritas S. Thomæ, ea iam est supra producta ex Opusc. 19. cap. 7.

Paupertatem quoque Apostolorum manifestè commendat victus illorum simplex & tenuis, qualis solet esse Pauperum, & è mendicatio comparatus. Talem enim fuisse colligitur ex eo quod habetur Matth. 12. & Mar. 2. & Luc. 6. Apostolos quadam vice transeuntes per iacta, dum esurire, capisse vellere picas, & confricantes eas manibus suis, manducasse crudas segetes. Supra quem locum Matth. 12. S. Hieron. Quod spicas, inquit, segetum manibus confricant, & mediam consolantur, viue austerio-

terioris indutium est. Non preparatas epulas, sed simplicem cibum quærentium. Et S. Chrysoſt. in eundem locum: Tu vero, inquit, abſtinentiam diſcipulorum mecum admirare. admirare, inquam, quomodo nullam corporis curam, nullum ſtudium habeant; ſine præmeditatione aliqua, ac præparatione menſam ſibi ſic conſtituant, ut continua ferè cogantur inedia premi. Ad hoc etiam facit, quòd quotieſcunq; diſcipulos Chriſti menſas inſtruxiſſe legimus in Euangelio, toties, ac ſemper frugaliffimi viſtus mentionem fieri ſcimus, utpotè ſolius panis appoſitionem cum paucis piſciculis, ſicut habetur Matth. 14. & 15. & Luc. 9. & etiam Ioann. 21. ubi ſimiliter poſt reſurrectionē leguntur obtuliſſe Chriſto ad manducandum partem aſſi piſcis, & fauū mellis. Præterea ad confirmandum adhuc magis frugalitatem menſæ Apoſtolorum, & tenuitatem viſtus ipſorum, plurimùm facit id, quod de aliquibus eorum in ſpeciali proditum Hiſtorijs legimus. Ac in primis de ipſo Principe Apoſtolorum B. Petro conſtat ex Gregor. Nazianzeno. Orat. de Amore Paup. ipſum lupinis minuto aſſe vneuntibus ſamē pellere conſueiſſe. Deindè de Iacobo fratre Domini Agelippus apud Euſeb. lib. 2. cap. 12. affirmat, ipſum nec carnes in cibum, nec vinum in potum, vnquam adhibere ſolitum fuiſſe. Quod etiam complures alij conformiter de hoc Apoſtolo tradunt. De Matthæo etiam Clemens Alexād. lib. 2. Pedag. cap. 1. teſtatur his verbis: Matthæus Apoſtolus, ſeminibus, baccis, & oleribus, abſque carnibus vivebatur. Timotheum etiam diſcipulum Pauli à vino ordinariè abſtinuiſſe, colligunt SS. Doctores, & præcipuè S. Chryſoſt. ex illis verbis Apoſtoli. 1. ad Timot. 5. Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vivere, propter ſtomachum tuum, & frequentes infirmitates tuas. Imò, & ipſum Apoſtolum abſtemium fuiſſe ſcribit Baron. Tom. 1. Annal. Eccl. circa annum Chriſti 53. Eius verba ſunt hæc. Ex his igitur colligi planè poſſe videtur. Paulum, qui magna ex neceſſitate Timotheo languenti ſtomacho prohibuit aquam bibere, & ut modico vino viveretur præcepit, à vino penitus temperaſſe; Sicque haud impoſſibile ei fuiſſe (quod abſtemius ſemper eſſe ſoleret) Nazaræorum in templo munus explere. Demùm idem Apoſtolus ad Rom. 14. maxime commendat ciborum delectum, dicens. Bonum eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut ſcandalizatur, aut infirmatur. Vndè credibile eſt, quod hic Apoſtolus ſanctus, id quod adeò commendabat alijs, ipſemet quoque obſeruauerit. Quemadmodum hoc etiam haud obſcurè colligere licet ex illo 1. Corinth. 8. ubi ſic ait: Quæpropter ſi eſca ſcandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem. Suprà quem locum S. Thomas ſcribens, ait: Proponit ſe in exemplum abſtinentiæ, ubi primo implicat ſcandalum: ſecundo ex hoc explicat abſtinentiæ propoſitum. ibi. Non manducabo, &c.

De-

Denique communiter tradunt antiquissimi Historici, & plures ex Sanctis Doctoribus, familiare admodum fuisse Christianis, in illa florentissima Ecclesia primitiua, nec carnes manducare, nec vinum bibere, quantumlibet his legitimè vti possent: quod sanè non nisi ex institutione Apostolorum, & ab eis sumpto exemplo ipsos fecisse putandū est. Et sic de illis primis Christianis, qui in Alexadria à S. Marco erudiebantur, referunt. Eusebius lib. 2. Histor. cap. 17. S. Hieronym. in lib. de viris illustrib. in Philone, & plures alij citati à Bellarmino tomo 4. de bonis Operib. lib. 2. cap. 5. quòd ad vesperam tantum cibū sumere, & à carnibus, ac vino abstinere solebant. S. quoque Epiphanius in Compend. Doctr. quæ habetur in fine libri aduersus hæreses, testatur multos fuisse, qui spontè abstinerent à carnibus per totum annum: sed in hebdomada, quæ S. Pascha præcedit, totam Ecclesiam perseverare solitam in esu siccorum; & idem plures alij SS. Patres tradunt.

Non solum autem Apostoli victu modico reficiebantur, sed etiam arctissima ieiunia coluerunt. Cum enim illi certa quædam ieiunia observari in Ecclesia statuerint: consequenter ipsimet eadem observarunt. Sed & vltra statuta ieiunia sæpè etiam fit mentio de alijs ieiunijs Apostolorum in actibus. Imò S. Chrysost. Hom. 71. de sancto Quadragesimali ieiunio, inquit, *quod Apostoli semper ieiunabant*. Rupert. similiter lib. 4. de Diuin. Offic. cap. 9. Tomo 2. in perpetuo luctu, & ieiunio ipsos vixisse, Gregor. Nazianz. docet S. Petrum Principem Apostolorum penè semper ieiunasse. Idem sentiendū de alijs Apostolis; ipsos videlicet summo ieiunio deditos fuisse. Ad hoc etiam facit testimonium Apostoli 1. ad Corinth. 4. *Vsq̃ue in hanc horam, & esurius, & sitiis*. S. Thomas supra hunc locum ait: *Vsq̃ue in hanc horam: id est continuè, & esurius, & sitiis*. Idem Apostolus sapiens in suis Epistolis innuit de ieiunijs multis, quæ sustinebat; præcipuè verò 2. ad Corint. 6. & 11. vbi inter alia, quæ perpessus est, recenset ieiunia multa. Suprà quem locum S. Thomas ait: *In ieiunijs multis; scilicet voluntariè assumptis, & propter exemplum bonum, & propter macerationem carnis*. 1. Corinth. 9. *castico corpus meum, &c.* Denique Apostolos ieiunijs fuisse deditos, maximè apparet ex eo quod habetur Matth. 9. Mar. 2. & Luc. 5. Quæsierant enim à Christo discipuli Ioannis, quare discipuli sui non ieiunarent. Respondit Saluator noster: *Nunquid possunt filij sponsi lugere, quamdiū cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt*. Non autem arguebantur Apostoli de ieiunijs ex lege statutis, vt aduertit Abulen. supra Matth. 9. Q. 72. Certum est enim, quod Apostoli. sicut & de Christo supra dictum est, observabant omnia ieiunia necessitatis, quæ à lege,

vel

vel aliàs instituta fuerunt, cum & ipsi erant quoque Iudæi; & consequenter iisdem legibus tenebantur, quibus, & alij. Et postea cum adhæserunt Christo non est verisimile, eos ab illo fuisse à ieiunijs absolutos, cum & ipse ea seruauerit, & nequaquam se ad soluendum legē, sed ad implendum legem venisse testatus fuerit. Arguebantur ergo Apostoli, quod non ieiunarent, de ieiunijs supererrogatorijs. Consequenter itaque, quando respondit Christus, *quod venient dies, quando & ipsi ieiunabunt*: intelligendum est de ieiunijs supererrogatorijs, quæ facturi erant Apostoli post Christi discessum. Quod autem Apostoli manente Christo secum corporaliter non ieiunarunt, hoc Sanctus Thomas Opusc. 18. cap. 9. ait dispensationis cuiusdam fuisse. Cui consentiunt alij.

Ad paupertatem quoque Apostolorum spectat, quod illi vilibus, & abiectis vestibus utebantur, tum vt Christo Domino, & Magistro serui, & discipuli conformem habitum gestarent, tum quia etiam vilis vestis maximè decet prædicatorem, vt glos. super illud Marci 1. *Erat Ioannes vestitus pilis*, inquit: *Conueniens vestis Prædicatori*. Hanc vilitatem vestium indicare videtur Paulus 1. ad Timoth. 6. his verbis: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus*. Quasi diceret; Non sumptuosos cibos quærimus, sed quibus fames tantummodo pellatur, his contenti sumus. Non item pretiosiores vestes conquirimus, sed quibus frigus arceatur, & membra debite tegantur, his contenti sumus. Sed clarè Chrysost. hom. 56. ad Populum Antiochenum de saccis, & cilijs Monachorum sui temporis loquens, eos talia vestimenta gestasse testatur, non solum ad imitationem Eliæ, & Elisei, & Ioannis Baptistæ; sed etiam Apostolorum. Sic enim inquit: *Vestis autem eis: fortitudine digna*. Non enim caudatis viuentis vestibus, iuxta eneruatos, & molles, induuntur; sed iuxta Beatos illos Angelos, Eliam, Eliseum, Ioannem, secundum Apostolos: *cui vestimenta sint ipsis parata, his quidem ex caprarum pilis, his autem ex pilis camelorum*. Sunt autem, & quibus sola sufficiunt pelles, & hæc iam dudum confecta. Hæc Chrysost. Si ergo Monachi vilissimis, & abiectissimis vestibus, ad exemplum Apostolorum vsi sunt utique, & ipsi Apostoli similibus induebantur. Et sanè hæc erat maior potentia Christi, per homines vilissimos, pauperrimos, & abiectos, quibus nullus mundi ornatus erat; & in quibus maximus contemptus eiusdem resplendebat, attrahere ad se vniuersum orbem terrarum.

Non solum autem Apostoli pretiosis vestibus non sunt vsi, sed neq; etiam vestibus duplicatis, seu mutatorijs eiusdem rationis; quamuis non sit inconueniens, eos vsos fuisse pluribus vestibus diuersarum rationum, quæ velint vnicum indumentum constituunt, quo homo inte-

K

grè,

grè, & decenter vestiatur sicut etiam suprà de vestitu Christi dictū est. Hoc enim modo intelligunt Theologi præceptum Domini Matth. 10. Mar. 6. & Luc. 9. Ne Apostoli duas tunicas haberent. Et sanè quis dixerit, Paulum plura vestium genera habuisse, qui sapius de sua nuditate, & frigoris molestia conquestus est? 1. Enim ad Corinth. 4. ait: *Usque in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.* 2. verò ad Corinth. cap. 11. inquit: *In frigore, & nuditate.* Non ergò habuit vestes duplicatas, cui necessaria defuerant. Hinc Chrysost. de eodem paulo ait. *Eum necessarium sapè non habuisse cibum, nec quo circumdaretur, indumentum.*

Porro de calceamentis Apostolorum non est opus plura fusè dicere; sed sufficit remittere Lectorem ad Opusculum S. Bonaurentura, quod inscribitur de sandalijs Apostolorum: vbi Seraphicus Doctor ex professo probat, & luculentissimè deducit, Apostolos Domini nō habuisse vium calceamentorum, sed solum sandalijs calceatos incessisse ad exemplum Christi: idque ex multis capitibus ostendit, nempe ex Euangelij contextu, quia præcepit eis Christus Matth. 10. *Nolite possidere calceamenta.* Et Mar. 6. *Calceatos sandalijs misit eos.* Et rursum. *Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta.* Idem quoque Luc. 9. habetur. Deindè verò authoritatibus Sanctorum. S. Chrysost. suprà Matth. aientis. *Apostoli cum vna tunica, & discalceati, circuibant totum mundum, & superabant.* S. Hieronymi asserentis, *Apostolos non habuisse caligas in pedibus.* Et iterum. *Apostoli sine vinculis pellium, & opere calceamentorum, ad prædicationem noui destinantur Euangelij.* Tandem S. Augustini, & aliorum auctoritatibus, quas longum esset referre. Tertiò ex testimonijs antiquissimarum picturarum, seu calaturarum, vel etiam nouarum, in quibus Apostoli, vel cum soleis, vel cum nudis pedibus exprimuntur. Vnde Bonaurentura subdit: *Ridiculosum est valdè, quòd literatus hoc neget, quod clamant lapides, & testantur.* Vltimò ex nonnullis traditionibus; quia nimirum plerique in locis, vsque in hodiernum diem, sandalia Apostolorum, & Christi discipulorum, & præcipuè Romæ S. Petri, & in Hispania in Ciuitate Ouedensi, S. Andreæ, ad deuotionem fidelium, & eius veritatis adstipulationem reseruātur. Speciatim verò de SS. Petro, & Paulo, & Iacobo fratre Domini, eos nudis pedibus incessisse, ostendit S. Bonauent. At quia Theologus facilius auctoritati S. Thomæ acquiescit, eam adduco. Sanctus ergò Doctor in commentar. suprà Matth. 10. nō solum id expresse docet, sed etiam huius duplicem rationem ponit. *Primò quidem, inquit, ut apud omnes pauperes reputarentur: secundum illud Apost. 1. Corimb. 1. Non multum potentes elegit Deus: idcirco voluit, quòd abiecti essent: pauperes enim in partibus Orientis vadunt discal-*

calceati; utuntur tamen quibusdam, quæ sandalia dicuntur, & sunt de paleis: idem volebat, ut irent sicut pauperes illius patriæ. Deinde verò etiam inquit. Ideo præcepit, eos ire discalceatos, ut firmaret eos, ut magis robusti essent ad sustinendum; secundum quod etiam Plato docuit, quod homines non multum cooperirent pedes, nec caput. Hæc S. Thom. de Platonis verò præcepto habes in S. Hieron. supra illum Euangelij locum: Noli portare calceamenta; testimonium, ubi sic ait. Ut Plato etiam præcepit illas duas corporis summitates non esse velandas, nec assuescere debere mollietati capitis, & pedum: cum enim hæc habuerint firmitatem, cetera robustiora sunt.

Ad paupertatem quoque Apostolorum spectat, quod propria domicilia non habuerunt; ut expressè docet S. Bonavent. in Apologia pauper. In primis verò id colligitur ex eo, quod quando Christus misit eos ad prædicandum, non eos certam aliquam domum habere permisit; sed in quamcunque civitatem, seu castellum intrauerint, & quemcunque illic dignum inuenirent, ad quem diuerterent, illic præcepit ut manerent, ut habetur Matth. 10. Deinde verò ex eo, quod si Apostoli habuissent certa, & propria domicilia, non fuisset necesse Christo, quando vixit cum eis, quærere locum quo diuerteret, neque ab alijs extraneis hospitium mendicare quemadmodum sæpius eum fecisse constat. Sed neque tantæ paupertatis fuisset saluator noster, ut neque ubi caput suum reclinaret, haberet, si tales in comitatu suo discipulos teneret, qui domos possiderent. Neque præterea oportuisset, sollicitos fuisse Apostolos, ubi pararent Pascha, si interim ipsi suas habuissent domos, ubi commodè possent celebrare illud. Quod enim scriptum est de Ioanne. Accepit eam in sua. supra monstratum est ex S. Ambrosio, qualiter intelligendum sit.

Sed ut in omnibus satisfaciamus Theologo, testimonium S. Thom. exhibeo, cuius doctrinæ non potest non subscribere, quia eam in munimentum assumpsit. Hic ergò Opusc. 19. Cap. 6. Primordium, inquit, perfectionis in Christo, & in Apostolis fuit. Sed ipsi non leguntur sua relinquentes, aliquas possessiones habuisse in communi; imò potius legitur, quod nec etiã domos habebant ad manendum, ut supra probatum est. Ergò perfectio paupertatis non requirit aliquas possessiones communes. Hæc S. Thomas.

Ex dictis inferitur, Apostolos duxisse vitam satis austeram, & rigidam. Tanta enim paupertas ipsorum, penuria rerum omnium, in victu parcitas, in ieiunijs perpetuitas, in vigilijs diurnitas, in vestimentis ruditas, in nuditate pedum asperitas, sunt signa vitæ rigidæ, & à consolatione terrena prorsus alienæ. Sanè D. Hieron. supra illa verba Matt. 12. Discipuli esurientes ceperunt vellere spicas, & manducare; sic inquit, Quod segetum spicas manibus confricant, & in mediam consolantur, vitæ austerioris in-

dicium est, non præparatas epulas, sed cibos simplices quærentium. Hæc omnia prædicta si attentius considerabimus, & præter illa alias quoque corporis macerationes voluntarias, ac varias tribulationes, manifestè videbimus, quàm austera fuerit vita illorum. Expresit id Paulus 1. ad Cor. 4. dicens. Puto, quod Deus nos Apostolos nouissimos ostendit, tanquam mortui, destitutos: quia spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris, maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus. tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsema usque adhuc. Supra quem locum S. Thomas ait: Usque in hanc horam; idest continuè à conversione nostra, usque in præsens tempus, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus. Ad Corinth. quoque 2. cap. 4. ait; Semper mortificationem IESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris. S. Thomas super hunc locum ait. mortificationem circumferentes: idest ubiq; portantes, & sustinentes, quia quocunque eamus patimur. Et in eadem Epist. 2. ad Corinth. cap. 6. ait: Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, S. Thomas ait: In ieiuniis aliquando voluntariis, aliquando inuoluntariis propter penuriam. 1. verò ad Corinth. 9. de se ipso sic inquit. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo; ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Suprà quem locum S. Thomas dicit. Castigo corpus meum: tangit rationem prædictorum viri; quæ ubi primò tangit austeritatem vite &c. Cassianus verò in eadem verba Apostoli lib. 5. de Institut. Renunc. cap. 17. Vis audire, inquit, verum athletam Christi legimus? agonis iure certantem? Ego igitur, inquit, sic curro non quasi in incertum: sic pugno non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, & seruituti subijcio, ne alijs prædicans, ipse reprobus efficiar. Vides ut in seipso idest in carne sua colluctationum summam, velut in base quadam firmissima, statuerit, & prouentum pugne in sola castigatione carnis, & in subiectione sui corporis collocarit: Et Cap. 18. cum hæc eadem verba Apostoli iterasset, subdit. Quod propriè ad continentie labores, & corporale ieiunium, atque afflictionem carnis pertinet, per hanc se pugilem quendam strenuum sue carnis esse describens, nec in vanum aduersus eam ictus continentie exercuisse designans; sed triumphum pugne, mortificatione sui corporis acquisisse, quo verberibus continentie castigato, & castibus ieiuniorum eliso, victori spiritui immortalitatis coronam, & incorruptionis contulit palmam. Et paucis interiectis. Sic pugnat, ieiunijs scilicet, & afflictione carnali, non quasi aerem verberans idest in vanum, &c. Sanctus verò Hieronymus eò pertinere hæc verba Apostoli putat, quò illa quæ alibi de seipso scribit. 2. Corinth.

xx. In ieiunijs multis, in vigilijs, in fame & siti, in frigore, & nuditate, in laboribus, in carceribus. Suprà quem etiam locum S. Thomas sic inquit. Hic consequenter enumerat mala sponte assumpta, quæ sustentantur in domibus. Et enumerat irra mala opposita tribus bonis, quæ sunt necessaria ad vitam domesticam. Primum bonum est requies somni. Secundum est sustentatio cibi. Tertium est fomentum vestis. Requet ergò somni opponit laborem, & vigilijs &c. Sustentationi verò cibi, opponit duplicem subtractionem cibi: vnā quæ est necessitate. Vnde dicit: in fame, & siti: quia scilicet ad lit. deficiebat sibi aliquando cibus, & potus. Aliam, quæ est ex voluntate. Vnde dicit in ieiunijs multis, scilicet voluntariè assumptis, propter exemplum bonum, & propter macerationem carnis &c. Fomento verò vestis opponit duo: Vnum ex parte naturæ. Vnde dicit: in frigore. Aliud ex parte inopiæ. Vnde dicit: & nuditate. Hæc S. Thomas. Auftera ergò erat, & rigida vita Apoitolorum.

Denique non est omittendum, Apostolos sicut & Christum, Psalmodijs vios fuisse. Quod in primis patet ex Matth. 26. vbi dicitur. Et hymno dicto exierunt in montem Oliueti. Constat autem ex Concil. Tolerano 4. cap. 12. hymnum hunc non simpliciter pronuntiatum fuisse, sed verè, & propriè à Christo, & Apoitolis decantatum. Verba Concilij ad hunc scripturæ locum attendentis, sunt hæc. De hymnis etiam canendis, & Saluatoris, & Apoitolorum, habemus exemplum. Et aliàs quoque constat, quod hymnus non potest vocari, nisi canatur. Auguit. enim explicans titulum Psalmi 73. dicit. Hymni canus sunt continent laudes Dei. Si sit laus, & non sit Dei, non est hymnus. Si sit & laus, & Dei laus, & non canetur, non est hymnus. Oportet ergò vt si sit hymnus habeat hæc tria: Et laudem, & Dei, & canticū. Idè S. August. Epist. 119. c. 18. sic ait. Sine dubitatione faciendū est maxime illud, quod etiam de scripturis defendi potest. Sicut de hymnis & Psalmis canēdis, cū & ipsius Dñi, & Apoitolorū, habeamus documēta, & exempla, & præcepta. Et profectò Act. 16. habetur, q̃ Paulus, & Syllas media nocte orātes, laudabant Deū Hilarius Beda, Historia scholastica, & nōnulli alij, eos tunc ceciniisse, & hymnos decantasse ceniēt; atque adeò clara, & elata voce, quod etiam audiebant eos, qui in custodia erant, vt ibidem in Act. habetur. Ipse etiam Paulus ad Ephes. 5. & ad Colois. 3. monet Christianos, vt in Psalmis, hymnis, & cāticis spiritualibus se exerceant. Vide si placet hac de re fusissimè tractantem Thomam Vvaldēsem lib. 3. de Sacram. cap. 17. & 18. Ex his ergo omnibus collige, quænam Religio sit vitæ, & muneri Apostolico simillima, videlicet ea, quæ proficitur vitam contemplatiuam simul, & actiuam, ita vt primò contemplationi vacet, & postea ad publicum actionis descendat. Ea, quæ suos operarios aliquando ad deserta subducit, & à confortio hominū interdum subtrahit. Ea quæ proficitur vitam pauperrimam, non solum

lūm in particulari, sed etiam in communi, ita quòd non acceptet possessiones. Ea quæ mendicato pane sustentatur, victu tenui & vili utitur, & ieiunijs frequentibus occupatur. Ea quæ vestitum rudem, & abiectum præferebat. Ea quæ est rigida, & austera, & cum Apostolo, in vigilijs multis, in fame, & siti, in frigore, & nuditate exercetur. Ea denique quæ Psalmodiæ vacat. Talem enim omninò vitam Apostolos duxisse, iam fusè monstratum est.

At quia Theologus non talem in sua Epistola expressit, ut legenti constet, & vel ex hoc capite manifestissimè apparet, quia vult eam habere redditus, ac possessiones, & ob id ab Illustissimo Nepotem, cum bonis, ei vendicare conatur: utique sequitur, eum nò proposuisse Nepoti Illustissimi Religionem vitæ, & muneri Apostolico simillimam, ac proinde nec Religionem perfectissimam; quod tamen erat suum intentum. Aduerte lector, ne faciliè fucata vitæ Apostolicæ imagine decipiaris; nam, quod Theologus tuo palato exhibet, videtur esse mel, sed reuera est fel; quod oculis tuis obijcit, videtur esse aurum, sed reuera est aurichalcum. Sic Theologus scitè personam impostoris exequitur. sed benè est, quia sua spe frustratur, intentio eius collabatur, atque artes eius, & imposturæ, passim discooperiuntur.

PROPOSITIO XXXV.

Illa Religio est perfectior alijs, quæ cæteris paribus, habet media efficaciora ad consecutionem eius finis, propter quem est instituta.

HÆC Propositio est insufficiens, & satis inuoluta, & ita potest esse deceptoriam: quamobrem est explicanda. Perfectio enim Religionis ex medijs attenditur, non simpliciter, & absolutè, sed tantum respectiue: quia media non quærentur propter se, sed propter finem. Simpliciter autem, & absolutè perfectio Religionis attenditur ex fine, quia finis quæritur propter se ipsum. Illa ergo Religio simpliciter perfectior est, quæ ordinatur ad finem perfectiorem. Quæ autem habet media efficaciora ad consecutionem eius finis, propter quem est instituta, secundum quid erit perfectior: quia perfectio Religionis primariò attenditur ex fine, secundariò ex medijs. Undè potest esse Religio ordinata ad finem minùs perfectum, quæ tamen efficaciora media habeat ad consecutionem sui finis, quàm alia, quæ est
ordi-

ordinata ad finem perfectiorem, non tamen talis Religio dicetur perfectior simpliciter, sed tantum secundum quid. Tota hæc doctrina deducitur ex S. Thoma. 2. 2. q. 188. art. 6. Locus ipsius supra citatus est circa Propos. xxvij. Nec excusant illa verba. *Ceteris paribus* Theologum: debuerat enim singula clarè, & enucleatè proponere, non autè inuoluere, & simplicibus implicata, & indigesta obtrudere.

Aduerte Theologum sibi ipsi è diametro repugnantem. Infrà enim docet, perfectionem Religionis non metiendam ex vitæ austeritate externa, neque ex paupertate; quæ duo sunt media ad consecutionem finis ordinata: nam paupertas ordinatur ad perfectionem Charitatis; austeritas verò vitæ externa ad cōseruationem castitatis, quæ etiam est instrumentum perfectionis. Hic verò expressè docet illam Religionē esse perfectiorem, quæ habet media efficaciora ad consecutionem sui finis. Sed de hoc iterum redibit sermo. Tu verò Theologe, considera, quo spiritu scripseris, quandoquidem diuinum in te correperit est: nisi velis austeritatem vitæ externam, & paupertatem, non esse media perfectioni assequendæ subseruientia; quod sanè non audebis dicere, ne SS. Patrum seueris sententijs, delicatum tuum ingenium elidatur.

PROPOSITIO XXXVI.

Illæ Religio est perfectior, quæ ceteris paribus non tantum efficaciora media habet ad suum finem perfectissimum, sed etiam plura talia, & magis ordinata.

HÆC sanè regula, mi Theologe, non est excerpta ex recepta ab omnibus S. Thom. Doctoris Angelici doctrina, ac proinde tuæ promissioni non satisfacisti. Quod, vt palam videas, en profero. tex. S. Thomæ ex 2. 2. quæst. 188. artic. 6. in corp. vbi sic inquit. *Si sit finis idem, secundariò attenditur præeminentia Religionis, non secundum quantitatem exercitij, sed secundum proportionem eius ad finem inuentum.* Hæc S. Thomas. Cōstat autem, quod pluralitas mediorum pertinet ad quantitatem, vt ipse Aristoteleste docebit. Magis ergo debuisses dicere. *Illæ religio est perfectior, quæ ceteris paribus, habet media efficaciora, & suo fini magis proportionata.* Sed video, quod in tuæ epistolæ magis ad quantitatem, quàm ad proportionem regularum attendisti: & idè etiam circa quantitatem creati.

De-

Demum quia Author vitæ communis Christi imitatione, suam alijs omnibus Religionibus præfert, quæcunque illa sit, præiens hic punctus tractandus est, vt eius Achilles penitus cadat, antequam huius puncti tractatio nobis è manibus elabatur. Porro Christum vitam duxisse communem inficari non possumus; affirmat S. Thomas 3. p. quæst. 40. art. 2. vbi ex hoc, quod decuit ex fine Incarnationis Christum cū hominibus conuersari, convenientissimum fuisse deducit, vt se eis in conuersione conformaret, secundum illud Apostoli. 1. Cor. 9. *Omnibus omnia factus sum*. Et hinc vterius infert, convenientissimum fuisse, vt Christus in cibo, & potu communiter se sicut alij haberet, id quod S. August. lib. 16. contra faustum cap. 30. probat ex eo quod de se, ac de Ioanne Dominus dicit; quia enim Ioannes non utebatur illo cibo, quo utebantur Iudæi dicit. *Veni Ioannes non manducans, neque bibens*: cum ergo de seipso dicat *veni filius hominis manducans, & bibens*, consequens est, quod eo cibo vteretur, quo communiter utebantur Iudæi. Cæterum vt huius sententiæ malum intellectum, ex quo delicatulus Theologus alijs omnibus Religiosis austeriorem vitam ducentibus se vnum præfert, funditus euertamus, ea quæ sequuntur in communem vitam Christi adnotanda sunt.

Primò, vitam communem duxisse Christum post austeram. Nam illicò post baptismum secessit in desertum, ibique ieiunauit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus non manducans, neque bibens, non vt Ioannes, quod non vteretur cibo, quo communiter Iudæi utebantur, sed nullum prorsus cibum, nullum potum capiens. Ratio autem, quare sic ieiunauit, altera est, vt ait Chrysostomus in Matt. Hom. 13. *vt nos instrueret quàm magnum bonum est ieiunium, & qualiter est securum aduersus Diabolum, & quomodo post baptismum non lasciuias, sed ieiunio intendere oportet*. Non vlrà autem processit ieiunando, quàm Moyses, & Elias, ne incredibile videretur carnis assumptio: altera, vt nos instrueret, quod nullus debet assumere prædicationis officium, nisi prius fuerit purgatus, & in virtute perfectus, sicut dicitur de Christo Actuum 1. *Cepit Iesus facere, & docere*, & quod post edomitam carnem oportet alios ad prædicationis officium transire, quod Diuus etiam Paulus docuit: *Castigo*, inquit, *corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cū alijs prædicauerim ipse reprobus efficiar*. Quare cum Author huius epistolæ profiteatur vitam ducere communem, non præmissa vita austeram, non potest se vita communi Christi, qui austeram præmisit, sufficienter tueri.

Secundò, Christus vitam communem duxit, non cum Regibus, & Principibus, licet ipse esset Rex Regum, & Dominus dominantium, & Princeps Regum Terræ, neque cum diuitibus: imò ipse cum esset diues,

nes, pro nobis inops factus est, ut nos sua inopia diuites essemus; eademque ratione, nec cum honestis hominibus, ut proprio Marte dixit author, honesti enim homines sunt homines mediocres, qui scilicet nec Principatu, nec diuitijs, alijs præminent, nec pauperie omnibus subunt, sed medium obtinent, quem Salomon expetebat inquiens: *Nec diuitias, nec paupertatem dederis mihi, sed tantum tribue victui meo necessaria.* extrema enim non solum mutuo, sed etiam medio opponuntur, quatenus alterius extremi participationem habet. Cum quibus ergo Christus communem vitam duxit? cum pauperibus Atque hoc sensu dixit D. Thom. 3. p. quæst. 40. art. 3. ad 2. Christum communem vitam duxisse nempe cum pauperibus. *Communi, inquit, vita vii quantum ad victum, & vestitum potest aliquis non solum diuitias possidendo, sed etiam a mulieribus, & diuitibus accipiendo, quod etiam circa Christum factum est, dicitur enim Luca 8. quod mulieres quædam sequebantur Christum, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.* Sicut ergo pauper non diceretur communem vitam cum Regibus, & diuitibus ducere, quia aliquando in mensa Regis, vel diuitis comederet, quæ apposita erant, vel quia oblata de mensa Regis, vel diuitis per se comederet, ita Christus ex hoc, quod interdum in mensa diuitum, vel honestorum hominum, quæ apponebantur comedebat, vel quæ a diuitibus, aut honestis viris oblata erant cum discipulis suis comedebat, non est propterea dicendus communem vitam cum diuitibus, vel cum honestis viris duxisse. Quare non potest Author, se cum veritate de communi vita Christi iactare, cum ipse profiteatur non oblata in dies, nec emendicata comedere, sed quæ sibi præparantur à Religione diuitias in communi possidente.

Tertiò spectandæ sunt rationes ob quas Christus, & discipuli eius præ Ioanne, & discipulis eius vitam agerent communem. Vtrunque enim verum est. Nam Christus de se, ac de Ioanne dicit Matth. 11. *Veni Ioannes non manducans, neque bibens, & venit filius hominis manducans, & bibens.* Et discipuli Ioannis quærentur Marci 2. *Quare discipuli Ioannis, & Phariseorum ieiunant: discipuli autem tui non ieiunant?*

S. Thomas 3. par. q. 40. art. 2. ad secundum hanc reddit rationem, quod sicut alij homines per abstinentiam consequuntur virtutem continentie, ita Christus in se, & in suis discipulis per virtutem suæ diuinitatis carnem comprimebat. Quam rationem accipit à Beda super locum præfatum Ioannis Marci 2. ubi ait; *quod Ioannes vinum, & siceram non bibit, qui illi abstinentia meritum auget, cui potentia nulla inerat natura.* Dominus autem cui naturaliter supponebat delicta donare, cur eos declinaret quos abstinentibus poterat reddere puriores? Hæc autem ratio non suffragatur Authori huius epistolæ, cum in ipso non minus, ac in Ioanne, & eius discipulis sit corrupta,

L

ac

ac vitata natura, nec per virtutem diuinitatis immediatè comprimatur, vt à Christo in suis discipulis comprimebatur. Quare non est ex hac ratione, cur ipse vitam communem cum Christo, & discipulis eius præ Ioanne, & discipulis eius ducat.

Hinc etiam constat id quod ex Apostolo inquitente. *Non est Regnum Dei esca, & potus*, ait S. Thomas, quòd abstinentia in cibo, & potu non pertinet per se ad salutem, non suffragari Authori ad elliciendos adolescentes in suam vitam communem non præmissa austeriori vita, licet enim abstinentia in cibo, & potu non spectet ad salutem per se, idest solitariè sumpta quoad subtractionem ciborum, (potest enim hæc benè, & malè fieri) spectat tamen ad salutem, quatenus ex recta ratione fit, nempe vt oportet ad valetudinem, & ad comprimendam carnem, ne voluntatem à bono rationis deiiciat propter delectationes, quæ sunt in cibis, vel in rebus Venereis, quibus gula deseruit, necnon ad satisfaciendum Deo pro offensis in ipsum commissis, per voluntariam corporis castigationem. Quomodo autem nosse potest Author, Adolescentibus in suam Religionem admittendis, iisdemque suis Professoribus, non fore opus in adolescentia, in iuuentute, in virilitate propter dictos effectus abstinentia in cibo, & potu? Nunquid enim fortè in sua Religione caro comprimitur per virtutem diuinitatis immediatè, vt in Apostolis, Christo cum eis degente? Aut forte sua Religio, non est status poenitentia vt reliquæ omnes?

Aliam rationem reddit Christus, Marci 2. de suis discipulis, quod præ discipulis Ioannis, & Phariseorum non ieiunarent, Nunquid enim, ait, possum filij Nuptiarum ieiunare quamdiu sponsus cum illis est? Vement autem dies in quibus auferetur ab illis sponsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus. Est enim Christus Ecclesiæ Sponsus, vt Baptista eum appellauit Ioan. 3. *Qui habet sponsam, sponsus est*, quam sibi Christus fide desponsauit, & charitate copulauit, vt filios, fideles, iustos, electos, per baptismum, & gratiam ex ea sibi generet. Filij Nuptiarum sunt domestici sponsi, apud quos Nuptiæ celebrantur, quarum tempus non lugubre, sed lætum, ac festiuum est. Vt cecinit sponsa Canticorum 1. *Exultabimus, & letabimur in te, memores vberum tuorum*. Et ideo non possunt filij sponsi lugere, quamdiu sponsus cum illis est; vt ait Matt. cap. 1. atque ideo nec ieiunare; ieiunia enim non sunt læti temporis, ac festiui quale est Nuptiarum. Ac si ergo diceret Christus, Cum mei discipuli in Nuptijs sint quamdiu ipse sponsus cum eis versor, arguendi non sunt, quod ieiunia non obseruent, sed nec semper cum eis verabitur sponsus, nec semper ieiunia non obseruabunt. Tempus enim erit cum ab eis auferetur sponsus, scilicet cum ego in Cælum discedam, illosque quoad præ-

præsentiam attinet, corporalem, & visibilem relinquam, tunc ieiunabunt, erit illud tempus laborum, tristitiæ, ac ieiuniorum, hoc verò nuptiale est & lætitiæ. In eandem sententiam Chrysologus Sermone 31. de Christo ait, *Ecclesiam tunc desponsabat, idè indalgebat se mensis, conuiuantibus se non negabat, buuanum, comitem, blandum se pia charitate reddebat, donec diuinis humana coniungeret, & faceret de terrena societate celeste consortiū.* Constat autem Professores Religionis Authoris huius epistolæ nō esse filios Nuptiarum, nec Christum Sponsū cum eis modò esse, secundū corporalem, & visibilem præsentiam. Immeritò ergo Author de vita communi Christi, & discipulorum eius, præ Ioanne, & discipulis eius gloriatur, eisque, alijs omnibus Religiosis se præfert. Cū Religiosi successerint Apostolis in vita Apostolica, non pro statu, quem habuerunt præseate cum eis Christo in carne visibili, sed pro statu, quo ab eis secundū carnem visibilem abfuit, quo pacto etiam à nobis modò abest Christus Sponsus. In quo absentiae statu non vitam communem, vt cum Christo degentes, duxerunt Apostoli, sed arctissimā, & maximè austeram. Quod in sequentem propositionem multis iam iam ostendemus.

Quartò, Christus vitam duxit communem, non vt secundū eam exemplar perfectionis esset, sed vt sicut secundū austeram vitam, se perfectionis exemplar præbuerat ijs, qui ad perfectionem contenderent, ita secundū vitam communem exemplar infirmis esset omnibus omnia factus. Licet enim omnia opera Christi ex dignitate personali maximæ dignitatis & perfectionis essent, tamen si quæque ex proprio genere considerentur, quædam erant informationis perfectæ vt cum Seraphico Doctore loquar: nimirum paupertatem seruare, virginitatem custodire, Deo & hominibus se ipsum subicere, noctes in oratione perugiles ducere, pro Crucifixoribus exorare, & Morti se humana charitate, etiam pro inimicis offerre. Alia nonnulla condescensionis erant, vt ait Chrysostomus in Matt. Homil. 27. *Vides, inquit, quanta est Christi in condescensione diligentia, sicut cū comedat, & bibat, cū videatur ex aduerso Ioanni faciens, & hæc Iudeorum gratia salutis facit, magis autē orbis terrarum vniuersi.* Malè ergo Author, ex imitatione vitæ communis Christi se alijs omnibus quoad vitæ perfectionem præfert, cum potius quoad infirmitatem, se eis præferre ex hoc debeat. Quam infirmitatem non carnis, quæ omnibus est communis, Patres vocant, sed mentis, quia scilicet validam, & magnam voluntatem magna perfectaque opera faciendi non habentes, minùs perfectæ opera facere contenti sunt, instar turbarum in campeltribus, idest, in humiliori, & infirmiori vitæ genere Christum sequentes, cū non valeant eum Apo-

L. 2.

stolis.

Atolis in montem conscendentibus Christum in sublimi vitæ genere imitari.

Quintò demùm vitam communem non cum honestis hominibus, sed cum pauperibus duxit Christus, & duxerunt Apostoli, vt conuenientiore ad ipsum etiam effectum sanctæ prædicationis exercendæ, etenim Luca 9. Dominus mittens suos discipulos prædicare regnum Dei ait ad illos: *nihil tuleritis in via, neque virgam, neque pecuniam, neque panem, neque duas tunicas habeatis*. Post Christi verò Ascensionem, multò austeriorem, quàm communem pauperum vitã Apostoli seruauerunt, vt mox in sequentem propositionem dicemus, multiq; confirmauimus in propositionem 30. austeritatem vitæ munerì, & officio sanctæ prædicationis non modò non officere, sed etiam mirum in modum còducere, nimirum si pro animabus Christo lucrandis non pro vana gloriola sit exercenda, quàm delicatuli Prædicatores aucupantur. Quare cum S. Thoma supradiximus Christum priùs in desertum secessisse, ibique 40. diebus, & 40. noctibus ieiunasse vt nos instrueret, quòd nullus debet prædicationis officiũ assumere, nisi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus, & vitã còmunẽ debere in Prædicatore præcedi à vita austerà, vt etiam Apostolus suo exemplo nos monuit: *castigo, inquit, corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cum alijs prædicauerim ipse reprobus efficiat*. Maneat ergo, Auctorem de communi vita cum honestis hominibus, etiam vt conuenientiori ad sanctæ prædicationis exercitium, nequiter se omnibus alijs Religionibus prætulisse.

PROPOSITIO XXXVII.

Illà perfectior est Religio, quæ cæteris paribus, habet auxilia plura & meliora ad consequendum finem suum, & mediòrum suorum vsum in suo ordine præscripta.

HÆC Propositio æquè est implicata, ac Propositio xxxv. & deficit in duobus. Primò quia perfectio Religionis ex auxilijs respectiue, siue secundariò desumitur, absolute autem, & primariò ex fine, vt iam dictum est. Secundò in hoc quia perfectionem Religionis ponit in pluralitate auxiliorum: quod utiq; est contrà S. Thomam, vt visum est. Sic ergo dicere debuisses Theologe. *Illà perfectior est Religio, quæ cæteris paribus habet auxilia magis proportionata ad consequendum suum finem perfectissimum.*

P R O-

PROPOSITIO XXXVIII.

Illā Religio perfectior est, quā ceteris paribus, pluribus & melioribus est fulta præsidijs, ad submouenda omnia impedimenta felici vsui mediorum ad sui finis consecutionem se se opponentia.

HÆC Propositio in ijsdem deficit, in quibus & præcedentes. Nam & perfectio Religionis ex præsidijs, est tantum respectiua, ex fine verò, absoluta: & præeminentia Religionis non attenditur secundum pluralitatem præsidiarum, sed secundum proportionem ad finem intentum. Sic ergo Theologe debuisses dicere. *Illā Religio est perfectior quā ceteris paribus, magis proportionatus est fulta præsidijs ad consecutionem sui finis perfectissimi.*

Sed iam vide, quā verum sit, quod paulò ante dixi, te magis quantitatem Regularum, quā proportionem earum attendisse: vt enim multiplicasses regulas, quas graphicè vna propositione concludisses, distinguas præsidia ab auxilijs, & hæc à medijs; & ita noua quadam ratione, aliud tibi sunt præsidia, aliud auxilia, & ab his aliud media. Ni fortè te excuses, quod præsidia, & auxilia, das in ordine ad media; quem sanè processum potuisses secundum Philosophos formare in infinitum: quod si aduertisses, magis forsan regulas multiplicasses, & quantitati, quā attendisti, melius prouidisses.

PROPOSITIO XXXIX.

Illum Ordinem Illustris. Domine, puta perfectiorem, qui ceteris paribus, maiorem fructum in Ecclesia Dei facit, verbis, scriptis, factis, exemplis, &c.

HÆC Propositio est vasa; inuoluta, & insufficiens. In primis, quia maior fructus dupliciter potest dici. Vel maior intensiue: vel maior extensiue. Siue maior, aut secundum quantitatem molis, vel quasi molis: aut secundum quantitatem virtutis. Ille ergo Ordo est perfectior, qui ceteris paribus, maiorem intensiue fructum
in.

in Ecclesia Dei facit. Siue maiorem secundum quantitatem virtutis. Ut enim ex supra dictis patet, maius est paucos perfectos facere, quam multos convertere a statu peccati ad statum gratiae: ita quod conuersi abstineant quidem a delictis mortalibus, non tamen sint perfecti. Secundo. Ordo aliquis maiorem fructum facit in Ecclesia Dei dupliciter. Primo suis impensis. Secundo alienis. Dictum est enim supra, quod praedicatores in Ecclesia Dei faciunt fructum propter Orationes Eremitarum. Ille ergo Ordo est perfectior, qui proprijs impensis, & non alienis, facit fructum in Ecclesia Dei. Qua ratione dictum est secundum doctrinam S. Thomae, 2. 2. q. 188. art. 8. vitam Eremitarum esse perfectiorem, quam sit quaecunque vita in societate viuentium. Eremitae autem faciunt fructum in Ecclesia Dei per orationes; & virtute orationum ab ipsis suscipiunt alij operarij. Nam neque, qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, qui exoratur ab Eremitis, ut det incrementum. Et mirum est, quod Theologus inter media fructificandi, non expresserit orationes. Sed aliunde nil mirum, quia inimicus longarum orationum, amicus autem longorum discursuum videtur hanc Epistolam scripsisse. Tercio, ordo aliquis potest facere fructum in Ecclesia Dei dupliciter. Vel cum detrimento, non dico salutis, sed perfectionis propriae. Vel certe sine detrimento perfectionis propriae. Maius est autem, minorem fructum in Ecclesia Dei facere sine detrimento perfectionis propriae, quam maiorem fructum cum sufficientia quidem salutis, sed tamen cum detrimento perfectionis propriae. Colligitur id manifeste ex S. Thomae Quodlib. 3. q. 6. art. 17. in resp. ad 6. *Etsi*, inquit, *praeuocare salutem aliorum sit maius, quam intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere salutem aliorum praefertur ei, quod est quocunque modo intendere suae salutis: Si enim aliquis totaliter, & perfecte intendit suae salutis, multo maius est, quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, si salutis propriae, etsi sufficienter, non tamen perfecte intendat.* Haec S. Thomas. Et merito, ut aliunde patet. Vita enim contemplatiua ex suo genere est maioris meriti, quam actiua; ut docet idem S. Thomas in eodem loco, & 2. 2. quaest. 182. art. 2. Maius ergo ex suo genere facit ille, qui seipsum perfecte tradit contemplationi, quam qui alios applicat actioni, siue conuersioni ad Deum. Et sic ille Ordo perfectior erit, qui salua sua integra, ac totali perfectione, attendit etiam salutem aliorum. Et sane secundum S. Thomam, (ut multoties repetatur, id quod est maximi momenti) 3. p. q. 41. art. 3. ad 1. *Nullus debet assumere praedicationis officium, nisi prius fuerit purgatus, & in virtute perfectus.* Propositio ergo Theologi absolute dicta, est satis deceptoria, ne dicam falsa.

Dis-

Discant Religiosi ex dictis, non sibi blandiri de summa perfectione, ex eo quod videantur sibi, maiorem fructum in Ecclesia Dei facere.

PROPOSITIO XL.

Vndè sequitur, illam esse meliorem, quæ plures, et meliores, & per plures vias ac modos, et pro pluribus locis, ac personis, fructus edit, & per ipsos fructus tales à se editos, alios fructus novos, & novos, in alijs multiplicat.

HÆC Propositio in ijsdem deficit, in quibus & aliæ præcedentes. In primis quia supponit pluralitatem præstantium fructuum: cum tamen fructus præstantissimi paucissimi sint. Fructus enim præstantissimus, perfectio est, quæ in paucis reperitur, vt supra dictum est, circa Propos. iijj. Secundò, quia supponit pluralitatem viarum, & modorum pertinere ad perfectionem: cum tamen secundum doctrinam S. Thomæ supra recensitam, præeminentia Religionis non attendatur secundum quantitatem exercitij, sed secundum proportionem eius ad intentum finem. Tertiò, quia vult illam Religionem esse meliorem, quæ alios applicat operibus vitæ actiuæ, cum tamen secundum S. Thomam 2. 2. q. 182. art. 2. ad 3. *Magis acceptum sit Deo, quodd aliquis animam suam, & aliorum applicet contemplationi, quàm actioni.*

PROPOSITIO XLI.

Quæ omnia sunt certissima signa summae perfectionis.

HÆC Propositio certissimò est falsa, & idèò magnam præsumptionem, & temeritatem Authoris ostendit. Plurimi enim in statu peccati mortalis constituti, ac proindè dilectione Dei carentes, in qua consistit perfectio, faciunt magnum fructum in Ecclesia Dei, per plures vias, & modos, & pro pluribus locis, ac personis; & tamen tantum abest, quod sint in summa perfectione, vt ne quidem sint in aliquo

aliquo perfectionis gradu. Pater hoc ex contextu Euangelico Matth. 7. Multi, inquit Christus, dicent mihi in illa die. Domine, Domine, nonne in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis. Quia nunquam noui vos. Discedite à me, qui operamini iniquitatem. Ergò secundum mentem Christi, multi possunt virtutes multas facere, imò & prophetare, imò & demonia eijcere, qui operantur iniquitatem. Quod si ita est, utique Propositio Theologi repugnat Euangelio, & consequenter fidei. Idem deducitur ex loco S. Pauli ad Philipp. cap. 1. Quidam quidem, inquit, & propter inuidiam, & contentionem: quidam autem, & propter bonam voluntatem Christum prædicant: quidam ex charitate, scientes quoniam in defensionem Euangelij posui sum: quidam autem ex contentione Christum annunciant, non sincerè, existimantes, pressuram se suscitare vinctulis meis. Quid enim? dum omni modo siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo. Hæc Paulus. Suprà quem locum S. Thomas lect. 3. sic inquit. In Ecclesia prouenit utilitas quandoque per bonos Prædicatores quoad bonam intentionem, quandoque per malos, quoad malam; & de viroque gaudendum est. Per occasionem annunciat Christum, qui non intendit hoc principaliter, sed propter aliud, puta, lucrum, vel gloriam; per veritatem autem, quando ex recta intentione. Sed hoc viroque modo fit ad utilitatē Ecclesiæ. Hæc S. Thomas. Eccè clarè ex mente Pauli docet S. Doctor, per malos Prædicatores prouenire utilitatem Ecclesiæ. Et sanè experientia ipsa docet, quod multi sint, qui non sincerè, sed propter inuidiam, & ex contentione Christum annunciant: qui proinde non sunt in summo perfectionis: quia scriptum est Iacob 3. Vbi zelus, & contentio ibi in constantia, & omne opus prauum. Et iterum 1. Corinth. 3. Cum sit inter vos zelus, & contentio, nonne carnales estis? Et tamen tales prædicatores faciunt fructum in Ecclesia Dei. Falsissimum ergo est, quod fructificatio in Ecclesia Dei sit certissimum signum summæ perfectionis. Et certè etiam si Theologo non opponeremus Prædicatores in statu peccati existentes, sed solos Prædicatores tepidos, & imperfectos, qui & non sunt in summitate perfectionis, & tamen faciunt fructum magnum in Ecclesia Dei, vel inde facillimè possit conuinci falsitatis. Sed nostro Theologo illa sunt certissima, quæ sunt falsissima; ita tenebras lucem, & lucem tenebras dicit; ita absorptus est à spiritu presumptionis. Promiserat monita ex certa SS. Patrum doctrina excerpta, cognitionem sine errore, & certam lucem: & ecce repugnantia sacro Euangelio, & doctrinæ Sanctorum, errores, & tenebras protulit. Quis deinceps promissis Theologi adhibebit fidem? Nullus sanè nisi similis Theologo.

PRO-

PROPOSITIO XLII.

*Quæ sita est non in verbis, & gestibus, sed in factis heroicis :
quia ut ait S. Gregor. Papa Hom. 30. in Euangelia.*

Probatio dilectionis, exhibitio est operis.

Purimum sanè debet Orbis Theologo, quòd ab eo depulerit te-
nebras incitiæ. Inualuerat enim opinio apud plerosque, sum-
mam perfectionem consistere in gestibus, quibus, sicut & verbis re-
presentantur animi tenia. Hunc errorem, primus Theologus conatur
elidere, ut nullus deinceps sentiat perfectionem summam consistere in
gestibus. Sed sanè quis saltem vel unus, adeò delirus fuit, qui id existi-
mavit? Non indigebat sanè Mundus hac doctrina noua, cui oppositã,
nec per suspensionem aliquando amplexatus est. Sed iam audiamus do-
centem Theologum, in quonam consistat summa perfectio. *Summa,*
inquit, *perfectio sua est in factis heroicis.* Hic mihi Theologus videtur sui
ipsius omninò oblitus. Et non mirum. Nam fortasse ex gyratione in
circulo, mens illi turbata est. Attendite enim circulum nostri Theo-
logi. *Signa,* inquit *superius, summe perfectionis sunt facta.* At in quo sita
est summa perfectio? *In factis,* inquit, *Perinde ac si quis diceret. Fa-*
uillam esse signum combustionis ignis; combustionem autem ignis
consistere in fauilla. Videte quòd Theologus sit vnus de numero il-
lorum, de quibus scriptum est Psal. 139. *Caput circuitus eorum, labor la-*
biorum ipsorum operiet eos. Et iterum Psal. 11. *In circuitu impij ambulant.*
Mi Theologe, quomodo non es recordatus te dixisse: Perfectionem
Christianæ vite consistere in dilectione Dei, & proximi? Non ergo in
factis heroicis, quæ præsupponunt dilectionem Dei, & proximi. Et
ut magis agnoicas crassitiem rudis ingenioli tui, attende quàm ineptè
subiunxeris auctoritatem S. Gregorij. Quale enim est hoc argumẽ-
tum. Probatio dilectionis, exhibitio est operis. Ergo summa per-
fectio sita est in factis heroicis? Perindè ac si aliquis argumentaretur.
Probatio ignis est fumus. Ergo ignis consistit in fumo. Profectò
egregium argumentum ostendit tuum animum satis argutum, Debe-
bas ergò dicere, quòd probatio summe perfectionis sunt facta heroica,
non autem quòd summa perfectio sita est in factis heroicis. Sed iam
si perfectio sita est in factis heroicis: quare infra docuisti, perfectio-
nem non esse agnoscendam ex austeritate, & paupertate? Forfan au-

M

steri-

steritas, & paupertas, non sunt tibi facta heroica? Quod si sunt: Ergo & in eis perfectio secundum te sita est. Quomodo ergo oppositum docuisti?

PROPOSITIO XLIII.

Sicut plus donat ille, qui arborem fructiferam donat, quàm qui sola poma; ita & status, & persona, cæteris paribus melior est, Deoque magis grata, quæ non tantum fructum fert bonum, sed facit res fructiferas quamplurimas, ex quibus fructus innumeri, perpetua succeſsione, & multiplicatione nascuntur.

HÆC Propositio est contraria doctrinæ S. Thomæ 2. 2. q. 182. art. 2. ad 3. ubi ait. *Quando homo animam suam, vel alterius propinquius Deo coniungit, tantò sacrificium est Deo magis acceptum. Unde magis acceptum est Deo, quòd aliquis animam suam, & aliorum applicet contemplationi, quàm actioni.* Hæc S. Thomas. Ergo ex mente ipsius, ea persona, cæteris paribus, est magis Deo grata, quæ animam suam, & aliorum, applicat contemplatiuæ vitæ, quàm ea, quæ animam suam, & aliorum applicat actiuæ vitæ; quod est ex mente Theologi fructum facere bonum, & res fructiferas reddere.

PROPOSITIO XLIV.

Illa Religio est melior, quæ cæteris paribus, habet, & offert plures occasiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria, siuè in iuuandis animabus per varios modos, siuè in tolerandis persecutionibus, & aduersitatibus ob studia pietatis.

HÆC Propositio absolutè est falsa. Vita enim solitariorum est simpliciter, & ex suo genere perfectior, quàm vita in societate viuentium: quia vita solitariorum est vita perfectorum, vita vero in societate viuentium, est vita ad perfectionem se se exercentium. Quæ
omnia

omnia habet S. Tho. 2. 2. q. 188. art. 8. Et tamen facile dicit Theologus, quod vita socialis offert plures occasiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria, siue in iuuandis animabus per varios modos, siue in tolerandis persecutionibus, & aduersitatibus ob studia pietatis. Plures quoque possent dicere, quod Ordo Equitum, verbi gratia, Hierosolymitanorum, S. Iacobi, S. Ioannis; &c. plures habet occasiones laborum, & virtutum heroicarum, præ illis Religionibus, quæ sunt purè contemplatiuæ: & tamen nullus audebit præferre Religiones purè actiuas, quales sunt Equestres, Religionibus merè contemplatiuis. Et reuera argumentum Theologi non concludit. Rectè enim consideranti, videbitur ratiocinatio Theologi esse eadem, quam sibi obijcit S. Thomas 2. 2. q. 182. art. 2. 1. loco Meritum, inquit, dicitur respectu mercedis. Merces autem debetur labori: secundum illud 1. ad Corinth. 3. Vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Sed vitæ actiuæ attribuitur labor, contemplatiuæ verò quies. Dicit enim Gregorius super Ezech. Omnis, qui ad Deum conuertitur, prius necesse est ut desudet in labore, id est, Litem accipiat, ut post ad videndum principium in Rachel amplexibus conquiescat. Ergo vitæ actiuæ est maioris meriti, quàm contemplatiuæ. Hoc est argumentum in contrarium. Sed iam audiat Theologus, & diligenter consideret responsum Sancti Thomæ. Labor, inquit, exterior operatur ad augmentum præmij accidentalib. Sed augmentum meriti respectu præmij essentialis, consistit principaliter in charitate: cuius quoddam signum est labor exterior toleratus propter Christum. Sed multò expressius eius signum est, quod aliquis prætermittis omnibus, quæ ad hanc vitam pertinent, soli diuinæ contemplationi vacare delectetur. Hæc S. Th. Notet quilibet aurea verba S. Thomæ. Expressius signum charitatis esse, prætermittis omnibus, soli diuinæ contemplationi vacare, quàm laborem exteriorum tolerare propter Christum. Quod si expressius signum charitatis. Ergo & perfectionis, quia perfectio in charitate consistit, Non ergo secundum mentem S. Tho. Theologus docuit, quod illa Religio sit melior, quæ offert plures occasiones laborum pro Dei gloria.

PROPOSITIO XLV.

Ideo meritò S. Ioannes Climacus scribit gradu quarto. Noli citius currere, neque eleueris facile cum enarrari audis solitariorum Patrum vitas, tu enim protomartyris militia incedis.

HÆC Propositio potest esse occasio erroris, & deceptionis: inde enim aliquis potest existimare, vitam in societate viuentium

M 2

esse

esse perfectiorem, vita Eremitarum. Cuius oppositum docuit S. Thomas sapius citatus in 2. 2. q. 188. art. 8. Loquitur ergo Climacus ad eum qui nondum est exercitatus in virtutibus: quia ut docet S. Thomas loco citato. Solitudo competit contemplanti, qui iam ad perfectum peruenit. Quod quidem contingit dupliciter. Vno modo ex solo diuino munere. Sicut patet de Ioanne Baptista, qui fuit repletus Spiritu Sancto adhuc ex utero matris sue: unde cum adhuc esset puer, erat in desertis, ut dicitur Luc. 1. Alio modo, per exercitium virtuosus actus: secundum illud ad Hebræos 5. Perfectorum est solidus cibus, eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus, ad discretionem boni, ac mali. Ad quod exercitium, docet ibidem S. Thomas, iuuari hominem ex aliorum societate, & quantum ad intellectum, & quantum ad affectum. Ac postmodum subiungit. Et ideo vita socialis necessaria est ad exercitium perfectionis, solitudo autem competit iam perfectis. Unde Hieron. dicit ad Rustic. Monach. De nido Monasteriorum huiusmodi volumus egredi milites, quos Eremita dura rudimenta non terreant, qui specimen conuersationis sue, multo tempore dedicerunt.

PROPOSITIO XLVI.

Hec enim quæ famam & honorem lædunt, grauiora sunt viris honestis, & ingenuis, ipsa mortis acerbitate, quam multi mallent subire, quam famæ & honoris pati iacturam.

HÆC Propositio demonstrat Theologum pessimum sanè Consiliarium. Esto enim, ea quæ famam, & honorem lædunt, grauiora sint viris ingenuis & honestis, ipsa mortis acerbitate: at non viris Religiosis & Apostolicis. Esto quod viri honesti & ingenui mallent potius subire mortem, quam famæ aut honoris pati iacturam: at non viri Religiosi & Apostolici, qui pridem famam & honorem conculcarunt, & sub pedibus posuerunt, & ad hoc vocati sunt, ut lapidentur importunitate tentationum & contumelijs verborum; ut tu Theologe refers ex Commentatore S. Climaci. Hi potius sitiunt, & anhelant ad contemptum sui, & tanquam epulas desideratissimas suscipiunt iniurias, more Apostolorum, qui, ut habetur Act. 5. Ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati. More Pauli, qui dixit ad Galat. 6. Mibi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri IESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Et 2. ad

Co-

Corint. 12. Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo. Quo lanè Spiritu Apostolico imbuta S. Mater nostra TERESIA, solebat sæpius ingeminare. Aut pati, aut mori. Id est Si non debeo pati, moriar. Si non debeo mori patiar. Quem etiam Spiritum hausit ex eodem fonte Noster Venerabilis P. F. Ioannes à Cruce, eius filius primogenitus, & fidelis in Reformatione socius: cui cum Dominus apparens dixisset: Ioannes quid vis pro laboribus? respondit: non aliud Domine, nisi pati & contemni pro te. O animum præclarum, & verè Apostolicum, cui merces passionum, passionum: & merces contemptuum; contemptus ita adamauerat Crucem Christi. Quomodo ergo viri Apostolici mallent potius subire mortem, quam famæ aut honoris pati iacturam? Imò potius eligent viuere, vt iacturam famæ & honoris patiantur.

PROPOSITIO XLVII.

Quæ causa est, vt grauissimi quique Theologi & Iurisperiti expressè doceant, quibusdam in casibus sine vlllo peccato posse occidi alterum ob defensionem honoris proprii, & ad euadendam aliquam contumeliã grauem, seu honoris iacturã.

O Deus immortalis, quam nociuū Consiliarium agit Theologus! Vt quid enim viris Religiosis, & Apostolicam vitam profitentibus obtrudit, quibusdam in casibus licere occidere alterum sine vlllo peccato ob defensionem honoris proprii? Ad hoc fortassis, vt viri Religiosi euadant honoris iacturam occisione? O pestiferum, & exitiale officium Theologi, qui nociua depromit, salutifera inuoluit, & abscondit. Quis dicat nisi insanus, vocationi virorum Apostolicorum congruere occidere alios, ob defensionem honoris proprii, & ad euadendam aliquam contumeliã grauem, seu honoris iacturam? Vt quid ergo hanc doctrinam ingessit? Vt quid eam supposuit dum de viris Apostolicis tractauit? Quare legentibus ansam, scandalum, & occasionem homicidiorum præbuit? Quid enim aliud fecisse videtur Theologus proferendo hæc verba, nisi acuisse gladios, instruxisse bombardas ob defensionem honoris, ad euadendas contumelias? Vtinam tenebrionis istius, sicut nomen; ita & Epistola in tenebris delituisset, & nunquam lucem aspexisset; Epistola inquam adeò scandalosa, & morum corruptiua.

PRO-

PROPOSITIO XLVIII.

Ideoque, & S. Prophetæ Elias 3. Reg. 19. vers. 4. Optabat potius mortem, quàm molestias persecutionis, quam patiebatur à Iezabel.

VIDE quàm extrâpropositum Theologus adducit exemplum S. Patris nostri Eliæ. Dum enim immediatè locutus fuisset de iactura famæ, & proprii honoris, asseuerans, quòd hæc grauior sit nonnullis ipsa morte, & aliquando euadenda occisione aliorum: subiungit exemplum Sancti Eliæ, cui nec de iactura famæ & honoris proprii agebatur, nec alios occidere gestiebat; sed potius petijt animæ suæ, vt moreretur. Voluit tamen Theologus exemplum hoc connectere cum precedentibus verbis; & propterea apposuit particulam connexionis: *Ideoque*; sed quam ineptè rem rei subdiderit, vnusquisque iudicet. Cæterum accedendo ad rem ipsam: maius certè est, & intolerabilius, quod S. Patri Eliæ imposuerit, ipsum optasse mortem propter molestias persecutionis, quam patiebatur à Iezabel. Quod sanè minimè decet de S. Prophetæ existimare. Certum est enim, quòd & iacturam famæ, & mille persecutiones, laudabilius est libenter tolerare Sanctis pro gloria Dei, quàm ab his omnibus per mortem absolui cupere; imò alteri hoc, est culpabile iuxta aliquos. Quod cum Theologus attribuat S. Eliæ, videat quantum ei detrahat: Potius ergò dicendum, quòd S. Pater Elias desiderabat mortem, non propterea, quia ipse mala patiebatur, sed quia contrà Deum multa mala fieri videbat; quia videlicet Prophetæ Domini occidebantur, altaria eius destruebantur, peribat lex, & cultus Dei de terra; ideò inquam melior sibi videbatur mors, quàm cernere mala ista in diebus suis. Sic Abulensis: suprâ hunc locum q. 4. Qui & ulterius probat, istud verè fuisse motiuum illius ad petendam mortem: quia cum postmodum Deus diceret illi: *Quid hic agis Elia?* Respondit; *Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, &c.* Quasi dicat: Pro zelo quem habeo pro Domino Deo exercituum, facio omnia hæc, fugiendo in desertum, & desiderando mortem. Et mox subiungit Abulen. *Quòd si aliquis dicat, Eliam propter iadium vite laboriosæ, desiderasse mortem, secundum hunc non excusabitur S. Elias à peccato saltem veniali.* Hæc Abulensis. Idem motiuum alij Expositores docent habuisse S. Eliam, ad expetendam mortem: specialiter Nicolaus de Lyra inquit: *Petiuit à Deo, quòd animam suam de:*

de corpore acciperet: Optabat enim magis mori, quam videre per idololatrias contemptum Dei.

PROPOSITIO XLIX.

Et Sanctus Paulus, ob labores vitæ Apostolicæ animarum causa susceptos, dicebat, Rom. 7. vers. 24. Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?

HÆC Propositio est falsissima, & maximam inscitiam Authoris ostendit: repugnat enim euidentissimè textui citato: quod ut pateat, proferendus est integer textus. Sic ergò inquit ibi Paulus. Velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet: Condelector enim legi Dei, secundum interiorem hominem; Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse mente seruius legi Dei, carne autem legi peccati. Hæc Paulus. Sed & si placet euoluat lector totum contextum Cap. & iudicet si vel minimum eius, quod dixit Theologus, vestigium, aut indicium illic reperitur: Paulum scilicet ob labores vitæ Apostolicæ dixisse. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? & non magis propter legem in membris repugnantem legi mentis, & captiuantem in lege peccati. Certè clarissima sunt verba allata & nullus ambigendi locus potest super esse. Ego autem sincerè loquendo, multoties miror, Theologum se audacter obtulisse ad consilia Illustr. qui in multis insigniter, vel potius turpiter errauit. Grauius autem criminis falsi condemnandus est, qui s. Paulo imposuerit, quod omninò falsissimum esse, textus illius apertissimè demonstrat. Aliquibus verò hæc Propositio Authoris videtur posse notari suspitione hæreseos, eò quod manifestè est contraria textui Sacre Scripturæ. Ego autem inaduertentiæ Authoris parco, quamuis reuera materiale hæresim videatur sonare ista Propositio. Hæreticum enim profectò est, & contumeliosum, asserere, quod s. Paulus, propter labores vitæ Apostolicæ animarum causa susceptos, diceret se infelicem, cum aliàs dixisset 2. ad Timot. 4. Bonum certamen certavi, cursum consummaui,

maui, fidem seruauit. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Sed id potest etiam ex ipsomet textu argui erroris. Ad illa enim verba: Quis me liberabit de corpore mortis huius? subiungit Paulus. Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Non est autem dignum asserere, quod Apostolus censuerit esse gratiam liberari ab Apostolatu: quandoquidem ipse Apostolatus erat gratia gratis data quam commendat ipsemet Theologus ex S. Chrysostomo.

PROPOSITIO L.

Et 1. Cor. 8. Non volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita ut taderet nos etiam viuere.

SED & ex hoc loco ineptè satis colligit Theologus, quasi Apostolus tale tædium in tribulatione habuisset, ut mori potius optasset, quam eas perpeti. Non enim sic intelligendus est locus Pauli: sed potius, quemadmodum legit Tertullianus de Resurrect. Carnis cap. 48. Nolumus vos, inquit, ignorare fratres de presura nostra apud Asiam, quod super quam grauati sumus supra vires, uti de vita hesitauerimus. Cui expositioni consentit Iustinianus Societatis IESV. in Paraphrasi. Grauati sumus, inquit, aded ut prorsus perplexi, atque impediti, & consilij capies essemus, neque vltum appareret refugium, quo periculum vitæ euaderemus. Vel certè & coincidit in idem: ut taderet nos etiam viuere: id est, ut desperaremus nos etiam viuere, prout vertit S. Ambrosius: Et eundem sensum horum verborum Apostoli sequuntur Theophil. Theodor. neque dissentit Chrysost. A quorum omnium intellectu maxime recedit Theologus, dum imponit Apostolo, quasi propter labores Apostolicæ vitæ taderet eum viuere. A qua calumnia ipsemet Paulus se vindicat. ad Philipp. 1. Mihi, inquit, viuere Christus est, & mori lucrum. Quod si viuere in carne hic mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: desiderium habens dissolui, & esse cum Christo; multò magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens scio, quia manebo, & permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, & gaudium fidei. Hæc S. Paulus. Et certè si Beatus Martinus non recusabat laborem, si adhuc populo Dei esset necessarius; & nec mori timuit, nec viuere recusauit; multò magis Paulus, qui primitias spiritus acceperat.

Sed

Sed iam vide quàm grauitèr Epistola Authoris sit contumeliosa, & iniuriosa in Sanctos, vt ex dictis ipsius circa Eliam, & Paulum patet: indigna certè, quòd aliquandò viderit Solem, digna verò quòd perpetuæ obliuioni tradatur, & nocti, quàm Aegyptiacæ tenebræ occuparèt, & caligo obicurissima inuolueret; dederetur; vtpotè, quæ etiam Sanctis non parcat.

PROPOSITIO LI.

Vndè mirum non est, quosdam multa passos pro Dei gloria, etiamsi morte naturali extincti sint, inter Martyres computatos.

AT mihi mirum est, Theologum ad eò delicatum Martyrem, qui mallet acerbiter mortis subire, quàm famæ, & honoris pati iacturam: imò potius vellet occidere alterum ob defensionem honoris proprii, & ad euadendam aliquam contumeliam grauem, hæc tam inconcinne, tam sine connexionẽ subdentem, vt dissolutas compages corporis infirmi huius Epistolæ non possit Lector non obstupescere. Dum enim tractasset Theologus de perpeffione infamiæ, aut inhonorationis, & postmodum de laboribus vitæ Apostolicæ, ecce adducit quosdam multa passos, morte naturali extinctos, inter Martyres tamẽ computatos. Mi Theologè, ad quid enim hæc subiunxisti? Hi quos inducis passi sunt, non solum honoris, & famæ iacturam, aut labores vitæ Apostolicæ; sed etiam passiones merè corporales exterius illatas, & computati sunt inter Martyres, non quia honoris, aut famæ passi sunt iacturam, aut labores vitæ Apostolicæ sustinuerunt, alioquin & Confessores, & Doctores essent Martyres; sed quia sustinuerunt passiones exterius illatas, & eas vicerunt. Vt enim docet S. Thomas in 4. dist. 49. q. 5. art. 3. quæstion. 2. Martyrij aureola debetur propter perfectissimam victoriam de exterioribus. Et in resp. ad 4. ait. Difficultati illi, quæ accidit in sustinendo dolores tactus, putæ, qui sunt in verberibus, & huiusmodi, debetur aureola magis, quàm difficultati sustinendi interiores dolores, pro quibus tamen aliquis non propriè dicitur Martyr, nisi secundum quandam similitudinem. Et in resp. ad 5. ait. Soli iniuriæ, quæ irrogatur circa corpus proprium, ex qua nata est mors sequi, debetur aureola, siue igitur aliquis propter Christum res temporales, siue famam, vel quicquid huiusmodi, amittat, non efficitur propter hoc propriè Martyr, nec meretur aureolam. Nec plùs aliquis potest ordinari

N.

res.

res exteriores diligere, quàm proprium corpus. Amor autem inordinatus non coadiuvat ad meritum aureolæ. Nec etiam potest dolor de amissione rerum coequari dolori de corporis occisione, & alijs huiusmodi. Hæc Sanctus Thomas. Tu autem Theologe aperi oculos, & vide, an Propositiones tuas ex doctrina S. Thom. decerpseris, vt pollicitus eras. Sed condonandum est tibi: Lippos enim oculos habes, & non valuisti fortiter infingere, aciem visus tui in Solem splendidissimum radiantem è pectore Thomæ Aquinatis.

PROPOSITIO LII.

Sit Ecclesia S. Marcellum Papam pro martyre colit 16. Ianuarij, S. Felicem 14. Ianuar. & S. Hyginum Papam

11. Ianuar.

HÆC Propositio imperitiam Authoris ostendit, eumque prodit Hiltoriarum minimè gnarum. Si tacuisset, nunquam pœnituisset eum silentij, at fortassis nunc pœnitebit eum locutum fuisse. Vt autem in aperto cernas inscitiam eius; euolue historias singulorum, quos adducit. Et in primis Sancti Marcelli Papæ: de quo Martyrologium Romanum sic habet. *Romæ via Salaria natalis Sancti Marcelli Papæ, & Martyris, qui ob Catholica fidei confessionem, iubente Maxentio tyranno primo fustibus cæsus, deinde ad seruitum animalium cum custodia publica deputatus, ibidem seruiendo amictu indutus cilicino defunctus est. In primo verò Tomo Conciliorum sic de ipso habetur. In seruitio animalium, nudus, amictus cilicio, defunctus est. Platina verò in libro de vitis Pontificum sic ait. Mense nono captiuitatis suæ, à clericis nocte à catubulo liberatus est. Qua ex re maiori percitus ira Maxentius, Sanctissimum virum in catabulum redegit: vbi cum fedè, & incommodè habitaret, pedore, & situ mortuus est. S. verò Thomas in 4. Distinct. 49. quæst. 5. artic. 3. quæstiunc. 1. ad 7. ait. Si ex vulnere mortali suscepto, non moriatur aliquo casu comingenti, vel etiam vulnera non mortalia suscepit, & adhuc carcerem sustinens moriatur, adhuc aureolam meretur: vnde, & quorundam Sanctorum Martyria in Ecclesia celebrantur, qui in carcere mortui sunt, aliquibus verberibus longè ante susceptis; sicut patet de Marcello Papa. Qualitercunque igitur afflictio propter Christum illata vsque ad mortem continetur, siue mors inde sequatur, siue non, aliquis Martyr efficitur, & aureolam meretur. Si verò non continetur vsque ad mortem, non propter hoc aliquis dicetur Martyr. Sicut patet de Syluestro, de quo non solemniizat Ecclesia, sicut de Martyre, quia in pace vitam*

vitam finiuit, quamuis prius aliquas passiones sustinuerit. Hæc Sanctus Thomas. Ex his omnibus habes, S. Marcellum passiones exterius illatas sustinuisse, imò & usque ad mortem eas continuatas fuisse, & amplius eadem causam mortis eius extitisse. Loci enim fœditate multisq; ærumnis afflictus obiit. Non ergo omnino morte naturali, ut ait Theologus, extinctus est. De S. verò Felice sic habet Martyrologium Romanum. Nole in Campania natalis S. Felicis presbyteri, qui vi S. Paulinus Episcopus scribit, cum à persecutoribus post tormenta in carcerem mitteretur, & cochleis ac restibus vinctus superpositus iaceret, nocte ab Angelo solutus, atq; eductus fuit: postmodum verò cessante persecutione, cum vita exemplo ac doctrina multos ad fidem Christi conuertisset, clarus miraculis in pace quieuit. Ex quo patet, S. Felicem, non solum iacturam honoris, aut famæ, & labores vitæ Apostolicæ sustinuisse, sed etiam afflictiones corporis ab extrâ illatas, perpeffum fuisse. Tandem de S. Hygino sic Martyrologium Rom. habet. Roma natalis S. Hygini Papa, qui in persecutione Antonini gloriose martyrium consummauit. Baronius verò in Annotationibus dicit. Sub persecutione Antonini coronatum esse martyrio. Idem lib. Roman. Pontif. Euseb. in Chron. & alij omnes testantur. In Annalibus verò sic ait. Christi anno 158. Syluano, & Augurino Coss. vndecima Ianuar. Hyginus Romanus Pontifex, cum sedisset annos quatuor, duobus minus diebus (ut colligitur ex tempore ingressus eius, usque ad diem qui natalis ipsius adscriptus est, in Romano Martyrologio) moritur. Martyr. Hæc ille. Et licet quod ad res Hygini spectat, remanserunt (ut ait idem Baronius loco citato) sicut & aliorum quorundam antiquorum Romanorum Pontificum, prorsus obscuræ: non tamen ambigendum est, eum Martyrio vitam finiuisse. Sicut etiam quorundam Sanctorum Historiæ non sunt prorsus indubitata, ut Christophori,

Georgij, Catharinæ: non tamen dubitandum est, eos verè San-

ctos Martyres fuisse. Turpissimè ergo errauit, & contra

manifestam veritatem Historiæ locutus est Theologus, Sanctum Hyginum Papam morte naturali extinctum fuisse, & ex hoc solo

conuincitur maxima igno-

rantia Authoris in

Historijs.

PROPOSITIO LIII.

Et S. Lutgardis Virgo Ordinis Cisterciensis, ad æqualem gloriam cum S. Catharina Virgine, & Martyre electa fuit, & si sine ferro & sanguine obierit, teste Thoma Cantipratano, apud Surium 16. Iunij.

HÆC Propositio incongruè adducitur ab Authore, cuius intentio est monstrare, quosdam multa passos pro Dei gloria, etiam si morte naturali extinctos, tamen inter Martyres computatos. Aliud est enim aurea, aliud est aureola, ut docet S. Thom. in 4. Senten. Dist. 49. quæst. 5. artic. 1. Cuius solius auctoritas citatur, quia Theologo sufficere creditur, ut assentiatur, eo quod addictissimum eidem S. Doctori se ipsum esse, mentitur. Verba S. Doctoris sunt hæc. Opus meritum rationem meriti ex duobus habet, ex quibus habet etiam bonitatis rationem, scilicet ex radice charitatis, quæ refertur in finem ultimum: & sic debetur ei essenziale premium, scilicet peruentio ad finem, quæ est aurea: & ex ipso genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circumstantiis, & ex habitu eliciente, & proximo fine: & sic debetur ei quoddam accidentale premium, quod aureola dicitur. In fine verò corporis articuli dicit. Unde oportet aureolam ab aurea differre. In responsione verò ad 2. dicit. Non ipsum premium essenziale magis intentum dicitur aureola, sed id quod premio essentiali superadditur indifferenter, siue sit maius premium essenziale habentis aureolam, siue minus, siue æquale premio essentiali non habentis. Et in respons. ad 5. ait. Maior est excellentia meriti, quæ consurgit ex charitate, quàm illa, quæ consurgit ex genere actus: sicut finis ad quem ordinatur charitas, est potior ijs, qui sunt ad finem, circa quæ actus nostri consistunt, unde etiam premium respondens merito ratione charitatis, quantumcunque sit paruum, est maius quolibet premio respondente actui, ratione sui generis: & ideo aureola diminutiue dicitur, respectu aureæ. Articulo verò 3. quæstiunc. 2. in resp. ad 3. ait. Cum actus Martyrij maximam difficultatem habeat, voluntas Martyrij non pertingit ad illud merium, quod actui Martyrum debetur ratione difficultatis: quamvis possit etiam peruenire ad alterius premium, considerata radice merendi. quia aliquis ex maiore charitate potest velle sustinere Martyrium, quàm alius sustineat; unde voluntarie Martyr potest mereri sua voluntate premium essenziale æquale, vel maius eo, quod Martyri debetur; sed aureola debetur difficultati, quæ est in ipsa pugna Martyrij, unde aureola voluntarie tantum Martyribus non debetur. Conformiter ad id art. 5. eiusdem quæstiunc. 3. inquit. Sciendum,

dum, quod meritum aureolæ potest intendi dupliciter. Vno modo ex parte radicis: Alio modo ex parte operis. Contingit enim esse aliquos, duos quorum vnus ex minori charitate maius tormentum martyrii sustinet, vel magis prædicationi instat, aut etiã magis se à delectationibus carnis elongat. Intensionem ergo meriti, quæ attenditur penes radicem, non respondet intensio aureolæ, sed intensio Aureæ; Sed intensio meriti, quæ est ex genere actus, respondet intensio aureolæ; vnde potest esse, quod aliquis, qui minus in martyrio meretur quantum ad essenziale præmium habebit pro Martyrio maiorem aureolam. Hæc S. Thomas. Ex quibus habetur, quod S. Lutgardis ad æqualem gloriam essenziale, siue ad æqualem auream, siue de æquale præmium essenziale cum S. Catherina Virgine, & Martyre, electa est; non tamen ad æqualem aureolam Martyrii, cum sine ferro, & sanguine obierit. Quia autem Theologus omnia inuoluit, & minimè distinguit; ideo hoc nomine meritò reprehensibilis censetur.

PROPOSITIO LIV.

Eandemque ob causam S. Damascenus in vita S. Barlaam, & Iosaphat scriptum reliquit, Religiosos animo, ac voluntate Martyres effectos, ea gloria, quam martyres obtinent, minimè carere.

HÆC Propositio æquè est incongrua, & inuoluta ac præcedens: Religiosi enim animo, ac voluntate Martyres effecti ea gloria essentiali, quam Martyres obtinent minimè carent; ac carent ea gloria, quæ dicitur aureola. Martyres enim animo, ac voluntate tantum, non sunt propriè Martyres, vt docet Sanctus Thomas in 4. Sent. D. 49. quæst. 5. art. 3. quæstiunc. 2. ad 5. Afflictio, inquit, pœnitentia non est propriè loquendo martyrium, quia non consistit in his, quæ ad mortem inferendam ordinantur, cum ordinetur solum ad carnem domandam, quam mensuram si excesserit, erit afflictio culpanda. Dicitur ergo propter similitudinem afflictionis martyrium, quæ quidem afflictio excedit Martyrii afflictionem diuturnitate, sed exceditur intensione. Articulo verò 5. quæstiunc. 1. in resp. ad 2. ait. Paupertas quamuis sit opus perfectionis, non tamen tenet summum locum in aliqua spiritali pugna, quia amor corporalium minus impugnat, quam concupiscentia carnis, vel persecutio inflicta in corpus proprium. Vnde paupertati non debetur aureola, sed debetur ei iudicialia potestas, ratione humiliationis quæ consequitur paupertatem, visuprà dictum est. Glossa autem inducta largè accipit aureolam pro quolibet præmio, quod redditur me-

tito

rito excellenti. Et similiter, inquit, dicendum ad 3. & 4. Tertium autem argumentum erat de obedientia. Quartum de operibus supererogationis. Sed in vniuersum docuit S. Thomas, quod aureola voluntariè tantum Martyribus non debetur, vt circa Propositionem præcedentem visum est.

PROPOSITIO LV.

Quod certè magis locum habet in ijs, qui iuxta signum bonorum à S. Bernardo traditum, plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applausus humanos reportant.

HÆC Propositio æquè ac præcedens est implicata. Ij enim, qui plura, quàm alij bona faciunt, & plura, quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applausus humanos reportant, & si ea gloriæ essentiali, qua Martyres, minimè carent, aureolam tamen Martyrij non obtinent; alioquin, & Confessores essent Martyres. Ceterum ne quis in signis bonorum deficiat, expendenda sunt ea, & limitanda iuxta Sacram Scripturam, & doctrinam Sanctorum. Ij ergo sunt boni, qui plura, & perfectiora, quàm alij bona faciunt, secundum mentem eiusdem Theologi expressam in Propositione iv. Plus enim est, aliquot opera perfecta facere, quàm plurima imperfecta & tepida. Illi sunt boni, qui plura, quàm alij mala patiuntur, sed patienter patiuntur: nam plurimi non patienter patiuntur, imò iniuri patiuntur; & idè patièdo non merentur, quia meritum non est in sola passiòe, sed in patienti perpassiòe: siue plura, quàm alij, mala patiuntur: at non faciunt alios pati. Sæpè enim aliqui idè patiuntur, quia alios pati faciunt, quando videlicet angustiantur vasa carnis, quia non dilatantur spatia charitatis: Siue plura, quàm alij mala patiuntur, sed non resistunt, ad imitationem Christi, qui vicit non resistendo, sed patièdo, & ad exemplum Martyrum à Theologo inductorum, qui si resistissent, minimè Martyres fuissent; vt vel inde agnoscas, eos qui resistunt, neq; inter voluntariè Martyres computandos; vtpotè, qui nō satisfaciunt præcepto Christi Matth. 5. *Esto, inquit, consentiens aduersario tuo. Et iterum. Ego autem dico vobis, non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi, & alteram: & ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei, & pallium: & quicunque*

cunque te angariauerit mille passus, vade cum illo, & alia duo. Neque satisfaciant consilio Pauli ad Roman. 12. Nulli malum pro malo reddentes, prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum. Siue plura, quam alij mala patiuntur, sed non patiuntur sicut ille, cui dictum est Ioann. 5. Noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat: multi enim mali, plura quam alij mala patiuntur: sed patiuntur boni sicut ille, cui dictum est: Ioann. 9. Neque hic peccauit neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo. Denique plura, quam alij mala patiuntur, nomine Christi, & propter Christum, secundum quod scriptum est 1. Pet. 4. Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis; quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius Spiritus, super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatur, ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat; glorificet autem Deum in isto nomine, quoniam tempus est, ut incipiat iudicium a domo Dei. Ij sunt boni qui minores fauores, & laudes, & applausus humanos reportant; sed eos minimè quærunt. Plerique enim ideò iusto Dei iudicio minores fauores, & applausus humanos reportant, quia eos quærunt: secundum dictum Chrysostomi homil. 39. ad popul. Antioch. Gloriam, inquit, aliter assequi non licet, nisi gloriam fugiendo, nam donec quidem eam sectamur, nos fugit, cum autem eam fugimus, nos ipsa sequitur. Quamobrem homil. 72. in Cap. 22. Matth. dicit. Ità contraria tibi eueniunt, quam desideras. Tu quidem maximè cupis, ut de te admirans, ille misericors, ille humanus, ille benignus, dicat: Ipse autem istud non dicit: sed, ille inanis gloriæ cupidus predicabit, ille, qui omnibus quouis modo placere hominibus studeat, ceteraque his deteriora. Si verò tu celabis: tunc exclamabit. O misericordem illum atque humanum. Non enim grande aliquid, aut præcipuum occultari diuini Deus patitur: sed si tu celabis, ille manifestabit, ita & mirabilior eris, & maiora lucraberis. Quare ad acquirendam gloriam contraria est omnino ostentatio. Nam ad quod festinanter pergitur, ad illud impedimento solet maximè esse: Non enim beneficiæ gloriæ solum amittimus, sed contrarium quoque acquirimus, & ad hæc non paruis nos incommotis subiicimus. Et Hom. 35. imperfecti operis in Matth. Primatus, inquit, fugientem se desiderat, desiderantem se odit. Et Hom. 29. in Epiist. 2. ad Corinth. ait. Si vis gloria fulgere, gloriā comemne, si gloriā sectaberis, gloria excides. Consonant his Greg. Mag. lib. 3. Moral. cap. 7. Bene, inquit, de superbis dicitur: quod eorum facies in foueā demerguntur, quia in appetunt, dum superbiendo altiora appetunt; & quod magis extollendo se erigunt, eò magis ruendo inferius tendunt. Conformiter ad idē Prouerb. 29. dicitur: Superbum sequitur humilitas, & humilē Spiritu, suscipiet gloriā: Et Prouerb. 16.

Con-

Convictionem præcedit superbia, & ante ruinam exaltatur Spiritus. Ecclesiastici quoque 10. Radices gentium superbarum arefecit Dominus, & plantavit humiles.

PROPOSITIO LVI.

Illas Religiones pluris facias, in quibus maius est orationis studium, quam Psalmodiæ.

HÆC Propositio est contumeliosa, & iniuriosa in Religiones; supponit enim, quod in aliquibus Religionibus maius est studium Psalmodiæ, quam Orationis. Item est subuersiva iuuentutis, quæ inde potest habere occasionem, ut abhorreat à Religionibus profitentibus Psalmodiam.

Item est friuola, & deceptoria; præscindit enim studium Psalmodiæ à studio Orationis, quasi Psalmodia non inuoluat orationem, non tantum eam, quæ dicitur vocalis, sed etiam eam, quæ dicitur mentalis. Imò de ratione perfectæ Psalmodiæ Ecclesiasticæ est, ut non solum aliquis spiritu, sed & mente psallat Deo, secundum illud Apostoli 1. Corinth. 14. *Psallam spiritu, psallam & mente.* Psallere enim spiritu hoc loco accipiunt Ambrosius, & Anselmus pro sono linguæ, & externa voce: nam etiam Spiritus de spiritu corporali dicitur, ut sit sensus; psallam lingua, psallam & mente. Et iterum ad Ephes. 5. dicitur. *Loquentes vobismetipsis, in Psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino.* Denique ad Coloss. 3. *Docentes, & commouentes vosmetipsos in Psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo.* Quibus in locis coniungit Apostolus (ut patet) Psalmodiæ siue Orationi vocali, internam orationem. Ineptè igitur ista duo disiunxit Theologus. Quamuis enim aliquando contingat, quod ex Psalmodia aliquis minus lucretur, vel à deuotione retrahatur, id prorsus est peraccidens, ex vitio, & defectu quorundam. Et ut inquit S. Thomas super Epist. ad Ephes. cap. 5. Lect. 7. *Si ex hoc aliquis commouetur ad dissolutionem, vel in gloriam inanem, hoc est, contra intentionem Ecclesiæ.* Et 2. 2. quæst. 91. art. 2. ad 5. ait. *Per cantum, quo quis studiosè ad delectandum vititur, abstrahitur animus à consideratione eorum, quæ cantantur.* Sed si aliquis canit propter deuotionem, attentius considerat, quæ dicuntur: tum quia diutius moratur super eodem, tum quia, ut August. dicit in 10. Confess. omnes affectus spiritus nostri pro sua diuersitate habent proprios modos in voce.

noce atque cantu, quorum occulta familiaritate excitantur. Et eadem etiam est ratio de audientibus; in quibus etsi aliquando non intelligant, quæ cantantur, intelligunt tamen propter quid cantantur, scilicet ad Laudem Dei, & hoc sufficit ad deuotionem excitandam. Hæc S. Thomas.

Item Propositio dicta est friuola, & decerptoria, ex hoc quasi Religionis illæ non sint pluris faciendæ, in quibus simul est studium Orationis, & studium Psalmodiæ; & maius Orationis studium, quàm Psalmodiæ præ illis Religionibus, in quibus est tantum studium Orationis, non item Psalmodiæ. Si enim illa Religio secundum Theologum est perfectior, quæ habet plura media ad assequendum finem suum, & magis ordinata, siuè auxilia plura & meliora; utiq; illa Religio, quæ habet Orationem simul, & Psalmodiam erit perfectior, quia plura adiumenta habet ad assecutionem eius finis, ad quem est instituta. Neque enim Psalmodia officit in Religionibus, quia possint incumbere conuerfioni animarum, ut postea patebit: imò Psalmodia multum confert ad prouocandos affectus proximorum in Deum, ut supra monstratum est circa Propositionem XIII. Item dicta Propositio est friuola, & decerptoria ex hoc, quòd videtur supponere non pertinere ad statum Religionis Psalmodiam, & non subseruire perfectioni Religionis. Quorum utrumque falsum est. Primò enim Psalmodia non solum est non aliena à statu Religionum, etiam conuerfioni animarum incumbendum, ut patet ex consuetudine Religionum à Sancta Sede approbatarum, & ad obeundas functiones, & ministeria circa salutem proximorum destinatarum, Psalmodiam tamen retinentium; Religionem inquam Sanctissimi Dominici, & Seraphici Francisci, & aliorum; sed etiam spectat ad statum Religionis Religio enim (ut habet S. Thom. 2. 2. quæst. 81. art. 1. in corp.) videtur dicta à relegendo ea, quæ sunt diuini cultus: quia huiusmodi sunt frequenter in corde reuoluenda secundum illud Prouerb. 3. In omnibus vijs tuis cogita illum, Quamuis etiam possit intelligi Religio ex hoc dicta, quòd Deum reeligere debemus, quem amiseramus negligentes. Sicut August. dicit in 10. de Ciuitate Dei: vel potest intelligi Religio à religando dicta. Vnde August. dicit in lib. de vera Religione. Religet nos Religio vni omnipotenti Deo. Siuè autem Religio dicatur à frequenti relectione, siuè ex iterata electione eius, quòd negligenter amissum est, siuè dicatur à religatione: Religio propriè importat ordinem ad Deum. Ipse enim est, cui principaliter alligari debemus, tanquam indeficienti principio, ad quem etiam nostra electio assidue dirigi debet, sicut in vltimum finem; quem etiam negligenter peccando amittimus, & credendo, & fidem protestando recuperare debemus. Hæc ibi. In Opusc. verò 19. Cap. 1. sic ait. Primò, & principaliter ad veram Religionem pertinere noscuntur, quæcunque ad fidem integram pertinent, & debitam laiciæ seruitutem. Sed secundò ad Religionem pertinere noscun-

tur illa omnia, in quibus possumus seruitium Deo exhibere: quia ut August. dicit in Enchirid. Deus colitur non solum fide: sed spe & charitate, ut sic omnia charitatis opera, Religionis esse dicantur. Vnde Iacob. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos, & viduas in tribulatione earum &c. Ex his ergo patet, quod duplex est Religionis acceptio. vna secundum sui nominis primam institutionem, secundum quod aliquis Deo se ligat per fidem ad debitum cultum: & sic quilibet Christiana Religionis fit particeps in baptismo, abrenuntians Sathana, & omnibus pompis eius. Secunda prout aliquis ad aliqua charitatis opera, se obligat, quibus specialiter Deo seruitur, abrenuntians secularibus: & hoc modo Religionis nomine ad præsens vitimur. Hæc omnia S. Thomas. Huic ergo Religioni consentanea est Psalmodia; tū quia Psalmodia est verè & propriè actus virtutis Religionis; tū quia est actus quidam ex charitate Dei proueniens, & ad extrà prorumpens, secundum quod vulgo quos vehementer diligimus, laudare consueuimus. Vnde S. Th. 2. 2. q. 81. ar. 12. in corp. ait. *Adiungitur vocalis oratio ex quadam redundantia ab anima in corpus, ex vehemēti affectione, secundum illud Psal. 15. Letatum est cor meum, & exultauit lingua mea.* Habetur autem ex eodem S. Th. quod omnia Charitatis opera, Religionis esse dicuntur. Sicut ergo actus proprius elicis ab aliqua virtute, consentaneus ei dicitur, & nequaquam alienus ab ea; ita Psalmodia est actus consentaneus virtuti Religionis, & nequaquam ab ea alienus, & consequenter neque alienus à Religionē, ut sonat statum personarum Deo religatarum, siue virtuti Religionis deditarum. Religiosi enim (inquit S. Thomas 2. 2. q. 81. ar. 1. ad 5.) dicuntur, qui totam vitam suam diuino cultui dedicant, à mundanis negotijs se abstrahentes. Quis ergo audeat dicere, Psalmodiam esse alienam ab instituto Religionum, etiam actioni deputatarum? aut quis audeat dicere, non pertinere Psalmodiam ad Religionem? Et sanè, si Psalmodia non est aliena à ministerio Angelorum, secundum illud quod habetur Luc. 2. *Facta est cum Angelo multitudo militie celestis laudantium Deum, & dicentium. Gloria in Altissimis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis:* ex quo verba illa, Canticum Angelorum nominari cæperunt, ut notat Valfridus Strabo in lib. de reb. Eccles. cap. 22. & constat ex Concil. Tolet. 4. Canone 12. quomodo erit aliena à ministerijs Religiosorum? Si Psalmodia non erat aliena à statu Prophetarum, & Leuitarum, ut constat ex veteri Testamento, quomodo erit aliena à statu Religiosorum, qui sunt successores Prophetarum, & Leuitæ noui Testamenti? Si Christus excepit gratatè voces clamantium, *Osanna Benedictus qui venit in nomine Domini:* & ægrè ferentes compescuit illis verbis. *Dico vobis, quia si bi tacuerint, lapides clamabunt.* quid debent expectare Religiosi tacendo, & nō clamando? nempè id, ut lapides clament. Si Christus ipse cum Apostolis hym-

num.

nam cecinit; quare Religiosi imitatores Christi & Apostolorum non cantent? Si Psalmodia ab Ecclesia recepta, à Concilijs approbata; & SS. Patribus mirificè commendata, quomodo ab instituto Religionis erit aliena? Nemò ergò præsumat sentire, aut dicere ad Religionem non pertinere Psalmodiam.

Secundum, quod monstrandum erat, Psalmodiam scil. subseruire perfectioni, facillimè conuincitur. S. enim Thomas 2. 2. q. 91. ar. 1. ad ait. *Valet exterior laus oris ad excitandum interiorem affectum laudantis.* Et Q. 83. artic. 12. in corp. ait. *Adiungitur vox Orationi triplici ratione. Primò quidem ad excitandum interiorem deuotionem, qua mens orantis eleuatur in Deum: quia per exteriora signa siuè vocum, siuè etiam aliquorum factorum, mouetur mens hominis, & secundum apprehensionem, & consequenter secundum affectionem.* Vnde August. dicit ad Probam, quòd verbis & alijs signis, ad augendum desiderium sanctum nos ipsos acrius excitamus. Hæc ille. Si ergo Psalmodia excitat affectum & promouet amorem Dei; utique promouet & perfectionem; quia perfectio consistit in dilectione, quod aliquoties repetit Theologus. Et certè si Psalmodia non conducit ad perfectionem Religiosæ vitæ, utique posset æstimari à statu Religionis aliena. Cum enim status Religiosus sit status perfectionis, inde est quod quicquid à perfectione alienum erit, siuè priuatiuè, siuè negatiuè, id est, siuè contrarium perfectioni, siuè non pertinens ad perfectionem, etiam à statu Religionis erit alienum, hoc est vel ei contrarium, vel ad ipsum non pertinens. Plura hac de re diximus in Propos. xiiij.

PROPOSITIO LVII.

Proinde S. Thomas 2. 2. q. 91. art. 2. ad 3. ait nobiliorem esse modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum.

HÆC Propositio ineptè est subnexa præcedenti ab Authore. Quid enim connexionis habet, ut dum prætendit Religiones pluris faciendas, in quibus est maius studium Orationis, quàm Psalmodiæ, subdat, nobiliorem modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per cantum? Nonne aliud est Oratio, aliud prædicatio, & doctrina? Et tamen Theologus suum studium connexionis monstrauit, apponendo illam particulam con-

nexionis: proinde. Sed ad rem ipsam accedo. Equidem nobilior est modus prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum: at multò nobilior est modus prouocandi homines ad deuotionem per vtrumque simul, scilicet & per prædicationem, & per cantum. Et cōsequenter illa Religio pluris facienda, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem, & cantum, quàm illa, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem tantum, non etiam per cantum. Ipse enim Theologus suprà dixit: Religionem illam esse meliorem, quæ plures & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis ac personis, fructus reddit. Plures autem viæ, & modi sunt, prouocare homines ad deuotionem per prædicationem, & per cantum, quàm per solam prædicationem sine cantu. Iterum Theologus dixit, quòd illa Religio est melior, quæ habet plura media, & magis ordinata, siuè auxilia plura & meliora ad consequendum suum finem: plura autem sunt media, siuè plura auxilia ad conuersionem animarum, prædicatio & cantus, quàm sola prædicatio. Psalmidia enim confert etiam ad prouocandos affectus proximorum ad Deum, vt suprà ex S. Thoma monstratum est, circà Propositionem xiiij. Sed age, aliam rationem inibo cum Theologo. Nulla est Religio in Ecclesia Dei, quæ homines non prouocat ad deuotionem aliquo modo per sonum saltem artificialem. Quamuis enim aliquæ Religiones, dictæ Equestres, seu militares, careant Choro, adhibent tamen suis Ecclesijs musicam instrumentalem, circà celebrationem Missarum, & Vesperarum. Quædò quis nobilior modus prouocandi homines ad deuotionem, per cantum, an per organa? Si ambigat, resoluet mentem eius dubiam S. Thomas, qui 2. 2. quæst. 91. art. 2. ad 4. de musica instrumentali sic loquitur. Sicut Philosophus dicit in octauo Politicorum. Neque fistulas ad disciplinam est adducendam, neque aliquod aliud artificiale organum, puta, cytharam, & si quid tale alterum est: sed quæcunque faciunt Auditores bonos. Huiusmodi enim musica instrumenta magis animum mouent ad delectationem, quàm per ea formetur interius bona dispositio. In veteri autem Testamento vsus erat talium instrumentorum, tum quia populus erat magis durus, & carnalis, vnde erat per huiusmodi instrumenta prouocandus, sicut & per promissiones terrenas: tum etiam quia huiusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant. Hæc de musica instrumentali. De cantu verò in corp. art. Idem S. Th. sic ait. Salubriter fuit institutum, vt in diuinas laudes cantus assumerentur, vt animi infirmorum magis prouocarentur ad deuotionem. Vnde August. dicit in 10. Confess. Adducor cantandi consuetudinem approbare in Ecclesia, vt per oblectamenta aurium, infirmorum animus in affectum pietatis assurgat. Et de seipso dicit in 9. Confess. Fleui in hymnis, & canticis tuis, suauisonantis Ecclesie tue vocibus.

com.

commotus acriter. Hæc S. Thomas. Quibus auditis concedat, vel neget Theologus, nobiliorem esse modum prouocandi homines ad deuotionem per cantû, quàm per organa. Atqui necesse est concedat propter autoritatem S. Thomæ, cuius dictis, tanquam floribus suaueolentibus, & nitidis, campum suæ Epistolæ spinis & tribulis refertum, refperfit, & tanquàm lapidibus pretiosis opus suum rude, & informe perpolire conatus est; sed magis imperfectionem eius prodidit. Quod si concedat, ut quid notat Religiones, in quibus est Psalmodiæ studiû? siquidem ex Religiones nobiliori, & excellentiori modo prouocant homines ad deuotionem, quàm ex Religiones, quæ omisso Psalmodiæ studio incumbunt curæ prouocandi homines ad deuotionem per organa.

PROPOSITIO LVIII.

Et subdit: Ideò Diaconi, & Prelati, quibus competit per prædicationem & doctrinam, animos hominum prouocare in Deum, non debent cantibus insistere; ne per hoc à maioribus retrahantur S. Gregor. Papa lib. 4. Regis. cap. 88 quod etiam positus est in Decret. Distin. 92. Can. in Sanct. Roman. Ecclesia, præsentis decreto constituto, ut in sede hac sacri Altaris ministri cantare non debeant. Et ut ibidem additur. Consuetudo est valdè reprehensibilis, ut in Diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inseruiant, quos ad prædicationis officium, & eleemosynarum studium vacare congruebat, &c. Hæc S. Thom.

HÆC Propositio malam citationem continet. Neque enim in responsione ad 3. citata ab Authore, habentur ista verba: lib. 4. Registri Cap. 88. quod etiam positum est in Decret. dist. 92. Can. in S. Rom. Ecclesia præsentis decreto constituto, ut in sede hac sacri altaris ministri cantare non debeant; quod ut agnoscas, en produco totum textum S. Thomæ. Ad tertium dicendum quòd nobilior modus est prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per cantum. Et ideò Diaconi & Prelati, quibus competit per prædicationem & doctrinam animos hominum prouocare in Deum,

non

non debent canibus insistere, ne per hoc à maioribus retrahantur. Undè ibidem Gregorius dicit. Consuetudo est valde reprehensibilis, vt in Diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inseruiant, quos ad Prædicationis officium, & eleemosynarum studium vacare congruebat. Hæc S. Thomas. Tu autem vide manifestam infidelitatem Auctoris. Nam vt inquit S. Chrysost. Homil. 21. in Cap. Genes. 4. Si inscriptis, quæ de secularibus negotijs ab hominibus conscribuntur, sæpèque corrumpuntur, vel vnam Proemij syllabam deesse, multum momenti habet: atque par ratio videtur aliquid superesse, quantò magis scriptis alicuius Sancti Patris, aliquid detrahere vel addere, pluris intererit.

Quod verò ad rem ipsam attinet, incongruè sanè hunc locum Sancti Thomæ Theologos adducit: ipsius enim intentum est, monstrare Religionem, quæ attendunt conuersioni animarum, non debere studere Psalmodiæ; argumentum verò adfert de Prælatis & Diaconis: aliud autem est loqui de singularibus personis, an debeant abstinere à canibus, ne per hoc à prædicatione & doctrina retrahantur: aliud verò loqui de Communitate aliqua, seu Congregatione. Sic enim in praxi videmus, quòd quamuis Episcopi non intersint Choro, tamen Congregationes Clericorum, quibus ex instituto incumbit cura animarum peragunt officia Chori. Similiter Religio potest simul attendere, & Choro, & conuersioni animarum; vel quia vtrumque simul commodè perficere potest, distribuendo tempora ordinatè: vel quia saltem non omnes apti & idonei Prædicationi actuali sunt, & hi possunt

Choro deputari: vel quia non est tanta necessitas Prædicationis, vt omnes exponi cogat. Sic videre est tot Sanctissimas Religionem simul & Choro, & actioni incumbere; vt pater de inelyto Ordine Prædicatorum, & præclaro Ordine S. Francisci, & tot alijs Ordinibus in Ecclesia Dei insignibus. Et

certè nulla ratione æstimandum est, de S. Thom. professore Religionis attendentis Choro, quòd voluerit Religiosos Prædicatorum non insistere Psalmodiæ.

PRO-

PROPOSITIO LIX.

Quod si propter Eleemosynas corporales sacra Psalmodia debet omitti, multò magis propter spirituales, vti sunt, peccantes corrigere, ignorantes docere, dubitantibus rectè consulere, consolari mæstos, Sacramenta administrare, libros pro defensione Sanctæ Ecclesiæ, & alios similes pro dilatanda Divina gloria conscribere, &c.

HÆC Propositio absolutè est falsa. Aliud est enim, an ab aliqua Religione Sacra Psalmodia possit omitti: aliud verò an debeat omitti. Potest quidem ab aliqua Religione Sacra Psalmodia propter eleemosynas spirituales licitè, & laudabiliter omitti, sed tamen non est obligatio omittendi illà, alioquin omnes Religiones vacantes spiritualibus eleemosynis, huic obligationi subiacerent, & sacram Psalmodiam omittere deberent. Cui debito tantum abest vt subsint, imò simul & spirituales eleemosynas faciant, & Sacræ Psalmodiæ attédunt; vt inde lique scat certò, Religionem posse simul & peccantes corrigere, & ignorantes docere, & Sacramenta administrare, & libros pro dilatanda Dei gloria conscribere; nihilominus tamen & Sacræ Psalmodiæ insiltere. Inde est, quòd & Religiones Choro deputatæ insignes fructus in Ecclesia Dei ediderunt. Quod vt manifestum fiat, breuem inductionem exemplorum adferam desumptam ex opere Hieronymi Plati de Statu Religionis, paucis quibusdà aliundè additis, ex qua lique scet quantū Religiones Chorū profitētes, Ecclesiæ Dei utiles fuerint.

Primum ergo loquendo de S. Benedicti familia; B. Remigius Anno ferè 350. Clodoveum Regem, & Franciam vniversam, ab idolorū cultu ad fidem Christianam adduxit; hic ab ineunte ætate Monachus fuit, ac postea Remensis Archiepiscopus. Item Martinus Monachus anno 540. Suenos ab Ariano errore sanauit. De Anglia notissimū est, quòd ab Augustino informata, quæ Gregorius Pontifex, cū alijs sex Monachis, nempe Sancto Melito, S. Petro, Sancto Iusto, S. Paulino, S. Laurentio, S. Ioanne eò legarat, ad Deum se se conuertit, vnà cum Rege Eterbero. Anno 603. Nec præteream ipsum Pontificem Magnum Gregorium. (vt in eius vita lib. 1. refert Ioannes Diaconus) qui cū Monachus adhuc esset, & Anglicos pueros forma pulcherrimos Romæ venales conspiceret, agnosceretque illos esse infidelitatis tenebris

immerfos, tactus dolore cordis intrinsecus, mox à Benedicto Pontifice vehementer cepit expetere, vt sibi licentiam in illam Regionem, ad prædicandum Sanctum Euangelium, proficiscendi concederet, qua obtenta profectus est; postea verò tota acclamante Roma, ab eodem Pontifice, post triduum itineris, coactus est ad proprium Monasteriũ reuerti. Anno autem 622. Lambertus Leodinenfis Monachus Taxandriam Germaniæ Prouinciam; eodemque tempore Kilianus Monachus Francorum gentem ad fidelium numerum aggregarunt: atque hic quidem in eo opere etiam Martyrium subiit. Vvilfridus ex Hierpuenli Monasterio in Anglia, postea Eboracensis Episcopus, anno circiter 683. cum Romam peteret, tempestate in Frisiam & Hollandiam eiectus est, ne hyemem illic infructuosè degeret, aggressus est Euangelium, quod nullus adhuc ibi auditus fuerat prædicare. Idemque in patriam reuersus, cum ab improbo Rege Egfrido in sua sede hæere non sineretur, diuertit ad Australes Saxones adhuc in infidelitatis tenebris iacentes, istque fidei lumen importauit, & simul toti Insulæ, quæ Vetula dicitur. Cæterum quod hic opus in Frisia cæperat, id deinde continuauit Vvilibrodus, ex Monasterio Rupensi in Anglia, qui Traiectensis Episcopus etiam creatus est. Eodem tempore Svvitbertus Lindissæ in celebri cænobio Angliæ educatus, vnâ cū vndecim alijs, ad Apostolicum numerum repræsentandum, ad Saxones se contulit, ex quibus innumerabiles in Christi fide instituisse fertur: idemque postea Verdenf Ecclesiæ Præpositus fuit; nec tamen à laboribus suis vnquam cessauit. Insignis quoque in hoc genere fuit Bonifacius, qui adhuc meritò tanquam Germaniæ Apostolus colitur. Hic patria Scotus, cum adhuc quinquennis à parentibus ipsis oblatas, diu vitam in sanctissimis claustris egisset, à Gregorio Secundo Pontifice in Germaniā missus est, Hasiæ Christo adiunxit, anno fermè 717. quàm ob causâ ad eos quos docuerat regendos, Moguntino Archiepiscopatu ornatus est: quanquam maius ornamentum postea ex Martyrio accepit. Vvilehadus item, & Lugderus ex Monasterio S. Vvilibrodi in Gallia, in Franconiam Germaniæ Prouinciam profecti, anno circiter 800. & plurimos illic filios Christo Domino pepererunt, ipsique plurimos ea de causa labores pertulerunt. Paulò post etiam, annos videlicet decem. Ansharius cum tribus socijs, ex Monasterio Corbeienfi in Gallia Belgica, plures regiones Euangelij causa peragrarunt, Daciam, Suetiam, Gotthiam, Groenlandiam: in quibus omnibus vix credi potest, quantum fructus reliquerint. Ex quo eodem Monasterio prodijt etiam Stephanus, qui primùm Anshario in Suetica messe successit. Deinde in Helinguenfem Prouinciam se contulit, quàm totam ab erroribus

foribus ad viam veritatis adduxit; atque ibidem tandem ab impijs quibusdam mactatus, ad Martyrij palmam euolauit. Quo etiam referri debet Abbas Floriacensis Monasterij, Aibus dictus, quod à Sâcto Mauro in pago Flori Comitis ædificatum fertur; is enim in Vasconia Gallia parte Religionis propagandæ causa, strenuè laborauit, vir eloquentia insignis, nec minus sanctitate præstans; ad extremum etiam Martyrio gloriosissimus. Vixit anno fermè 970. Religiosam vitâ diu professus, vnâ cum Gaudentio fratre Monacho item Sancti Alexij Romæ, in Pannoniam abiit, ad disseminandam Christi fidem, vbi in Germaniam Regem incidit, diuino iam ante oraculo monitû de eius aduentu: itaque ab illo cum honore exceptus, totam illam gentem, antea ferâ, & duram, Christi cultu imbuir. Mox ad Sarmatas digressus, Russis, Lithuanis, Moichis, Prussianis, sed plerumque Polonis, eorumq; Regi Boleslao, Euangelium promulgauit. Deniq; in Prusia cum ab impijs ad stipitem alligatus, septemq; lanceis confixus palpiraret, egisse Deo gratias dicitur, quod se Martyrij, quod tam diu iam optarat, compotem fecisset. At Bruno ex Ducali familia, nempe Lotharij Saxonie Ducis filius, Monasticam vitam Romæ professus in Cœnobio S. Alexij, à Ioanne xix. ad Ruthenos missus, annum circiter 1035. multos populos ad salutis viam reuocauit. Qua in causa, ne quid ad laudem deesset, Martyrij quoque gloria ornatus est. Eodem quoque tempore Bonifacius Romualdi discipulus in Russiam profectus, Russianum Regem, eiusque Regnum, præter Fratrem, conuertit, à quo impietæsus, vineam à se plantatam etiam sanguine irrigauit. Anno verò 1050. Humbertus ex Ordine S. Benedicti Constantinopolim à Pontifice legatus, ad Græcorum schisma confutandum, cum Niceta congressus coram Constantino Imperatore, ita eum disputando conuicit, vt librû quem scripserat comburere coegerit. Otho etiâ ex Monasterio Bambergensi, quæ est Germaniæ Ciuitas anno 1125. à Calisto secundo in Pomeraniam missus, Bracislaum Principem conuertit, cum suis: quin idem etiam loca omnia maritima, Daciæ, Poloniæque finitima, cum magna animarum conuersione peragravit. Denique complures Saxonie Ciuitates obiens, magna animarum conuersione peragravit. Denique complures Saxonie Ciuitates obiens, magnos vbique ad salutem motus effecit. Huic similis fuit Vicelinus, qui non multò post vnâ cum quatuor socijs ex Gallia ad Vandalos profectus, triginta totis annis incredibili labore, vniuersam illam regionem, in qua innumeri fermè erant populi, Christianis imbuir præceptis, & in ijs insignia complura fundauit Cœnobia.

Non recensuimus Bernardum; quia singulariter ponendus est, eò

P

quod

quod hic solus pro plurimis sufficiat: eius enim beneficia in vniuersam Ecclesiam, vix aestimari possunt. Is in retro illo schismate aduersus Innocentium ira elaborauit, vt verè dici possit, illius vnus opera, & auctoritate tandem sublatum esse. Primum enim Gallias ei solus coniunxit, cum Stampensis Synodus ad hanc rem, ex omnibus Episcopis, & Rege, & Principibus conflata, omne suum iudicium in illius iudicium reiecisset. Denique Henricum Angliæ Regem idem conciliauit, & quidè renitentibus, & aduersantibus omnibus prouincialibus Episcopis: deindè Germaniam quoque omnem. Postea venit ad Concilium Pisanum, quod omnes Occidentales Episcopi conuenerant: cuius actis omnibus de rebus grauissimis & maximis, non solum interfuit, sed etiam quodammodo præfuit, cum scilicet ad eum omnia referrentur. Exindè cum Burdegalensis Ecclesia perditorum hominum factione agigaretur, & pluribus iam locis legitimi Episcopi pellerentur, ipse à Pontificis Nuntio Carnotensi Episcopo excitus, flammam illam, Oratione, miraculis, auctoritate extinxit. Post quæ ad urbem Romam, publicis calamitatibus afflictam, Pontificis plurimque Cardinalium literis euocatus, publica disputatione Rogerium Siciliæ Regem confutauit: tum Petri Leonis Antipapæ partes ita consilio, ac sapientia debilitauit, vt ille ab omnibus desertus, ad extremum miserrimè perierit. Sed & Petrum Abailardum. Hæreticum, doctrina atque eloquentia præidentem, cum iam vix esset, qui resistere posset, quomodo primum in priuato congressu, deindè in Senonensi Concilio abiecit? Mox Gilbertum Porreranum, cuius item celebre nomen erat, quomodo in Concilio Rhemeni conuicit, vt ipsemet errorem suum palam condemnaret? Denique Henricum Apostatam, qui Tolosanam Diocesim impietate sua infecerat, & inficere pergebat, solus ipse fudit, ac fugauit. Ex qua ipsa fuga retractus in vinculis, atque Episcopo traditus est. Quid aliæ peregrinationes, modò Mediolanum, modò Geneuam, modò ad Galliæ Regem, omnes pro arduis Ecclesiæ negotijs, omnes etiam cum felicissimo exitu? in his autem itineribus, quæ ad eum vbique causæ deferebantur? qui concursus fiebant? cum perpetuò eius domus euntium ac venientium, ac se se inuicem comprimentium multitudine compleretur. Fructus verò qui ex eius concionibus ad populum existeret. ne cogitari quidem potest: quàm innumerabiles videlicet ex vitijs ad bonam frugem se receperint, quàm multi diffidentes sint eius oratione reconciliati, quàm multi è Sathana faucibus erepti; cum quocumq; ille accederet, diuini amoris faces iniicere videretur: quod vel ex hoc apparet, quod præter eos, qui illius opera ad alios Religiosos Ordines se è sæculi vanitate recipiebant, nunquam ille.

ille Claramuallem rediſſe dicitur, niſi magna ſtipatus caterua Nouitiorum, quos illius ſermones in rete Domini compulerant; & quidem ferme Theologia, & eloquentia, tūc etiam nobilitate inſignium: inter quos Henricum numerant Franciæ Regis Germanum fratrem, & alterum Herueum nomine, ex ſanguine item regio. Atque hæc de Bernardo.

Denique non ſolum Benedictus Aſiam, Africam, ac præcipuè Europam ſuis ſeminibus impleuit, Regna & Prouincias ſua prædicatione conuertens, verum etiam Americam nunquam antea cognitam, bonorum ſuorum operum radijs illuſtrauit. Nam vt refert Guebrar. in Chronolog. ſua lib. 4. & alij quamplures Hiſtoriographi, primus noui Orbis Apoſtolus electus ab Alexandro vi. Summo Pontifice, Beſſel Monachus Benedictinus natione Catalanus fuit, qui electis duodecim eiufdem familiæ ſocijs, Vicarius Generalis Summi Pōtificis apud illas nationes fuit designatus, ac benedictione Pontificali accepta, ad hanc nouam Euangelij prædicationem ex Hiſpania anno 1495. diſceſſit, illiſq; Prouincijs omnium primus lumen fidei intulit. Multa prætereà ſimilia commemorari poſſent ex Monachorū Ordine profecta, præcipuè tamen Orientalium Monachorum ſub regula S. Baſilij militantium, quorum ope & doctrina conuerſa Græcia, aliæ etiam Orientales nationes in fide, & moribus ſuſtentantur; quibus breuitatis cauſa omiſſis, ad alia exempla gradum faciamus, & deinceps de Ordinibus Mendicantibus, Choro etiam attendentibus loquamur.

Et in primis de Patribus Dominicanis, quantum animarum conuerſioni inſtauerint, quantumque à ſuo ortu & origine totius orbis ſalutē procurauerint, & in quantas regiones ob hanc rem fuerint ſparſi, facile erit colligere ex Bulla Innocentij iv. & Nicolai iv. Fratribus Prædicatoribus in conuerſione animarum laborantibus conceſſa, cuius initio habentur hæc verba. *Innocentius Episcopus ſeruus ſeruatorum Dei. Dilectis filijs Fratribus de Ordine Prædicatorum, in terras Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Aethyopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Ziccorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Moſtelitarum, Tartarorum, Hungarorum, Maioris Hungariæ, Chriſtianorum captiuorum apud Tataros, aliarumq; infidelium nationum Orientis, ſeu quarumcumque partium proficiſcentibus, ſalutem etc.* Hæc Innocentius. Quos fructus Ordo iſte tulerit ex cæca copioſo, tamque vniuerſali verbi Dei ſemine, non facile erit dinumerare. Nam cum aliqui Religioſi ad aliquas prædictarum regiones fuiſſent deſtinati, multas peragrarunt barbarorum Prouincias, in quibus Chriſti nulla adhuc notitia erat, idque eo fructu, vt ſcriptum ſit, iniri nō poſſe

numerum animarum ad rectam fidem per eos traductarum, præsertim verò in Cumanorum gente. Vnde Benedictus, qui cæteris præerat Fratribus, ad Magistrum Generalem scribens, (quæ adhuc extant literæ,) narrat multa hominum millia, non solum ex plebe, sed etiam ex primaria nobilitate baptismum suscepisse. Quare hoc sufficiat quasi specimen eorum fructuum, quos hic Ordo in Ecclesia Dei tulit, fertq; in diès, quibus recensendis ista iam volumina scripta sunt.

Non possum tamen dissimulare Vincentium ex eadem familia, cuius quidem opera tam longè latèque peruagata est, ut mirum fuerit, tam multas regiones potuisse vnius hominis passibus percurri, quot ille euangelizando peragravit. Primum enim in Hispania Valentia Regnum, Cataloniam, Arragoniam, Nauarram, denique excepta Galitia & Lusitania, quibus ob certas causas abstinauit, singulas Prouincias, singulas Vrbes, singula ferme oppida obiit. Hinc Galliam ingressus, Regnum Occitanum, Delphinatum, Franciam, Burgundiam, Nortmanniam, Prouinciam, Aluerniam, Vasconiam, Britanniam, & Flandriam ipsam; ac totam Sabandiam, postea in Italiam descendens, Pedemontum, Insubriam, Liguriam, & omnia eius littora adiit: postremò etiam ad Baleares Insulas nauigauit. Deinde ab Henrico Gallia Rege humanissimis literis, ac nuntijs, & nani ad hoc ipsum missa inuitatus, eam priuim Insulam totam, mox Scotiam, postremò etiam Hiberniam lustrauit, & quidem ut ante dixi, non Metropoles tantum, aut maiores Ciuitates, sed vbique villas ipsas, & ignobiles pagos Christi exemplo circumiens. Itaque quis præter Deum numerare posset, quot ille animas ex viciiorum ceno, & ipsis inferni portis euocauerit? quæ vitia ex totis Ciuitatibus, & Prouincijs eradicauerit? quantam vbique lucem diuinarum rerum reliquerit? Illud quidem constat Iudæorum tantum, contra quorum perfidiam, cum eo tempore abundaret, illius zelus exarserat, supra viginti quinque millia, Saracenorum octo millia ab eo ad Christum adducta fuisse, Christianorum verò qui se ad bonam frugem receperunt, plusquam centum millia. Sed facilius & certius sit Prouincias & regiones, quam animas numerare, quas ille ad salutem reuocauit. Sic enim scribitur, quod quocunque is pedem intulisset, statim ibi sequi consueuisset generalem pœnitentiam priorum delictorum, generalemque morum reformationem, aleam, blasphemias, periuria, aliaque flagitia, imò verò etiam ineptias, & ludos, ita cessare solitos, ut ne eorum quidem esset recordatio. Denique tantam fuisse omnium Contritionem, Religionem, Modestiam, nec solum dum ipse adesset, sed aliquamdiu postea, ut prisca illa Apostolorum ætas redijse videretur. Itaque si nullos alios habuisset ista Religio viros,

viros, præter hunc, qui in hominum moribus reformandis operam posuissent, & de Ecclesia benè meriti essent, nonne hoc ad eius laudem, & gloriam, satis magnum, & illustre fuisset.

De Franciscana etiam familia, plurima dicenda essent; sed pauca depromamus. Anno igitur. 1270. missus est Constantinopolim, ad tractandam illius Græcæ Ecclesiæ reconciliationem Hieronymus Esculus, is qui postea ad Summum Pontificatum euectus, Nicolaus IV. est appellatus: & quidem felici successu; quippè qui Imperatori, & genti illi veritatis legem persuaferit, secumque quadraginta ex Proceribus ad Pontificis pedes, & ad Concilium, quod eo tempore Lugduni habebatur, cum magno omnium gaudio perduxerit. Idem etiam ad Tartaros non semel adierunt, primùm ab Innocentio IV. missi anno 1245. quo tempore, cum magnus hominum numerus Euangelium admisisset, paulò post plures operarij eò destinati, Monasteria multa instituta, denique res Christiana feliciter prorsus administrata est. Iterùm deinde anno 1341. à Benedicto X. Pontifice, duo ex eisdem missi tanquam Apostolici legati, cum alijs socijs adiunctis, qui item accepta ab Imperatore illo promulgandi Euangelij facultate, multa denud, & templa, & Monasteria, cum diuini cultus propagatione, Multaque animarum conuersione instruxerunt. Anno autem 1332. non parua horum manus in Armeniam ipsam penetrauit, inter quos præcipuum fuisse ferunt Gonzalum Lauratum, virum doctissimum, qui tum concionibus, tum pluribus libris in illam linguam conuersis multum profecit Eodem etiam fermè tempore, & Pascalem inter Medos, & Gentilem inter Persas, versatos esse accepimus. Et illius quidem extat Epistola, qua narrat se, cum munera, & vxores, quas barbari illi offerebant, aliasque blanditias constanter repulisset, tentatum deinde esse contumelijs, bis etiam lapidatum, faciem, & plantas igne adustas; quibus tamen rebus se ità nunquam territum, vt nec habitum deposuerit, nec à prædicando destiterit. Atque etiam circa idem tempus Bosna vrbs Dalmatiæ Gerardi Generalis Ministri opera, conuersa est ab hæresi, cum illac fortè iter habuisset; qui deindè etiam pluribus eò missis finitima loca, quæ erant eadem labe infecta expurgauit, & ad Christianilem reduxit. Odoricus autem Foroliuiensis eodem ipse fermè quoque tempore, tum vt honores fugeret, qui illi ab omnibus habebantur, tum feruenti animarum zelo adductus, impetrata à superioribus facultate, contulit se inter infideles vbi, per varias excurrrens Prouincias, versus Orientem, & Meridiem, eo in opere annis septem, & decem positus, viginti millia animarum solus baptizasse, & salutari doctrina instituisse dicitur. At verò circiter annum 1379. Guilielmus Pa-

trus

trus Cataium missus, euangelizandi causa, plures quam sexaginta eius adduxit. In Hungaria autem, cum Rex ille finitimas quaidam Prouincias recenter subiecisset, destinatis eo Franciscanis octo, non pluribus diebus, quam quinquaginta, ducenta hominum millia ad Christum adduxerunt. Quo successu impulsus Rex Optimus, ad Ordinis Generalem diligenter scripsit, ut duo millia Fratrum ad se mitteret, quoniam nulli opus esset defuturum: legiturque adhuc huius Generalis Epistola, qua suos ad tam optabiles, & gloriosos labores pie, & feruenter inuitat. Nec tacendus Ioannes Capistranus, qui anuum circiter 1450. vna excursionem, duodecim millia infidelium, & multos preterea schismaticos Ecclesie aggregauit. Taceo gloriosum ipsum Patriarcham S. Franciscum, de quo mirabilia in hoc genere accepimus, Antonium Patauinum, Bernardinum Senensem, vtrumque Vincentio Ferrerio de quo supra, penè æqualem, aut etiam fortasse æqualem, & alios quoque, quos longissimum esset recensere.

Atque hæc quanquam sunt gloriosa, & honorifica Religiosis; nihil tamen præclarius aut gloriosius, quam noui Orbis conuersio, quæ opera Religiosorum Choro incumbendum inchoata est, & eorum adhuc opera propagatur. Quamuis etiam Societas IESV, à Choro auctoritate Apostolica exempta, insignem huic rei operam nauarit, & nauet: sed mihi animus est, tantum agere de utilitate Ordinum Choro attendentium. Primos ergo omnium, qui prædicationem Euangelij in nouo Orbe aggressi sunt, Franciscanos fuisse legimus, atque eosdem etiã de ijs regionibus inueniendis, cum antea ne de nomine quidem audire essent, magnopere contulisse. Cum enim Christophorus Columbus de eã nauigatione instituenda apud Ferdinandum Hispaniæ Regem ageret, nec ei ut in re tam noua, atque incerta, multum fidei haberetur, Patres duo Franciscani valde eum iuuisse dicuntur: tum ipsum animando, tum etiam Regem impellendo, ut eam occasionem omninò tentaret. Itaque cum impetrata classe Columbus, Mexicana Regna feliciter aperuisset, atque in Hispaniam tam lætæ rei nuntius reuersus esset, statim aliquot eius familie Patres in ea loca nauigarunt, annum circiter à Christo nato, 1493. Atque eodem fermè tempore, ad Occidentalem Indiam Emanuelis Lusitani Regis auspicijs, à Vasco Gamapatesfactam, anno videlicet 1500. missi sunt Euangelij causa ex eadem familia viri octo, tum doctrina, tum pietate præstantes. Ab his initijs hic Ordo per eas regiones diffusus, multiplicatis breui tempore domicilijs, tredecim Prouincias instituere, in quibus magnam Christianæ rei operam impenderunt, & adhuc impendunt. Ex his fuere aliqui insigni sanctitate conspicui. Videlicet Martinus Valentinus, Toruius Mito-

Mitolinia, Ioannes à S. Francisco, Andreas Ex olmo, Franciscus Colmenarius, Franciscus Soto, ac Martinus Iesus, qui præ cæteris virtutibus diuinissimis florentes, ac prodigijs clari innumeros ad Christum populos verbi diuini efficacia, & apostolici spiritus plenitudine perduxerunt. De quibus qui plura scire desiderat, legat Historiam Francisci Gonzagæ Episcopi Zephaleni, & Marcum Vlisiponensem Episcopum Porti in Lusitania. Ad eosdem etiam labores, nauigauere Dominicani, deinde Augustiniani, & etiam Carmelitæ Excalceati. Ex his ergo patet, quantum prædicationi institerint Ordines. Choro addicti, quibus ad prædicationis aureolam Deus addidit, vt & pro ipso mortem sub carnificibus passi fuerint. Nullus enim fuit ex Ordinibus prænominatis, qui Martyres non protulerit, in nostræ fidei, & sanctitatis propriæ confirmationem. Ex sola Franciscanorum familia Franciscus Gonzaga numerat centum quatuordecim, eorum tantum qui hæc sæculo floruerunt: quibus si adiungantur alij ad alia sæcula attinentes, de quibus Bosius fig. 27. numerum ducentorum excedent: Diui verò Benedicti ad certum numerum non ita facile redigi poterunt. Aliorum autem Ordinum, nominatim numerum scire, penitus impossibile. Præcipue tamen S. Dominici, è quo sanctitate florentissimi viri prodierunt quamplurimi, qui & superioribus sæculis, & nostro, durissimam mortem perpessi sunt.

Non solum autem sanctitas, sed & eruditio, ita in Religionibus Choro addictis, floruisse videtur, vt verè dicere possimus, ab ijs etiam eruditionem factam esse eruditorem, maioremque in modum illustratam, vt facilior, & planior posteris traderetur. Ijenim, tum viuentes docendo, disputando, interpretando literarijs studijs incredibile lumen attulere; tum verò ea etiam scripta, tamque multa post vitæ reliquere, quæ omnes ferè scientias planiores facilioresque fecerint, quas quidem dignas statuissent, in quibus elaborauerint. Libet igitur quasi cursim omnem Religionum ætatem ab initio inspicere, vt eorum multitudinem ac copiam videamus, qui in doctrinarum studijs magni fuerunt. Et vt à Benedictino Ordine antiquissimo incipiamus, iam sunt mille & amplius anni, ex quo hic Ordo natus est. His igitur vndecim ferè sæculis, mirum certè est, quam multos semper, & quam præstantes in omni genere produxerit viros. Primo enim sæculo, id est, vsque ad annum Domini sexcentessimum, vixit vir summus Cassiodorus, eique æqualis Dionysius, cognomento Parisius, vir sui temporis eruditissimus tum humanis, tum etiam diuinis literis, quod ostendunt scripta ab eo relicta. Eodemque tempore Gregorius Magnus, Gregorius Turonensis, & Leander Hispalensis, satis adhuc per se noti. Secundo.

cundo sæculo à sexcentesimo ad septingentesimum, multum (vt accepimus) claruit Casarius in Gallia, Eutropius in Hispania, in Lusitania Ioannes Gerondensis Episcopus, in Scotia Adamaus Abbas, in Anglia Theodorus, qui Romæ Monasticam vitam professus à Vitaliano Pontifice Cantuariam destinatus est septimus Archiepiscopus, cuius de laudibus Beda sæpè. Tertiò sæculo vsque ad annum ccingentesimū, Beda ipse notissimus libris, scriptis. Tum Bonifacius ille Germaniæ Apostolus, quem non sola sanctitas, sed (vt traditum est) insuper etiam eruditio, illustrauit. Deinde Ægidius Abbas natione Græcus, idemque Philosophus ac Poeta, quin etiam Medicus insignis, quippe qui multa de arte Medica carmine scripserit. In primis autem Alcuinus, qui suæ ætatis doctissimus habitus est, Caroli Magni Magister, ita ei charus, vt eum suas delicias appellaret, cuius etiam prudentiæ, Parisiensem Academiam, quam Roma illuc transtulerat, commisit ordinandam. Idemque multa edidit tum in Sacram scripturam, tum suopte ingenio. Quo eodem tempore floruit etiam Paulus Diaconus, author celebris hymni in S. Ioannem Baptistam, pluriumque librorum, quorum pars adhuc extat: hic prius Desiderij Regis Longobardi familiaris, & Secretarius fuit, deinde verò vnà cum ipso, à Carolo Imperatore captus, & in Italiam abductus; seruatus tamen est ab ipso hoste ob ingenij famā: postea in Insulā relegatus, cum fuga euasisset, & si Beneuenti ab Aldeberga Desiderij filia exceptus esset benignè, & honorificè, tamen sæculo contempto in Cassinense Monasterium se se recepit; quod Carolus audiens, magis eum etiam amasse, & coluisse dicitur, ac cum eo sæpè per literas humanissimè communicasse. Quarto sæculo vsque ad annum nongentesimum, insignis fuit Haymo Monachus Fuldenfis, postea etiam Episcopus, Alcuini auditor, omninò inter doctissimos numerandus, qui totam Scripturam Commentarijs illustrauit, aliaque propria ingenij monimenta reliquit. Neque huic inferior Rabbanus ex Fuldenfi Abbate, Archiepiscopus Moguntinus, qui iustam penè Bibliothecam solus edidit. Nam cum puer adhuc, ab ipsis parentibus Fuldenfi Monasterio oblatu esset, tantum in Poesi, in Philosophia, & in sacris literis profecit, vt in tota Germania, fortasse etiam in toto Orbe, nullus ei aequalis putaretur. Cui tamen vt tempore sic ingenio proximi fuere, (vt alios complures omittamus) Angelomus Luxouienfis, notus quoque ipse ex libris scriptis, & Strabus Fuldenfis, cuius opus dicitur esse Glossa, quæ Ordinaria vocatur, ex Sanctorum Patrum scriptis concinnata. Quinto sæculo ab Anno nongentesimo ad Millesimum, celebratur in primis Odo Abbas Cluniacensis, diuinis & humanis literis eruditus, Herigerus Abbas Lobigenfis,

sis, non in Gallia solum, sed tota Italia & Germania, ob doctrinæ opinionem celeberrimas: tum Raderius ex Monacho Lobigeni, Episcopus Veronensis, qui miræ simplicitatis, sed magnæ literaturæ fuisse traditur, & alij denique permulti: inter quos tamen nihil ita enituit, ut Radulphus Monachus Fuldensis, de quo in Ecclesia tota hæc erat constans opinio, nullum ei, vel in Philosophia, vel in Theologia parem esse, ut propterea ad eum ex toto ferme Orbe, difficillimæ quæque Quæstiones referrentur. Sed multò etiam feracius talium ingeniorum, fuit sextum sæculum; in quo præter alios multos, quorum adhuc extant nomina, floruit Marianus Scotus, qui Fuldæ undecim annos, quindecim Moguntia inclusus duravit, quo tempore Chronica scripsit ab initio mundi ad sua usque tempora: fuitque ob doctrinæ, & multò magis ob sanctitatis nomen, in magna omnium veneratione. Ac eodem tempore celebris etiam fuit Lanfrancus, qui in Dialecticis, & tota Philosophia, sui temporis Princeps habitus est, idemque lumen, ac Magister Theologorum. Hunc tradunt, cum Papia ubi natus erat, & ubi publicam scholam cum laude habuerat, in Galliam proficisceretur, à latronibus spoliatus, & abductum, prius impatienter tulisse, deinde in se reuersum damnare cepisse seipsum, quòd tam diuturnum studium Sacrae scripturæ impendisset, neque adhuc Deum in tribulatione laudare didicisset; statimque vouisse, si euaderet, se deinceps Deo famulaturum. Liberatus igitur venit ad Monasterium Beccense, ubi aliquandiù ita latuit, quasi idiota, & illiteratus, donec ab Italis mercatoribus agnitus, & patefactus, primum à suis adhibitus est ad domestica studia moderanda, deinde etiam à Symmo Pontifice, Cantuariensi Ecclesiæ præpositus. Huic omninò simillimus fuit is qui ei proximè in sede successit, Anselmus eius auditor, & in Beccensi item Schola successor. De cuius Anselmi eruditione, nihil attinet dicere, cum eam libri editi satis ostendant. His adscribendi duo Cardinales eiusdem temporis, Humbertus Monachus Tulensis, quem Leo IX. ob excellentem doctrinam, & pietatem, ad eum honorem prouexit, & Constantinopolim legauit, ut Leonis Bulgarorum Episcopi audaciam frangeret. Alter fuit Petrus Damianus, cuius adhuc eruditio, & fecundia ex eius plurimis scriptis nota est. Illud sanctitatis fuit, quòd diu Cardinalis, & Episcopi Hostiensis munere functus, deinde pertæsus eius vitæ Nazianzeni exemplo, ad pristina se recepit Monachorum studia, cuius etiam facti rationem luculento scripto reddidit. Denique ut alios omittamus, magnus etiam fuit per ea tempora Hermanus, cognomento Contractus, cuius doctrina eò mirabilior fuit, quòd eam insigni miraculo adeptus est. Ita enim scriptum est, hunc in Sueuia ex nobili Comite

Q

ortum,

ortum, ab ineunte ætate omnibus membris captum fuisse, atque ob eam causam, nomen illud quod diximus Contracti accepisse. Quare cum Monachus factus esset, multis precibus B. Virginem rogare instituit, ut ipsum eo morbo liberaret. Illa verò clara luce se ei visendam præbens, optionem obtulit, utrum è duobus mallet, sanusne fieri, sed ut erat rudis, & indoctus permanere; an perseverare in morbo, & omnibus scientijs insignis euadere. Cum autem Hermanus, ut debebat hoc posterius prætulisset, ab eo tempore mirabiles progressus in omni genere literarum facere capit, adeo ut neminem in his superiorem, vix etiam æqualem habere crederetur, ac nominatim tres linguas, Latinam, Græcam, Hæbraicam, ita calleret, ac in his natus esset. In septimo sæculo usque ad annum Millesimum ducentesium, multos item accepimus fuisse omnium doctrina atque optimarum artium studio eruditissimos. Quo in numero præcipue ponitur Petrus Abbas Cluniacensis, cuius tum alij libri extant, tum unus de mirabilibus, & reuolutionibus suo tempore factis. Tum verò Sigibertus ex Gemblacensi Cænobio, & Gratianus ex Bononiensi, quorum ille insigne Chronicon conscripsit, & alias insuper historias: hic nobile illud opus Decretorum, ex Patrum Sententijs, & Pontificum responsis digessit, approbatum deinde ab Eugenio II. inter omnes autem maxime celebres illi duo Hugo è Cænobio S. Victoris Parisiensis, & Rupertus Abbas Tuitiensis, cuius doctrinæ excellentiam, non solum multa volumina ab eo scripta indicant, sed etiam miraculum, quo eam doctrinam accepit. Nam cum ingenio tardior esset, instaretque precibus apud Virginem Dei Matrem, ut sibi à Filio Scripturarum intelligentiam impetraret, apparuit ei Mater illa gratiæ, denuntians eius preces ab se auditas, tantumque ei lumen impertitum iri, ut nullus eius ætatis doctrina ei æquari possit; tantum videret ne id talentum in terra defoderet, sed strenuè exerceret: quod quidem ab illo abundè perfectum constat: nunquam enim deinceps à legendo, vel scribendo cessauit. Octauo sæculo, ab anno millesimo ducentesimo, usque ad annum millesimum trecentesium floruisse accepimus Helmādum Monachum Beluacensem, in diuinis Scripturis eruditissimū, & in secularibus etiam literis, ac multis quoque libris scriptis nobilitatum. Eodemque tempore Guilielmum Abbatem Pictauiensem, non solum Theologiæ, sed iuris etiā peritissimum. Deinde Philippum Pergamum in Cænobio Patauii egregium virum, tum doctrina, tum eloquentia; tum etiam Petrum Bercorium Monachum Parisiensem, cuius librorum grandis extat catalogus. Ab anno autem millesimo trecentesimo, usque ad millesimum quadringentesimum toto hoc sæculo multi item celebrantur, ut

MARTIO

Lapus

Lapus Abbas S. Miniatis, in Theologia, insuper in utroque iure peritissimus. Petrus Boherij Abbas Amianensis, ipse quoque Decretorum Doctor: præcipue verò Petrus Rogerius, is qui postea ad Pontificatum euectus, Clemens vi. vocatus est, quem acerrimo ingenio, ac tum omni doctrina, tum etiam dicendi facultate, egregie instructum fuisse ferunt: ita ut populum quò vellet concionando impelleret, quare nil mirum, si eum tot merita ad summam Ecclesiæ dignitatem extulerunt. Sæculum decimum vsque ad annum millesimum quingentesimum, præter alios insignes viros, aliquot etiam habuit in iure Canonico admodum excellentes, ut Henricum Abbatem Nurembergensem, Ioannem Rotæ Abbatem Treuelensem, cuius egregia opera constitit in Concilio Basiliensi; tum verò Nicolaum illum, qui prius Abbas Monacensis, postea Archiepiscopus Panormitanus, denique etiam Cardinalis factus est. Scripsit autem multa consilia, & vberissima Commentaria in vniuersum Corpus Iuris Canonici, quorum tanta est hodie auctoritas, ut nullus in hoc genere notior, & celebratior sit. Deniq; vndecimo sæculo, quod ab anno millesimo quingentesimo, vsque ad annum millesimum sexcentesium labitur, non paucos scimus eminentes viros, ut Ignatium ex Cœnobio Florentino, ex Parmensi Ioannem Baptistā, utrumque Abbatem, utrumque magno progressu in diuinis, & humanis literis. In Hispania verò Pasqualem, qui in Salmanticensi Academia publicam Theologiæ scholam cum ingenti approbatione, professus est. Postremò ne longiores simus, multum etiam hoc tempore vixit Gregorius, qui prius in nobili illo Mantuano Cœnobio Abbas, deinde etiam Cardinalis à Paulo iii. creatus est. Hunc verò omnibus scientijs excultum tradunt, utraque etiam lingua Græca, & Latina peritissimum, ita ut loqueretur, & scriberet expedite, atque eleganter. Atque hi quidem ex Benedictino Ordine, quos de multis paucos nominauimus.

In alijs autem institutis, eò etiam magis vixerunt literæ, quod omnia ferè ad aliorum quoque hominum salutem dirigebantur; quod sine literis agi non poterat. Itaque mirum est, quanta deinceps in omnibus ingeniorum, quanta Doctorum hominum seges extiterit. Sed hi quo recentiores, eò notiores, ideoque strictim attingendi, & tantummodò nominandi.

Ex Dominicano Ordine qui viri, & quales prodire? Albertus qui Magni cognomen adeptus est. Herueus, Durandus, Hugo Cardinalis, qui totam Scripturam Sacram optimis Commentarijs illustravit, Raymundus, is qui ut scribit Antonius, Decretales libros iussu Gregorij Pontificis ordinauit, Antoninus ipse nò minori eruditione, quam

sanctitate, Capreolus, Petrus Tarantafius, idem postea Innocentius. iv. Pontifex Maximus, Petrus Paludanus, Chrysostomus Iauellus, Ferrariensis, Sotus uterque, duo Cardinales, Turrecremata, & Caietanus, alijque permulti; quos nimis longum esset recensere. Sed is præcipue, quem merito ab aliorum numero secreuimus, omnium Princeps S. Thomas, cuius scientiæ copiam, claritatem, profunditatem, quis pro dignitate collaudet? Ac præter hos quorum nomina ex eorum scriptis celebrantur, quis deinde eos numeret, qui omni ætate in scholis docendo, partim consilijs dandis, deque dubijs rebus respondendo, magnam operam Ecclesiæ, & proximis hauriunt, ipsique in summa omnium laude vixerunt, quorum quidem est penè infinita multitudo?

Franciscani paulò serius, neque adeò generaliter initio hæc literarum studia acceperunt. Eorum enim Author, & Caput Sanctus Franciscus cum ipse sapientia potius de cælo infusa, quam humano labore quæsitæ, uteretur, eodem etiam modo suos institui volebat. Idem tamen Antonium, cui postea Patavini cognomen additum est, cum iam benè doctus ad eam familiam accessisset, passus est docere inter suos. Theologiam, extatque brevis Epistola, qua hoc ei permittit, ita tamè, ut caueat, ne orationis (sic enim ait) spiritum occupatio illa extinguat. Itaque tum hoc exemplo, tum etiam necessitate adducti, ut proximis iuuare possent, alij quoque literariam exercitationem complexi sunt, in qua breui magnos fecere progressus. Nam & paulò post, id est anno fermè millesimo ducentesimo quadragesimo quinto extitit Alexander ille Halensis, quo nemo illa ætate eruditior, & huius auditor Bonauentura, tum plenus omni scientia, tum etiam dilucidus, & ad difficillima quæque explicanda aptissimus. Nec multò post Richardus Media Villa, annum circiter millesimum ducentesium octuagesimum, & Ioannes Dunscius, is qui Scotus est appellatus, anno millesimo trecentesimo, cuius acumine, & subtilitate quid mirabilius? deinde eius discipuli Gulielmus Ocham, vir ingeniosissimus Franciscus Maironius, is qui in Parisiensi Academia Illuminati nomen obtrinit, eodemque tempore Aluarus Pelagius utriusque iuris peritissimus simulque diuinarum literarum, cuius præstans doctrina magno in pretio fuit apud omnes, & præcipue apud Pontificem Ioannem xxii. His addi potest Petrus Aureolus, quem eruditio ad Aquensem Cathedram prouexit; tum Nicolaus Lyrensis, genere Iudæus, cuius ingenium eluxit, in tota Scriptura ad literalem sensum explananda, anno circiter millesimo trecentesimo trigesimo. Denique omnium recentissimi Alphonsus Castrensis, Michael Medina, Franciscus Titelmanus optimus planè sacrorum librorum interpres, & alij quamplurimi, ijque adeò noti, ut pigeat hic commemorare.

Idem.

Idem dicere licet de alijs familijs, quæ omnes multos semper doctos, aliquos etiam interdum admodum eminentes habuere, vt Angustiana Ægidium Romanum, præter innumeros alios. Carmelitana Thomam Vvaldensem, præter sexaginta, & amplius, qui supra libros Sententiarum Petri Lombardi scripserunt, & plurimos alios: Carthusiensis Dionysium, & alios satis multos. Vt autem supra notavi, nihil hic commemoratum est de Sanctitate, eruditione, & vtilitate Religionum à Choro exemptarum, quia institutum fuit, solum monstrare, quantum Religionibus Chororum profitentes, conuersioni animarum, & prædicationi Euangelij incumbant: vt inde liqueat, non esse obligationem, & debitum in Religionibus omittendi Psalmodyam propter eleemosynas spirituales; vt sunt peccantes corrigere; ignorantes docere, dubitantibus, rectè consulere, consolari multos, Sacramenta administrare, libros pro defensione Sanctæ Ecclesiæ, & alios similes pro dilatanda Dei gloria conscribere. Videmus enim hæc omnia strenuè perfici à Religionibus prædictis, in quibus tamen est Chori studium. Quamuis alijs etiam Religionibus sua laus relinquatur, & à me opportunior locus, vel occasio eas pertractandi expectetur: semper enim colui, & colam donec vixero omnes Religiones.

Falsum igitur dixit Theologus, quod propter eleemosynas spirituales, quas enumerauit, debeat omitti Psalmodya. Ad cuius maiorem expugnationem vltimo loco adduco, vnum insigne exemplum de Laurentio Surio Cartusiano, quo pateat Sacram Psalmodyam non impedire scriptionem librorum, pro dilatanda gloria Dei, & proximorum profectu; neque alia spiritualia opera, ad eorundem proximorum vtilitatem impendenda. In eius ergo vita, quæ habetur in principio Tomi i. vitarum Sanctorum, quas ipse conscripsit, sic habetur. Iam verò qui nouit, quot horas Religiosi viri istius sacri Ordinis, continendis in Choro, diurno nocturnoque tempore precibus, sacroque Missæ officio, præter priuatas statutasque preces tribuant, iure mirabitur; à Patre Surio, tot tantaque volumina, triginta sex quibus in Ordine vixit annis, conscribi potuisse. Nam ab his Ordinis exercitijs, ieiunijs item, alijsque austeritatibus corpori molestis, nullam exemptionem petiit, ne cui suorum offendiculum præberet, sed omnibus quod imitarentur exemplum illustre domesticum relinqueret. Id modò illi tributum fuisse ferunt, vt dum preces Primæ alijs in Choro continerent, ipse priuatim sacrum Missæ perageret. Nil hic dico quantum ipsi a studijs temporis suffurati sint viri visitantes illum, amici, omnis conditionis viri. Principes illustres, nobiles, docti, Clerici, & seculares, variarum nationum studiosi, qui nunquam desunt in Academia, quos omnes, & benignè excipiebat, ac pijs colloquijs, ad salutis animæ curam habendam, incitabat. Hæc ibi.

PROPOSITIO LX.

Ideo illæ Religiones, cæteris paribus, præferendæ sunt alijs, quæ habent ex suo instituto maiorem rationem Prædicationis & Orationis, quàm Psalmodiæ.

NON dixit Theologus, quòd illæ Religiones præferendæ sunt alijs, quæ nullam habent rationē Psalmodiæ, sed quòd illæ sunt præferendæ, quæ habent maiore rationē Prædicationis, & Orationis, quàm psalmodiæ. Illæ ergo Religiones potius sunt præferendæ, quæ ex suo instituto habent rationem Prædicationis, Orationis, & psalmodiæ: maiorem tamen rationem Prædicationis, & Orationis, quàm Psalmodiæ. Tales enim Religiones habent plura media, & auxilia, ad consequendum suum finem, & consequenter secundum regulas Theologi, quas tradidit, sunt perfectiores, quàm illæ, quæ habent pauciora media, & auxilia. Propositio ergò dicta friuola est, & deceptoria.

PROPOSITIO LXI.

Perfectionem Religionis non metiaris, Illustrissime Domine, ex vitæ austeritate externa.

HÆC Propositio manifestam falsitatem inuoluit, perfectionem scilicet Religionis nequaquam metiendam esse ex vitæ austeritate externa. Cuius quidem dicti falsitas ex multis colligitur capitibus. Et primò ex proprijs ipsiusmet Theologi. Ipse enim in præcedentibus docuit perfectionem vitæ Christi, & Apostolorum, cognoscendam esse ex medijs. Ergo & perfectio vitæ Religiosæ, quæ proficitur imitationem Christi, & Apostolorum, potest cognosci ex medijs. Atqui vnum ex medijs ad perfectionem assequendam est austeritas. Ergo ex austeritate potest cognosci perfectio Religionis tantò magis quia austeritas est vnum ex medijs, quibus vsus est Christus, & Apostoli. Nam & Christus & Apostoli vitam austeram duxerunt, vt supra ostensum est. Præterea docuit, eandem Christi & Apostolorum per-

perfectionem ex modo viuendi ipsorum cognoscendam esse. Constat autem, quod non ex modo condescensiuo, quo infirmioribus se se Christus, & Apostoli accommodabant; vt supra ex S. Bonauentura ostensum est circa Proposition. xxvj. Igitur ex modo viuendi arctiori, perfectio vitæ Christi, & Apostolorum cognoscenda est, vt loco citato monstratum est. Tandem ipse Theologus illam Religionem perfectiorē esse tradidit, quæ media efficaciora habet ad consequendū finem suum Austeritas autem vitæ externā est medium efficax ad consequendum finem Religionis cuiuscunque, vt ex infra dicendis patebit. Igitur ex austeritate vitæ externæ metienda est perfectio vitæ Religiosæ. Demum ipsemet Theologus adduxit ex S. Thoma id quod in Collationibus Patrum Collat. 1. Cap. 7. Abbas Moyses dicit. *Ieiunia, vigiliae, meditatio scripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt.* Ergo perfectio Religionis instrumentaliter, & dispositiue consistit in austeritate externa; & ita erit etiam metienda ex austeritate externa, tanquam ex medio.

Eiusdem Propositionis falsitas ex alijs capitibus deducitur. Ac imprimis ex auctoritate S. Thomæ, cuius doctrinæ pallio sua dicta velare conatus est Theologus. Sanctus ergo Doctor. 2. 2. q. 187. art. 6. Et Opusc. 18. Cap. 11. & Opusc. 19. Cap. 1. docet. quamlibet Religionē non solum esse statum perfectionis, sed etiam statum pœnitentiæ; seu quod Religiosus status, non solum perfectionem charitatis, sed etiam perfectionem pœnitentiæ continet. Inde etiam consequenter docet loco vltimo citato, perfectiorem Religionem ex maioribus austeritatibus esse pitandam. Verba illius sunt. *Quilibet Religio, per quam homo nouam vitam inchoat, quidam pœnitentiæ status est, vt homo à veteri vita purgetur; & hoc tertio modo possunt comparari. Religiones, vt illa dicatur perfectior, quæ maiores austeritates habet, sicut in ieiunio, vel paupertate, vel alijs huiusmodi.*

Item falsitas dictæ propositionis ex communi Canonistarum sententia declaratur, qui maiorem vitæ perfectionem ex austeritatibus, & vitæ rigore pensant. Vnde quando à iure permittitur transitus ad perfectiorem Religionem, nomine perfectioris intelligunt asperiores, arctiores, ac duriorem. Ita Ioan. Andr. C. sanè nu. 8. ad fin. de Regul. Et ibi Anton. nu. 7. Anchar. nu. 6. Abbas in fine. Card. q. vlt. Henric. nu. 17. Rosella vers. Religio 4. nu. 8. in fine. Angelus vers. Religiosus nu. 34. Passarellus in Priuil. minim. C. 39. Quibus maximè fauet Cap. Licet, de Regul. vbi Sanctior vita dicitur arctior Et cap. 1. 20. q. 4. dicitur ex Conc. Triburiensi. *Virgines sacre si pro lucro animæ suæ, propter districtiorem vitam, ad aliud Monasterium pergere disposuerint, synodus concedit.* Præterea Extrau. viam, de Regul. conceditur transitus ab omnibus

nibus Mendicantibus ad Carthusiam. Et in Religionum Priuilegijs denegantibus transitum ad aliam Religionem, semper excipitur Carthusia, propter maiorem austeritatem vitæ. Ergo secundum Canonistas, maior perfectio Religionum attenditur ex austeritate vitæ externa.

Postremo tandem falsitas eiusdem Propositionis ratione conuincitur. Instrumenta enim perfectionis dispositiue ad perfectionem ordinantur, vt docet S. Thom. 2. 2. q. 184. art. 3. Sed austeritas vitæ externa est etiam instrumentum ad acquirendam perfectionem aptissimum. Igitur & ipsa pertinebit ad perfectionem vitæ Religiosæ dispositiue, & consequenter perfectio vitæ Religiosæ ex ipsa pensanda erit, tanquam ex medio. Cum enim austeritates, & macerationes carnis directè ordinentur ad votum continentia obseruandum, prout S. Tho. 2. 2. q. 186. art. 7. ad 2. expressè docet. Et Opusc. 18. Cap. 9. Oportet inquit, continentia viam assumenibus, carnem propriam abstractis delicijs, vigilijs, & ieiunijs, & huiusmodi exercitijs castigare. Et idem quoque plures alij tradunt, vt mox ostendam. Castitas autem, cum plurimum faciat ad perfectionem vitæ Religiosæ, (vnde & sub voto solemnī Religionis cadit, & statum Religiosum cum alijs duobus, Obedientia scilicet, & Paupertate integrat) consequenter austeritas quoque vitæ externa, ad perfectionem comparandam multum conducet. Et quidem austeritatem externam ad tuendam Castitatem esse necessariam, præter supra adductam auctoritatem S. Thomæ, plurima etiam tum SS. PP. tum aliorum dicta comprobant. Ac in primis S. Aug. ser. de Ieiunio inter multas alias ieiunij laudes, (quod etiam est vnum non postremum austerioris vitæ, exercitium) illud adfert. Ieiunium concupiscentie nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit. S. verò Hieronym. Nihil inquit, scias conferre Christianis adolescentibus, vt esum olerum, ardorq; corporis frigidioribus epulis temperandus est. Cui consonat quod alibi inquit. Sine carne & vino cito friget Venus, & à patre Libero ad inconcessam Venere proximus est in temperantia socius. Sanctus quoque Chrysost. super Epist. ad Gal. Concupiscentia, inquit, saginato corpore effruescit. Et S. Gregor. lib. 3. Moral. De ventris, inquit, ingluvie luxuria nascitur. Et Cassiodorus sup. Matth. Sex sunt, inquit, quæ incorruptam conseruant castitatem, scilicet sobrietas, operatio, asperitas cultus, inhibitiō sensuum, raritas sermonis cum honestate, euitatio opportunitatis, & persona, & loci, & temporis. Ad hoc etiam facit, quod inquit Isidorus Pelusiota, scribens ad quendam, vt habetur in Epist. eius. Rifu profectò dignus es mi homo, quando precaris; Confige timore tuo carnes meas. Eorum enim est hæc precatio, qui quod in se est conferunt, & ieiunant, & qui sua sorte contenti, paruoq; beati viuunt, eaque ratione carnis exultantem lasciuia castigant, & compescunt, quique calitis opem, & auxilium sue

exerci-

exercitationis mitti postulant: & illis minimè conuenit, qui quemadmodum tu facis, crapula immodica corpus saginant, & varijs omnimodisque delirijs, eius perulantiam, tantum ab est ut reprimant, ut potius excitent. Ad idem quoque facit id, quod habet Hugo de Claustro animæ Cap. 2. Ecce, inquit, Diabolus Physicam docet, ecce Medicus factus est. de complexionibus loquitur, infirmitates diuersas, si teneatur Religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non ut mederi velit, sed ut occidere possit. Videt ex subtractione ciborum, luxurie vires posse minui, ideo non tardat minari egritudines, &c. Hæc ille. Et quamuis ferè omnes istæ autoritates Patrum, procedant de abstinentia, seu ieiunio, nihilominus tamen nomine ieiunij, vniuersam corporis castigationem intelligi docent Theologi cum S. Augustino, sicut per eleemosynas omnem beneuolentiam, & beneficentiam, & per Orationem omnes regulas sancti desiderij: vnde & omnia bona opera ad tria genera, scilicet ieiunium, Orationem, & eleemosynam, quibus Deo pro peccatis satisfacit, reuocarunt. Cæterum hoc idem Mortificationem scilicet eternam, ad edomandas concupiscentias carnis plurimum conferre, non solum doctrina, sed & opere SS. Patres, & alij Sancti viri comprobant; qui dum acribus quandoque vrerentur tentationibus carnis, grauissimis seipsum diuexabant mortificationibus. Sic inter alios legitur de S. Francisco, quod cum quodam tempore vehemens eum tentatio carnis apprehendisset, eam ut præsenfit, mox deposita veste, chorda caput se verberare fortissimè. De Machario quoque Alexandrino refert Pallad. sect. 17. quod domando sui causa, toto sexennio, nihil præter cruda olera, & legumina humefacta sumpsit: viginti diebus & noctibus tectum non ingressus, ut somnum vinceret, cum interdum quidem arderet estu, noctu verò frigore rigeret. Deinde cum aliquando ei spiritus fornicationis molestiam exhibuisset, castigauit hoc pacto corpus suum, quod fuit instrumentum, & receptaculum talis tentationis, ut nudus sex mentes federet in palude, quæ erat in solitudine: quo in loco ita à culicibus, quæ magnitudine æquant vespas, corpus eius demorsum fuit, ut videretur leprosus. Simile quid de S. Hieronymo, Benedicto, Bernardo, & Iacobo Eremita memoriæ proditum est, qui dum vehementibus tentationibus infestarentur, alij quidem in vepribus, & vrticis se se volutabant, alij igne corpus adurebant, alij longissimis ieiunijs, verberibus, cæterisque austeritatibus seipsum diuexabant, atque ita libidinis flammam exstinguebant. Quod certè minimè fecissent, nisi austeritatem corporis externam, castitati tuendæ, quæ ad perfectionem status Religiosi ordinatur, multum conducere intellexissent. Sed ut clariùs pateat omnibus Religionibus, tam contemplationem, quam actionem, & illam potissimum spiritualem, quæ est cō-

R

uersio

uersio animarum, profitentibus, austeritatem vitæ externam, ad consequendam perfectionem proprii finis vniuscuiusque esse necessariam, breuiter id ostendo.

Et in primis de Religionibus contemplationi deditis, quantum ipsis proficiat austeritas vitæ externa, colligitur ex S. Bernardo super Cantica. vbi ille sic inquit. *Abstinebo à vino, quia in vino luxuria est: aut si infirmus sum, modico utar, iuxta consilium Apostoli. Abstinebo & à carnibus, ne dum mihi nimis carnem nutriunt, simul & carnis nutrant vitia: panem quoque ipsum cum mensura sumere studebo, ne onerato ventre stare ad orandum tadeat. Idem alibi. Oratio virtutem imperat ieiunandi, & ieiunium gratiam promeretur orandi: ieiunium Orationem roborat, Oratio ieiunium sanctificat. Cui consonat S. Aug. serm. de Ieiun. Ieiunium, inquit, purgat mentem, subleuat sensum, Et S. Gregor. exponens illa verba Iob. 28. Non inuenitur in terra suauiter viuendum, sic ait. Qui huius vitæ voluptatibus pascitur, ab æterna sapientiæ intellectu separatur. Sanctus quoque Hieronym. Epist. ad Nepotian. Pulchrè inquit, dicitur apud Græcos. Pinguis venter tenuem non gignit mentem. Idem alibi in Epistola sic inquit. Galenus vel doctissimus Galeni interpres ait. Eos quorum vitæ, & ars sagina est, nec viuere posse diu, nec sanos esse: animasque ita nimis sanguine, & adipibus quasi luto inuolutas, nihil tenue, nihil caeleste, sed semper de carnalibus eruere, ventris ingluuiem cogitare. Item S. Basiliius Homil. in illa verba Psalm. 29. Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annuntiabit veritatem tuam? Quomodo inquit, terrestris homo, ac carneus confitebitur tibi Deo? Quomodo item annuntiabit veritatem is, qui disciplinis nullam dedit operam, & in tanta carnis mole, suam ipsius mentem oppressam tenet? Iure itaque meam extenuo, ac macero carnem, nec meo sanguini parco, qui in carnem coagulari solet, ne mihi vel ad confessionem, vel ad veritatis cognitionem sit impedimento. Denique vt multos alios omittam. Richardus de S. Victore. in lib. de Contemp. Voluntatem, inquit, nostram nusquam perfectè desiderio bonorum celestium inflammari posse, nec intellectum nostrum rerum diuinarum contemplatione, plenè posse illustrari, & purgari, nisi diligentes simus, in reprimendis commodis, & cupiditatibus corporis, etiam licitis, & necessarijs, Hanc doctrinam Sancti ipso opere amplexati sunt. Sic de S. Machario Alexandrino Palladius supra citatus testatur. His exercitationibus corporis (quas scilicet paulò antè descripsit, prout iam visum est) ad tantam, inquit, Macarius peruenerat contemplationem, vt in ea sapius noctem integram cum die transferit. De Polichronio quoque scribit Theodor. cap. 24. Mortificabat se, inquit, aspero cilicio, vilique & nullius pretij habitu, sicque inopem vitam agebat, vt nec necessariam semper haberet nutrimentum, ac totam noctem vigil in precibus stans, consumebat. Ad augendam quoque Mortificationem, habebat in cella grandem truncum ex quercu, quem die nocteque imponebat humeris, & sic in Oratione persistebat. Paupertatem tanto studio coluit,*

coluit, vt existimaret, quouis regno magis expetendam. Et tandem subdit. *His alijsque id genus exercitijs in exiremam vsque etatem vsurpatis, ad tantam rerum diuinarum notitiam, & memoriam venit, vt mentem à conuersione diuelleret non posset.* Hæc ille. Quibus etiam ratio non incongrua suffragatur. Constat enim quod corpus hoc corruptibile maxime aggrauat animam: vbi ergo illud varijs mortificationibus, & austeritatibus extenuatum fuerit, tunc demum mens facilius ad supernorum contemplationem leuabitur. Sed quia Theologo sola auctoritas S. Thomæ pro omnibus sufficiet, ideo iterum verba illius ex 2. 2. quæst. 147. art. 1. depromo. *Assumitur, inquit, ieiunium principaliter ad tria. Primè quidem ad concupiscentias carnis reprimendas. Vnde Apostol. dicit in auctoritate inducta. In ieiunijs, in castitate, quia per ieiunia castitas conseruatur, vt enim Hieronymus dicit. Sine Cerere & Baccho friget Venus: idest, per abstinentiam cibi & potus, tepefcit luxuria. Secundò assumitur ad hoc, quod mens liberiùs eleuetur ad sublimia contemplanda. Vnde dicitur Daniel. 10. quod post ieiunium trium hebdomadarum reuelationem accepit à Deo. Tertiò, ad satisfaciendum pro peccatis; vnde dicitur Ioel 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu & planctu.* Hæc ille. Austeritas igitur vitæ externa Religionibus contemplatiuam vitam profitentibus, ad consequendam perfectionem sui finis, maxime est proficua. Inde est quod palam videmus Religiones Contemplatiuas, plurimum austeritati deditas, vt cernere est, inspiciendo Angelicos Ordines Eremitarum, & nominatim Camaldulensium, qui vt secundum visionem Sanctissimi Patris sui, repræsentent Angelos ascendentes in cælum; procurant animas suas, quantum possibile est, leuare pondere carnis, vt expediti, & minime grauati, liberiùs tanquam leues spiritus cælos ascendere queant; & ob id corpus varijs mortificationibus extenuant. Porro quantum etiam Religionibus ad actionem spirituale, quæ est conuersio animarum, destinatis, austeritas vitæ externa conducit, infra monstrabitur.

Aduertat autem Theologus, se non solum falsam doctrinam, verum & contumeliosam in Religiones austeritatem vitæ externam profitentes intulisse, & earum perfectioni non modicum derogasse: se verò inimicum poenitentiae aperte monstrasse. Certè Theologus est ex illis de quibus ait S. Gregor. lib. 7. Moral. cap. 12. *Qui esse humiles, sed tamen sine despectu: esse contenti proprijs, sed sine necessitate: esse casti, sed sine maceratione corporis: esse patientes, sed sine contumelijs volunt. Cumque adipisci virtutes querunt, sed labores virtutum fugiunt; quid aliud, quam exhibere belli certamina in campo nesciunt, & triumphare in vrbibus de bello concupiscunt?* Hæc Gregorius. Id verò grauissime ferendum est, doctrinam hanc Theologi, et inuentutis peruersinam esse, quæ à Religiosa vita amplectenda, (ad

quam plurimi austeriori vitæ ratione, frequenter inducuntur) retrahere, præcipuè verò ab ijs Religionibus, quæ ex instituto austeritatem profitentur, mentem auocare potest. Quod certè non est gloriâ Dei propagare, & salutem proximorum promouere; quibus rebus sapiùs gloriatur Theologus: sed potius est gloriam Dei diminuere, & salutem multorum impedire. Ità Theologus dum exaltat Religiones, per quas maximè gloria Dei propagatur, & salus hominum procuratur, ipse insipienter, & gloriæ Dei detrimentum suo scripto infert, & saluti proximorum impedimentum ponit.

PROPOSITIO LXII.

Sed potissimum ex dilectione Dei, quæ se prodit ampla, & multiplici propagatione diuini cultus, & gloriæ, & multarum animarum salute.

HÆC Propositio secundum mentem Theologi est falsa: Eius enim intentio est, monstrare perfectionem vnius Religionis super aliam, quæ non est petenda ex his, in quibus omnes Religiones cōueniunt omnes Religiones in dilectione Dei, tanquam in fine remoto, & mediato; ideo non est instituenda comparatio inter Religiones penes dilectionem Dei, ut suprà monstratum est circa Propositionem xii. Expressè id tradit S. Thomas 2. 2. q. 188. art. 1. ad. 1. Est inquit, commune in omni Religione quoddam aliquis totaliter se debet præbere ad seruendum Deo. Vnde ex hac parte non est diuersitas inter Religiones, ut scilicet in vna Religione aliquis retineat aliquid sui, & in alia aliud. Est autem diuersitas secundum diuersa, in quibus homo Deo seruire potest, & secundum quod ad hoc homo se potest diuersimodè disponere. Hæc S. Tho. Est etiam Propositio dicta frivola, & deceptoria: quia supponit austeritatem non esse opus dilectionis Dei, aut proximi, eo ipso quod distinguit contra austeritatem, dilectionem Dei, & proximi: Cum tamen austeritas propter Deum suscepta, informetur dilectione Dei; & ita sit verè opus dilectionis Dei, & etiam sit satisfactoria, & impetratoria pro proximis. Vide dicta de penitentia circa Propositionem xiiij.

PRO-

PROPOSITIO LXIII.

Et laboribus difficilibus earum causa constanter, & perseveranter propter Deum susceptis, & inuicta virtute in occasione peccatorum declaratur.

HÆC Propositio trutinanda est secundum doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 27. art. 8. ad 3. Plus, inquit, facit ad rationem meriti, & virtutis, bonum quam difficile, Vnde non oportet quod omne difficilius sit magis meritorium, sed quod sic est difficilius, quod etiam sit melius. Hæc S. Thomas. Ex quo inferitur non oportere omnem Religionem, quæ laboribus difficilibus occupatur, quod & melioribus. Et eadem 22 q. 182. art. 2. ad 1. ait. Labor exterior toleratus propter Christum, operatur ad augmentum præmij accidentalis: sed augmentum meriti respectu præmij essentialis consistit principaliter in charitate, cuius quoddam signum est labor exterior. Conformiter ad id in 4. dist. 49. q. 5. art. 3. quæstion. 2. ad 3. docet, quod difficultati in sustinendo dolores tactus debetur aureola, & quod voluntas Martyrij nõ pertingit ad illud meritum, quod actui Martyrum debetur ratione difficultatis, quamvis possit etiam peruenire ad alterius præmium, considerata radice merendi, quia aliquis ex maiori charitate potest velle sustinere Martyrium, quam alius sustineat. Vnde voluntariè Martyr, potest mereri sua voluntate præmium essentialè æquale, vel maius eo, quod Martyri debetur. Secundum quæ insistendo paritati rationis dico, quod aliquis potest peruenire ad præmium Prædicatoris, & Doctoris considerata radice merendi: quia aliquis ex maiori charitate potest velle, amplè, & multipliciter propagare diuinam gloriam, & multarum animarum salutem procurare, earumque causa labores difficiles subire, quam alius ipso facto id perficiat. Vnde voluntariè Doctor potest mereri sua voluntate præmium essentialè æquale, vel maius eo quod Doctori debetur. Vide Theologe an sit bona illatio. Sed & hanc aliam perpende. Si illa Religio quæ proficitur dilectionem Dei, & multipliciter propagat diuinam gloriam, & multarum animarum salutem, & labores difficiles sustinet, est perfectior, etiã si externa vitæ austeritate non utatur; nonne multò magis illa Religio erit perfectior, quæ omnia ista simul complectitur; videlicet austeritatem vitæ externam, & dilectionem Dei, & propagationem gloriæ ipsius, & curam salutis animarum, & laborum difficultium tolerantiam?

Ne-

Neceſſe eſt concedas illationem Theologe , quia aliàs docuiſti , illam Religionem eſſe perfectiorem , quæ per plures modos, & vias, fructus facit, & plura media; ſive plura auxilia, ſive plura præſidia, (nam hæc omnia inter ſe diſtinxiſti) ad conſecutionem ſui finis ordinata habet.

PROPOSITIO LXIV.

Arctitudo obſervantiarum, inquit S. Thomas 2. 2. qu. 188. art. 6. ad 3. non eſt illud quod præcipuè in Religione commendatur, vt B. Antonius dicit: Uideò non eſt potior Religio ex hoc, quod habet arctiores obſervantias, ſed ex hoc, quod ex maiori diſcretionem ſunt eius obſervantiæ ordinatæ ad finem Religionis.

HÆC Propoſitio continet mutilatam citationem, & oſtendit maximam infidelitatem authoris, qui pro ſuo libitu, ea quæ ar- ridere videbantur, adduxit: quæ verò aduerſantia menti, vel potius carni ipſius, vel certè ideò menti, quia carni, reſpuit. Ingenium eius clare agnoſces, expenſo textu integro S. Thomæ: ſic ergo inquit ibi S. Doctor. Ad tertium dicendum, quòd arctitudo obſervantiarum, non eſt illud quod præcipuè in Religione commendatur, vt B. Antonius dicit. Et Iſaiæ 58. dicitur. Nunquid tale eſt ieiunium quod elegi, per diem affligere hominem animam ſuam? Aſſumitur tamen in Religione vt neceſſaria ad carnis macerationem, quæ ſi ſine diſcretionem fit, periculum deſcendi habet annexum, ſicut B. Antonius dicit. Et ideò non eſt potior Religio ex hoc, quod habet arctiores obſervantias, ſed ex hoc, quod ex maiori diſcretionem ſunt eius obſervantia ordinatæ ad finem Religionis: ſicut ad continentiam efficacius ordinatur maceratio carnis per abſtinentiam cibi & potus, (quæ pertinet ad ſatietatem, & ſitim) quàm per ſubtractionem veſtium, (quæ pertinet ad frigus & nuditatem,) & quàm per corporalem laborem. Hæc S. Thomas. Sed quàm delicatulus Theologus, (vt nihil dicam de manifeſta infidelitate ipſius,) qui omnia aſpera & moleſta carni præcindit. Arctitudo inquit S. Thomas. aſſumitur in Religione, vt neceſſaria ad carnis macerationem: ſubtrahit ille, & quaſi inobſervatam Propoſitionem tranſit. Ad continentiam, inquit S. Thomas, efficacius ordinatur maceratio carnis, per abſtinentiam cibi & potus: non attendit ille, & lippis oculis, guſtu tamen perceptibili, diſcreuit inter amara, & dulcia. Sed iam mi Theologe conſidera, an non potior erit Religio ex hoc, quod ſimul vtrumque retinet, vide.

videlicet, & arctiores obseruantias habet, & hæc eadem eius obseruantia ex maiori discretione sunt ordinata ad finem illius.

PROPOSITIO LXV.

Et 2. 2. q. 184. art. 3. *U* lib. de Perfect. vitæ spiritualis cap. 1. idem S. Doctor ait. Primùm, & principaliter consistit spiritualis vitæ perfectio, in dilectione Dei, secundariò in proximi dilectione.

O Egregium argumentatorem Theologum. Primùm, inquit, & principaliter consistit perfectio spiritualis vitæ in dilectione Dei, secundariò in dilectione proximi. Ergo perfectio Religionis nõ est metienda ex vitæ austeritate externa. Repono simile argumentum, vt monstretur, vis & efficacia consequentiæ illatæ. Primùm, & principaliter consistit spiritualis vitæ perfectio in dilectione Dei, secundariò in dilectione proximi. Ergo perfectio Religionis non est metienda ex doctrina & prædicatione. Quid dicis Theologe? Fortassis probabis tuam consequentiam, ex loco Pauli ad Rom. 14. quem adfert S. Bernard. à te infra citatus. *Non est regnum Dei, & esca & potus: sed iustitia & pax, & gaudium in Spiritu Sancto.* At ego insisto, & similiter probò meam consequentiam, ex loco Pauli 1. ad Corinth. 4. *Non in sermone est regnum Dei, sed in virtute.*

PROPOSITIO LXVI.

Caue, inquit S. Hieronymus Epist. 41. ad Celantiam cap. 6. *ne si ieiunare, aut abstinere cæperis, te putes esse iam sanctam: hæc enim virtus, adiumentum est non perfectio sanctitatis.*

AT & tu Theologe caue, ne si prædicare aut docere cæperis, te putes esse iam sanctum: quia scriptum est Matth. 23. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis seruare, & facite: secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim, & non faciunt, alligant autem onera grauià & importabilia, & imponunt in humeros homi-*

hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Omnia vero opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua, & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in canis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Et iterum Matth. 7. scriptum est. Multi dicent mihi in illa die. Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia nunquam noui vos. Discedite a me qui operamini iniquitatem. Vanissima ergo esset præsumptio putantis se esse sanctum, ex eo solo, quod prædicaret, & doceret.

PROPOSITIO LXVII.

Hinc S. Franciscus teste S. Bonauentura eius vite cap. 6. sæpè dicebat Fratribus. De omni eo quod peccator potest, nemo sibi debet iniquo applausu blandiri: peccator, ait, ieiunare potest, orare, plangere, carnemq; propriam macerare, hoc solum non potest, Domino scilicet suo esse fidelis.

ET tu Theologe, de omni eo quod peccator potest, tibi iniquo applausu blandiri non debes. Peccator autem prædicare potest, docere potest, Sacramenta administrare potest, libros pro defensione Ecclesiæ conscribere potest, animas conuertere potest (ut ex præcedentibus constat) hoc solum non potest, Domino scilicet suo esse fidelis. Ecce & Epistolam pro dilatazione gloriæ Dei, ut putabas, conscripsisti; at dubito, an pro hoc labore auditurus sis à Domino. Euge serue bone, & fidelis.

PROPOSITIO LXVIII.

Hinc in libro octauo in vitis Patrum apud Rosuueydum. Cap. 63. Oranti B. Paphnutio Abbati, qui in summa vite austeritate, & multo maiore, quàm nunc in vlllo Religioso Ordine seruetur, vitam Eremiticam sectabatur, separatus à confor-

consortio hominum, diuinitus reuelatum est, eum non excessisse perfectionem cuiusdam in Ciuitate tibicinis, qui uon ita pridem vacabat latrocinijs, ebrietati, & scortationi.

Cum autem accuratè examinaretur, quidnam unquam ab eo rectè gestum esset: hoc solum inuenit, quòd cum aliquando latronis vitam ageret, Christi Virginem, cui erat à latronibus vitium afferendam, liberauit; & alteri formosæ mulieri erranti in solitudine vim non intulerit, sed trecentis aureis donatam dimiserit, ut maritum cum liberis, ob debita in carcerem coniectum liberaret.

DEbebat ulterius legisse Theologus. Postquam ergò loco citato Palladius recitasset historias de tibicinne, protocomite, & mercatore, ad quos Angelus remiserat Paphnutium, & per eum dictos induxerat ad vitam Eremiticam; tandem subdit. Assistens autem Angelus dixit ei. (sc. Paphnutio.) Huc deinceps accede à Beate, in æterna Dei tabernacula: uenerunt enim Propheta te in suos choros accepturi. Hoc autem non tibi prius reuelauit: ne si fuisses elatus, de tuis detraheretur meritis. Cum ergo uno solo die superuixisset, & per reuelationem ad eum uenissent, quidam presbyteri, omnibus illis narratis, tradidit animam. Aperit autem uidentes presbyteri, eum assumi in choris iustorum, & Angelorum, Deum laudabant. Hæc ibi. Ex quibus manifestè colligitur, Angelum idè non declarasse B. Paphnutio, eminentiam, & quantitatem meritorum suorum, ne detrimentum eorum per elationem subiret. Quando ergò declarabat eum similem tibicini, protocomiti, mercatori intelligenda dicta Angeli, de quadam æqualitate, non Mathematica, aut Metaphysica, sed Morali, & de ea æqualitate non simpliciter, sed secundum quid; siue Paphnutium non excessisse perfectionem illorum, quantum ad aliqua dumtaxat, non uero quasi à toto genere, & absolute loquendo non excessisset: Quod

aduertendum erat Theologo, ne uide B. Paphnutius in suis retinebatur meritis, inde ipse ei detraheret; & quod B.

Paphnutio occasio erat conseruanda humilitatis, Theologo fieret ansa minuendi perfectionem suæ sanctitatis.

PROPOSITIO LXIX.

*Si ergo hominem tam antea malum opera charitatis pauca
aequarunt meritis tam Sancti Eremita, in summo rigore ie-
iuniorum, & paupertatis alijsque carnis macerationibus vi-
tam traducenti, quanto maiorem meritorum cumulum pa-
rient innumera opera charitatis spiritualis, &c.*

AT qui multo magis est, mi Theologe, dimissis omnibus perfecte
& totaliter suae salutis intendere. Manifeste id habetur ex histo-
ria B. Paphnutij à te citata. Is enim declaratus ab Angelo similis ti-
bicini, protocomiti, mercatori, primo tamen eorum dixit. Si o frater
non parua à divinitate tui habetur ratio, ne tuam animam temere neglexeris. Et
mox subditur ibi. Is autem statim proiectis quas habuit in manibus tibijs, & ty-
ra Musicae harmonia in spiritualem traducta melodiam, virum securus est in desertum.
Secundo verò dixit. In ijs te recte gessisti: Vnum tamen tibi restat quod est ca-
put virtutum: nempe Dei omni ex parte sapiens cognitio, quam non poteris sine la-
bore consequi, nisi cum te ipsum à mundo abnegaris, eracem accipias, & sequaris ser-
uatorem. Et subditur. Is autem ubi hac audiuit, statim nec suis quidem valere
iussis, virum securus est in montem. Tertio verò dixit. Quousque tu terrenam
exerces negotiationem, nec caelestia attingis mercimonia; sed hac quidem es alijs di-
missurus, tu verò illis te adiungens, quae sunt maxime opportuna, sequere Servatorem,
ad eum venturus paulò post. Et subditur. Is verò nihil differens, iussit filios suos
reliqua dividere pauperibus, ipse autem eum in montem ascendisset, & seipsum in eo
loco inclusisset, ubi duo priores consummati fuerant, perseverabat in orationibus.
Ex his habetur multo perfectius esse, abdicatis omnibus sibi perfecte
vacare; quandoquidem B. Paphnutius praefatis illum vivendi modum
persuasit, quem nisi perfectiorem censeret, nequaquam facere atten-
taret.

Sed ne Theologo ambigendi locus supersit, profero duo loca Sancti
Thomae, à me sapius consultò citata; nam expediret ea versari conti-
nuò ante oculos, & mentes incumbantium salutis animarum. Primus
locus est 2. 2. quaest. 182. art. 2. ad 1. Labor, inquit, exterior operatur ad
augmentum praemij accidentalís, sed augmentum respectu praemij essentialis, consistit
principaliter in charitate, cuius quoddam signum est, labor exterior toleratus prop-
ter Christum. Sed multò expressius eius signum est, quòd aliquis praetermissis om-
nibus,

nibus, quæ ad hanc vitam pertinent, soli diuinæ contemplationi vacare delectetur. Secundus locus est Quodlib. 3. quæst. 6. art. 17. ad 6. Etsi inquit, procurare salutem aliorum sit maius, quam intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere salutem aliorum præfertur ei, quod est quocunque modo intendere suæ salutem. Si enim aliquis totaliter & perfectè intendit suæ salutem, multò maius est, quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, si salutem propriam etsi sufficienter, non tamen perfectè intendat. Hæc S. Thomas. Vt nam Theologus consilium eius amplexus fuisset, & potius perfectè, & totaliter dimissis omnibus intendere suæ salutem elegisset, quam hanc opellam ad salutem aliorum edidisset; utique non ita errasset. Deinceps ergò curet attendere sibi perfectè, & particularia opera circa salutem aliorum dimittat; nam rectius faciet; ne salutem aliorum nimis intentus, & suæ perfectionis obliuiosus, similis efficiatur viro, qui congregat merces in sacculum pertusum, ut dum plurima vult congregare, nihil inueniat in manibus suis.

PROPOSITIO LXX.

Etsi vitæ externa asperitate, cæteris non antecellant.

Inspecte Theologe exemplaria Prædicatoribus à te proposita, & inde iudica, an prædicatorum non debeant excellere austeritate vitæ. Et in primis omnis perfectionis prototypum Christum Dominum, qui utique vitam satis austeram, & rigidam duxit, ut suo loco monstratum est. Hinc S. Thomas 3. p. q. 41. art. 3. ad primum inquit, Nullus debet assumere Prædicationis officium, nisi prius fuerit purgatus, & virtute perfectus, sicut & de Christo dicitur Act. 1. Quod cepit Iesus facere, & docere: & ideo Christus statim post Baptismum austeritatem vitæ assumpsit, ut doceret, post carnem edomitam, oportere alios ad prædicationis officium transire. Consonat Abulen, supra Matth. 4. quæst. 10. Ieiunium inquit, hoc Christi necessarium fuit, ad instructionem Prædicatorum: voluit enim Christus ex operibus suis ostendere, quid in prædicatione præcedere debet, antequam prædicet, ut dignè prædicare possit, secundum illud Act. 1. Cepit Iesus facere, & docere id est prius facere ea, quæ habet facere bonus Prædicator, & postea prædicare ea, quæ debet dicere verus Doctor. Inspiciat & Apostolos, de quibus etiam supra probatum est, eos rigidam vitam egisse. Non solum autem vitam Christi, & Apostolorum contempletur: sed etiam initia prædicationis eorum diligenter penset, & reperiet eos prædicationem suam à pœnitentia inchoasse. Sic de Christo

scriptum est Matth. 4. Caput Iesus predicare & dicere: Pœnitentiam agite. Sic & de Apostolis Actor. 2. Compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apostolos: Quid faciemus viri fratres? Petrus vero ad illos. Pœnitentiam, inquit, agite. Idem & de Ioanne scriptum est Matth. 3. In diebus illis venit Ioannes Baptista, prædicans in deserto Iudææ, & dicens. Pœnitentiam agite. Frustra autem pœnitentiam prædicator euangelizat, quam opere reprobatur, vel saltim non exhibet. Sermo, inquit Bernardus, viuis & efficax exemplum operis est, plurimum faciens suadibile, quod monstratur factibile. Hinc Prosper lib. 1. de vita Contempl. cap. 23. ait. Hoc specialiter Doctor Ecclesiasticus elaboret, quo fiant, qui audiunt eum, suis disputationibus meliores, non vana assentatione fautores. Lachrymas quas vult à suis Auditoribus fundi, ipse primitus fundat, & sic eos compunctione sui cordis accendat. Idem dicendum de alijs. Mundi contemptum, quem vult in suis auditoribus excitare Prædicator, ipse prius præferat: odium & castigationem carnis, quam vult auditoribus suadere, ipse prius in suo corpore exerceat. Auditores citius sequentur facta, quam verba. Non solum autem austeritas vitæ prædicatori necessaria, ut sua prædicatio sit efficax, sed etiam ut sit libera & expedita. Qua enim fronte, quo ausu animi, qua fiducia ad pœnitentiæ fructus dignos reddendos perurgebit, si in se nullum pœnitentiæ, & austeritatis vestigium exhibebit? quomodo persuadebit sacco indui, cinerem tanquam panem manducare, potum cum fletu miscere, lachrymis stratum rigare, disciplinis, catenis ferreis, cilicijs, corpus diuexare, vigilijs atterere, peregrinationibus conficere, is qui mollibus induitur, loco fabarum, & olerum, mensam perdicibus, caponibus, & varij generis carnibus instructam habet, potum cum vino miscet, in strato commodo cubat, macerationes carnis non exercet? Qua libertate prædicabit ieiunia supererogationis, abstinentiam à conuiujs, & comestationibus, is qui communia tantum Ecclesiæ ieiunia obseruat, & ita ut præ abundanti refectione, & copia piscium, famis vexationem non sentiat, is qui sæpè numero fit vnus ex discumbentibus, & conuiuantibus, & aliquando eius caput calore vini corrumpitur, & lingua in multiloquium, vel etiam vaniloquium, & fortasse amplius soluitur? Rectè S. Hieronym. in Mich. 2. ait. An non summa confusio, & ignominia est, Iesum crucifixum, magistrum pauperem atq; esuriem, factis prædicare corporibus, ieiuniorumq; doctrinam, rubeas buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apostolorum loco sumus, non solum sermonem eorum imitemur, sed conuersationem quoque & abstinentiam amplectamur. Idem in Epist. 2. ad Nepotianum. Non confundam, inquit, opera tua sermonem tuum, ne cum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat. Cur ergo, quæ dicis, ipse non facis? Delicatus Magister est, qui pleno ventre de ieiunijs disputat accusare auarum, &

larro

latro potest. Sacerdotis Christi, os, mens, manusque concordent. Hæc S. Hieronymus. Sed ut prædicator non solum alios inducat ad exercitium poenitentiae, verum etiam de sua salute securus sit, necessaria est ei exterior vitae austeritas. Castigo, inquit Apostolus 1. Corinth. 9. corpus meum & in seruitutem redigo, ne ferre cum alio prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Supra quem locum S. Thomas, ait. Tangit austeritatem vitam, & implet factos, quod docet verbum: ne se damnet ore proprio. S. Augustinus. verò. Suo timore, inquit, non terreat. Apostolus: quid enim faciet agnus, ubi arces timeret, & iremit? Et S. Chrysostomus. Si Paulus hoc timuit, qui tam multos docuit, & timuit postquam prædicauit, & factus est Angelus, & totius orbis defensionem suscepit, & patrocinium, quid non dixerimus? Ne enim, inquit, existimetis, quoniam credidistis, hoc vobis sufficere ad salutem. Nam si mihi prædicasse, docuisse, innumerabiles adduxisse, non satis est ad salutem, nisi quoque meæ actiones sint huiusmodi, ut in eis nulla cadat reprehensio: longè minus vobis. Denique vel inde potest colligi austeritatem vitam externam esse necessariam Prædicatoribus, quia est necessaria vitam contemplatiuam profitentibus. Ne autem aliquis dubitet, Prædicatorès debere excellere Contemplationi, profero aliqua testimonia SS. Patrù. Inprimis ergò S. Greg. lib. 3. Expof. in 1. Regum cap. 7. explicans illa verba. Et circuibat Bethel, & Galgal, & Masphath, & iudicabat Israel, in supra dictis locis, sic inquit. Quicquid Doctor subditis proponit ad normam rectitudinis, aut de exemplis electorum accipit, aut doctrina sacri eloqui, aut ex reuelatione internæ contemplationis. Quibus profectò verbis ostenditur, non tantum quæ Doctor perfectus agat, sed etiam quia perfectus non sit, si agere hæc non possit. Nam si solum bonorum exempla noverit, aut si Sacra Scriptura etiam quis eruditus sit, & contemplationis reuelatione caruerit, in ordine Prædicationis vir perfectus non erit. Et paulò post. Bene ergo dicitur. Et iudicabat Israël in prædictis locis: nam non solum in Bethel, & Galgal, sed etiam in Masphat, ut qui ad perfectionem prædicationis innititur, dum per humilitatem exempla maiorum sequitur, dum per studium sacri eloqui eruditione fulcitur, caret omnino necesse est, ut puritate mentis, ea quæ disponenda sunt, contemplando cognoscat. Dei namque debet esse docibilis, qui suscepto Prædicationis officio docere homines cupit. Idem in Moralib. lib. 6. cap. 17. ait. Neque enim perfectus prædicator est, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam, contemplanda postponit. & paulò post. Hinc est quod humani generis Redemptor per diem miracula in urbibus exhibet, & ad Orationis studium in nocte per noctat: ut perfectis videlicet prædicatoribus innuat, quatenus nec actiuam vitam amore speculationis funditus deserant, nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant, sed quieti contemplantes sorbeant, quod occupati erga proximos loquentes refundant. Præterea homil. 5. in Ezech. dicit. Ad locum de quo exeunt flumina, reuertuntur ut iterum fluant. Siue enim in virtutibus, seu in doctrina, quid aliud sunt

Sancti

Sancti viri, quam flumina, quae terram cordis carnalium aridam rigant? Sed siue in operatione quam faciunt, seu in doctrinae verbis citius siccarentur, nisi per intentionem cordis semper sollicitè ad locum, de quo exeunt, redirent. Si enim inuorsus ad cor non redeant, ac se se in amore Conductoris desideriorum vinculis non astringant, & manus ab eo, quod agebat, deficit; lingua ab eo quod loquebatur arefcit: Sed inius semper per amorem redeunt, & hoc quod in publico operantes atque loquentes fundunt, in secreto suo de fonte amoris hauriunt; amando enim discunt; quod loquendo proferunt. Ad locum ergo, de quo exeunt flumina, reuertuntur, ut iterum fluant, quia aquam sapientiae inde semper hauriunt, unde oritur, ne cum cucurrerit, exsicce- tur. Hæc S. Gregorius. Sanctus verò August. lib. 4. de Doctr. Christ. cap. 15. Agit, inquit, noster iste eloquens, cum & iusta, & sancta, & bona dicat (neque alia debet dicere) ait ergo quantum potest cum ista dicit, ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiat: & hæc se posse, si potuerit, & in quantum potue- rit, pietate magis Orationum, quam Orationum facultate non dubitet, ut orando pro- se, ac pro illis, quos est allocutus, sit orator, antequam dictor. Ipsa hora iam ut dicat accedens, priusquam exeat proferentem linguam, ad Deum leuet animam si- nientem, ut eructet quod biberit, vel quod impleuerit fundat. Sanctus quoq; Ber- nard. super Cantica. Prædicatores, ait, sumpto contemplationis, & orationis gustu, tantis valentius ad animarum lucra conquirenda egrediuntur. Demum ut multos alios omittam, Abulen. in Matth. cap. 4. quæst. 5. Eum qui præ- dicat oportet, inquit, considerare in lege Dei, die ac nocte, ne si diuertat ab huius- modi contemplatione, postmodum conuertatur ad fabulas inanes. Hæc ille. Ex quibus habetur, prædicatorem debere contemplatione alijs esse ex- cellentem. Atqui austeritas vitæ externa necessaria est contempla- tioni dedito ut supra probatum est. Ergo, & prædicatori.

Sed tandem necesse est, ut assignem proximam causam, quare Præ- dicator debeat excellere austeritate vitæ externa: & est huiusmodi, ut nimirum conseruet castitatem, quæ sine castigatione carnis, difficilli- mè potest custodiri, ut supra habitum est circa Propositionem lxj. Sa- nè inter omnia certamina Christianorum, inquit August. duriora sunt prælia ca- stitatis; nam ibi continua pugna, & rarior victoria. Et Isidorus. Summum, in- quit, nobis adiutorium præstabit cilicium, & cinis, totisque noctibus statio immo- bilis, panis desiderium, ardens lingua, modiceque irrorata, sepulchrorum habitatio. Et certè si S. Hierony. de seipso faretur. O quoties ipse in Eremita solitudine, quæ exusta solis ardoribus, Mona- chis horridum præbet habitaculum, putabam me Romanis interesse delijs. Sede- bam solus quia amaritudine repletus eram. Horrebam sacco membra deformia, & squallida cutis, situm Aethyopica carnis obduxerat. Quotidie lachryma, quotidie gemitus, & si quando repugnantem somnus imminens oppressisset, nuda humo vix horrenia ossa collidebam. De cibo verò & potu taceo, tum etiam languentes Mo- nachi,

nachi, aqua frigida uiuantur, & coctum aliquid comediſſe luxuria ſit. Ille igitur ego qui ob gehenna in ~~me~~ tali me carceri damnaueram, ſcorpionum tantum ſocius & ſerarum, ſæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora ieiunijs, & mens deſiderijs aſtuabat. In frigido corpore, & ante hominem ſuum, iam carne præmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio deſtitutus, ad IEſu iacebam pedes, rigabam lachrymis, crine tergebam, & repugnantem carneix hebdomadarum inedia ſubiugabam. Memini me clauantem, diem crebro iunxiſſe cum nocte: nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret Domino imperante tranquillitas. Hæc S. Hieronymus de ſeipſo. Si hoc patiuntur illi, qui ex ſis corporibus, in ſolitudine ſolis impugnantur cogitationibus, quid patientur illi, qui in commoditatibus carnis uiuunt? Quanti & quales Epifcopi & Clerici, inquit S. Auguſt. poſt confeſſionem & victoriarum calcata certamina, poſt magnalia & ſigna mirabilia uſquequaque monſtrata, noſcuntur cum his omnibus naufragiſſe, cum uolunt in nau fragili nauigare? quãtos leones domuit una infirmitas delicata, ideſt, luxuria, quæ cum ſit uilis & miſera, de magnis efficit prædam. Quot columna celi ceciderunt Sanctiſſimi illi Eremitæ, multorum annorum experientia probati, in ſolitudinibus morantes, ætate prouecti, uir & miraculis coraſcantes: & tamen eos de faſtigio conuerſationis cœleſtis, mulieres deturbauit. Quid eſt mulier: quærit a ſeipſo Ephrem: & reſpondet. Naufragium ſuper terram, fons nequitie, theſaurus immunditiæ, & malitiæ, mortifera conuerſatio, atque conſabulatio, oculorum pernicies, animarum exitium, cordis ſpiculum, iuuenum perditio, ſceptrum inferni, & concupiſcentiæ præceps. S. Ambr. item de Muliere, Ianua Diaboli, inquit, uia iniquitatis, ſcorpionis percuſſio, nociuum genus eſt ſæmina, cum proximæ, ſtimulat, ignem accendit, flammigero igne percutit conſcientiam pariter habitantis, & exurit fundamenta monium. Item S. Auguſtinus. De ferro, inquit, rubigo nutritur, morbos aſpides ſibilant, & mulier fundit concupiſcentiæ peſtilentiam: in riſum aliquando diſſoluitur, nunc blanditijs exhibet: & quod eſt uenenoſius ſuper cuncta pſallere delectatur aut cantare; cuius cantu tolerabilius eſt audire baſiliſcum ſibilantem. Grauem inimicum ſortita eſt caſtitas, cui non ſolum reſiſtendum, ſed diſmiſſo freno longius fugiendum. Nec eo minus ſæmine fugiendæ ſunt, quia Religioſæ uidentur: quia quãto religioſiores tãto citius alliciunt: & ſub prætextu pietatis later viſcus libidinis. Experto crede, expertus loquor, coram Deo non mentior: Cedros Libani, duces gregum, ſub hac peſte cecidiſſe reperi: de quorum caſu non magis ſuſpicabar, quàm Ambroſij, uel Hieronymi impudica turpitudine. Tandiu Diabolus ſopitum ignem ſine ullis flammis occultat, donec duas faculas tungens, ſimul ambas accendat, & tandiu ceſſat ſcutitiæ ſuæ tela ſupponere, donec ſicut peritus venator, quod occiſurus eſt, laquei uinculis alliget. Hæc Auguſt. At idem Hieronym. Omnes puellas, & uirgines Chriſti, aut equaliter ignora, aut equaliter dilige, nec in præterita caſtitate confidas. Neque enim ſanctior Dauide, neque Salomone potes eſſe ſapientior. Memento ſemper quod

para-

per adysi columnum de possessione sua eiecit mulier. Solus cum sola, absque arbitrio & teste non sedeat, etiam si secretum aliquod intersit. Caueto omnes suspiciones, & quicquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, ante deuota. Muliebria munuscula, & sudariola, & uestis ori applicatas, & oblatos ac degustatos cibos, blandasque ac dulces literulas, sanctus amor non habet. Ad excusationes, quae adferri solent, respondet Hieronymus. Quod si dixeris. Mihi sufficit conscientia mea; habeo Deum iudicem, qui mea uita est testis, non curo, quid loquantur homines. Audi Apostolum. Providentes bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Et Bernardus. Esto sis continens, sed ego suspicione non careo. Tolle scandali causam. Et iterum inquit Hieronymus. Quid sibi volumus sola & priuata colloquia, & arbitros fugientes oculi? Et iam olim ab exordio nascentis Ecclesiae S. Clemens. Ad visitandam mulierem infirmam, nullus Clericus ingredietur, nisi cum duobus, aut tribus, & nec presbyter solus cum sola adiungitur, sed duobus adductis testibus uisitet infirmam, nec solus cum sola saeculina, fabulas misceat. Et Theodorus Studites. Nec solus colloquere cum Monacha, vel saeculari, nisi necessitas trahat, idque cum duabus ab utraque parte personis. De S. Augustino Possidonius refert. Si forte ab aliquibus saecularibus, ut uideretur vel salutaretur rogabatur, nunquam sine Clericis testibus ad eas intrabat, vel solus cum solis nunquam est locutus, nec si secretorum aliquid interesset. Cantipratenfis uerba sunt haec. Nec socius socium debet deserere, maxime in colloquio mulieris, nisi alter alterum videat colloquentem, Et alibi. Quam uere sit haec vox (ue soli) ego noui, qui triginta annis, & eo amplius uices Episcopi, in diuersis Prouincijs, & Diocesisibus habui, qui in hoc articulo, quo Religiosi, vel soli uadunt in uisjs, vel soli manent in curijs, horrenda mala horrendaque scandala, horrendaque pericula frequenter audiri, quae nunquam sustinuissem, adiuncto socio, vel fecissem. Lege si placet Epistolam 284. lib. 2. Isidori Pelusiota de uitanda familiaritate mulierum, in qua praeter caetera habentur haec uerba notatu dignissima. Quod si te frequenter cum ipsis versari, nec ullo inde detrimento affici dixeris, id quidem fortasse mihi persuaderi sinam. At illud item uelim, omnibus fidem adhibere, aquis lapidos extenuari, ac rupem aquae guttis, continenter cadentibus, excauari dicunt. Quorum uerborum huiusmodi sensus est: quid rupe durius fingi queat? quid item aqua mollius, & quidem aquae guttula? & tamen assiduitas naturam vincit. Quod si natura, quae egre dimoueri potest dimouetur, idque quod minime debebat, perpetitur, quae tandem arte ac ratione, uoluntas quae facile mouetur, a consuetudine non vincatur, & eueratur? Haec Isidorus. Ideo sapiens Ecclesiasticus. 42. ait. In medio mulierum noli commorari: de uestimentis enim procedit tineae, & a muliere iniquitas uiri. Quod si ex omnibus inductis testimonijs patet, conuersationem mulierum esse nociuam, & apprimè fugiendam; quomodo non erit necessaria austeritas uitae, ei qui non uult fugere, sed conuersari cum illis, etiam causa salutis earum? Credat, qui uult; ego in aeternum non

cre-

credam, eum ab omni labe cordis immunem, qui non edomita carne per rigores, & afflictiones externas, assiduus, vel saltem frequens est cum mulieribus, etiam pijs, & deuotis. Remitto vnumquemque cōuersantium cum mulieribus ad propriam conscientiam. Mittat manū suam in signum suum, & fortassis inueniet eam leprosam.

PROPOSITIO LXXI.

Merito itaque Sanctus Anselmus, explicans illud Apostoli 1.

*Tim. 4. Exercitatio corporalis ad modicum utilis;
pietas autem ad omnia.*

EX hac Propositione colligitur Theologum imitari ingenium, & mores Hæreticorum. Ingenium quidem, quia hoc loco Scripturæ passim Hæretici vtuntur ad reprobendam vtilitatem ieiunij, & nominatim Philippus Melancthon: Mores verò, quia sicut Hæretici incipiunt prædicationem suam à demoliendo opera pœnitentiæ, & austeritates; vt palam videre erat in Luthero, qui non ab inuitatione ad pœnitentiam, vt Christus, Ioannes Baptista, & Apostoli, prædicationem suam capit; sed potius à laxando habenas carni & sanguini: ita & hic Theologus, hunc fortasse primum ingenij sui partum, & primā in scribendo exercitationem, impugnationi austeritatum, & operum pœnitentiæ dedicauit. Subdolē tamen egit, quia exiti alia doctrinæ suæ venena, melle verborum condita, & sensualitati plausibilia, propinauit. Quamobrem vereor, ne ad præcursores Antichristi pertineat. Dicit enim Greg. lib. xi. i. Expositionis Moralis in Iob. cap. 5. Sicut incarnata veritas in prædicatione sua pauperes Idiotas, & simplices elegit; sic è conuario, damnatus ille homo quem in fine mundi Apostata Angelus assumit ad prædicandam falsitatem suam, astutos ac duplices atque huius mundi scientiam habentes, electurus est. Vnde & per Isaiam dicitur. *Vae terræ, cymbalo alarum, quæ est trans flumina Æthiopie, quæ mittit in mari legatos, & in vasis papyri super aquas. Terra quippe cui vae dicitur, ille principaliter homo damnatus est, qui alarum cymbalum vocatur: quia hi per superbiam in altitudinem cogitationis euolant, eundem peruersum hominem prædicando sonant. Quæ scilicet terra, rectè trans flumina Æthiopie esse perhibetur. Æthiopia etenim nigrum populum mittit, & omnem populum mundus iste, quia peccatorem profert quasi nigrū Æthiopia populum parit. Sed terra cui vae dicitur, trans flumina Æthiopie esse perhibetur; quia damnatus ille homo, tanta immensitate iniquus est, vt omnium*

T

pec-

peccantium peccata transcendat. Qui mittit in mare legatos: quia prædicatores suos in sæculum spargit. De quibus rectè subditur, qualiter mittantur, dum dicitur: In vasis papyri super aquas. Ex papyro quippe charta est. Quid itaque per papyrum, nisi secularis scientia designatur? Vasa ergo papyri, sunt corda Doctorum secularium. In vasis igitur papyri super aquas legatos mittere, est prædicationem suam, in sapientum carnalium sensibus ponere, & defluentes ad culpā populos vocare. Hec Gregorius de Antichristo: qui & terra, id est terrenus, & cymbalum alarum, propter elationem, & trans flumina Æthiopix, id est transcendens peccata mundi dicitur. Hic ergo Prædicatores astutos, duplices, & mundi huius scientiam habentes eligit, & eos tanquam legatos mittit in mari, id est per sæculum spargit. Mitti autem eos in vasis papyri super aquas, id est in scientia seculari, ut prædicationem suam ponant in sensibus sapientum carnalium. De Theologo autem plurimi magni nominis, id est & pietatis & scientiæ viri, multoties contestati sunt, & contestantur, eum hominem astutum, vafrum, subdolum, duplicem, & huius mundi scientia præditum. Non immerito ergo verendum est, ne Antichristus eum, tanquam legatum suum, & prædicatorem in sæculum miserit, in vase papyri, & suæ Epistolæ; ut poneret prædicationem suam in sensibus carnalium hominum, qui persequuntur austeritates, & odio habent durum viuendi genus.

PROPOSITIO LXXII.

Per exercitationem corporalem, intelligens cum S. Ambrosio, S. Bernardo, & S. Thoma, corporis afflictionem, & castigationem. Corporalis, inquit, exercitatio quæ est in ieiunijs, vigilijs, labore manuum, ac multimoda corporis afflictione, parum utilitatis habet, respectu magnæ utilitatis, quam habet pietas religiosa mentis. Exerce te ad pietatem, id est ad compassionem proximorum, & ad opera misericordie. Nam ut ait S. Augustinus Epist. 52. Pietas est verax Dei cultus, unde omnia rectè viuendi dicuntur officia.

MI Theologe, debebas aduertere, multiplicem esse expositionem loci à te allati. Profero Bellarminum, hæreticorum nostri
tem-

temporis malleum lib. 2. de bonis operibus in particul. cap. 12. Dicit, inquit, sunt huius loci explicationes. Vna est commentarij, quæ tribuitur Ambrosio, quæ quidem per corporalem exercitationem, ieiunium intelligit. Sed per pietatem, non intelligit cultum Dei propria dictum, sed misericordiam in pauperes. Vult autem hic Commentarius ieiunium ad modicum utile esse, nisi cum misericordia, & eleemosynis coniungatur. Quod idem docet S. Chrysost. homil. 78. in Matth. ubi dicit. Ieiunium sine eleemosynis nihil valere. Quod intelligendum est, si eleemosynæ faciendæ præceptum occurrat, & is qui ieiunat, tam sit auarus, ut nolit eleemosynam facere, etiam de eo quod sibi superest, & quod alias consumpsisset, nisi ieiunare instituisset. Alioqui enim ieiunium cum eleemosyna coniungere, non est necessarium, quamvis sit utilissimum. Quare S. Ambrosius ser. 33. S. August. ser. 56. Et S. Leo serm. 2. de Ieiunio X. Mensis, non iubent, sed hortantur, ut unusquisque tempore ieiunij, prandium quod sibi subtrahit, pauperibus eroget. Altera expositio rector, & planè ad memem Apostoli, est Chrysostomi, Theodoret, Theophylacti, Oecumenij, & aliorum, qui per corporalem exercitationem non intelligunt ieiunium, sed studium corporis confirmandi, & corroborandi: quod faciunt athletæ, gladiatores milites, & ceteri, qui viribus corporalibus egent. Sumit enim Apostolus similitudinē ab athletis cum ait. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam id significat vox Græca *ἐν πάσει*. & sensus huius loci hic est. Exerce te more boni athletæ, ad cursum, vel certamen pietatis. Hoc enim verè utilissimum est, tum in hac vita, tum in futura. Nam qui vires exercent ad cursum, vel corporale certamen, parum inde lucrantur in hac vita, & in alia prorsus nihil. Similis locus est 1. Corinth. 9. Qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Porro S. Ioannes Chrysost. non solum docet Apostolum non loqui hoc loco de ieiunio, sed etiam refellit eos, qui contrà sentiunt. Nequē enim credibile est, Apostolum uocaturum fuisse ieiunium, corporalem exercitationem, cum ieiunium ad corpus extenuendum, non ad confirmandum referatur, & cum sit uerè spiritualis, & celestis exercitatio. Deinde quomodo diceret idem Apostolus, ieiuniū ad modicum ualere, cum ipse idem ad ieiunium tam frequenter, & uerbo, & exemplo discipulos hortaretur? Denique nunquam Apostolus ieiunio, pietatem opponeret, quæ habet promissionem uitæ quæ nunc est, & futuræ, cum id maximè conueniat ieiunio, ut in hac uita sanitatem efficiat, & conseruet, ut patet ex Cap. 1. Daniel; & in alia mercedem accipiat à Patre celesti, iuxta promissionem Domini Matth. 6. Itaque rectè S. Leo ser. 1. de ieiun. Penecostes. Sequitur, inquit, solemne ieiuniū, quod animis corporibusq; curandis salubriter institutum deuota nobis est obseruantia celebrandum. Hæc Bellarminus.

Ex quibus patet non posse ex loco Pauli citato, peti, certum, euidēs, & demonstratiuum argumentum, pro intento Theologi quandoquidem sensus loci non est clarus, & apertus, & circā expositionem eius adeò dissentiant SS. Patres. Quod si velimus expositioni secundæ in-

harere, allata à Bellarmino, tantum abest vt faueat Theologo, quin potius sit valde eius proposito contraria. At quia sua veneratio, & quidem iustissimè, debetur SS. Anselmo, & Thomæ, (nàm quid Bernardus intellexerit per exercitationem corporalem, postea patebit) ideo & secundum mentem horum Doctorum dico, Theologo non patrocinari sententiam eorum. Hi enim Sancti non dixerunt absolute afflictionem corporis esse inutilem, sed comparatiuè, & respectiuè ad utilitatem magnam, quam habet pietas mentis, esse modicum utilem. Quod si vitæ austeritas externa, non est cèsenda absolute inutilis, quæ ratione infert Theologus, ex vitæ austeritate externa, non esse metiedam Religionis perfectionem? Ex re enim utili & bona, tanquam ex fructu suè medio, secundum principia ipsiusmet Theologi, potest agnosci perfectio Religionis. Quod si illa Religio est perfectior, quæ se exercet in pietate; nonne illa Religio, secundum regulas Theologi erit perfectior, quæ simul & in pietate, & in vitæ austeritate se exercet, quâdoquidè & plura media habet, & pluribus est fulta auxilijs, ac præfidijs: quæ secundum Theologum, faciunt ad perfectionem Religionis.

PROPOSITIO LXXIII.

Quem locum explanans S. Th. in Còment. Exercitatio, inquit, ieiunij & huiusmodi, in sua natura nō sunt bona, sed pœnalia, & si homo nō peccasset, nihil horū fuisset, sed sunt bona medicinalia, inquantum reprimunt concupiscentias: Ergo ad istud modicū sunt utilia, quia tantū ad morbū peccati carnalis, non spiritualis: quia aliquando propter abstinentiam, homo in iracundiam, inanē gloriam, & huiusmodi incurrit. Præfert ergo abstinentiæ pietatē; & accipitur hic utroq; modo pro cultu Dei, & misericordia.

HÆC Propositio mutilatam continet citationem, & Authoris ostendit summā infidelitatē. Integer .n. textus S. Th. sic habet. Corporalis exercitatio ieiunij, & huiusmodi, in sua natura, nō sunt bona sed pœnalia & si homo nō peccasset, nihil horum fuisset, sed sunt bona medicinalia. Sicut .n. reubarbarū est bonū, in quāto releuat à colera: sic & ista in quāto cōprimūt cōcupiscentias. Ergo ad istud modicū sunt utilia. 1. Cor. 9. Castigo corpus meū & in seruitutē redigo & c. Coloss. 3. Mortificate mēbra vestra, quæ sunt super terrā. Et ideo si homo esset in statu, in quo nō posset peccare, nō indigeret ieiunio, & huiusmodi. Vnde Chryso. super illud Matth. 16. Venit Iesus & c. dicit, Ioānes purus homo, indigebat medicina ieiunij. Christus Deus erat, & nō purus homo; & ideo huiusmodi nō indigebat. Ergo ad modicū utilis est, quia tantū ad morbū peccati carnalis, nō spiritualis: quia aliquando propter abstinentiā, homo iracundiā, inanē gloriā, et huiusmodi incurrit. Deinde cū dicit.

Pietas

Pietas autē: præfert abstinentiæ pietatē, & accipitur hic viroq; modo scil. cultu Dei, & misericordia. Hæc S. Th. Quibus perspectis, & facta collatione, patebit euidenter vnicuiq; quæ posuerit, & quæ omiserit Theologus. Omisit primū illa verba. (vt præterea alia leuiora) Si homo esset in statu, in quo nō posset peccare, nō indigeret ieiunio, & huiusmodi. Existimat fortassis Theologus, se esse in statu in quo nō potest peccare, scil. in statu Innocētiæ, vt prōinde nō indigeat ieiunio, & alijs huiusmodi. Sed videat, ne dū vult esse suprā homines infrā homines inueniatur, & cōparetur iumētis insipietibus, & similis fiat illis; dū tāquā animalis homo, nō ea quæ sūt Spiritus Dei, sed ea quæ sunt carnis, sapere videtur sicut equus, & mul^{us}, quibus nō est intellectus. Subiungit S. Th. dictū S. Chrys. *Ioannes purus homo indigebat medicina ieiunij*. Theologus id omisit, quasi ad se nihil pertineret. Fortassis Theologus inter natos mulierū maior surrexit Io. Baptista; vtpotē, qui cū sit purus homo nō indigeat medicina ieiunij: Imò verò si Io. Bapt. cū esset sanctificatus in vtero, & prius sanctus, quā natus, & cōfirmatus in gratia; & in deserto manens, indiguit medicina ieiunij, quia purus homo erat; multò magis in peccatis nati, varijs obnoxij criminibus, de sua salute minimè securi, in medio prauæ, & peruersæ nationis cōmorantes, indigebunt medicina ieiunij; saltim propterea, quia sunt puri homines. Vt quid ergò ista omisit Theologus, ac si minimè ipsi, & alijs necessaria? Sed est vndē materiā tripudij ex loco citato habeat Theologus. Quia inquit S. Th. *aliquando propter abstinentiā homo iracundiā, inanē gloriā, & huiusmodi incurrit*. At si idē periculū aduertat Theologus in prædicatione, & doctrina, credo quod nō triumphabit. Maiori quippe periculo inanis gloriæ exposita est prædicatio, quā vitæ austeritas externa. Maceratio .n. carnis plurimū facit ad coercendā vanā gloriā. Vndē August. dicit. *Ieiunium cor facit contritum, & humiliatum*. Et S. Climacus. *Si affligatur venter humiliabitur cor: si autem ille foveatur, superbit cogitatio*. Et idem rursus ieiunium vocat: *humile suspirium*. Ecclesia quoque canit, *Carnis terat superbiam, potus cibiq; parcitas*. Quid verò de prædicatione dicat S. Gregorius, audiamus. Sæpē, inquit ille, Pastor, curæ par. 4. cap. 1. *dum prædicatio modis congruentibus vbertim funditur, apud semetipsam de ostensione sui, occulta latinita, loquentis animus subleuatur*. Et iterum alibi. *Tutius veritas auditur, quàm prædicatur*. Quoniam cū audiur, cordis humilitas custoditur: cū autem prædicatur vix non surripit cuiquam hominum quantalacunque iactantia in quo utique pedes affectionis, vel intentionis, aliquantulum inquinantur. Item. Post prædicationem lauat pedes Apostolis, quia aliquando inde inquinantur vestigia loquentium, vnde audientium corda mundantur; dū se extollunt, quia per eos gratia Prædicationis deriuatur. Et ideò S. Aug. monet dicens. *Solicitiſsimè cauendū est in docendo superbiā viriū, quod in discendo*

non.

non ita est. Si ergo Theologus propter periculum inanis gloriæ non vult ieiunare; propter idem periculum neque debet prædicare: & neque Epistolam hanc debebat scribere: plus enim in scribendo hæc Epistolam gloriæ vanæ (verissimè vanæ) cupiditate potuit vinci, quam alius ieiunans, & tacens.

PROPOSITIO LXXIV.

Sed præclarè admodum S. Bernardus eundem Apostoli locum eodem sensu intelligens Apologia ad Gulielmum Abbatem, eos Religiosos perstringit, qui ieiunijs maioribus addicti, & abstinentijs, vilique & attrita tunica induti, detrahebant alijs Religiosis, quod vterentur melioribus vestibus, ac pellibus, & carnibus vescerentur, & tria vel quatuor pulmentaria vno die admitterent.

HÆC Propositio est contumeliosa, & iniuriosa in Cistercienses, filios Sancti. Patris Bernardi, quos se convenire, de Ordine suo esse, disertè tradit idem Sanctus. Supponit enim eos fuisse detractores, quod nequaquam agnoscit Sanctus Bernardus; imò ab ea calumnia eos vindicat apertè; ut ex mox dicendis patebit: Sic enim ait ibi. Unde nunc mihi conveniendi sunt quidam de Ordine nostro; qui contra illam sententiam. Nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: alijs Ordinibus derogare dicantur, & suam iustitiam solam volentes constituere, iustitiæ Dei non sunt subiecti: quos profectò, (si qui tamen huiusmodi sunt) nec nostri, nec cuiuspiam esse Ordinis, verius esse dixerim. Quippè qui etsi ordinatè viuentes, superbè tamen loquentes, ciues se faciunt Babylonis, id est confusions, imò filios tenebrarum, ipsiusq; gehennæ, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Vobis ergo inquam fratres, qui etiam post auditam illam Domini de Phariseo, & publicano parabolam, de vestra iustitia præsumentes, ceteros aspernamini, dicitis, (ut dicitur) solos vos homines esse iustos, aut omnibus Sanctiores, solos vos Monachorum regulariter vivere, ceteros verò Regulæ potiùs existere transgressores. Hæc S. Bernardus. Ex quibus claret, quod Cistercienses alijs Religiosis non derogabant, sed derogare dicebantur: ideò & S. Pater, non absolutè, sed sub conditione loquitur. Si qui tamen huiusmodi sunt: & euidenter indicat, se tantum aliorum dictis attendere, dum ait. Dicitis, ut dicitur. Magnam ergo calumniam.

lumnam Theologus intruxit contrà Sacrum Ordinem Cisterciensium, quem viuentē adhuc S. Bernardo Fundatore suo, facit Ordinem detractorum, imò Ordinem sine ordine, Ordinem cinium Babylonis, siue confusionis, Ordinem filiorum tenebrarum. His enim nominibus S. Bernardus detractores appellauit, vt visum est. Videat Theologus, quàm insipienter & imprudenter egerit, dum contrà tot Sanctissimas Religiones dentes, & arma exacuerit, vt liquet vel ex Propositione hac allata, qua Sanctissimum Ordinem Cisterciensium proscindere, & Ordinem detractorum orbi proponere ausus est. *Susurro & bilinguis maledictus* (Ecclesiast. 28.) multos enim turbabit pacem habentes. Lingua terra multos commouit. Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem lingue comminuit ossa. Beatus, qui tectus est à lingua nequam, qui in iracundiam illius non transiit, & qui non attraxit iugum illius, & in vinculis eius non est ligatus: iugum enim illius, iugum ferreum est: & vinculum illius, vinculum æreum est. Mors illius, mors nequissima: & utilis potius infernus, quàm illa. Qui relinquunt Deum incident in illam, & exardebit in illis & non exstinguetur, & immitteretur in illos quasi leo, & quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & oris tuo facito ostia. Ita lingua (Iacob 3.) modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus ignis, quàm magnam syluam incendit? Et lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis nostræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt à natura humana: linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum & Patrem: & in ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem eius facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio, & maledictio. Non oportet fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amarā aquam? Nunquid potest fratres mei ficus vinas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa, dulcem potest facere aquam. Sed bono animo estote dè Sacra capita Cisterciensium. Gladius enim anceps lingue illius, intrauit in cor ipsius, quia dum alios detractores facit, ipsemet detractor factus est, & incidit in foueam, quàm fecit, & dolor eius in caput ipsius.

PROPOSITIO LXXV.

Et hos etsi pro delicatulis habitos, ijs longè anteponit.

HÆC Propositio omninò falsa est. Nullum enim vestigium eius est in tota Apologia Diui Bernardi, quod alios Religiosos anteponat suis, magnam austeritatem vitæ profitentibus; etiam si virtutes ante-

anteponat vitijs; imò per oppositum, acriter alios Religiosos reprehendit. Versa Lector, & vide totam Apologiam, an quid simile inuenies. Attende antecedentia, & consequentia, & iudica rectè, an verum sit, quod dixit Theologus. Antecedentia ad citata à Theologo, sunt ista. Primò inquit, quid ad vos de alienis seruis? suo Domino stant, aut cadunt. Quis vos constituit iudices super eos? Deinde si ita est, ut dicitur, de Ordine vestro presumitis, qualis Ordo est, ut antequam de suo quisquam trabem eijciat, in fratrum oculis tam curiosè festucas perquirat? Qui in Regula gloriamini, cur contrà Regulam detrabitis? Cur contrà Euangelium, ante tempus, & contrà Apostolum, alienos seruos iudicatis? An Regula non concordat Euangelio, vel Apostolo? Alioquin Regula, iam non est Regula, quia non recta. Audite, & discite ordinem, qui contrà ordinem, alijs Ordinibus derogatis. Hypocrita, inquit, eijce primum trabem de oculo tuo, & sic videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. Queris quam trabem? An non grandis, & grossa trabs est, superbia, qua te putas esse aliquid, cum nihil sis? Insanissimè tibi tanquam sanus exultas, & alijs vanissimè trabem portans, de festucis insultas. Gratias, inquit, tibi ago Deus, quia non sum sicut ceteri hominum, iniusti, raptores, adulteri. Sequere ergò, & dic: detractores. Neque enim minima est hæc festuca inter ceteras. Quare cum tam diligenter alias enumeres, istam taces? Si pro nulla, vel minima habes, audi Apostolum. Neque maledici, ait, regnum Dei possidebunt. Audi & Deum in Psalmo comminantem. Arguamte, inquit, & statuam contrà faciem tuam. Quod qui a detractore loquatur, certum est ex precedentibus. Et quidem iuste ad se retorquendus, & se compellendus est inueneri, qui auerrens faciem suam à se, aliena potius mala, quam sua, solet curiosius perserutari. At inquam, quomodo Regulam tenent, qui pellicijs induuntur, sani carnibus, seu carniū pinguedine vescuntur, tria vel quatuor pulmentaria vna die, (quod regula prohibet) aduiuant, opus manuum, quod iubet, non faciunt; multa denique pro libitu suo, vel mutant, vel augent, vel minuunt? Rectè non possunt hæc negari. Hæc Bernardus. Considera quæso si est mentio aliqua, de anteponendis delicatulis. Sed dato non concessio, quòd alios anteponeret, quid mirum, quòd anteponeret tenentibus Ordinem sine Ordine, ciuibus Babylonis, filijs tenebrarum, ipsiusque gehennæ, vno verbo detractoribus? Sed iam attende sequentia.

PROPOSITIO LXXVI.

Attendite, inquit, in regulam Dei, cui vtrique non dissonat institutio S. Benedicti. Regnum Dei intra vos est, (Luce 17.) hoc est, non exterius in vestimentis, aut alimentis corporis,

poris, sed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apostolus (Rom. 14.) Regnum Dei non est esca, & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. De corporalibus itaque observantijs fratribus calumniam struitis, & quæ maiora sunt Regule, spiritualia instituta relinquitis, Magna abusio. Tunicati, & elati abhorremus pelliceas. Tanquam non melior sit pellibus inuoluta humilitas, quam tunicata superbia. Repleti deinde ventre faba, mentem superbia, cibus damnamus saginatos: quasi non melius sit exiguo sagimine ad usum vesci, quam ventoso legumine usque ad ructum exsaturari: præcipuè cum Esau, non de carne, sed de lente sit reprehensus, & de ligno Adam, non de carne damnatus: è contrà verò Elias innoxie carnem comederit. 3. Reg. 17. vers. 6. Abraham gratissimè carnibus Angelos paverit, Gen. 18. de ipsis sua fieri sacrificia Deus præceperit. Et infra. Quànto spiritus corpore melior est, tanto spiritualis, quam corporalis exercitatio fructuosior. Tu ergo cum de horum observatione elatus, alijs eadem non observantibus derogas, non te magis transgressorem Regule indicas? cuius licet minima quedam teneas, meliora deuitas: de quibus Paulus: emulamini, ait, charismata meliora. Detrahendo quippe fratribus: in quo temetipsum extollis, perdis humilitatem, in quo alios deprimis, charitatem: quæ sunt charismata meliora. Tu si tuum corpus multis ac nimijs laboribus atteris, ac regularibus asperitatibus mortificas membra tua, bene facis. Sed quid si ille, quem similiter non laborantem dijudicas, modicum quidem habeat de hac, quæ ad modicum utilis, corporali videlicet

V

exer-

exercitatione, amplius autem quàm tu de illa, quæ ad omnia valet idest, pietate, &c.

VT in propatulo cernas summam infidelitatem & fallaciam Authoris, in citandis Sanctis Patribus; profero totum textum S. Bernardi, quem maximopere Theologus truncavit, & mutilavit. Sed attendite, ait, in Regulam Dei cui vniq; non dissonat Institutio S. Benedicti. Regnum Dei, inquit, intra vos est: hoc est, non exterius in vestimentis: aut alimentis corporis, sed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apostolus. Regnum Dei non est esca & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. Et rursus: Regnum Dei non est in sermone; sed in virtute. De corporalibus itaq; observantijs fratribus calumniam struunt, & quæ maiora sunt Regula, spiritualia, scilicet, instituta relinquunt, camelumque deglucientes, culicem liquant? Magna abusio. Maxima cura est ut corpus regulariter induatur, & contra regulam suis vestibus anima nuda deferatur. Cum tanto studio tunica & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt, Monachus non puerur; cur similiter spiritui pietas, & humilitas, quæ profecto spiritualia indumenta sunt, non provideantur? Tunicati & elati abhorremus pelliceas, tanquam non melior sit pellibus inuoluta humilitas, quàm tunicata superbia; præsertim cum & Deus tunicas pelliceas primis hominibus fecerit, & Ioannes in Eremito zona pellicea lumbos accinxerit, & ipse tunicarum institutor in solitudine, non tunicis sed pellibus se se induerit. Repleti deinde ventrem faba, memem superbia, cibus damnamus saginatos: quasi non melius sit exiguo sagimine ad vsum vesci, quam ventoso legumine usque ad ructum exsaturari, & præsertim cum Esau non de carne, sed de lente sit reprehensus; & de ligno Adam, non de carne damnatus, & Ionas ex gustu mellis, non carnis, morti adiudicatus; è contra verò Elias innoxie carnem comederit; Abraham gratissimè carnibus Angelos paverit, & de ipsis sua fieri sacrificia Deus præceperit. Sed & satius est modico vii vino propter infirmitatē, quàm multa aqua ingurgitari per auiditatem. Quia & Paulus Timotheo modico viendi vino consulto, & Dominus ipse bibit, ita ut vini potator appellatus sit, Apostolisque bibendum dedit; insuper & ex eo Sacramenta sui sanguinis condidit: cum è contrarium aquam ad nuptias bibi non passus sit, & ad aquas contradictionis populi murmur terribiliter castigaverit. David quoque aquam, quam desiderauerat, potare timuerit, virique illi Gedeonis, qui præ auiditate toto corpore prostrato, de flumine biberint, digni ad prælium ire non fuerint. Iam verè de labore manuum, quid gloriamini, cum & Martha laborans increpata, & Maria quiescens laudata sit: Et Paulus aperte dicat. Labor corporis ad modicum valet, pietas autem ad omnia? Optimus labor de quo Propheta dicebat. Laboravi in gemitu meo: & de quo alibi. Memor fui Dei, & delectatus sū & exercitatus sum. At ne corporale intelligas exercitiū. Et defecit, inquit, Spiritus meus. Vbi autē non corpus, sed spiritus fatigatur, spiritualis proculdubio labor intelligitur. Quid ergo inquit? Sicinne illa spiritualia per-

Propositio LXXVI.

hec, quæ ex Regula habemus, corporalia damnes? Nequaquam
non omittere. Alioquin cion aut ista omitti necesse est,
illa? Quamvis omnis Spiritus corpore meo
procuratio fructuosior. Tu ergo cum de
bas derogas, nonne te magis
meas, meliora deuitas?
habenda quippe

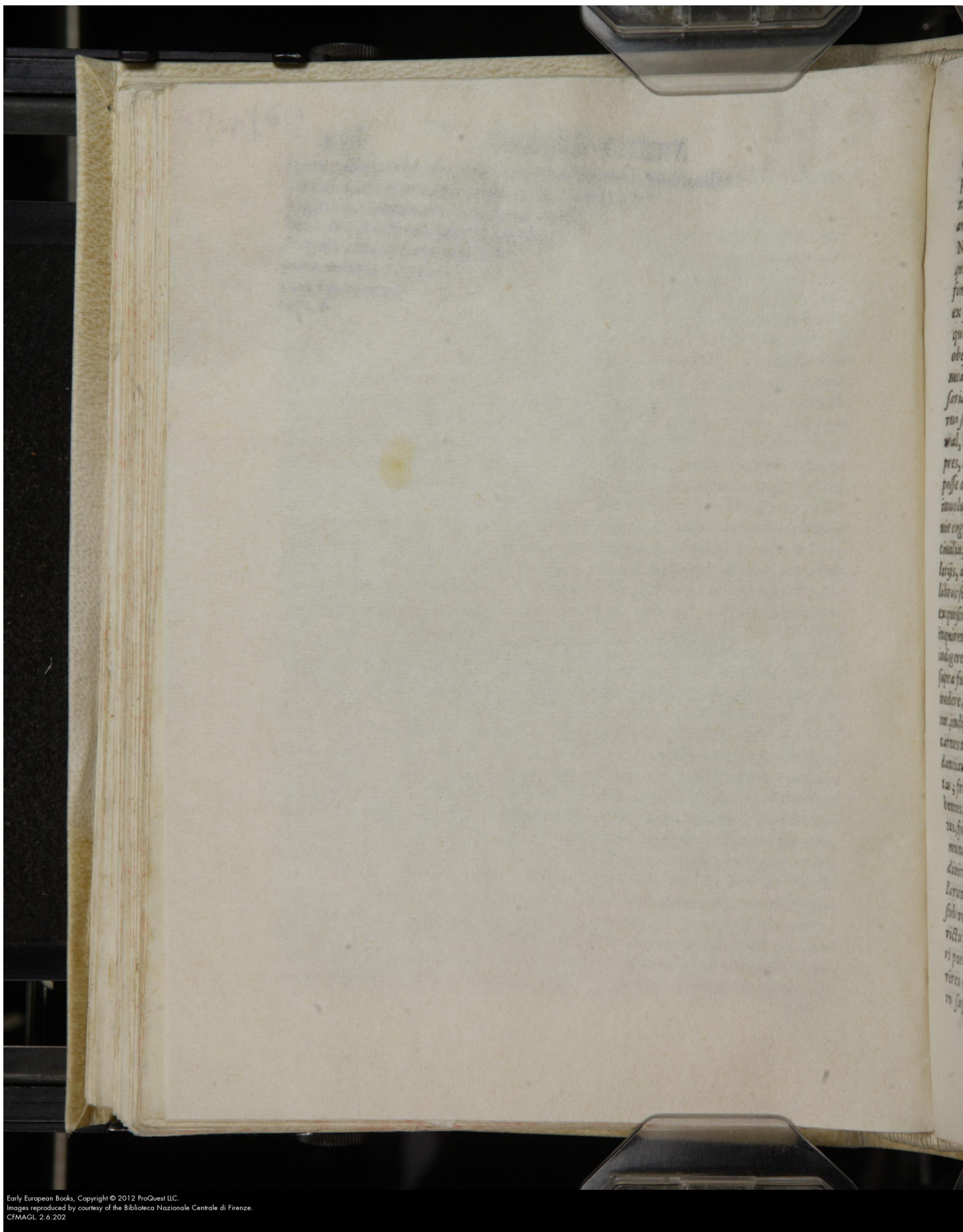
160

156

Propositio LXXVI.

spiritualia persuadet, ut corporalia damnet. Siue, taliter
ritualia, ut omittantur corporalia. Denique
logus non subtexuit cautelam à Sancto
bis. Non hoc dico inquit Bernardus
se in illis non exercuerit, mox ideo
quam meliora, aut vix
pugit mentem, et
logi, h

(154)

difficulter diger
 pomorum, ac legum.
 non indiget: & sine cura sustentat humanum corpus, quod
 auidē deoratur, quod irritamenta gulæ non habet) leuiori digestionē concoquitur.
 Nemo enim vno aut duobus cibis, hisque vilibus, usque ad inflationem ventris oneratur,
 quæ diuersitate carniū, & saporis delectatione percipitur. Cū varijs odoribus
 fumant patinae, ad vsum suū expleta esurie, quasi captiuos, irabunt. Vnde & morbi
 ex satietate nimis concitantur, multiq; impatientiam gulæ, vomitu remediuntur; &
 quod turpiter ingesserunt, turpius egerunt. Hippocrates in Aphorismis docet, crassa &
 obesa corpora, quæ crescēdi mensurā compleuerint, nisi citò ablacione sanguinis immi-
 nuantur, in paralyfim, & pessima morborum genera erumpere: & idcirco esse neces-
 sariam demptionem, ut rursum habeant in quæ possint crescere. Non .n. manere in
 vno statu corporum, sed aut crescere semper, aut decrescere: nec posse viuere ani-
 mal, nisi crescēdi capax sit. Vnde & Galenus vir doctissimus, Hippocratis inter-
 pres, athletas, quorū vita, & ars sagina est, dicit in exhortatione in medicina, nec viuere
 posse diu, nec sanos esse: animasque eorum, ita nimio sanguine, & adipibus, quasi luto
 inuolutas, nihil tenue, nihil caeleste, sed semper de carnibus, & ructu, & ventris inglu-
 uie cogitare. Diogenes, tyrannos, & subuersiones urbium, bellaque vel hostilia, vel
 ciuilia, non pro simplici victu olerum, pomorumque, sed pro carnibus, & epularū de-
 litijs, asserit excitari. Quodque mirandum sit. Epicurus voluptatis assertor, omnes
 libros suos repleuit oleribus & pomis: & vilibus cibis dicit esse viuēdū, quia carnes &
 exquisita epulæ, ingenti cura ac miseria præparentur: maioremq; penam habeant in
 inquirendo, quam voluptatem in abutiendo. Corpora autē nostra, cibo tantū, & potu
 indigere. Vbi aqua & panis sit, & cetera his similia, ibi natura satis factū. Quicquid
 supra fuerit, non ad vitæ necessitatem spectare, sed ad vitii voluptatis. Bibere & co-
 medere, non delitium ardorem, sed sitim satiemq; restringere. Qui carnibus vescā-
 tur, indigere etiam his, quæ non sunt carniū. Qui autem simplici victu abutantur, eos
 carnes non requirere. Sapientie quoque operam dare non possumus, si mensē abun-
 dantiam cogitemus, quæ labore nimio & cura indiget. Cito expletur natura neces-
 sitas; frigus & fames simplici vestitu & cibo expelli potest. Vnde & Apostolus. Ha-
 bemes, inquit, victum & vestitum, his contenti sumus. Deliciae & epularū variera-
 tes, fomenta auaritiæ sunt. Grandis exultatio animæ est, cum paruo contentus fueris,
 mundum habere sub pedibus, & omnem eius potentiam: epulas, libidines, propter quæ
 diuitiæ comparantur vilibus mutare cibis, & crassiore tunica compensare. Tolle epu-
 larum, & libidinis luxuriā, nemō quæret diuitias: quarum vsus aut in ventre, aut
 sub ventre est. Qui egrotat non aliter recipit sanitatem, nisi tenui cibo, & castigato
 victu, quæ λεπτοδαιτα dicitur. Quibus ergo cibis recipitur sanitas, his & serua-
 ri potest; ne quis putet morbos oleribus concitari. Si autem Milonis illius Crotoniatæ
 vires olera non ministrant, quæ nascuntur & aluntur carnibus: quid necesse est vi-
 ro sapienti, & Philosopho Christi, tantam habere fortitudinem, quæ athletis,

... Illi arbitran-
... um demersi volupta-
... iano Janitas avsq[ue] viribus nimis neces-
saria est. Nec turbare nos debet, si rari sint huius propositi sectatores: quia rari s[un]t,
& amici boni, & fideles, & pudici, & continentes, semperque virtus rara est. Lege
Fabritij continentiam, Curij paupertatem, & in tanta vrbe, vix paucos inuenies quos
sequaris. Noli timere, ne si carnes non comederis, aucupes, & venatores frustra ar-
tificia didicerint. Legimus quosdam, morbo articulari, & podagra humoribus la-
borantes proscriptio[n]e bonorum ad simplicem mensam, & pauperes, cibos redactos co-
ualuisse. Caruerant enim sollicitudine dispensanda domus & epularum largitate,
qua & corpus fraudant, & animam. Irridet Horatius appetitum ciborum, qui con-
sumpti relinquunt penitentiam.

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Et cum in amenissimo agro, in morsum voluptuosorum hominum, se crassum pin-
guemque describeret, lussit his versibus.

Me pinguem & nitidum & benè curata cute vifes.

Cum videre voles Epicuri de grege porcum.

Postmodum, cum argumentis Philosphorum, exemplisque fusiùs
abstinentiam ab usu carniu[m] probasset, & rationem viuendi Dioge-
nis Philosophi edisseruisset; tandem subiunxit. Vnius tantum Philosophi
exemplum posui, vt formosuli nostri, & torosuli, & vix summis pedibus adumbrantes
vestigia: quorum verba in pugnis sunt, & syllogismi in calcibus: qui paupertatem
Apostolorum, & crucis duritiam, aut nesciunt, aut contemnunt. imitentur sal-
tem gemilium parvitatem.

Inde ad exordium generis humani transiens, & ad posteriora de-
scendens, multa dicit ad idem spectantia ex quibus aliqua commemo-
rare visum est. Beatitudo, inquit, paradysi absque abstinentia cibi, non potuit
dedicari. Quamdiu ieiunauit, in paradyso fuit: comedit, & eiectus est: eiectus,
statim duxit uxorem. Qui ieiunus in paradyso virgo fuerat, satur in terra matri-
monio copulatur: & tamen eiectus, non protinus accepit licentiam carniu[m] vescen-
darum, sed tantum poma arborum, & fruges segetum, & herbarum olera ei tradun-
tur in cibum: vt exul quoque paradyfi, non carnibus, quæ in paradyso non erant, sed
similitudine frugum paradyfi vesceretur. Postea vero videns Deus, quod diligenter
appositum esset ad malitiam cor hominis ab adolescentia, & spiritus eius in his perma-
nere non posset, quia erant caro, opera carnis diluui[o] condemnauit: & audivissimam
hominu[m] gulam probans, dedit eis licentiam comedendarum carniu[m]: vt dum sibi
intelligunt licere omnia, non desiderent magnopere, quod non licebat, ne mandatum
in causam verterent prauaricationis. Quaquam & tunc ex parte imperatum ieiun-
ium sit. Nam cum alia munda dicantur, alia immunda: & in arca Noe de im-
mundis bina, de mundis introducuntur imparia: & vtiq[ue] immundorum esus ablatu[s]
sit,

fit, ne sine causa dicerentur immunda: ex parte ieiunium dedicatum est, docens abstinentiam omnium, in quorundam recisione.

Moses quadraginta diebus & noctibus ieiunns in monte Sinai, etiam tunc probat, non in pane solo vivere hominem; sed in omni verbo Dei, cum Domino loquitur; populus autem satur idola fabricatur. Ille vacuo ventre legem accepit scriptam digito Dei: Iste manducans & bibens confurgensque ludere, aurum conflat in vitulum, & Aegyptium bouem praefert Domini Maestati. Tor dierum labor vnus horae saturitate perijt. Frangit audacter Moyses tabulas: sciebat enim Dei sermonem non posse audire tumultuosos. Incrassatus est, & pinguefactus, & dilatus, & recalcitrauit dilectus, & dereliquit Dominum qui fecerat eam, & abscessit à Deo saluari suo. Unde & in eodem Deuteronomio praecipitur. Ne cum manducaueris, & biberis, & domos optimas edificaueris, ouibus & bobus tuis multiplicatis, argemo, & auro, extollatur cor tuum, & obliuiscaris Domini tui; Denique manducauit populus, & incrassatus est cor eius, ne videret oculis, & audiret auribus & corde conijceret: & vultum ieiunantis Moysi, & iuxta Hebraicam veritatem, Dei confabulatione cornutum, pastus & pinguior populus sustinere non potuit. Quamobrem & Dominus noster atque saluator, non ob differentiam virginitatis, & nuptiarum, ut quidam putant, sed ob ieiuniarum consortia, Moysen & Eliam transfiguratus in monte secum ostendit in gloria.

Sed nec secunda conscriptio tabularum absque ieiunio potuit impetrari. Quod ebrietas perdidit, inedia reperit. Ex quo ostenditur, posse nos per ieiunium redire in paradysum, vnde per saturitatem fueramus eiectioni.

Elias quadraginta dierum ieiunio praeparatus, Deum vidit in monte Oreb, & addit ab eo: Quid tu hic Elia? Multo familiarior ista vox, quam illa in Genesi. Adam ubi es? Illa enim pastum terrebat, & perditum: haec ieiunanti famulo blandiebatur.

Daniel, & tres pueri reuelatione meremur ieiunio: & pasti leguminibus, pulchriores sunt & prudentiores his qui de mensa Regis carnibus vesciebantur. Deinde scriptum est, quod Daniel tribus hebdomadibus ieiunauerit; panem suum non comederit; caro, & vinum non intrauerit os eius: oleo non sit unctus, & venerit ad eum Angelus dicens; Daniel homo miserabilis es. Qui Deo miserabilis apparuerat, post ieiunium leonibus in lacu fuit horribilis. Quam pulchra res, quae placat Deum, leones mitigat, demones terret. Mittitur ad eum (licet hoc in Hebraicis voluminibus non inuenerimus) Habacuc mesorum prandium portans. Talem enim discophorum inedia meruerat hebdomadis. Dauid periclitante filio post adulterium, & *εὐμολοῦν* in cinere & ieiunio facit, dicens; Quia cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum sletu miscebam. Et infirmata sunt in ieiunio genua mea. Et certe iam audierat à Nathan. Dominus abstulit à te hoc peccatum. Sampson, & Samuel vinum & ficeram non bibunt. Erant enim filij reponitionis, & per abstinentiam ieiuniumque concepti. Aaron & ceteri Sacerdotes ingressuri templum, ne quod inebriare potest non potant, ne moriantur. Ex quo intelligimus mori eos, qui in Ecclesia

febrile ministrarint. Quamobrem exprobratur Israelis. Potum dabit Nazareis meis vinum. Ionadab filius Rechab precepit filiis suis, ut non biberent vinum usque in eternum. Quibus cum offerret Hieremias vinum ut biberent, & illi bibere nolissent, loquitur Dominus per Prophetam. Quia obedistis precepto Ionadab Patris vestri, non deficiet vir de stirpe Ionadab filij Rechab, stans in conspectu meo, cunctis diebus.

In foribus Evangelij Anna filia Phanaelis vniuir a inducitur, semperque ieiunas, & Dominum virginem, longa castitas, longaque ieiunia suscepere. Precursor eius & pater Ioannes locustis alitur, & sylvestri melle, non carnibus: habitatioque deserti, & incunabula Monachorum talibus inchoantur alimentis. Sed & ipse Dominus baptisma suum quadraginta dierum ieiunio dedicauit: & acriora demonia, docuit non nisi oratione, & ieiunijs posse superari. Cornelius Centurio, ut Spiritum Sanctum acciperet, antequam baptisma, elemosynis meruit, crebrisque ieiunijs. Paulus Apostolus post famem, & suum, ceterosque labores suos, & pericula latronum, naufragia, solitudines, crebra ieiunia enumerat, Et discipulo Timotheo doleui stomachum, & infirmitates plurimas sustinui, suadeo vini modicam potionem: Tam noli, inquit, aquam bibere. Cui autem dixit, Tam noli aquam bibere: ostendit eum aquam ante potasse. Quod non concederet, nisi crebra infirmitates, & dolor stomachi, postulassent.

Illud autem, quod proponere aduersarius ausus est, Dominum voratorem, & potatorem vini, à Phariseis appellatum, & quia ad epulas ierit nuptiarum, & conuiuia non despexerit peccatorum, existimo quod nobiscum faciat. Iste est Dominus (ut arbitraris) vorator, qui quadraginta diebus Christianorum ieiunium sanctificauit, qui beatos appellat esurientes & sitiens, qui escam habere se dicit, non quam discipuli suspicabantur, sed quam in perpetuum non periret, qui de die crastina cogitare prohibet, qui cum esurisse & sitisse dicatur, & iste frequenter ad prandia, exceptio mysterio, quod in typum suae passionis expressit, & probandi corporis veritate, nec gula scribitur seruasse nec venire. Qui diuitem purpuratum propter epulas narrat in tartaro, & Lazarum pauperem ob mediam dicit esse in sinu Abrahae. Qui quando ieiunamus,ungi caput, & lauare faciem praecipit, quod non gloriae hominum: sed Domino ieiunemus. Qui comedit quidem post resurrectionem panem piscium assi, & fauam: non propter esuriam & gutturis suauitatem, sed ut veritatem sui corporis comprobaret. Nam quoriescunque mortuum suscitauit, iussit ei dari manducare, ne resurrectio phantasma putaretur. Et Lazarus post resurrectionem, ob hanc causam scribitur cum Domino inisse conuiuium. Nec hoc dicimus, quod negemus pisces & cetera (si voluntatis fuerit) in cibo esse sumenda: sed quomodo nuptijs virginitatis, ut saturari, & carnibus ieiunia spiritusque praeferrimus. Haec omnia Hieronymus, quae in gratiam Theologi altissima perfectionis cupidi, placuit adferre. Si enim vult perfectus esse: bonum erit ei, ex consilio Hieronymi, vinum non bibere, & carnem non manducare.

Si

Si vult perfectus esse, melius est ei saginare animam, quam corpus. Sed si paruulus est, & coquorum eum iura delectant, nemo eripit fauibus suis esculentas dapes. Manducet & bibat, & si ei placet, cum Israel ludat, & confurgens canat. Manducemus, & bibamus, cras enim moriemur.

Sed fortasse indignè feret Theologus, sibi exhiberi dicta aduersus Iouinianum, utique Hæreticum. Imò vereor cum S. Bonauentura in Apologia Pauperum, ne longè amplius desipiat, quàm Iouinianus, tàmquam proficiens in erroris doctrina discipulus. Nam sobrietatem in vñ ciborum dicit competere perfectis (hos enim contendit præsentè Epistola depingere) abstinentiam imperfectis: quia imperfecti indigent illo remedio ad edomationem concupiscentiarum, siuè ad remedium peccati carnalis. Constat autem, quòd perfecti præferuntur imperfectis, & quæ his, & illis competunt, per se loquendo consimilè habent comparationem. Igitur secundum ipsum præfertur horum ciborum vñs moderatus, & sobrius, abstinentiæ ab eisdem. Quod si cāsetur fallum sibi crimen imponi, dicat igitur ipse quod sentit. Aut enim præfert abstinentiam moderato modo vescendi: aut æquat: aut postponit. Si præfert; ut quid tot superuacua verba contrà austeritatem, & ieiunium protulit. Concesso enim quòd abstinere perfectius sit, nulla restat causà aduersus Religiones austeras disputandi. Si verò æquat; in errorem Iouiniani turpiter incidit. Si autem postponit; damnata & reprobata iam hæresi superaddit. Quòd autem huius sententiæ vltimà fuerit, inde apertè claret, quòd quia perfectissimos prædicatores verbi diuini præfert alijs imperfectis: & illis perfectissimis docet competere vñm moderatum, & sobrium ciborum; abstinentiã verò & austeritates relinquit alijs, utique imperfectis: sequitur quòd etiam vñm moderatum ciborum præferat abstinentiæ ab eisdem: perfectiora enim opera conueniunt perfectioribus personis, & quæ competunt imperfectis, utique sunt opera imperfectiora: sicut enim perfecti præferuntur imperfectis: ita ea quæ his, & illis conueniunt, per se loquendo, consimilè habent comparationem, ut inquit idem S. Bonauentura. Iudicio ergò S. Bonauentura, non Iouiniani discipulus, sed plusquam Iouinianus noster Theologus est. Quapropter ijdem verbis, quibus quondam S. Hieronymus Iouinianum, ad finem lib. 2. compellauit, compello & ego ipsum. Nunc restat, ut Epicurum nostrum, subantem in horulis suis, inter adulescentulos, & mulierculas, alloquamur. Fauent tibi cressi, nitidi dealbati. Adde si vis iuxta Socraticam irrisiōem, omnes suos & canes: & quia carnem amas, vultures quoque, aquile, accipitres, & bubones. Nunquam nos Aristipi multitudo terreat. Quosunque formosos, quosunque calami-

stratos, quos crine compassos, quos rubentibus buccis videro, de tuo armento sumi
imò inter tuos suos gramunt. De nostro grege, tristes, pallidi, sorditati, & quasi
peregrini huius sæculi, licet sermone taceant habitu loquuntur & gestis. Hei mihi,
quia peregrinatio mea prolongata est, habitavi cum habitantibus Cedar: videli-
cet tenebris huius mundi, quia lux lucet in tenebris, & tenebra eam non compren-
derunt. Ne glories quod multos discipulos habeas: Filius Dei docuit in Iudæa,
& duodecim tantum illum Apostoli sequebantur. Torcular, inquit, solus calca-
ui, & de gentibus vir non est mecum. Ille in passione solus remansit, & Petri quo-
que erga eum trepidavit constantia: Phariseorum autem doctrina omnis populus
applaudebat, dicens: Crucifige, crucifige talem. Non habemus Regem, nisi Cæsa-
rem idest, vitia sequimur, non virtutes; Epicurum non Christum: Iovinianum, non
Apostolum Paulum. Quod multi acquiescunt sententiæ tuæ, indicium voluptatis
est. Non enim tam te loquentem probant, quam suis fauent vitijs. In circulis
platearum quotidie fictus ariolus stultorum naves verberat, & obrorto sustententes
mordeurium quatit, nec tamen deest, qui semper possit induci, & promagna sapientia
deputas, si plures porci post te currant, quos gehenna succidia nutrias.

Et post pauca. Vexillum crucis, & prædicationis austeritas, idolorum templa
destruxerat; è regione luxuria ventris, & gutturis subuercere nititur fortitudinem
crucis. Vnde per Esaiam loquitur Deus. Populus meus qui vos beatificant, sedu-
cunt vos, & semitas pedum vestrorum conturbant. Nec non per Ieremiam. Fu-
gite de medio Babylonis, & seruate unusquisque animam suam, & nolite credere
Pseudoprophetis, qui dicunt: Pax pax, & non est pax: qui semper ingeminant,
templum Domini, templum Domini. Propheta tui viderant tibi falsa, & insipien-
tia non aperuerunt iniquitatem tuam, ut te ad poenitentiam prouocarent; qui de-
norant plebem Domini, ut cibum panis, Deum non inuocauerunt. Ieremias capti-
uitatem nuntians lapidatur a populo. Ananias filius Azur frangebat ad præ-
sens ligneas torques, & in futurum ferreas preparabat. Semper Pseudopropheta
dulcia pollicetur, & ad modicum placent. Amara est veritas, & qui eam præ-
dicant, replentur amaritudine. In azymis enim veritatis, & sinceritatis Domini

Pascha celebratur, & cum amaritudinibus comeditur. Habes præterea in
exercitu tuo plures succenturiatos; habes scurras, & velites in præsidijs,
crasos; comptos, nitidos, clamatores, qui te pugnis calcibusque
defendant: tibi cedunt de via nobiles, tibi osculantur
diuites caput: nisi enim tu venisses, ebrj atque
ructantes paradysum intrare non poterant. Maecte virtute, imò
vitijs, &c.

PROPOSITIO LXXVII.

Quod usque adeo verum est, ut idem S. Bernardus ser. 12. in Cantica. Prelatos seculares Ecclesie utiles, leuibus aliquibus defectibus obnoxios anteponat Religiosis solitarijs; etsi à vulgo habitis pro perfectioribus. Inhumanè, inquit, eorum redarguis opera, quorum onera refugis. Dico enim, si is qui à Claustro est, eum qui versatur in populo, interdum minus districtè minusuè circumspectè, se se agere deprehenderit, v. g. in cibo, in somno, in risu. in ira, in iudicio, non ad iudicandum confestim resiliat, sed meminerit scriptum Eccles. 42. Melior est iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia vigilans, benè facis, sed qui iuuat multos, meliùs facit, & viriliùs. Quod si implere non sufficit, absque aliqua iniquitate, idest absque quadam inequalitate vite & conuersationis sue, memento, quia charitas operit multitudinem peccatarum. Iacob. 5.

HÆC Propositio non habet connexionem cum præcedentibus. Quis enim dubitat, statum Episcoporum esse perfectiorè, quàm statum Religiosorum? Nullus certè Theologus Catholicus contradicit. At quid ergo hæc doctrinà à Theologo illata? Sed & quæ est hæc consequentia. Episcopi sunt perfectiores Religiosis: Ergo perfectio Religionis non est metienda ex austeritate externa? Amplius autem dicta Propositio Theologi manifestissimam falsitatè, & imposturam continet. Sanctus enim Bernardus tantum Episcopos præfert Religiosis, non verò quosuis Prælatos: Theologus autem dicit, S. Bernardum Prælatos seculares antepondere Religiosis solitarijs. Constat autem nomine Prælatorum, intelligi etiam alios, præter Episcopos: & non est conforme Theologiæ, omnes Prælatos antepondere perfectioni Religiosorum. Ne autem dubites de mente S. Bernardi, & ut Theologum agnoscas impostorem, profero textum illius integrum, quem mancum, & mutilatum Theologus attulit: *Frates reueremur Episcopos, sed vereamur labores eorum. Si labores pensamus, non affectamus honores.*

Agnos-

Agnoscamus impares vires nostras, nec delectet molles & fæmineos humeros, viro-
rum supponere sarcinis. Nec obseruemus eos, sed honoremus. Inhumane nempe eo-
rum redarguis opera, quorum onera refugis. Temerariè obiurgat virum de praelio
reuerentem, mulier nens in domo. Dico enim si is, qui in Claustro est, eum qui ver-
satur in populo, interdum minus districtè minusquè circumspèctè se se agere deprehen-
derit. (v. g. in verbo, in cibo, in somno, in risu, in ira, in iudicio) non ad iudicandum
confestum profiliat, sed meminerit scriptum. Melior est iniquitas viri, quàm benefa-
ciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia vigilans, benefacis, sed qui ruat mul-
tos, & meliùs facit, & viriliùs. Quod si implere non sufficit absque aliqua iniqui-
tate, idest, absque quadam inaequalitate vite & conseruationis sue, memento, quia
charitas operit multitudinem peccatorum. Hæc dicta sint contra geminam. renatio-
nem, qua sæpè viri Religiosi Episcoporum, vel ambire gloriam, vel excessus temerè
iudicare, Diabolicis instigationibus incitantur. Hæc Bernardus. Tu autem
vide fallaciam Authoris, qui per omnia falsarius est. Maiorem au-
tem fallaciam eius agnosces, si consideres nomine Prælatorum sæcu-
larium Ecclesiæ vtilium, posse intelligi etiam Reges, & Principes nam
hi sunt Prælati seculares, & sæpè Ecclesiæ vtilis. Quia ergo Præla-
tos seculares Ecclesiæ vtilis anteponebat tanquàm perfectiores, Reli-
giosos solitarijs, consequens est, quod anteponat etiam Reges, & Prin-
cipes in perfectione ipsi. Si enim nomine Prælatorum intellexit
tantum Spirituales, quare nō dixit eos Prælatos Ecclesiasticos, vel ex-
pressè Prælatos Spirituales? Sed vereor ne voluerit adulari Regibus,
& Principibus, vt eis etiam maiorem perfectionem attribueret,
quàm Religiosis. Perpende etiam, quàm malitiosè detrahat Re-
ligiosis solitarijs, quos dicit à vulgo haberi, pro perfectioribus.
Quia enim vulgi, sicut & stultorum infinitus est numerus; paucorum
verò est sapientia: idè iudicia vulgi, aut parui, aut nihili pendenda
sunt. Quando ergo dicit Religiosos solitarios à vulgo haberi pro
perfectioribus, eo ipso tacitè inlinuat, hanc æstimationem esse flocci-
faciendam, & rem eis minimè competere, quàmuis opinionem rei
habeant: O detractorem vafrum, & subdolum, cuius os in dolo
ocapertum est contra Sanctos Domini. Nulla Religio est,
quàm lingua eius nequam non lacerauerit. Quin-
etiam ad eos, qui soli & reclusi in cellis ma-
nent, pertransijt, & eorum famam ac ho-
norem furtiue proscidit. O lingua,
lingua, sicut nouacula
acuta fecisti do-
lum.

PRO-

PROPOSITIO LXXVIII.

*Sicut vitæ austeritas, etsi bona & utilis, non est id, ex quo
perfectio Religiosæ vitæ agnoscenda est.*

HÆC Propositio iam est sufficienter refutata. Id dumtaxat ad-
uertas, quàm fraudulenter Theologus vitæ austeritatē dixerit,
bonam, & utilem. In hoc enim non recessit à moribus & ingenio Hære-
ticorum, qui ea apertè laudant, quæ aliàs in occulto condemnant. Sic
Lutherus inimicus capitalis (ut est manifestum) ieiunij, tamen ieiu-
nium commendat. Sic enim scribit ad Efflingen'ses, ut habetur in to-
mo 2. suarum Lat. Epist. Hoc non negauerim me dixisse, confessionem esse multi
preij, sed nec ieiunio vnquam interdixi, nec peregrinationem vnquam reprobavi, aut
esum piscium, &c. Iouinianus etiam, quanquam sit omnino detestandus,
nunquam tamen in talem dementiam incidit, ut gulositatem æquaret
abstinentiæ, aut abstinentiam doceret esse malam: sed vsum ciborum
& abstinentiam, æqualis meriti apud Deum censuit; quod Hierony-
mus ut dogma prophanum reprobauit. Theologus autem, plusquam
Iouinianus profecit: quia tacitè moderatum vsum ciborum abstinen-
tiæ prætulit, hoc ipso quod moderatum vsum ciborum docuit com-
petere perfectissimis Religionibus, quas digito monstrare conatur,
abstinentia relictæ; utique imperfectioribus: quod iam supra proba-
tum est. Desinat ergo iactare laudes austeritatis Theologus: nam
quolibet Religio austeram renuntiat fauori simili, & dicit. Quare tu
enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu
verò odisti disciplinam meam, & proiecisti sermones meos retrorsū.
Si videbas Iouinianum currebas cum eo, & cum Hæreticis portionem
tuam ponebas. Os tuum abundauit malitia & lingua tua concinna-
bat dolos. Sedens aduersus fratrem tuum pœnitentiæ deditum lo-
quebaris, & aduersus filium matris Ecclesiæ ponebas scandalum. Hæc
fecisti & tacui. Existimasti iniquè quod ero tui similis; arguam
te & statuam contra faciem tuam. Noli, noli, Theologe,
Iudæ osculum exhibere mihi, & in fraude, gladio pe-
tere viscera mea. Meliora sunt certè vulnera
diligentis, quàm fraudulenta oscula odien-
tis. Corripiat me iustus in misericor-
dia, & increpet me, oleum autem
peccatoris non impinguet
caput meum.

PRO-

PROPOSITIO LXXIX.

Id ex quo perfectio Religiosæ vitæ agnoscenda est, non est paupertas.

Christianæ Religionis propositum. (inquit S. Thomas. Opusc. 17. Cap. 1.) in hoc præcipue videtur consistere, ut à terrenis homines abstrahat, & spiritualibus faciat esse intentos. Hinc est quod auctor fidei, & consummator IESVS, in hunc mundum veniens, secularium rerum contemptum, & factum, & verbo suis fidelibus demonstravit. Factum siquidem: quia sicut dicit August. in libro de Cathecizandis rudibus. Omnia bona terrena contempsit; homo factus Dominus IESVS, ut contemnenda monstraret, & omnia terrena mala sustinuit, quæ sustinenda præcipiebat, ut neque in illis quæreretur felicitas, neque in istis infelicitas timeretur. Natus enim de Mære, quæ quamvis à viro intacta conceperit, semperque intacta permanferit: tamen fabro desponsata erat: omnem ipsis carnalis nobilitatis exinxit. Natus in Ciuitate Berbleem, quæ inter omnes Iudæe ciuitates erat exigua, noluit quemquam de terrenæ dignitatis sublimitate gloriari. Pauper factus est, cuius sunt omnia, & per quem facta sunt omnia, ne quisquam cum is eum crederet, de terrenis diuinijs auderet extolli. Noluit Rex ab hominibus fieri, quia humilitatis ostendebat viam. Esuriuit, qui omnes pascit: sitiuit, per quem omnis potus creatur. Ab itinere fatigatus est, qui seipsum nobis viam fecit in celum: crucifixus est, qui cruciatus nostros finiuit: mortuus est, qui mortuos suscitauit. Hoc idem in verbis ostendit. Nam in sue prædicationis exordio, non aliqua regna terrena, sicut in veteri testamento, sed regnum celorum penitentibus repromisit. Discipulis primam beatitudinem in spiritu paupertate constituit; in qua etiam perfectionis iter esse monstrauit, dicens quærenti iuueni: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni, sequere me. Hanc viam, eius discipuli sunt secuti, tanquam temporaliter nihil habentes: sed spirituali virtute omnia possidentes. Habentes enim alimenta, & quibus tegebantur, his erant contenti. Hoc autem tam pium tamque salubre studium, Diabolus humane salutis emulus, per homines carnales, inimicos Crucis Christi, terrena sapientes, ab antiquis temporibus impedire non cessat. Dicit enim August. in libro de agone Christiano. Masculi & femine, & omnis ætas, & omnis sæculi dignitas, ad speciem vitæ eterne commutata est. Alij neglectis temporalibus bonis, conuolant ad diuina. Alij cedunt eorum virtutibus, qui hæc faciunt, & laudant, quod imitari non audent. Pauci autem adhuc murmurant, & inani liuore torquentur, aut qui sua querunt in Ecclesia, quam Catholici videantur, aut ex ipso Christi nomine, gloriam quærentes Hæretici.

Ex

Ex eorum siquidem numero insurrexerunt ab olim, diuersis quidem in locis, sed pari
 vesania, Iouinianus Roma: Vigilantius in Gallia: quæ antea eorum, monstris ca-
 ruerat. Horum primus, virginitati matrimonium: secundus paupertati, diuitum
 statum præsumpserunt æquare manifesta perfidia: Euangelica & Apostolica con-
 silia, quantum in ipsis est, reddentes inania. Sed quia rerum conditiones, ex
 sua interdum pensantur origine, dogmatis eorum ortum inuestige-
 mus, & processum exploremus. Sciendum ergo est, Iouinianum in
 hunc errorem lapsum fuisse, vt diceret omnium baptizatorum, qui suū
 baptisma seruauerunt, vnam esse in regno cœlorum remunerationem,
 vt Hieronym. narrat in libro quem contrā eum scribit. Ex quo in-
 tantum processit, vt diceret Virgines, viduas, & maritatas, quæ semel
 in Christo sunt lotæ, si non discrepent cæteris operibus, eiudem me-
 riti esse. Matrimonium per hoc virginitati adæquans: & quod inter
 abstinentiam ciborum, & perceptionem eorum cum gratiarum actio-
 ne, nulla esset differentia. Propositio autē eius pro hæresi damnata est,
 vt Augustinus narrat. Hic autem Iouiniani error in Vigilantio surre-
 xit, vt Hieronymus dicit in Epistola contrā Vigilantium, qui veritatē
 fidei impugnabat, vt ibidem dicitur, pudicitiam odio habens, & in cō-
 uiuiō secularium, contrā ieiunia Sanctorum declamans, vt Hierony-
 mus in eadem Epistola dicit. Nec solū contentus fuit Iouinianum
 imitari, consilium de virginitate euacuans; sed superaddere ausus est
 etiam, vt consilium de paupertate seruanda destrueret omnino. Vnde
 Hieronymus de eo dicit. Quod autem aserit eos melius facere, qui vtuntur re-
 bus suis, & paulatim fructus possessionum pauperibus diuidunt, quā illos, qui pos-
 sessionibus venundatis simul omnia largiuntur: non à me ei, sed à Domino responde-
 bitur. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes &c. Matth. 19. Hic
 autem error per successiones errantium, vsque ad tempora S. Thomæ
 Aquinatis peruenit, & in Hæreticis quibusdam, qui Cathari nomina-
 bantur, permansit. Sicut patet in quodam tractatu cuiusdam Deside-
 rij Herefiarchæ Lombardi, quem edidit contrā Catholicam veritatē,
 in quo inter cætera, condemnat statum eorum, qui relictis omnibus,
 egere volunt cum Christo. Nuper autem, quod est horribilius, anti-
 quus error renouatus est à Theologo, qui fidem defendere videtur, sed
 more errantium in peius procedens, noluit diuitias paupertati æqua-
 re, vt Iouinianus, sed supergrediendo Iouinianum, possessionem bo-
 norum in communi, paupertati in communi præfert, vt Vigilantius,
 Contendit enim in sua Epistola Religionem illam, quæ sit omnium
 perfectissima, in Ecclesia Dei monstrare. Tali autem Religioni do-
 cet competere possessionem bonorum in communi; relinquendo uti-
 que paupertatem in communi Religionibus imperfectioribus. Quo

Y

quid

quid aliud insinuat, quàm possessionem bonorum in cōmuni esse perfectius opus, paupertate in communi; Constat enim, vt inquit S. Bonauentura in Apologia pauperum, quod perfecti præferuntur imperfectis, & quæ illis & his competunt, per se loquendo, consimilem habent comparationem: Igitur secundum ipsum præfertur possessio bonorum in communi, paupertati in communi. Quod si cansetur Theologus, falsū sibi crimen imponi, dicat igitur ipse quod sentit: (& prosequor discursum S. Bonauent. vt supra in simili de austeritate) Aut enim præfert paupertatem in communi, possessioni bonorum in communi: aut æquat: aut postponit. Si præfert; cur tot superuacua verba contrā paupertatem in communi protulit? Cur negat competere paupertatem in communi Religionī perfectissimæ? siquidem perfectioribus perfectiora competunt. Et concessio quod paupertas in communi perfectior sit, nulla restat causa disputandi aduersus Religiones paupertatem in communi profitentes. Si verò æquat; in errorem Iouiniani turpiter incidit, si autem postponit; damnatæ & reprobatæ Hæresi Iouiniani, cum Vigilantio superaddit. Quod autem huius vltimæ sententiæ fuerit, ex consequentibus aperte clarescit. Docet enim quod in Religionibus paupertatem in communi proficientibus, sollicitudo quærendi necessaria pro templi ornatu, & vsu, pro victu, & vestitu, pro viaticis, pro suppellectili, & alijs domesticis necessitatibus, magis impedit procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm sollicitudo vnius Oeconomi, vel Patrisfamilias, aut Superioris Religionis, circa conseruationem & defensionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis. Si ergo paupertas in cōmuni magis impedit procurationem alienæ salutis, & diuinæ gloriæ propagationem, quàm possessio bonorum in communi, vtique paupertas in communi erit quid imperfectius possessione bonorum in cōmuni. Certum est enim, & in confesso apud omnes, id esse imperfectius, quod magis impedit procurationem salutis alienæ, diuinæque gloriæ propagationem. Deinde docet, quod præcipui Religionum Fundatores, certos suis Religiosis permiserunt reditus; vt ita liberi à quærendis eleemosynis, melius & Deo, & sibi, & proximis vacare possent. Quibus verbis tacite insinuat, eos qui non sunt liberi à quærendis eleemosynis, non posse melius & Deo, & sibi, & proximis vacare. Necessitas ergo quærendi eleemosynas ob paupertatem in communi, secundum Theologum, est impedimentum, vt Religiosi non possint melius & Deo, & sibi, & proximis vacare; quod impedimentum, secundum eundem Theologum, non præstat possessio bonorum in communi. Certum est autem, quod illud opus est imperfectius, quod est impedimentum, ne Religiosi possint melius & Deo, & sibi, & proximis vacare; & è contrario. illud opus est perfectius, quod est adiumentum, vt Religiosi

giosi possint melius vacare, & Deo, & sibi, & proximis: Hic est enim finis intrinsecus Religionis, ut homo totaliter se tradat Deo, & cultui ipsius: & propterea Religio dicitur à S. Thoma holocaustum, Imperfectior ergo secundum Theologum est paupertas in communi: perfectior autem est possessio bonorum in communi. Amplius docet Theologus, *principuos Religionum Fundatores, certos suis Religiosis permisisse redditus; ut possint liberius errantes corrigere, quod facere non ita audent, si ab eis querenda essent subsidia temporalia: timent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, quia veritas odium parit.* Ex quo colligitur Theologum sentire, eos qui habent necesse querere eleemosynas, non posse liberius errantes corrigere; nam & id aperte dicit, quod id facere non ita audent, qui querunt subsidia temporalia: timent enim benefactores offendere, corrigendo vitia eorum, quia veritas odium parit. Paupertas ergo in communi, impedimentum est Religionibus prædicatorum, utique secundum mentem Theologi perfectissimis, & Apostolicam vitam profitentibus, quominus liberè verbum Dei euangelizare possint; quod impedimentum auferat possessio bonorum in communi, secundum Theologum. Ergo secundum supra dicta, imperfectior est paupertas in communi: perfectior verò possessio bonorum in communi: Præterea dicit: quod S. TERESIA Fundatrix Discalceatorum, experientia edocta quædam Monasteria erexit dotata redditibus, ut sine solitudine conquirendarum eleemosynarum, & ea que eam comitatur distractione, Moniales Deo, rebusque diuinis, magis vacarent. Sentit ergo quod paupertas in communi importat solitudinem, & consequenter distractionem, & impedit finem intrinsecum Religionis, qui est Deo, rebusque diuinis vacare. Imperfectior ergo est paupertas in communi, possessione bonorum in communi. Eandem ob causam dicit. S. TERESIAM scriptum reliquisse, ut quamvis Discalceari haberent plura Monasteria, in quolibet tamen pauci habitarent: Pro multis enim, inquit, Eleemosyna cum magna solitudine & distractione, erogari solet. Ergo idem quod prius. Præterea asserit. Nonnullis Religionibus bona mobilia & immobilia necessaria esse, ut Religiosi sine solitudine conquirendi necessaria, toti se se impendant procuranda alienæ salutis, diuinæque gloriæ amplificandæ. Ergo sentit paupertatem in communi importare solitudinem. Et quia intrinsecus finis voti paupertatis (ut sapissimè docet S. Thomas) est, ut animus auertatur à solitudine circa res temporales: utique paupertas in communi, impedimento erit fini voti Paupertatis & consequenter impedimento erit Religionis, quæ integratur ex tribus votis. Sentit item, paupertatem in communi esse impedimento, ne Religiosi, toti, se se impendant diuinæ gloriæ amplificandæ, quod intrinsecè spectat ad Religionem: Contraria autem asserit de possessione bonorum

in communi. Ergo secundum ipsum possessio bonorum in communi, est perfectior paupertate in communi. Tandem docet, quod Apostoli si uni loco, vii nunc Religiosorum Monasteria, fuissent adstricti, nec in ea suorum paupertate debuissent circuire tot mundi regiones, proculdubio etiam stabiles, & certos redditus acceptassent. Quibus verbis manifestè continetur hæresis Vigilantij, vt infra monstrabitur. Renouauit igitur Theologus errorem Vigilantij. Ad cuius destructionem, diuino fretus auxilio, hoc modo procedam. Primò nunc ostendam, ad perfectionem Euangelicam pertinere paupertatem actualement, & carentiam possessionum in communi. Secundò verò in sequentibus Propositionibus monstrabo, hanc paupertatem competere perfectissimæ Religioni, & suo modo competere Religioni ad prædicandum institutæ: nam contrà hæc duo Theologus pugnavit.

Ad ostendendum ergo paupertatem actualement ad Euangelicam perfectionem pertinere, assumo cum Sancto Thoma Opuscul. 19. cap. 6. primò illud quod dicitur Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, &c.* Sed ille qui sua vendit, & pauperibus tribuit, non solum habitualement paupertatem religit, sed etiam actualement. Ergo actualis paupertas ad Euangelicam perfectionem pertinet. Item perfectio Euangelica consistit in imitatione Christi; Sed Christus non solum voluntate, sed etiam realiter fuit pauper; vnde Matth. 17. super illud. *Vade ad mare.* Glossa, Dominus tantæ paupertatis fuit, vt vnde tributum solueret non haberet. Et Luc. 9. super illud. *Vulpes foueas habent, &c.* dicit Glossa. *Ego sum tantæ paupertatis, vt nec hospitium quidem habeam: nec meo vtar lecto.* Et per multas alias auctoritates de facili hoc probari potest. Ergo actualis paupertas ad perfectionem pertinet Euangelicam. Item perfectio Euangelica in Apostolis maxime claruit: sed ipsi actualement paupertatem habuerunt, sua omnia relinquentes. Vnde Petrus dixit Matth. 19. *Ecce nos reliquimus omnia &c.* & ideò Hieronym. dicit ad Hebidiam. *Vis esse perfecta, & primo stare fastigio dignitatis, fac quod fecerunt Apostoli. Vende omnia que habes, & da pauperibus, & sequere Saluatorem, & nudam solumque crucem, nuda sequaris & sola.* Ergo actualis paupertas ad Euangelicam perfectionem pertinet. Item Marci 10. super illud. *Qua difficile, qui pecunias habent &c.* Glossa. *Aliud est pecuniam habere, aliud amare. Multi habent, & non amant, & multi non habent, & amant. Item. Alij & habent, & amant; alij verò non habere, nec amare se gaudent, qui tutiores sunt, & quidem cum Apostolo dicere possunt. Mibi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Ergo actualis paupertas & habitualis simul, præferenda est habituali paupertati. Item idem potest haberi Matth. 10. per Glossam super illud. *Diues difficile intrabit in regnum Dei.* Glossa. *De omnibus m-*

rius est nec habere, nec amare diuitias. Item Iacob. 2. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo. Glossa. Inopes rerum temporalium. Hoc autem non est nisi per actualem paupertatem. Ergo actualiter pauperes, sunt electi à Deo. Item Lucæ 14. dicitur. Qui non renuntiat omnibus quæ possidet. Glossa. Hoc tamen distat inter renuntiare omnibus, & relinquere omnia, quia renuntiare conuenit omnibus, qui ita licite vtuntur omnibus mundanis quæ possident, vt tamen mente tendant ad æterna. Relinquere est tantummodo perfectorum qui omnia temporalia postponunt: & solis æternis inhiant. Ergo relinquere, quod pertinet ad actualem paupertatem, est Euangelicæ perfectionis, sed renuntiare quod pertinet ad habitualem, secundum Glossam prædictam, est de necessitate salutis. Item Hieronym. in Epist. contra Vigilant. post verba inducta subiungit. Ad eum loquitur Dominus, qui vult esse perfectus, qui cum Apostolis, patrem, nauiculam, & rete dimittit. Iste quem tu laudas, secundus, & tertius gradus est, qui scilicet fructum possessionum dat pauperibus; quem & nos recipimus, dummodo sciamus prima secundis, & tertijs præferenda. Ergo patet quod præferendi sunt illi qui omnia sua dimittunt, illis, qui de fructibus possessionum diuidunt pauperibus. Item in Epistola ad Rusticum Monachum. Si habes substantiam, vende, & da pauperibus: si non habes, grandi onere liberatus es, nudum Christum, nudus sequere. Durum, grande, difficile; sed magna præmia. Et multa alia huiusmodi, ex Epistolis Hieronymi accipi possunt, quæ de paupertate actuali necesse est vt intelligantur, quæ causa breuitatis dimittuntur. Item August. dicit in libro de Ecclesiasticis Dogmatibus. Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare: Melius est pro intentione sequendi Dominum in simul donare, & absolutum à sollicitudinibus, egere cum Christo. Et sic idem, quod prius. Item Ambrosius in lib. de offic. Nullum adminiculum præstant diuitiæ ad vitam beatam, quod euidenter Dominus in Euangelio demonstrauit dicens. Beati pauperes quoniam vestrum est regnum Dei. Et infra. Itaque paupertas, famem, & dolorem, quæ putantur mala, non solum impedimento non esse ad vitam beatam, sed adiumento esse, euidentissimè pronunciatum est. Sed hoc non potest intelligi de paupertate habituali, qua homo diuitias subiicit, quia hæc à nullo putantur impeditiua beatitudinis. Ergo oportet quod intelligatur de paupertate actuali, quæ omnia abiicit. Item Gregor. dicit homil. 8. secundæ partis super Ezechielem. Cum quis suum aliquid Deo vouet, & aliquid non vouet, sacrificium est; cum vero omne quod habet, omne quod viuut, omne quod sapit, omnipotenti Deo vouerit, holocaustum est. Sed holocaustum erat dignissimum sacrificiorum. Ergo perfectissimum opus est, omnia sua propter Deum dimittere. Item Gregor. in Prol. Moral. Cumque adhuc me cogeret animus, præsentī mundo, quasi specietenus deseruire, cæperunt multa contra me, ex eiusdem mundi cura succrescere, & in eo iam non specie,

sed,

sed, quod est grauius, mente retinere. Qui tamen cuncta sollicitè fugiens portū Monasterij perij, & relictis quæ mundi sunt, vt frustra tunc credidi, ex huius mundi naufragio nudus euasi. Ex quo patet, quod periculum est res mundi possidere, quia earum possessio periculosè mentem retinet: & ideò laudabilius est etiam possessiones rerum temporalium à se abijcere per actualem paupertatem, vt mens à cura diuitiarum liberetur. Item Chrysost. dicit in lib. Quod nemò læditur nisi à seipso. Quid Apostolos penuria rerum temporalium lesit? Nonne in fame, & siti, & nuditate degebāt, & pro his clari magis, & magnifici habebantur, atque ingentem per hoc fiduciam quaesierunt apud Deum? Ex quo patet, quod actualis paupertas, quæ in penuria rerum consistit, ad Apostolicam perfectionem pertinet. Item Bernar. dicit ad Senonensem Archiepiscopum. Felix qui nihil sibi reuertat, ex omnibus quæ habet. Non foueam, vt vulpes: Non tanquam volucres nidū: Non loculos, quomodo Iudas; Non domos, sicut nec MARIA locum in diaforsio: imitatus profectò illum, qui non habebat, vbi caput suum reclinaret. Ex quo patet quia nihil omninò possidere in mundo, ad perfectionem Christianam pertinet. Item 1. q. 2. C. Si quis. Profectò perfectior est ille, qui se rebus mundi expoliat, aut qui cum nihil habuerit, nec habere desiderat; quàm ille qui ex multis quæ possidet aliquid Ecclesie præstiterit. Ex quo patet, quod nihil possidere ad perfectionem Christianam pertinet. Item eum, qui vacat Contemplationi diuinæ, magis oportet esse à rebus mundanis liberum, quàm eos qui contemplationi Philosophiæ vacabant: sed Philosophi vt liberè Philosophiæ vacarent, laudabiliter mundi substantiam abiecerunt: vnde Hieronym. dicit ad Paulinum presbyterum de institutione Monachorum. Socrates ille Thebanus, homo quondam ditissimus, cum ad Philosophandum Athenas pergeret, magnum pondus auri abiecit. nec putauit se posse simul & virtutes, & diuitias possidere. Ergo multò magis ad vacandum contemplationi diuinæ, laudabile est omnia sua relinquere; vnde super illud Matth. 9. Si vis perfectus esse, &c. dicit interlinearis. Ecce contemplatiua, quæ ad Euangelium pertinet. Item præmium excellens non debetur nisi merito excellenti. Sed præmium excellens, id est, iudiciaria potestas, debetur actuali paupertati; sicut patet Matth. 19. Vos qui reliquistis &c. Sedebitis &c. vnde dicit Glossa. Qui reliquerunt omnia & secuti sunt Dominum, hi indices erunt: qui licita habentes, rectè vsi sunt, iudicabuntur. Ergo in actuali paupertate meritum excellens consistit. Item 1. ad Corinth. 7. Apostolus consiliū dans de virginitate seruanda, rationem assignat, vt scilicet sine sollicitudine sint: sed abiectio diuitiarum maxime facit hominem sine sollicitudine esse, quia diuitiæ suis possessoribus de necessitate multas sollicitudines ingerunt. Vnde Luc. 8. diuitiæ per spinas significantur, quæ verbum sua sollicitudine suffo-

suffocant in cordibus auditorum. Ergo sicut virginitas ita & actualis paupertas ad Euangelicam perfectionem pertinet. Vterius ostendendum, quod ista perfectio, qua aliquis reliquit propria, non requirit possessionem diuitiarum in communi. Primordium enim perfectionis in Christo, & in Apostolis fuit: sed ipsi non leguntur, sua relinquentes, aliquas possessiones habuisse in communi; imò potius legitur, quod nec etiam domos habebant ad manendum, ut supra probatum est: Ergo perfectio paupertatis non requirit aliquas possessiones communes. Item August. in 3. de Doctr. Christ. dicit. quod illi, qui conuersi fuerunt ex Iudæis ad Christum in primitiua Ecclesia, quia proximi spiritualibus fuerunt, tam capaces exiuerunt Spiritus Sancti, ut omnia sua venderent, eorumque pretium indigenibus distribuendum, ante pedes Apostolorum ponerent. Et infra. Non enim hoc vllas Ecclesias gentium fecisse scriptum est, quia non ita propè inuenti erant, qui simulacra manufacta Deos habebant. Ex quo patet, quòd Augustinus præfert perfectionem primitiue Ecclesiæ Iudæorū, primitiue Ecclesiæ ex gentibus in hoc, quod omnia sua vendiderunt pauperibus distribuenda. Sed ipsi ita vendiderunt propria, quod nullas possessiones in communi reseruauerunt sibi. Ergo maioris perfectionis est paupertas illa sine possessionibus in communi, quàm illa quæ in communi possessiones habet. Item Hieronymus ad Heliodorum de morte Nepotiani, irridendo loquens, dicit. Sint diuitiores Monachi, quàm fuerant seculares, possideant opes sub paupere Christo, quas sub locuplete Diabolo non habuerant, & suspiret eos Ecclesia diuites, quos tenuit mundus ante mendicos. Hoc autem frequenter contingere potest in Religionibus, quæ possunt possessiones habere, non autem in illis, quæ possessionibus carent. Ergo magis est laudabile in Religionibus possessionibus carere, quàm eas habere. Item Hieronym. ad Lucinum Beticum. Quamdiu versamur in rebus sæculi, & anima nostra possessionum, ac reddituum procuratore deuicta est, de Deo liberè cogitare non possumus. Ergo magis expedit Religiosis, redditibus, & possessionibus carere, quàm eas habere. Item Gregor. idem in 3. lib. Dialog. loquens de Isaac seruo Dei. Cumque ei crebrò discipuli inuenerent, ut pro vsu Monasterij possessiones, quæ offerebantur acciperet, ille sollicitus suæ paupertatis custos, fortem illam suam tenebat sententiam, dicens. Monachus qui in terra possessiones querit, non est Monachus. Sic quippe metuebat paupertatis suæ securitatem perdere, sicut auari diuites solent perituras diuitias custodire. Ex quo patet, quòd maioris perfectionis & securitatis est, possessionibus communibus carere, quàm eas habere. Item inter Monachos Aegypti, de quibus in vitis Parrum legitur, perfectiores illi reputabantur, qui in Eremito nullas possessiones habuisse leguntur. Non ergo possessiones communes ad pau-

per-

pertatem Euangelicam requiruntur. Item communes possessiones auferre in potestate tyrannorum consistit. Si ergo non sunt relinquenda omnia, nisi intretur in Religionem, quæ possessiones habeat, in potestate tyrannorum erit impedire perfectionem Euangelicæ paupertatis; quod est absurdum. Item ad hoc paupertas consulitur, ut sollicitudo de rebus mundi minuatur. Sed possessiones communes multas sollicitudines ingerunt de ipsis conseruandis, & custodiendis, & excolendis. Ergo perfectius consilium paupertatis impletur ab illis, qui possessiones communes non habent. Hæc omnia desumpta sunt ex Opusculo S. Thomæ 19. Capite 6. Concludo ergo verbis eiusdem Sancti Doctores Opusc. 17. cap. 15. Sic igitur patet vanam esse doctrinam, imò pestiferam, & Christianæ doctrinæ contrariam, illorum qui dicunt, quod possessionibus communibus carere propter Christum, ad perfectionem non pertineat. De quibus super illud Psal. 6. Confundantur & erubescant valde velociter, dicit Glossa. Hoc non est hic, ubi potius iniqui ridet eos, qui omnia relinquunt, & suis irrisiōibus infirmos Christi nomine erubescere faciunt. Ad eos etiam pertinere videtur, quod alibi in Psal. 17. dicitur. Consilium inopis confudistis, quoniam Dominus spes eius est, ubi dicit Glossa. Inopis cuiuslibet, qui est membrum Christi: & hoc ideo fecistis, quoniam Dominus est spes eius: Unde ergo magis reuerendus erat, inde magis contemnitur. Quid enim aliud isti faciunt, nisi quoddam contemnere nituntur eos, qui Christianæ paupertatis consilium perfecte sectantur: & hoc ideo quia non in terrenis possessionibus, sed in Deo spem habent. Hæc S. Thomas. Tu autem Theologe, caue, ne vnquam conqueraris, te acrius perstrictum à me:

Non enim à me, sed ab Angelico Doctore perstrictus es. Nam

& doctrina mea, non est mea, & verba mea, non sunt mea,

sed Angelici Doctoris. Quia enim docuisti, perfectio-

nem Religiosæ vitæ non esse agnoscendam ex pau-

pertate, iure merito censura S. Doctoris su-

prà te cadit. Si .n. ex ea non est agno-

scenda perfectio, utiq; non perti-

net ad perfectionem: quod

S. Thomas validissimis

impugnat rationi-

bus, ut visum

est.

Quòd si pertinet ad perfectionem, utique ex ea

potest agnosci perfectio: cuius tu ta-

men oppositum constanter

asseruisti.

PRO-

PROPOSITIO LXXX.

Id expresse docet S. Thomas 2. 2. quest. 188. artic. 7. ubi querit. Vtrum habere aliquid in communi diminuat perfectionem Religionis? Et respondet: perfectionem non consistere essentialiter in paupertate, sed in Christi sequela: secundum illud Hieronym. super Matth. cap. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.

HÆC Propositio manifestam calumniam in S. Thomam continet. Nulla enim ratione expresse docuit S. Thomas. Paupertatem non esse id, ex quo perfectio Religiosæ vitæ agnoscenda est. Sed inquit S. Thomas expresse docet. *Perfectionem non consistere essentialiter in Paupertate.* Ergo expresse docet, paupertatem non esse id, ex quo perfectio Religiosæ vitæ agnoscenda est. At quænam est hæc cōsequentia, mi Theologe, Repono in gratiam similes illationes. Perfectio non consistit essentialiter in medijs. Ergo perfectio vitæ Christi, & Apostolorum non potest agnosci ex medijs, quibus vsus est Christus cum Apostolis ad salutem humanam procurandam; contrā tuum dictum. Item perfectio non consistit essentialiter in modo benigno & suavi. Ergo perfectio vitæ Christi & Apostolorum, non potest agnosci ex modo benigno & suavi contrā tuum dictum. Item perfectio essentialiter non consistit in ratione viuendi communi, in victu, & vestitu, cum honestis hominibus. Ergo perfectio vitæ Christi & Apostolorum agnosci non potest ex ratione viuendi communi in victu, & vestitu cum honestis hominibus: cuius oppositum asseruisti, Item perfectio essentialiter non consistit in medijs. Ergo illa Religio non est perfectior alijs, quæ habet media efficaciora ad cōsecutionem eius finis, propter quem est instituta; contrā tuam regulam secundam. Itē perfectio essentialiter non consistit in medijs. Ergo illa Religio non est perfectior, quæ non tantum efficaciora media habet ad suum finem perfectissimum, sed etiam plura talia, & magis ordinata; contrā tuā regulam tertiam. Item perfectio non consistit essentialiter in auxilijs. Ergo illa Religio non est perfectior, quæ habet auxilia plura, & meliora ad consequendum suum finem, & mediiorum suorum vsum, in suo Ordine præscripta; contrā tuam regulam quartam. Item Perfectio

Z

non

non consistit essentialiter in præsijs. Ergo illa Religio non est perfectior, quæ pluribus & melioribus est fulta præsijs, ad submouenda omnia impedimenta, felici vsui mediorum ad sui finis consecutionem se se opponentia; contra tuam regulam quintam. Item perfectio non consistit essentialiter in fructibus. Ergo non est reputandus Ordo perfectior, qui maiorem fructum in Ecclesia Dei facit; contra tuam regulam sextam. Simile est argumentum. Arbor non consistit in fructibus, Ergo arboris bonitas non est cognoscenda ex fructibus eius. Item perfectio non consistit essentialiter in vijs, & modis. Ergo non est iudicanda illa Religio melior, quæ per plures vias, & modos, fructus edit. Item perfectio non consistit essentialiter in occasionibus heroicis virtutum, & laborum pro Dei gloria. Ergo non est iudicanda illa Religio melior, quæ habet & offert, plures occasiones heroicas virtutum & laborum pro Dei gloria; contra tuam regulam septimam. Quid dicis Theologe? negas, vel concedis has illationes? Si concedis; necesse est quod retractes tuas regulas, & teipsum tibi contradicentem manifestè fatearis. Si negas; Ergo sicut tuo iudicio, hæ consequentiæ sunt malæ, ita necesse est condemnare, & illam consequentiam. *Perfectio non consistit essentialiter in paupertate. Ergo perfectio Religiosæ vitæ non est agnoscenda ex paupertate.* Et ut scias me velle convincere efficaciter fallaciæ tuum discursum, præter ea quæ de tuis proprijs sunt allata, alia adduco. Dic mihi si valent istæ consequentiæ. Causa non consistit essentialiter in effectu. Ergo causa ex effectu agnoscitur non potest? Essentia rei non consistit in propria passione. Ergo essentia rei non potest cognosci ex propria passione? Ignis non consistit in fumo. Ergo ignis ex fumo non potest agnoscitur? Vinum vendibile non consistit in hedera. Ergo non potest cognosci ex hedera? Episcopus non consistit in baculo pastoralis, & tyara. Ergo non cognoscitur per baculum pastorem & tyaram? Rex non consistit in sceptro & corona. Ergo non cognoscitur per sceptrum & coronam. Quod si istæ consequentiæ non valent, neque ista consequentia valet. *Perfectio non consistit essentialiter in paupertate. Ergo non est cognoscenda ex paupertate.* Et tantum abest quod Theologus hanc sententiam expressè colligat ex doctrina S. Thomæ, ut etiam oppositum eius ex eadem doctrina S. Tho. colligatur. Sic enim S. Doctor post verba iam citata subiungit. *Paupertas autem est sicut instrumentum, vel exercitium perueniendi ad perfectionem.* Quam integram Propositionem Theologus, nequiter & subdole agendo, à textu S. Thomæ truncavit, siue subtrixit; quia videbat vehementer eam suo proposito esse contrariam. Inde enim sic arguere licet. Paupertas est instrumentum vel exercitium perueniendi ad perfectionem.

mem. Ergo ex paupertate perfectio vitæ Religiosæ agnoscenda est, sicut ex medio. Et non moueat quemquam, quod S. Thomas docuerit perfectionem essentialiter non consistere in paupertate. Primò quia aliàs docuit, quod perfectio instrumentaliter consistit in consilijs. Ita habet 2. 2. q. 184. art. 3. in c. Instrumentaliter, inquit, perfectio consistit in consilijs. Et in eadem 2. 2. q. 186. art. 2. in corp. ait. Pertinet aliquid ad perfectionem instrumentaliter & dispositiuè sicut paupertas, continentia, abstinentia, & alia huiusmodi. Secundò quamuis paupertas non intret essentiã perfectionis; tamen essentialiter pertinet ad vitam Religiosam. Ita S. Thomas 2. 2. q. 186. art. 1. ad 1. ait. Ille qui proficitur Regulam, non vouet seruare omnia, quæ sunt in Regula, sed vouet Regularem vitam, quæ essentialiter consistit in tribus predictis, ex quibus erat paupertas. Et in ar. 2. eiusdem quæst. ad 3. vocat tria vota essentialia Religionis. Et in eadem 2. 2. q. 188. art. 1. ad 2. ait. Tria essentialia vota Religionis pertinent ad exercitiũ Religionis, sicut quadam principalia, ad quæ omnia alia reducuntur. Quamuis ergo paupertas non intret essentiam perfectionis, tamen intrat essentiam Religionis. Ratio huius disparitatis potest peti ex dictis S. Tho. Dicit enim 2. 2. q. 186. art. 2. in Corp. Perfectio Charitatis est finis status Religionis. Status autem Religionis, est quadam disciplina vel exercitium ad perfectionem perueniendi. Quod etiam repetit multis alijs in locis. Et cõmuniter dicunt Theologi, quod Religio est status tendentium ad perfectionem per aliqua media, ex quibus essentialia sunt tria, alia verò reducuntur ad ista. Quamuis ergo perfectio non consistat essentialiter in paupertate, tamen substantia & integritas Religionis, seu status tendentis ad perfectionem, essentialiter requirit paupertatem: & ita substantia vitæ Religiosæ debet agnosci ex paupertate, tanquam ex aliquo substantiali, & essentiali. Quæ quia non distinxit Theologus, idè turpiter errauit, & toti mundo palpabilem errorè obtrusit, quod nimirum perfectio Religiosæ vitæ non sit agnoscenda ex paupertate. Inuexit etiam doctrinam, quæ est pestis exitialis, extinguens in corde vocatorum desideria cælitus immissa vitæ Religiosæ. Sic enim viso hoc libello, passim argumentati sunt iuuenes. Non est metienda perfectio ex austeritate vitæ externa. Ergo non appetamus Religiones propter austeritatem, sed remaneamus in delirijs sæculi viuentes: vel saltem. Ergo non appetamus Religiones austeras. Item, perfectio non est agnoscenda ex paupertate. Ergo non est eligenda Religiosa vita, vita pauperum. Siuè non est eligenda Religio, quæ arctiorem paupertatem proficitur.

PROPOSITIO LXXXI.

Vnde in Collationibus Patrum collat. I. cap. I. Abbas Moyses dicit. Nuditas ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt.

HÆC Propositio continet mutilatam citationem, & ostendit Theologum semper fallacem & infidelem; semper enim omitit ea, quæ sunt aduersa carni. Sic enim habet integer textus. *Vnde in Collationibus Patrum Abbas Moyses dicit. Ieiunia, vigiliae, meditatio scripturarum, nuditas ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt. En tibi Theologum, qui neglexit, ieiunia, vigiliae, & meditationem scripturarum. Et quia non est meditatus in scripturis, ideo & arma contra se porrexit, & seipsum manifestè prodidit.*

PROPOSITIO LXXXII.

Et in responsione ad 3. Paupertatem, ait, esse minimum inter instrumenta perfectionis.

MI Theologe, ista verba habet S. Thomas in respons. ad 1. non verò ad 3. Sed parco tibi: ad rem accedo. Paupertas dicitur minimum instrumentum, non absolutè, sed comparatiuè; siue respectiue ad alia duo. Vt enim docet S. Thomas pluribus in locis, votum præcipuum est obedientiæ, secundum castitatis, tertium paupertatis. Nihilominus tamen votum paupertatis est essenziale Religioni, vt iam ostensum est: & ad perfectionem charitatis obuiendam primum fundamentum est, vt ait S. Tho. 2. 2. q. 186. art. 3. in corp. Et in responsione ad 4. ait. *Voluntaria paupertas, est efficax exercitium perueniendi ad perfectam charitatem, & ideo multum valet ad caelestem beatitudinem consequendam. Et certè si veritas æterna dixit, Dives difficile intrabit in regnum caelorum. Et iterum: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum caelorum: utique maximi pretij est paupertas, quæ talem difficultatem aufert, & ianuam regni caelestis aperit: & ideo scriptum est: Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Eset hic amplissimus campus excurrendi in virtutibus.*

tuperia diuitiarū spinosarū, & laudes Euāgelicæ paupertatis. Sed quia hæc passim reperiuntur apud Sanctos Patres, ideò consultò omittuntur.

PROPOSITIO LXXXIII.

Præterea docet, ideè paupertatem esse in Religionibus seruandam, ne per sollicitudinem circa res temporales, quæ diuitiis comitari solet in secularibus. Religiosi retrahantur à pijs suis Religionis operibus. Cum ergo in quibusdam Religionibus ad Ecclesiæ utilitatem institutis, ipsa sollicitudo querendi necessaria pro templi ornatu, & usu, pro victu, & vestitu, pro viaticis, pro supellectili, & alijs domesticis necessitatibus; magis impediatur procuratio alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm sollicitudo vnius Oeconomi, vel Patris familias, aut Superioris Religionis, circa conseruationem, & defensionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis, &c.

QVAM versipelle ingenium Theologi, qui lucem tenebras, tenebras lucem, dulce amarum, amarum dulce, albū nigrum, nigrū albū dicit, & contrā omnē rei naturā, ex opposito oppositū inferre, & legentibus imponere conatur. Finis, ait, paupertatis est, ut Religiosi sint liberi à sollicitudine circa res temporales. Subiungit, quod paupertas in cōmuni habet sollicitudinem sibi annexam, quæ magis impedit diuinæ gloriæ propagationem, quàm sollicitudo vnius Oeconomi circa possessiones. Mi Theologe, si Paupertas eximit animum à sollicitudine, quomodo paupertas in cōmuni intrinsecus animum sollicitudine? Fortassis legisti aliquando locum illum communem Dialecticorum, Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis. Inde ergo sic argumētare. Paupertas simpliciter loquendo, extricat animum à sollicitudine. Ergo maior Paupertas magis extricat. Atqui maior est paupertas in cōmuni quàm paupertas tantum in particulari. Ergo magis extricat animum à sollicitudine Paupertas in cōmuni, quàm Paupertas tantum in particulari. Sed ut magis agnoscas desipientiam tuam, vide an non sit tuum argumentum illud quod proponit

s. Tho-

S. Thomas Opus. 17. Cap. 14. nomine eorum, qui à Religione retrahere conantur; Religionis perfectioni derogando, maxime eorum Religiosorum, qui in communi possessiones non habent. Inducunt etiam, inquit, quod diuitiarum abrenuntiatio, introducta est ad tollendam sollicitudinem temporalium rerum, secundum illud Luca 12. Nolite solliciti esse animæ vestre quid manducetis. Et 1. Corinib. 7. Volo vos sine sollicitudine esse. Sed maior sollicitudo imminet victus querendi his, qui possessiones non habent, quam his qui sufficientiam victus iam habent per possessiones communes. Ergo possessionibus communibus carere diminuit Euangelicam perfectionem. Circa hoc etiam addunt, quod tales Religiosi necesse habent, de negotiis multorum se intromittere, qui eis necessaria victus ministrant; & sic multiplicatur in eis temporalium sollicitudines Euangelicæ perfectioni aduersantes. Considera Theologe, si non est tuum argumentum. Sed iam audi responsionem Sancti Thomæ datam eodem Opuscul. cap. 16. Iam verò, quod septimò propositum est, magis derisione, quam responsione dignum est. Quis enim non videat in immensum maioris sollicitudinis esse, possessionibus procurandis curam impendere, ad quod vix seculares sufficiunt; quam acquirere simplicem victum ex fidelium pietate collatum, & clementia diuina prouisum? Quod verò octauò propositum est, de hoc quod Religiosi necesse habent circa eorum negotia sollicitari à quibus pascuntur: fateor quod habent quidem, sed circa spirituales eorum salutem, vel vt tribulatos consolentia, quæ quidem sollicitudo est charitas; vnde Religioni non repugnat; quin imò vt dicitur Iacob. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem hæc est, visitare viduas, & pupillos, in tribulatione eorum; Hæc S. Thomas. Sed quam perniciosè, & in caput tuum mentitus es Theologe, te regulas tuas ex doctrina S. Thomæ decerpisse: Ecce enim argumenta tua à S. Thoma exploduntur, & irridentur. Sed iam ad singula Propositionis inductæ descendere necesse est. Primò ergo expende fraudem Theologi in eo, quod dixit. Sollicitudinem circa res temporales diuitias comitari in secularibus: quasi diuitias non comitaretur sollicitudo in Religiosis; vt nimirum per hanc doctrinam sibi viam stergeret adstruendi, quod in Religionibus possessiones in communi habentibus, sollicitudo non comitatur, circa earundem retentionem, & conseruationem. Quod si Theologus conqueratur sibi imponi; dicat quid sentit. Diuitias vel comitatur sollicitudo in Religiosis, vel non comitatur. Si comitatur; quare dixit in secularibus? Si verò non comitatur; quare remedium paupertatis prouidetur, vt sollicitudo auertatur?

Secundò aduerte, quod Theologus dixit, paupertatem in communi importare sollicitudinem, cum potius possessio bonorum in communi habeat annexam sollicitudinem, non item paupertas in communi. Quod potest constare ex pulcherrimis quibusdam verbis S. Chrysost. in Ioannem:

annem: ubi sic discurrit. Si volueris videre amanti aurum, animam, quemadmodum vestimentum à decem millibus corrosum vermium, & nihil habens sanum, ita inuenies perforatam eam undique à solitudinibus, & a peccatis putrefactam, & erugine plenam. Sed non anima inopis voluntarij talis est, sed fulget quidem velut aurum, splendet autem velut margarita, florescit autem velut rosa. Non est illic tinea, non est illic fur, non est illic sollicitudo vitæ negotiorum, sed sicut Angelus ita conuersatur. Vis huiusmodi animæ pulchritudinem intueri? Vis ipsius diuitias addiscere? Non subiacet Dæmoni, non assistit Regi, sed assistit Deo. Non militat cum hominibus, sed cum Angelis: non habet thesaurum in terra, sed calum. Non indiget seruis, magis autem habet seruos, passionēs & cogitationes, quæ rebus dominantur. Quid igitur paupere hoc melius est vnquam? Pauimentum denique habet calum. Si autem pauimentum tale est, excogita tectum. Sed non habet equos & currus? Quid autem ei opus est his, qui super nube rebi debet, & esse cum Christo? Hæc Chrysostomus. Id ipsum confirmat S. August. lib. 2. de Sermone Domini in monte. Querentibus, inquit, regnum Dei, & iustitiam eius non debet subesse sollicitudo ne necessaria desint. Quod dictum conforme est ei, quod habetur Matth. 6. Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt, Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Querite ergo primum regnum Dei, & iustitiā eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Si ergo Christus prohibet nobis sollicitudinem, quomodo Theologus respectum habet sollicitudinis?

Sed iam videamus tertio, circa quæ sollicitudo hæc secundum Theologum debeat reperiri in Religionibus paupertatem in communi profitentibus. Querenda, inquit, sunt necessaria pro templi ornatu, & usu, pro victu, & vestitu, pro viaticis, pro suppellectili, & alijs domesticis necessariis. Pro templi ornatu ais Theologe? Vtinam sollicitudo de ornatu templi interioris, magis esset cordi tibi, quam sollicitudo pro ornatu templi exterioris. Pro victu. at qui victus viri Apostolici, & prædicatoris, seu Religiosi perfectissimi, debet esse emendicatus, siue ex eleemolynis, qualis erat victus Christi & Apostolorum, vsupra monstratum est. Victus viri Apostolici non debet esse exquisitus, sed vulgaris, simplex, & moderatus, vt colligitur ex exemplis eorundem Apostolorum. Pro vestitu. Atqui vestis prædicatoris non debet esse splendida & pretiosa, sed potius vilis & humilis, ad exemplum Christi & Apostolorum, de quorum vestitu supra habitum est. Libet hic adferre quid sentiat S. Thomas de qualitate vestium conuenientium Prædicatori. Opusculo ergo 19. cap. 8. fit ait. Dicitur 21. q. 4. Omnis iactantia, & ornatura corporalis, à sacro Ordine aliena est. Eos ergo Episcopos, vel clericos, qui se fulgidis & clavis vestibus ornant, emendari oportet. Quod si in hoc permanserint, epibimio corrigantur. Et infra. Igitur si inuenti fuerint deridentes eos, qui vilibus

Et Religiosis vestibus amicti sum, per epithimium corrigantur. Priscis enim temporibus, omnis sacriatus vir, cum mediocri, aut vili veste conuersabatur. Omne quippe quod non propter necessitatem suam, sed propter venustatem assumitur, elationis habet calumniam, quemadmodum ait Basilus. Patet ergo quod vilitas vestium est amplectenda, et pretiositas fugienda, et quod grauius puniendi sunt, qui contra vilitatem vestium loquuntur. Item eorum falsitas apparet exemplo Ioannis Baptiste: de quo Matth. 3. dicitur, quod habebat vestimentum de pilis camelorum: vbi dicit Glossa. Qui penitentiam predicat, habitum penitentiae praeferit. In eo vilitas vestis, et cibi laudatur, quorum vsus in diuine arguitur. Et alia Glossa dicit ibidem, quod seruus Dei non debet habere vestimentum ad decorem, vel delectationem, sed tantum ad tegendam nuditatem. Et Marc. 1. super illud. Erat Ioannes vestitus pilis: dicit Glossa. Conueniens vestis predicatori. Ex quibus patet quod serui Dei, et praecipue qui penitentiam predicant, debent vilibus vestibus indui. Item probatur exemplo antiquorum Prophetarum de quibus dicitur ad Hebr. 11. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, et Elias et alij: Melus est animal, quod et taxus dicitur, cuius pellis melota dicitur, et est valde hispida: vel melota est vestis de pilis camelorum, vt patet ibi per Glossam. Item probatur B. Hilarionis exemplo, et aliorum Patrum in Eremito, de quibus narratur in eorum gestis, quod vilissimis vestibus induebantur. Item Apocal. 11. Dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. Glossa: id est predicantes penitentiam, et exemplo ostendentes. Item alia Glossa ibi, Et ad exemplum eorum debetis predicare. Ex quo iterum aperte habetur, quod debent vilibus indui, praecipue penitentiam predicantes. Item quod vilitas vestium sit approbanda et pretiositas reprobanda, aperte ostendit Gregor. in Homil. Homo quidam erat diues: sic dicens: Sunt nonnulli qui cultum subtilium pretiosarumque vestium, non putant esse peccatum. Quod videlicet si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod diues qui torquebatur apud inferos, bysso et purpura indutus fuisset. Nemo quippe vestimenta praecipua, nisi ad inanem gloriam querit, videlicet, vt honorabilior esse ceteris videatur. Nam quia pro sola inani gloria vestimentum pretiosius queritur, ipsa res testatur, quod nemo vult ibi pretiosis vestibus indui, vbi ab alijs non possit videri. Quam culpam possumus melius vilis indumenti virtute, ex diuerso colligere: quia si abiectio pretiosi indumenti virtus non esset, Euangelista de Ioanne tam vigilanter non diceret. Erat Ioannes indutus pilis camelorum. Item 1. Petri 3. super illud. Quarum non sit ex irifsecus et c. dicit Glossa. Sicut Cyprianus ait: Serico et purpura indute. Christum induere non possunt. Auro et margaritis, et monilibus adornatae, ornamenta cordis, et corporis perdiderunt. Quod si Petrus mulieres quas admonet coercendas, quae excusare possunt cultus suos per maritos; quamò magis id Virginem obseruare fas est, cui nulla sui cultus competit venia? Ex quo patet quod etiam in Clericis multò amplius reprehensibilis est habitus ornatus. Item: Illud per quod virtus mentis manifestatur, per se loquendo est laudabile, quamuis eo possit ali-

aliquis in superbiam vti. Sed vilitas vestium est huiusmodi. Vnde Hieronymus dicit ad Rusticum Monachum: Sordes vestium, candida mentis indicia sunt. Vilis tunica contemptum seculi probat; ita dumtaxat ne animus tumeat, ne habitus sermoque dissentiant. Ergo vilitas vestium secundum se est sectanda, dummodo superbia remoueat. Item: Illud quod diuinam misericordiam promeretur, non potest esse malum. Sed per vilitatem vestium, diuinam misericordiam promeruerunt etiam maximi peccatores. Vnde 3. Reg. 21. dicitur de impiissimo Achab, quod cum audisset sermones Elie, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque; & dormiuit in sacco. Vnde Dominus de eo dixit ad Eliam. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius. Et tamen non fuit vera humilitas cordis, ut ibidem Glosa dicit. Et Iona 3. dicitur, quod abiicit rex vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere: & hoc idem alijs precepit. Ergo vilitas vestium est Deo accepta. Item Philo sophus probat in 10. Ethicorum, quod virtutes non solum in interioribus actibus, sed in exterioribus etiam consistunt, & loquitur de moralibus virtutibus. Humilitas autem quedam moralis virtus est. Non enim est intellectualis, neque Theologica. Ergo non solum in interiori consistit, sed etiam in exterioribus. Cum ergo ad humilitatem pertineat, quod homo contemnat seipsum, hoc etiam ad humilitatem pertinebit, quod contemptibilibus exterius utatur. Item malum nunquam palliatur nisi sub eo quod habet speciem boni. Sed hypocrite sua mala palliant sub vestitu vilitate. Ergo vilitas vestium, quantum est in se, habet speciem boni. Ergo secundum se commendabilis est; etsi ea aliqui abuti possint. Item: sicut ieiunium & eleemosyna sunt paenitentiae instrumentum; ita & vilitas vestium est laudabilis. Sed ieiunium, & eleemosyna per se sunt laudabilia. Ergo & vilitas vestium per se est laudabilis, quamuis eis aliqui abutantur. Hæc s. Th. Ex quo patet, quod cum Religiosorum vestitus, & præcipue eorum qui salutem animarum incumbunt, debeat esse vilis, consequenter non multam requirat sollicitudinem. Sed agitur de viaticis. At quæ viatica Christus indixit suis discipulis, & Prædicatoribus? Matth. 10. legimus. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgā: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcunque autem ciuitatem, aut castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit, & ibi manete, donec exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra reuertetur ad vos. Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicii, quam illi ciuitati: Tandem de suppellectili, quæ necessitas est sollicitudinis Religionis paupertatē in communi profitenti. A tali enim Religione sumptuosa suppellex non tam est querenda, quam reiicienda. Modica autem facile ex eleemo-

A a

synis

synis fidelium haberi potest. Vniuersaliter ergo loquendo non requiritur magna sollicitudo pro necessitatibus prouidendis Religioni pauperrimæ. Dicit enim s. Thom. 2. 2. q. 188. art. 7. in Corp. si res exteriores non querantur vel habeantur nisi in modica quantitate, quantum sufficiunt ad simplicem victum, talis sollicitudo non multum impedit hominem. Hæc sanctus Thomas.

Sed iam quarto loco perspice, quid causæ sit, quod Theologus deroget paupertati in communi, propter annexam utique sollicitudinem querendi necessaria. Quia, inquit, sollicitudo querendi necessaria magis impedit procuracionem aliene salutis, diuinæque gloriæ propagationem, quam sollicitudo vnius Oeconomi, vel patrisfamilias, aut superioris Religionis circa conseruationem & Defensionem rerum mobilium, vel immobilium Religionis. Deus bone, quantum iniuriam patitur à Theologo sancta paupertas; quæ post Christi, & Apostolorum exemplum, in tanta fuit admiratione spiritalium, atque sapientium, ut vix peruersissimi Hæretici ipsius dignitati derogarent. Inter quos Vigilantius cum ad interpretationem s. Doctoris Hieronymi dormitasset iam dudum, nunc per nouum paupertatis hostem, illo non minus improbum, euigilasse videtur. Ille nimirum contra paupertatis perfectionem sui pectoris virus euomuit: hic autem possessionem bonorum temporalium in culmine perfectionis Evangelicæ collocans, ipsorumque voluntariam carentiam ut imperfectam calumnians Vigilantij se prodit discipulum. Quod ne videar verbis tantum nudis asserere, ratione euidenter conuincam. Finis intrinsecus voti paupertatis est reddere animum expeditum, & liberum à sollicitudine circa bona temporalia. Id s. Thomas docet pluribus in locis. Vnum pro nunc sufficiat adducere ex 2. 2. q. 186. art. 7. in Corp. ubi sic ait. Religionis status potest considerari tripliciter. Vno modo secundum quod est quoddam exercitium tendendi in perfectionem charitatis. Alio modo secundum quod quietat animum humanum ab exterioribus sollicitudinibus: secundum illud 2. ad Corin. 7. volo vos sine sollicitudine esse. Tertio modo secundum quod est quoddam holocaustum, per quod aliquis totaliter se, & sua; offert Deo; & secundum hoc ex his tribus votis integratur Religionis status. Primum enim quantum ad exercitium perfectionis, requiritur quod aliquis a se remoueat illa, per quæ possit impediri, ne totaliter eius affectus tendat in Deum, in quo consistit perfectio charitatis. Huiusmodi autem sunt tria. Primum quidem cupiditas exteriorum bonorum, quæ tollitur per votum paupertatis. Secundum autem est concupiscentia sensibulum delectationum, inter quas præcellunt delectationes Venereæ, quæ excluduntur per votum continentie. Tertium autem est inordinatio voluntatis humanæ, quæ excluditur per votum obedientie. Similiter autem sollicitudinis secularis inquietudo præcipue ingeritur homini circa tria. Primum quidem circa dispensationem exteriorum rerum:

& hac sollicitudo per votum paupertatis homini auferatur. Secundò circa gubernationem vxoris, & filiorum, quæ amputatur per votum continentie. Tertiò circa dispositionem propriorum actuum, quæ amputatur per votum obedientie, quo aliquis se alterius dispositioni committit. Similiter autem holocaustum est cum aliquis totum quod habet offert Deo, vt Gregor. dicit super Ezechielem. Habet autem homo triplex bonum secundum Philosoph. in 1. Ethycorum: Primò quidem exteriorum rerum: quas quidem totaliter aliquis Deo offert per votum voluntario paupertatis. Secundo autem bonum proprii corporis; quod aliquis precipue offert Deo per votum continentie, quo abrenuntiat maximis delectationibus corporis. Tertium autem bonum est anima, quod aliquis totaliter Deo offert per obedientiam, qua aliquis offert Deo propriam voluntatem, per quam homo vitur omnibus potentijs, & habitibus anime. Et ideo conuenienter ex tribus votis status Religionis integratur. Hæc S. Thomas. Ex quibus finem vniuscuiusque voti quisque discere poterit. Quod autem principaliter intenditur, manifestus est finis voti paupertatis, scilicet vt sollicitudo auferatur. Iam si paupertati in communi talis est annexa sollicitudo quærendi necessaria, quæ magis impediatur diuinæ gloriæ propagationem, quam sollicitudo vnius Oeconomi, circa conseruationem, & defensionem rerum immobilium, vtique per paupertatem in communi annullatur, & euacuatur finis voti paupertatis. Si enim stante paupertate in cõmuni permanet sollicitudo, & magis impediens diuinam gloriam, quam sollicitudo vnius Oeconomi, circa cõseruationem bonorum immobilium; vtique per paupertatem in communi non auferetur sollicitudo, sed maior exurget, quæ sit magis obstaculum gloriæ Dei. Quis igitur non dicit perfectius opus esse possessionem bonorum in communi, quam paupertatem in communi? Manifestum est enim illud opus perfectius esse, quod minus impedit procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem: illud verò imperfectum esse, quod magis impedit procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem. Atqui secundum Theologum possessio bonorum in communi, minus impedit procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem: paupertas verò in communi magis impedit procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem. Ergo secundum ipsum, possessio bonorum in communi est opus perfectius, paupertas verò in cõmuni est opus imperfectius. Idem sic quoque colligi potest. Illud est perfectius, quod non euacuat finem intrinsecum voti paupertatis, illud verò è conuerso imperfectius, quo destruitur finis intrinsecus voti paupertatis. Sed secundum Theologum per possessionem bonorum in communi, stabilitur votum paupertatis, per paupertatem verò in communi, euacuatur, & annihilatur finis intrinsecus voti paupertatis, vt iam probatum est. Ergo

possessio bonorum in communi, secundum Theologum, est opus perfectius, paupertas verò in communi est opus imperfectius: Imò quod peius est, Theologus videtur etiam diuitias secularium præferre paupertati in communi. Quæro enim, an sit essentialis differentia, inter sollicitudinem vnius Oeconomi circa conseruationem, & defensionem rerum immobilium Religionis, & inter sollicitudinem vnius Oeconomi circa conseruationem, & defensionem rerum immobilium, vel mobilium secularium? Nullus sanè, nisi insanus, dicet differre essentialiter sollicitudinem Oeconomi circa possessionem Religiosorum, & sollicitudinem eiusdem Oeconomi circa possessiones secularium. Perindè ergo est dicere, quod sollicitudo annexa voto paupertatis in communi magis impediatur procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm sollicitudo vnius Oeconomi circa possessiones Religiosorum: ac dicere, quàm sollicitudo vnius Oeconomi circa possessiones secularium: At inde inferre licet, simili modo, sicut prius, melius esse possideri bona à secularibus, quàm profiteri paupertatem in communi: si quidem possessio bonorum, minus impedit gloriā Dei, paupertas verò in communi, magis. Iudicio ergo Theologi melior est possessio bonorum secularium, quàm paupertas in communi Religiosorum; quia melius id quod minus impedit diuinā gloriā. Quis hoc dicat nisi Vigilantius? Profecto qui erat Vigilantius tempore S. Hieronymi, postea factus erat Dormitantius, nunc tandem surrexit iterum nouus Vigilantius. Et reuera impius, qui tacite redarguit ipsummet Christum, qui Apostolos constituit in summa paupertate, & consequenter, secundum ipsum, in talem sollicitudinem coniecit, quæ magis impediatur procurationem alienæ salutis, diuinæque gloriæ propagationem; quàm sollicitudo vnius Oeconomi circa conseruationem, & defensionem bonorum immobilium, & mobilium. Contumeliosus quoque in Deum, quia derogare videtur prouidentia Dei dicentis. Matth. 6. *Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quàm esca: & corpus plus quàm vestimentum? Respicite volatilia celi quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis estis pluris illis. Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperitus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur Deus sic vestit, quanto magis vos modice fidei? Alloquor ergo Theologum verbis S. August. in libro de Eleemosyna. Tu Christiano, tu Dei seruo, tu bonis operibus dedito, tu Domino suo charo, aliquid putas de futurum? An putas, qui Christum pascit, à Christo ipso non pasci.*

pascitur? An putas terrena deerunt, quibus caelestia, & diuina tribuantur? Vnde haec incredula cognitio? unde impia & sacrilega ista meditatio? Quid facit in domo Dei perfidum pectus? Quid qui Christo omnino non credit, appellatur & dicitur Christianus? Pharisei sibi magis congruit nomen.

PROPOSITIO LXXXIV.

Ideo præcipui Religionum à Sancta Sede Apostolica confirmatarum, & commendatarum Fundatores, Basilii, Augustinus, Benedictus, Bruno, Bernardus, Ignatius, &c. diuinitus illustrati, certos suis Religiosis permiserunt redditus.

Consideret vnusquisque an Theologus ex doctrina S. Thomæ decerpserit suas regulas, qui potius argumenta impugnantium paupertatem, à S. Thoma refutata suæ Epistolæ inseruit, ad solutiones verò minimè attendit. Ecce enim argumentum Theologi, ponitur in primis à S. Thoma Opusc. 17. cap. 14. Inducunt etiam ad hoc aliquorum Sanctorum exempla. Nam B. Gregorius de facultatibus suis, intra vrbs Romanæ mœnia, vnum Monasterium, in Sicilia verò sex legitur construxisse: Beatus etiam Benedictus Monachorum præceptor almsificus, amplas possessiones pro suo Monasterio recepit, quod tanti viri Euangelicæ perfectionis amulatores nullo modo fecissent, si possessiones communes in aliquo Apostolica, & Euangelicæ perfectioni derogarent, Et ex hoc concludere volunt, non pertinere ad maiorem perfectionem, quod aliqui possessionibus careant. Ecce tuum argumentum Theologe. Sed audi solutionem eius Cap. 15. eiusdem Opusc. Quod verò secundò proponitur, quod Beatus Benedictus in vitâ sua amplas possessiones recepit, hoc sufficit ad ostendendum quod communes possessiones non totaliter Monasticam perfectionem excludunt, non autem ex hoc haberi potest, quod maioris perfectionis non sit possessionibus communibus carere; præsertim cum idem B. Benedictus in sua regula dicat, se aliquid remisisse de rigore Monasticæ vitæ, à prioribus instituta condescendendo infirmitatibus sui temporis Monachorum: Et eadem ratio est de B. Gregorio, qui monasteria construxit secundum regulam à Benedicto institutam. Hæc ibi idem argumentum S. Tho. proponit Opusc. 19. Modus iste cum communibus possessionibus in Religionibus, est approbatus per antiquos Patres, Augustinum, Basilium, Benedictum & multos alios. Ergo temerarium videtur, alium modum nouum inducere. Et respondet. Quod quamuis Sancti Patres illum modum approbauerint, non tamè istū reprobauerunt: & ideo non est presumptuosum hunc modū sequi; alias nihil de nouo posset institui quod nō fuerit antiquus obseruatū. Nihilominus tamen iste

iste modus antiquitus à multis sanctis fidei approbatus, etiam in Ecclesia primitiva.
Hæc S. Thomas. Tu autem Lector vide, quam improvide Theologus
arma, non pro se, sed potius contra se sumptur; quibus sua viscera
miserè torquantur.

Sed non possum ferre contumeliam, quam struxit Theologus in S.
Ignatium, & consequenter in Sanctissimam Societatem à se fundatam.
Ignatius, inquit, certos suis Religiosis permisit reditus. Atqui hæc propositio
absolutè dicta, falsissima est, mera calumnia est. Non loquar ego, sed
loquatur vnus ex eadem inclita Societate, videlicet Iulius Nigronius
in explicatione Tituli Regularum communium Societatis IESV, cir-
cà tertiam particulam Tituli. In tertio, inquit, capite probandum est, nostram
Societatem esse Ordinem Mendicantem. Extant literæ Apostolicæ Pij V. Pontificis
Maximi, atque optimæ, de Christiana Religione, deque nobis meriti, data 7. Iulij.
Anno 1571. quæ sunt editæ in lucem omnium, a Ioanne Azorio in 1. Tom. Mo-
ral. Insit. In his Pius catholico pectore laudat primum in minimam Societatem no-
stram, tam multis, ut ea pudor ingenuus ac Religiosus referre vetet. Deinde ex sua
sementia hæc scribit verba. Quia ipsa Societas mendicans existit, quippe quæ ex eius
instituto, & constitutibus Apostolicæ Auctoritatis confirmatis, bona stabilia pos-
sidere nequit, sed incertis elemosinis, fideliumque largitionibus vivit. Institutum,
cuius meminit Pius, extat expressum in Regula oblata Iulio III. & ab eo confirmata
his verbis. Voueam singuli & vniuersi perpetuam paupertatem, et non solum priua-
rim, sed neque etiam communiter possim professi, vel vlla eorum aut domus, aut Ec-
clesia, aliquos proventus, redditus possessiones, sed nec ad vlla bona stabilia, præter ea,
quæ opportunè erunt ad eorum proprium, & habitationem retinenda, ius aliquod ci-
uile acquirere, rebus si bene charitate donatis, ad necessarium vitam usum contulerit.
Constitutiones vero confirmata ab eadem Sede, quarum mentio in eadem formula
fit, sic se habent. In domibus, vel Ecclesijs quæ à Societate ad auxilium animarum
admittuntur, redditus nulli, ne Sacristie quidem, aut fabricæ applicari haberi possint;
sed neque vlla alia ratione, ita ut penes Societatem, eorum sit vlla dispensatio. Quo
loco Pius idem clare significat, mendicantem Societatem esse ex proprijs Constitutio-
nibus, quod iam aliquot Iuriconsulti obseruauerunt. Unde deducitur, Ordinem no-
strum, non esse mendicantem ex Regula S. Francisci, tunc quia sub eo non militat,
tunc quia mendicantem profitemur proprijs Constitutionibus, per Pontifices probatis
definitam. Quæ iubet nos quamprimum vendere, data tamen opportunitate bona
stabilia, quæ nobis relinquuntur, ut etiam innuitur in formula oblata Iulio III. in
qua negatur, esse in nobis ius ad ea retinenda. Ex quo verbo, consideratissime posito
à B. Ignatio, duo intulit Iacobus Menochius Iuriconsultus, hoc duo Magnus in pau-
cis: & Societatem capacem esse stabilium bonorum, si relinquuntur; sed in capacem
ad retinendum. Et quia obijci poterant Pio V. domicilia Societatis, in quibus Scho-
lares, ac Nouitij aluntur ex perpetuis proventibus, auertere objectionem, & tol-
lens.

lens ambiguitatem, sic rem definiunt Motu proprio, certaue scientia: Societatem, & illius Propositum, ac singulas personas Societatis huiusmodi, verè, & non fictè, Mendicantes fuisse, esse & fore: & inter aliorum Fratrum, & Religiosorum Mendicantium Ordines, aliosque Fratres, & Religiosos Mendicantes: prout illos nos connumeramus, & connumerari debere &c. Atque hanc declarationem a Pio V. factam, de nostri ordinis mendicitate, commemorat & laudat Gregorius XIII. Anno 1584. Franciscus Suarez noster differens, de communicatione Privilegiorum, Societatem nostram esse non fictione iuris, seu ex privilegio, sed verè, naturæque sua mendicantem, ingeniosè deducit ex eo quod Pius V. accuratè prægnantibusque verbis declarat, communicationem privilegiorum Ordinum Mendicantium factam Societati, tantum ad illorum instar, sed pariformiter, & æquè principaliter, absque vlla prorsus differentia, perinde ac si Societati nominatim, & specialiter, & generaliter concessa fuisset. Etenim quia semper inter verum, & fictum fictione iuris, aliqua differentia relinquitur; idè dicuntur Societati concedi Privilegia sine vlla differentia, & æquè principaliter, ut intelligatur Societas esse mendicans verè, & æquè atque Ordines alij verè Mendicantes, non autem fictè fictione aliqua iuris. Rationes autem cur verè Mendicans sit Ordo noster, tameñsi habet Collegia, & domos Probationis, quæ perpetuis vestigalibus aluntur, proferri optinas Hieronymus Gabriel Iurisperitus Romanus, in Consilio de hac re. Quorum illa præcipua est, quod Collegia, & tyrocinia sunt accessoria & membra, proinde sequuntur naturam principalis, & capitis; & qui in ijs educantur, sunt absolutis studijs in Societatem, quæ vivit mendicando, transferendi. Quamobrem ratione finis animo destinati, etiam ipsi Novitij, & Scholares, Mendicantes dicendi sunt, ut ex Horatio Mandefio Iuriconsulto, & alijs deducit Emanuel Rodericus, concludens totum Ordinem absolutè Mendicantem esse. Quem inter Mendicantes, Nauarrus quoque connumeravit in Comment. 4. de Regularibus. Hæc Iulius Nigronius.

PROPOSITIO LXXXV.

*Vt ita liberi à quærendis eleemosynis, melius & Deo, & sibi,
& proximis vacare possent.*

IMO verò Theologe paupertas in communi inducta est, secundum doctrinam S. Thomæ, à multis Fundatoribus, ut liberius & melius Deo, & sibi, & proximis vacare possent. Patet id iam ex locis inductis S. Thomæ, & alijs plurimis. Interim sufficiat vnum adducere ex Opusc. 17. cap. 15. Manifestum est igitur, inquit, ad cumulandum perfectionis pertinere, quod aliqui possessiones non habeant nec proprias, nec communes.

Adhuc

Adbuc potest hoc euidenter ostendi, si ratio consisteret, ad Euangelicam perfecti-
nem pertinentium, consideretur. Ad hoc enim introducuntur, ut homines à curis
mundi expediti, liberius Deo vacent; unde Apostolus proposito consilio de virgini-
tate seruanda dicit. Qui sine vxore est, sollicitus est quæ sunt Domini, quomodo pla-
ceat Deo: Qui autem cum vxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quo modo placeat
vxori, & diuisus est. Ex quo patet, tantò aliqua magis ad consiliorum perfectionem
pertinere, quantò magis hominem a sollicitudine mundi absoluunt. Manifestum est
autem, quòd diuitiarum & possessionum cura, impedit animum a rebus diuinis. Di-
citur enim Matth. 13. Qui seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, &
sollicitudo seculi istius, & fallacia diuitiarum, suffocant verbum, & sine fructu effi-
citur. Quod exponens Hieronymus dicit. Blandæ sunt diuitiæ, aliud agentes, &
aliud pollicentes. Lubrica est earum possessio, dum hac illucque circumferuntur, &
instabili gradu, vel habentes deserunt, vel non habentes reficiunt. Hoc etiam eu-
denter ostenditur Luc. 14. vbi vnus de his, qui sunt vocati ad cœnam, se excusauit
dicens: Villam emi, & necesse habeo ire, & videre illam. Et sicut Gregorius dicit.
Quid per villam nisi terrena substantia designatur? Exit ergo videre villam, qui
sola exteriora cogitat. In fine autem parabole subditur. Pauperes & debiles in-
troduc hac. Quod exponens Ambrosius, inquit, quod rarius delinquit, cui deest il-
lecebra peccandi, & citius ad Deum conuertitur, qui non habet in mundo, unde dele-
ctetur. Sic igitur patet, quod possessiones, & quasunque diuitias omnino non ha-
bere, magis ad Euangelicam pertineat perfectionem. Item August. dicit in lib. de
verb. Dom. Minimi Christi sunt illi, qui omnia sua dimiserunt, & secuti sunt eum,
& quicquid habuerunt; pauperibus distribuerunt, ut Deo sine seculari compede ex-
pediti, seruirent & ab oneribus mundi liberatos, velut pennatos sursum humeros tol-
lerent. Hi sunt minimi, quia humiles, appende humiles istos, & graue pondus in-
uenies. Nullus autem sani capitis dicet, ad mundi onera non pertinere communium
possessionum curam. Pertinet igitur ad perfectionis pondus, ut etiam ab huiusmodi
compedibus expediti homines seruiant Deo. Hæc S. Thomas. Idem 3. p. q.
40. art. 3. in Corpore ait. Christum decuit in hoc mundo pauperem vitam du-
cere. Primum quidem quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod ve-
nisse se se dicit Marc. 1. Eamus in proximos vicos & Ciuitates, ut & ibi prædicem:
ad hoc enim veni. Oportet autem Prædicatores verbi Dei, ut omnino vacent prædi-
cationi, omnino a secularium cura esse absolutos, quod facere non possunt, qui diui-
tias possident. Vnde & ipse Dominus Apostolos ad prædicandum mittens dicit eis
Matth. 10. Nolite possidere aurum neque argentum. Et ipsi Apostoli dicunt Act.
6. Non est æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Hæc ibi in
4. verò contrà Gentes Cap. 55. ait. Non fuit expediens quod Deus incar-
natus vitam in hoc mundo ageret opulentam, & honoribus seu dignitatibus sublimem.
Primo quidem quia ad hoc venerat ut mentes hominum terrenis deditas, à terrenis
abstraheret, & ad diuina eleuaret. Vnde oportuit ut suo exemplo homines in co-
tem-

contemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani desiderant, traheret, & quod inopem & priuatam vitam ageret in hoc mundo. Secundò quia si diuitijs abundasset, & in aliqua maxima dignitate constitutus fuisset, id quod diuina gessit, magis potentius saculari, quam virtuti diuinitatis fuisset attributum: unde efficitur acutissimum argumentum suæ diuinitatis fuit, quod absq; adminiculo potentie secularis totum mundum in melius commutauit. Hæc s. Thomas. Ex quibus patet, oportere Prædicatores verbi Dei, ad exemplum Christi, & Apostolorum, vt omnino vacent prædicationi, diuitias non possidere, vt suo exemplo homines in contemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani desiderant, trahant, & efficax argumentum operationis diuinæ in se exhibeant, quando mundum absq; adminiculo potentie secularis, in melius commutant. Sed vt ad singula illius Propositionis sigillatim descendamus, monstremus e contrariò, secundum doctrinam S. Thomæ, quod illi, qui possessiones habent, non possunt melius Deo, & sibi, & proximis vacare. Deo enim vnuiusquisque vacat per contemplationem, quam diuitiæ impediunt, secundum quod S. Thomas 2. 2. q. 186. art. 3. ad 4. inquit. *Ad felicitatem autem Contemplatiue vite non multum operantur, (scilicet diuitiæ) sed magis impediunt, in quantum sua sollicitudine impediunt anime quietem, quæ maximè est necessaria contemplanti.* Sibi autem aliquis vacat per custodiam cordis sui, & recollectionem animi, quam etiam diuitiæ impediunt. *Diuitiæ habito,* inquit S. Thomas loco supra citato. *per se quidem nata sunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & distrabendo.* Unde dicitur Matth. 3. quod sollicitudo seculi, & fallacia diuitiarum suffocant verbum Dei; quia vt Gregor. dicit, *Dum bonum desiderium in cor intrare non sinit, quasi adiutur status vitalis verant: ideo difficile est charitatem inter diuitias conseruare.* Proximis vero aliquis vacat per instructionem, seu prædicationem; quam etiam impediunt possessiones in communi. Dicit enim S. Thomas 2. 2. quæst. 188. art. 7. *Sollicitudo quæ adhibetur circa bona communia, pertinere potest ad charitatem, licet per hoc impedi possit aliquis aliorum charitatis actus, puta contemplationis diuinæ, aut instructionis proximorum.* Imò si quis attentè consideret, dicta Propositio Theologi hæresim Vigilantiæ continet. Si enim ait, quod ij qui sūt liberi à quærendis eleemosynis melius & Deo, & sibi, & proximis vacare possunt: consequenter supponit, quod ij qui profitentur paupertatem in communi & habent necessitatem mendicandi eleemosynas, non possunt ita benè vacare & Deo, & sibi, & proximis, sicut illi alij. Perfectior ergo erit possessio bonorum in communi, quàm carentia earundem: siue perfectior erit paupertas in particulari tantum, quàm paupertas etiam in communi. Cum enim finis voti paupertatis, seu Religiosæ paupertatis sit vt homo possit Deo melius vacare; quod in-

trinfecē pertinet ad Religionem; nullus dubitabit illud opus perfectius esse, per quod aliquis potest Deo melius vacare, illud verò imperfectius, quod est impedimento, ne ita bene possit Deo vacare. Atqui secundum Theologum, possessio bonorum in communi id præstat, ut aliquis melius Deo vacare possit, id verò impedit paupertas in communi. Ergo secundum Theologum, perfectior est possessio bonorum in communi, quam paupertas in communi. Tantò magis, quia melius idem est quod perfectius. Si ergo ij qui communes possessiones habent, melius Deo, & sibi, & proximis vacare possunt. Ergo & perfectius. Bonum enim & perfectum apud Philosophos idem sunt. Quod si perfectius vacare possunt. Ergo Perfectiores sunt ij Religiosi in genere paupertatis, qui possessiones communes habent, quam qui illis carent. Si neget Theologus hanc esse hæresim Vigilantiæ, manifestè convincetur ex ijs, quæ sunt allata ex Opusc. sancti Thomæ, ubi hanc Propositionem damnat hæresis Vigilantiæ, ut dictum est. Ideò Opusc. 17. cap. 15. ait. *Mentiantur in doctrina fidei dicentes, minoris esse perfectionis eos, qui possessionibus communibus carent.* Quod quia Theologus docuit, ut colligitur evidenter ex illius verbis, ideò in doctrina fidei mentitus est.

PROPOSITIO LXXXVI.

Liberiusque errantes corrigere, quod facere non ita auderent, si ab eis querenda essent subsidia temporalia: timent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit.

Hucusque Theologus prosequitur argumenta impugnantiū paupertatem in communi, quos S. Thomas Vigilantes vocavit, quæ ab eodem S. Doctore iam ante refutata sunt: ita ut in randum sane sit, ut qua fronte, qua audacia, Theologus voluerit doctrinam suam, tanquam genuinam S. Thomæ proponere, cum potius eam doctrinam præsumperit defendere, quam S. Thomas suis scriptis impugnauit, & expugnauit: & ea argumenta assumere, quæ à S. Thomæ pridem elisa sunt. Ecce enim argumentum propositum Theologi habes Opuscul. 19. cap. 7. 1. *Thessalon. ultimo. super illud: Ut nosmetipsos formam daremus &c. Glossa. Qui frequenter ad alienam mensam conuenit otio deditus, aduleatur necesse est pascenti se: Sed qui de elemosynis viuunt, frequenter aliorum mensas conueniunt;*

ueniunt; imò magis de mensa aliorum semper viuunt. Ergo de necessitate sunt adul-
lares. Et in ordine ad illud paulò post auctoritatem Augustini ad-
ducit. Audisti tuum argumentum Theologum? audi eius solutionem.
Augustinus loquitur de illis, qui sunt otio deducti, qui in nullo possunt esse utiles illis,
à quibus pascuntur. Tales enim necesse est ut adulentur ad hoc quod pascantur.
Tales enim pascere onerosum esset cuiuslibet, nisi fauorem pascens saltem adulationi-
bus caperent. Sed illis qui pascuntur propter Christum, à quibus pascuntur festi-
cet sperant spiritualia, pro temporaliibus, quæ largiuntur, non oportet adulari: qui à
talibus non datur propter eos, sed propter illam cuius sunt serui, qui in eis recipitur, ut
dicitur Matth. 10. Qui recipit vos, me recipit, ubi Glossa. Qui non aliud recipit in
Apost. quam quod in Christo est: Et sic patet quod illi qui pauperes efficiunt, &
mendicant, & de elemosynis viuunt propter Christum, non sibi necessitatem adula-
tionis imponunt. Sed maior necessitas adulationis, & seruitutis, inest diuitibus, quos
oportet adulari Principibus, ut diuitias amplius & conseruent. Vnde dicit Chry-
sost. super Matth. Adulati necesse est principes, & milites, & subiectos, & multis
indigere, & turpiter seruire & formidare, & suspicari, & timere eorum qui suspi-
cantur oculos, & calumniarum oras, & auarorum concupiscencias: sed non est pau-
pertas aliquid tale, sed contrarium vniuersum. Hæc S. Thomas. Qui iterum
eodem capite idem argumentum Theologi, sub nomine inimicorum
crucis Christi, & aduersariorum paupertatis proponit, de quibus ait.
Nuntur ostendere, quod Religiosi etiam predicantes de elemosynis viuere, vel etiã
elemosynas petere non debent. Dicit enim Apostolus 1. Thessalon. 2. Neque ali-
quando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: sed predicatorum, qui mendicant,
& de elemosynis viuunt, oportet adulari illis à quibus pascuntur, quod patet Matth.
21. super illud. Et relictis illis abiit foras. ubi dicit Glossa. Quia pauper, nullig;
adulatus, nullum in tanta vrbe inuenit hospitem; sed apud Lazarum receptus est;
& tamen in tantum erat graciosus, cùm predicaret, quod sicut dicitur Luc. 21. Om-
nis populus manebat ad eum, in templo audire eum. Glossa. id est, mane ire ac-
celerabat. Et 1. ad Corin. 4. dicitur. Usque in hanc horam & esurimus, & si-
timus, & nudi sumus. Glossa. Libere enim, & sine aliqua adulatione veritatem
predicantes, & gesta prauæ vitæ arguentes gratiam non habent apud homines. Ergo
predicatores non debent elemosynas querere. Præterea 1. ad Thes. 2. Neque fui-
mus in occasione auaritiæ. Deus testis est. Glossa. Non dico in auaritia, sed nec
feci nec dixi etiam in quo esset occasio auaritiæ. Sed illi, qui petunt elemosynas si-
bi dari, faciunt aliquid in quo est occasio auaritiæ. Ergo predicatorum non debent
hoc facere. Huc vsque S. Thomas, qui respondet dicendo. Ad ea verò
quibus ostendere nuntur, quod Religiosi predicantes non possint de elemosynis vi-
uere, vel elemosynas petere, per ordinem deinceps respondendum est. Ad primum
ergo dicendum, quod quamuis Predicatores de elemosynis viuunt, non tamen sequi-
tur, quod adulentur. Quamuis enim, qui sine adulatione predicant, non habeant

gratiam apud malos, qui dicuntur homines carnales, habet tamen gratiam apud bonos: & ideo quandoque si sine adulatione prædicant, coguntur defectus multos pati, quando scilicet in illos incidunt, apud quos sine adulatione gratiam habere non possunt: quandoque autem sine egestate sum, quando scilicet in illos incidunt, quorum sine adulatione gratiam habent; Unde, & Christus hospitium quandoque habere non poterat, quandoque etiam inuitabatur à multis, & mulieres quæ eum sequebantur, de suis facultatibus ei ministrabant, ut dicitur Luc. 8. Ita etiam Apostoli quandoque multas penurias sustinebant, quandoque autem abundabant, in virisq; modestè se habentes. Philip. vlt. Scio & abundare, & penuriâ pati. Et has etiam vicissitudines pauperes prædicatores nostri temporis expeririuntur frequenter. Ad secundum dicendum quod prædicatores eleemosynas petentes nõ faciunt aliquid in quo sit occasio auaritiæ. Auaritiâ .n. est immoderatus amor habendi: velle autem victû & vestitû ad necessitatem, non est immoderatiû. 1. Tim. vlt. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his comenti sumus. Unde pauperes qui petunt necessaria victus, & vestitus, & aliorum quæ humana vita exigit, non sunt in occasione auaritiæ. Hæc S. Tho.; per quæ excluditur inanis timor Theologi, ne prædicatores ex eleemosynis viuentes veritatem non audeant dicere, & vitia liberè corrigere. Et certè derisione res digna est, quod Theologus vult prædicatores non officere, quin liberè prædicent, & non timeant etiam si ab Auditoribus amplas possessiones redditus, & magnas eleemosynas requirant: impedire verò libertatem Euangelij, si paucule eleemosynæ, pro victu & vestitu possint peti. Qui potest, inquit S. Thomas capite citato, accipere quod maius est, potest accipere quod minus est. Sed Religiosi possunt accipere redditus mille marcarum, &c. Ergo ridiculum est dicere, quod pauperes Religiosi non possunt modicas eleemosynas recipere, & ex eis sustentari. Consonat S. Bonauent. Opusc. de Paupert. Christ. ar. 2. Quis, inquit, ita absurdus est, qui dicat, licere alicui accipere talentum auri, & non frustum panis? Quod si hoc verum est, cum vniuersarum Ecclesiarum possessiones, tam in Religiosis proprietatem habentibus, quàm in clericis secularibus, habeantur per acceptionem eleemosynarum voluntariè, & gratis datarum, videbitur ex hoc subuerti status vniuersarum Ecclesiarum, si eleemosynas accipere, vel de eleemosynis viuere, seu in parua quantitate, seu in magna illicitum inducitur. Nisi forte quis dicat, quod licitum accipere, sed non est licitum petere. Sed hoc mirum videtur, quod aliquis possit in illud quod maius est, sed non possit in illud quod minus est. Quod aliquod Monasterium possit accipere centum marcas in redditibus ab aliquo Principe, & vnum pauperculum non posse sua indigentia relevationem suppliciter implorare. Quod aliquis possit ex amicitia petere ab amico, & Christianus non possit ex charitate petere a Christiano. Et quod aliquis possit petere aliqua expedientia ad alicuius diuitis Monasterij securitatem, & pauper voluntarius non possit petere vitæ sustentamentum. Et quod aliquis scholasticus possit licitè mendicare pro amore proficiendi in cognitione scientiæ, quæ

que inflat, ut tandem perveniat ad temporales divitias, & pauper Religiosus non possit petere, pro amore proficiendi in charitate, & humilitate, que edificat ut tandem perveniat ad vitam eternam, & cetera consimilia, que valde videntur absurda. Hæc S. Bonaventura. Ex quibus sic arguere licet. Si ij, qui non sunt liberi ab eleemosynis modicis quæredis, liberiùs errâtes corrigere non audent, quia quærunť subsidia temporalia, & timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quanto magis ij qui amplitudinem, & magnitudinē possessionū, & magnorum redditū ab Auditoribus requirūt, nō audebunt inuehi in eorum vitia, & redarguere benefactores: quando quidem certum est, quod possessiones bonorum in communi, etiam ex eleemosynis fidelium habent, & indigēt favore benefactorum, in eis conservandis, & ampliandis. Caterum quod Religiosus prædicator, quanto pauperior, tantō liberior, & expeditior sit in prædicando, elegantissimē describit Chrysost. suprà illum locum. cap. 16. Epistolæ ad Roman. Salutate Priscam, & Aquilam. Verba quæ fundit aureum eloquentiæ os, auida cordis aure excipienda essent. Neque, enim, inquit, Ecclesijs tam prodesse valent, divites illi pompatici ut pauperes magnanimi. Nemō dictum hoc miretur. Nam multæ sunt divitis molestiæ, & negotia; timer pro domo, pro familijs, pro agris, pro opibus, ne quis aliquid ex his auferat: & quia multorum est Dominus, idem multorum servus esse cogitur. Pauper autem nummis parum valens, & curis his omnibus carens, leo est, ignē spirat, generoso ac forti animo adversus omnes insurgit, facillē omnia agit, quæ prodesse possunt Ecclesijs, siuē opus sit, ut arguantur aliqui, siuē ut increpentur, siuē ut Christi nomine ferantur pericula, & inimicitia: Quoniam qui semel vitam despexit præsentē, magna facilitate conficit omnia. Quid enim timeret dic obsecro? Nummē opes eius auferantur? Hoc nemō poterit dicere. Nummē quis imminuat ei ministeria, & delictis? Sed in omnibus illis gaudere se dicit. Cali municeps est, & ad futurā festinat vitam. Nō deprecabitur item, si anima impendenda sit, & effundendus sanguis. Hinc est, quod etiā talis, Tyrannis, Regibus, & populis, & omnibus potentior est, ac diior. Et post pauca, Et ut discas, inquit, quod verē hæc, & non adulanter sunt dicta, & quod qui nihil possidet, hic omnium liberrimus est, & maximē liberē loqui audeat. Quot divites erant tempore Herodis? Quot potentes: & quis in mediū prorupit? quis tyrannum increpavit? quis contempnas leges Dei ultus est? Divitum quidē nullus, sed pauper ille & inops, qui neque lectum, neque mensam, neque tectū habebat; ille, inquam solitudinis inquilinus Ioannes, ille solus, & primus omni libertate Tyrannum arguit, & adulterinas nuptias detexit, & præsentibus omnibus, ac audientibus, promuniata sententia, cum condemnauit. Et ante hunc magnus quoq; Elias, qui nihil præter melotem possidebat, impium & prævaricatorem illum Achab, solus viriliter corripuit, Nihil enim, nihil omnino sic liberē loqui, & in rerum discrimine fiduciam habere, & contra captivitatē satis munium, & fortem facit.

vi

ut nihil possidere, & nullis secularibus negotijs obrui. Atque ideo, si quis virtutū, liberatisque multum possidere cupit, pauperatē amplectetur, præsentem vitam despiciat, nihil putet esse mortem. Hæc Chrysostomus. Et non immerito. Nunquid enim Christus, & Apostoli quia pauperem vitam duxerunt, & possessionibus caruerunt, non ita liberè errantes correxerunt? imò verò (ait S. Thomas 3. p. q. 40. art. 3. in corpore) si Christus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adscriberetur. Vnde Hieronymus, dicit super Matth. Quod si discipuli eius diuitias habuissent, videremur non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicare, & eadem est ratio de Christo. Nunquid etiam (ut omit- tam alios Ordines) Religiosi Ordinis Minorum, & Societatis IESV professi solemniter, non audent veritatem palam profiteri, aut timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, etiam si paupertas in communi profiteantur? Oppositum cerè monstrant fructus insignes editi in Ecclesia Dei ab istis Religionibus, quos longam esset recensere. Denique S. Vincentius Ordinis prædicatorum, in Tractatu de vita spirituali, cap. 19. inter alias condiciones Prædicatorum Euangelicorum ponit, quod sint pauperrimi, nihil cogitantes nisi solum IESVM, de hoc mundo non curantes, sui; oblii. Pauperrimi autem seu in summo paupertatis sunt, qui etiam possessionibus carent, hoc est, tam in particulari, quam in communi, pauperatē colunt. Et difficile est nihil cogitare de substantijs, & tantum de solo IESV, si habentur substantiæ. Et est quædam cura de mundo, cura de facultatibus & opibus mundi. Nec quis potest obliuisci sui, qui non est adhuc oblitus suorum. Liber hic adferre omnia verba S. Vincentij, quia maxima observatione sunt digna. Tres sunt, inquit, radices Evangelicæ, & Apostolicæ paupertatis, seu principales partes, abdicatio omnis sui iuris, rerum temporalium moderatio, paupertatis vsus habitus, ad virumq; affectus. Tres sunt partes abstinentiæ, scilicet eneruatio carnis amoris, & sollicitudinis, vitæ suæ sustentationis, non curare de abundantia, vel sufficientia victualium, & deliciarum & vti parè oblati. Tria sunt a nobis singulariter fugienda, & moruenda. Primum exterior distractio negotiorum. Secundum interior promotio, & exaltatio. Tertium temporalium rerum, & carnalium amicitiarum ad se, vel suos amicos, vel suum Ordinem, immoderata, vel inordinata affectio. Tria sunt a nobis singulariter exercenda, & amplectenda. Primum. Desiderium proprii contemptus, abiectiōis, & externæ vilificationis. Secundum viscerosa compassio ad Iesum Christum crucifixum. Tertium sufferentia persecutionum, & martyriorum, pro dilectione cultus nominis Christi, Evangelicæ vitæ. Hæc tria sunt per quædam verba extensius per horas diei, gemitibus & ardentibus suspirijs postulanda, Tria sunt a nobis singulariter & quasi assidue meditanda. Primum Christus crucifixus, incarnatus &c. Secundum, status Apostolorum & fratrum præteritorum nostri Ordinis: & hoc cū desi-

desiderio, ut illis conformemur. Tertium, status virorum Euangelicorum futurus. Et hoc debes die noctuque mediari: scilicet, statum pauperrimorum, simplicissimorum, & instructorum, humilium, subiectorum, charitate ardentissima sibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec sapientium, nisi solum Iesum Christum, & hunc crucifixum, nec de hoc mundo curantium, sui que obliuorum, supernam Dei & Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullis suspirantium, & ob ipsius amorem semper mortem sperantium, & ad instar Pauli dicentium. Cupio dissolui, & esse cum Christo: & innumerabiles ac inestimabiles thesauros diuitiarum celestium, & super dulces ac millefluos vias diuitiarum, salutatum, ac iucunditatum, & super omnia mirabiliter expansos, & superinfusos. Et per conuersationes imaginari debes eos ipsos, ut cantantes Canticum Angelorum cum iubilo, citharizantium, in citharis cordis sui. Hæc imaginatio ducet te plusquam credi potest, in quoddam impatiens desiderium, aduersus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen, amoto omnis dubietatis ac ignorantie nubilo, & limpidissime videbis & distincte discernes omnes defectus istorum temporum, & immixtum, vel mysticum ordinem Ecclesiasticorum Ordinum productorum, & producendorum ab initio Christi, usque ad finem sæculi, & usque ad gloriam summi Dei Iesu Christi. Crucifixum semper portans corde tuo, ut te ad suam æternam gloriam perducatur.

PROPOSITIO LXXXVII.

Quam etiam ob causam, & S. Tereſia Fundatrix Discalceatorum, quemadmodum scribit Didacus Iepesius Archiepiscopus Turiasonenſis in eius vita, etſi quedam Monasteria sine ullis redditibus Deo reuelante fundauerit, postea tamen experientia subsequente edocta, distrabi animos procuratione eleemosynarum, quedam alia Monasteria, eodem Deo Magistro erexit, dotata redditibus: ut sine solitudine conquerendarum eleemosynarum, & ea quæ illam comitatur distractione, Moniales Deo, rebusque diuinis magis vacarent.

HÆC Propositio inconcinne subnexa est à Theologo. Nunquid enim Monialibus incumbit vicia arguere, errantes corrigere, prædicare, & docere populum? Agitur enim hic de Religionibus præ-

prædicationi destinatis. Nihil ergo facit Theologus, nisi quod repetit, & Vigilantij, & suum errorem. Dicere enim, quod sollicitudo cōquirendarum eleemosynarum, annexa Religioni paupertatem in cōmuni proflenti, causat distractionem, quæ impedit, ne Religiosi Deo, rebusque diuinis, magis vacent, est præferre possessionem bonorum in cōmuni, carentiæ earundem, siuè paupertati in cōmuni, vt supra ostensum est. Id autem est hæresis Vigilantij, vt S. Thomas supra allegatus docuit.

Cæterum id quod maiorem mihi admirationem parit est, qualiter Theologus in patrocinium sui erroris S. Tereſiam Matrem nostram, tantam paupertatis amatricem, & cultricem, assumere non est veritus: & vnde suam positionem dirui potiùs timere deberet, inde eam magis erigere attentat. In primis ergo conatur ostendere, vt visum est, ex Didaco Iepesio, qui vitam S. Tereſiæ conscripsit, qualiter S. Mater Nostra, *et si quædam Monasteria Deo reuelante sine vllis redditibus fundauerit, postea tamen experientia subsequente edocta, distrabi animos procuracione eleemosynarum, quædam alia Monasteria, eodem Deo Magistro, erexit dotata redditibus: vt sine sollicitudine cōquirendarum eleemosynarum, & ea quæ eam comitatur distractione, Moniales Deo rebusque diuinis magis vacarent.* At optimè fecisset Theologus, si locum annotasset, vbi Didacus Iepesius hanc causam assignauit, cur S. Mater Tereſia quædam Monasteria dotata redditibus erexerit; cū potiùs præfatus Author tractans de strictissima S. Matris paupertate, longè diuersam reddiderit rationem consilij illius S. Matris: eam nimirum id fecisse asserens, multis & molestis persuasionebus quorundam literatorum virorum adductam, qui id sæpiùs inculcabant ei, vt quandoquidem sancta Tridentina Synodus, Monasteria Monialium habere redditus permetteret, ipsa quoque S. Mater non recusaret illos acceptare, nec maiorem vellet quærere perfectionem, quàm Concilium à Sanctimonialibus requireret. Et mox subdit. *Et hæc est causa, quare aliqua Monasteria illius redditus accipiant.* Hæc Didacus. Illius autem causæ, quàm Theologus apposuit: idè videlicet, *S. Matrem admisisse redditus, quia experientia subsequente edocta erat, quod absque illis distraherentur Moniales, & varijs sollicitudinibus subijcerentur, nullam prorsus mentionem fecit.* Quod verò addit adhuc Theologus, S. Matrem Tereſiā sicut prius Deo reuelante, quædam Monasteria sine redditibus erexisse, ita postmodum eodem Deo Magistro, cum redditibus ea fundasse, gratias sibi confinxit. Quamuis enim de primo multæ extent reuelationes S. Matri factæ, vt mox patebit, de oppositis tamen reuelationibus, in quibus præciperet ei Dominus, vt redditus acceptaret, nusquam constat. Porro de insigni affectu S. M. Tereſiæ erga Euangelicam pauper-

pertatem, & de varijs reuelationibus in quibus Christus Dominus eādem strictissimam paupertatem ei mirificè commendabat, & reditus quosuis acceptandos prohibebat, fusè scribit Ribera in eius vita lib. 2. cap. 3. Placuit eius verba hic adferre. *Vnanimi quidem omnes, (docti scilicet viri) consensu per multis ei suadere rationibus sunt conati, quod ipsa spectabat, minimè expedire ac consentaneum videri; Attamen cum & ex Regula præscripto pauperiem obseruandam, ac longè hanc maiorem perfectionem cerneret inuoluere, illorum vt sententia accederet, haud facillè a seipsa imperare potuit. Quamquam verò interdum illorum cedere rationibus debere videbatur: cum tamē Redemptorem IESVM sua in cruce inopem & nudum ex altera parte videret, animum ipsa suum inducere ad stabiles possessiones admittendas non facillè poterat. Hinc ijs aiebat, ad non sequendam vocationem suam, & Iesu Christi Domini nostri summa perfectione consilia non amplectenda, vlla se Theologiæ placita sensaque nolle admittere. Denique antequam Toletus ipsa abiret Aloisiam de la Cerda, à pia memorie Petro de Alcantara interuissi contigit. Hunc igitur per occasionem B. Mater cum conuenisset, & super re quam agitabat consulisset; illius accedente consilio, firmiter cum animo suo statuit, census omnes excludere, nulliusq; posthac quoad hanc controuersiam, sententiam explorare. Cum deinde quadam vice enixè illam in precibus Deo commendaret, insignem passā raptum, in eodem ab ipso audiuit. Monasterium tuum, charissima, nullis censibus dota: id namq; & Patris mei, & mea est voluntas; ipse tibi præsto futurus sum. Alias miris paupertatem modis apud ipsam deprædicauit, & magnam certis in prouentibus consistere dixit confusionem; quinimò nihil illis oportunitatum ad vitam necessariorum de fore spondit, qui sibi sincerè, & ex animo seruirent. Placuit hac illi responsio; atque adeo satisfecit: vt cum è corrogata collataque viuere stipe iam penitus animo sederet, omnes iam mundi facultates, & thesauros sibi possidere videretur. Quamquam verò iam tota in sententiam hanc transierat; postea tamen non nihil in aliam visa est nutare: etsi nondum prorsus propenderet. Quod enim non mediocriter metueret, ne Abulensibus summa opum vi committentibus, vt inchoata Monasterij molimina euanescerent, in suum tota rei domesticæ moles caput proueretur, si ex elemosynis suas viuere oportuisset; visum illi fuit, tum quidem vectigal stabile admittere quod deinde rebus compositis, ac tranquillatis: haud difficili negotio abijceret. Nocte autem eius diei qua tale à se pactum ineundū esset, cum iam Orationi insisteret, apparuit ei Dominus dicens. Id pacti genus inire noli filia: si enim semel reditus annuos possidere cæperis, eos non ita facile post poteris repudiare. Hæc ibi. Et lib. 4. cap. 19. plurima ad idem spectantia adfert. Insuper cap. 26. eiusdem libri inter nonnullas relationes quas S. Mater TERESIA ad Confessarios suorum quempiam cōscripsit, hanc etiam num. 37. recenset verbis S. Matris. In ijs quæ ad paupertatem spectant, singularem mihi Dominus Deus videtur fecisse gratiam, cum ea etiam; quibus humanus carere usus non potest, habere nonnisi ex elemosyna fidelium*

lium accepta velim: aded vt eo in loco maximopere commorari desiderem, vbi non-
nisi mendicata & collata viuatur stipe. Cum verò tali in domo ago, in qua certà
sum, nihil mihi quoad victum & vestitum defuturum, non tali votum paupertatis,
& Domini nostri Iesu Christi consilium adimplere videor perfectione, quali eo in
domicilio, in quo nullis viuatur prouenibus, atque sepè rerum necessariarum labora-
tur defectu. Quò verò per veram paupertatem acquiruntur bona, maxima sunt, nec
horum facere iacturam velim. Sepè me tanta cumulatam fidem reperio, vt Deum
non posse deesse existimem is, qui toto ex corde illi seruiunt: & certa sim non esse,
nec futurum tempus, quo non illius verba non adimplenda sint; ita vt aliter mihi
persuadere non possim, nec timere quidquam. Quo circà crux mihi est, & pœna
maxima cum amici mihi consulunt, vt stabiles in Cœnobia mea prouentus inducā,
ac proinde tum me ad Deum conuerto. Hæc S. Mater. Possẽm & multa alia
hic adducere, ex quibus manifestè colligere liceat, quantum S. Mater
Teresa, erga paupertatem affecta fuerit, & de mente, ac intentione
ipsius an Monasteria Monialium voluerit habere dotata redditibus; sed
quia consultò nolo librum rebus meæ Religionis replere, ne laus ex
ore proprio sordescat, ideò supersedeo. Ipsi libri S. Matris loquun-
tur, quid ipsa voluerit. Ipsa scripta illius apertè Theologum redar-
guunt, quæ Euangelicam paupertatem, quàm ipse valde deprimit,
summopere extollunt. Incassum ergo Theologus assumpsit patrocini-
um Sanctæ Matris TERESIÆ pro defendendis suis possessio-
nibus.

PROPOSITIO LXXXVIII.

Eandem ob causam inter quatuor monita sibi à Deo reuelata,
pro conseruatione suorum Monasteriorum scriptum reliquit
in libro Foundationum Cap. 31. vt quamuis Discalceati
haberent plura Monasteria, in quolibet tamen pauci ha-
bitarent: pro multis enim elemosyna, cum magna di-
stractione, & solitudine corrogari solet, & vt parum cum
secularibus tractarent, & illud modicum pro bono anima-
rum secularium: & vt magis docerent operibus, quàm
verbis.

Negant concorditer Carmelita Discalceati, qui in hoc meo ca-
lamo loquuntur, hanc esse rationem moniti Christi, vt pauci
in

in quolibet Monasterio habitent, quod videlicet, pro multis elemosyna cum magna distractione corrogari soleat. Recordantur Carmelitæ Discalceati instructionis illius, suis à S. Matre sua datæ, libro qui intitulatur Via Perfectionis cap. 2. quod caput restatur ibidem S. Mater se in extasi positam scripsisse. Ne existimetis, inquit, S. Mater, sorores meæ, quod si non morem geratis secularibus, oporteat vos pati penuriam victus. Commoneo vos serid, ne victum vobis conquiratis modis secularium, verita, ne famem patiamini. Conuertite potius oculos vestros ad vestrum sponsum, qui vos emutriet. Quando in veritate placebitis ei, licet si ex parte vestra nullam apposueritis curam, illimetipsi qui vobis minus addicti fuerint, vitæ necessaria vobis prouidebunt; quemadmodum id sæpius iam experientia ipsa probatum est. Quod si etiam vos aliquando per observationem huius meæ admonitionis, famem tolerare contingat; O quàm felices tunc erunt Moniales istius Monasterij S. Ioseph. Per amorem Dei vos obtestor, ne huius admonitionis obliuiscamini. Dimissistis reditus, dimittite quoque sollicitudinem circa victum. Nam si aliter feceritis, omnia amitteris. Et post pauca. Quoniam vestra sollicitudo aliorum mentes flectere nequit, ut corda aliorum ad dandas vobis elemosynas inclinare possitis, ideo satius est relinquere istum cogitatum illi, qui omnium prouentuum est Dominus, & in sua manu eos tenet, scilicet, Domino Deo cuius nutu subleuamur nostra necessitates. Fideles sunt promissiones eius, falli non possunt. Potius mutari potest celum, & terra, quàm verbum illius. Tantummodo nos fideles simus Domino Deo, certissimè ipse vobis erit fidelis. Et iterum. Memineritis sorores hanc admonitionem esse magni momenti, & post meam mortem multam vobis profuturam, ideoq; illam in scriptis relinquo, nam quamdiu vobiscum superero, frequenter illam vobis volo inculcare. Ipsa enim satis experta sum, eam plurimi interesse. Quod mirus habeo, eò à curis expeditiorem me inuenio. Testis est mihi Deus (ut ita clarè loquar) quod grauius angor rerum copia, quàm inopia. Fortasse istius meæ persuasionis ratio hæc est, quia in me ipsa experta sum, quod in defectibus, clementissimus Deus citò de necessarijs prouidet. Et rursus. Credite mihi Sorores meæ, quod propter vestrum commodum, maiorem mihi Deus impertitur lucem ad intelligendum quanta bona continet sancta paupertas. Hi qui experientur fortassis non peruenient ad tantam experientiam, ad quantam ego deueni, quia non solum pauper non fui interius, quamuis ad hoc volo me obligaueram, sed neque hoc ipsum intelligebam. Magna est hæc utilitas paupertatis, quæ omnes consolationes quotquot sunt in mundo complectitur; habere dominium omnium (& loquor id, idemidem repetens) diuitiarum; quod quilibet fatebitur, qui de illis nihil curat. Quid ego curo de Regibus, vel alijs Magnatibus, si eorum diuitias non requiro, neq; eis in aliquo morem gerere volo præsertim si vel cum minima offensa Diuinæ Maiestatis id fieri oporteat? Quid mihi de honoribus mundanis; quandoquidem ego satis experta sum, in quo consistat honor veri pauperis, qui certè non est alius, quàm verè pauperem esse? Teneo firmiter quod honores mundi diuitias simul comitantur. Qui

honorem querit in mundo, querit & affluentiam diuitiarum: qui non curat de diuitijs, nec de honoribus curat. Intelligatur hoc bene. Dico quod secundum meam sententiam ambitio honoris semper comitatur cupiditatem magnorum redituum. Grande enim hoc miraculum esset, inuenire talem in mundo, qui vellet honoratus euadere, & esse pauper. Et quamuis etiam talis forsitan inueniretur, nihil tamen estimaretur. Vera paupertas tantam reuerentiam conciliat, ut aegre possit tolerari ab aliquo: loquor autem de paupertate voluntaria, ob amorem Dei suscepta, quae non potest satiari vlla re praeterquam ipso Deo. Et iterum. Curemus per Dei stricte obseruare hanc paupertatem, tanto magis, quia ipsa est ielū nostrum: quae in exordio foundationis nostri Ordinis, aded in magna estimatione & obseruatiā fuit apud illos priscos Patres nostros, prout mihi constat ex relatione illius, qui bene nouit, quod ēt nihil prorsus ex hodierna die in crastinum referuare solerent. Si tam perfecte non obseruamus illam pro nunc exterius, saltem id ipsum interiori affectu compensemus. Vita nostra durat quasi duabus horis: at merces est immensa. Et quamuis nil amplius nobis foret expectandum, nisi quia per hoc consilium Christi adimplemus, magnum id cerē esset premium; quod aliquis possit in quopiam sequi Dominum suum. His considerationibus vexilla nostra insignienda sunt: taliter ut firmiter statuamus, exprimere hanc doctrinam in domibus nostris, in vestibis, in sermone, & maxime in animo. Quamdiū hoc obseruaueritis, ne timeatis de ruina vestri Ordinis, Deo propitio. Solebat dicere S. Clara, sublimes esse & fortes muros Sanctae paupertatis. Sic quippe paupertate & humilitate, volebat muros Monasterij cingi. Reuera enim per vtriusque huius veram obseruantiam, honor Religionis, & alijs profectus firmitus solidantur, quam per altissimos muros, aut sumptuosā adificia. Denique concludit. Ego iam nescio quid à principio capi scribere, multum digressa sum. Credo tamen sic Deum voluisse. Nam non erat mihi voluntas horum mentionem vllam facere, quae modo scripsi. Ipse clementissimus Deus me dirigere dignetur, ne ab his, quae dixi deficiam. Hæc S. Mater nostra. Ex quibus multipliciter redarguitur Theologus, ac potissimum in hoc quod dixit, ideo dedisse S. Matrem hoc monitum Discalceatis, pro suorum conseruatione Monasteriorum, ut quamuis plura haberent Monasteria, in quolibet tamen pauci habitarent, quia nimirum pro multis eleemosyna cum magna sollicitudine, & distractione corrogari solet; quasi si plures in vno Monasterio Religiosi cohabitarent, ijque in strictissima degerent paupertate, & absque vllis possessionibus, in regulari obseruantia persistere minimè possent: Cū tamen S. Mater censuerit paupertatem, tanquam fortissimum quendam, & inexpugnabilem murum Religionis esse, cuius perfecta obseruantia prohibeat ruinam Ordinis. Non ergo est illa ratio, quam finxit sibi Theologus, illius moniti, ut scilicet pauci Religiosi maneant in vno Conuentu; sed potius ea, quatenus Superior melius eis attendere, plenius prospicere, eorumq; cōscientias

accu-

accuratiùs moderari valeat. Sunt & aliæ rationes, quas non est necesse referre. Reliqua verò monita, quæ nescio quo fine adduxit Theologus, quia apertè non faciunt ad suum propositum, quamvis particulariter Carmelitis Discalceatis tradita sunt, possunt tamen esse communia omnibus Religiosis. De quorum eximia utilitate, fusiùs hoc loco agere possem, ni verear ponere me in periculum suspicionis, quasi nimirum vellem manipulum Religionis meæ, altiùs præ cæteris eleuare; quod non intendo; imò potiùs Congregationem nostram omnium minimam libenter profiteor.

PROPOSITIO LXXXIX.

Ideò nonnullis Religionibus bona immobilia, & mobilia necessaria sunt, ut eorum honesto & moderato usu vires corporis foueant, & sine solitudine conquirendi necessaria, pro victu, & vestitu, alijsque rebus, toti se se impendant procurandæ alienæ salutis, diuinæque gloriæ amplificandæ.

HIC tangitur punctum difficultatis, & quæstionis, quæ versatur inter me & Theologum, an videlicet necesse sit Religionibus prædicationi destinatis, bona immobilia possidere? Theologus interminis asserit, talibus Religionibus bona immobilia necessaria esse. Ego autem dicò, quòd Religionibus prædicationi destinatis, non est necesse quod possideant bona immobilia, & redditus in communi; imò magis expedit eis, quòd colant paupertatem non solum in particulari, sed et in còmuni: hoc est, cù abdicatione omniù possessionù. Hæc sententia non est mea, sed Angelici Doctoris, cuius doctrinæ Theologus voluntariè se submisit. Et ideò mox proferam loca eiusdem S. Doctoris. Quòd ergò non sint necessaria bona immobilia, siuè possessiones Religionibus prædicationi incumbentibus, in primis deduco ex eo capite. Theologus enim conatur digito monstrare Religionem perfectissimã in Ecclesia Dei, quam vult esse prædicatorum verbi Dei; quia talis Religio inquit ille, accedit proximè ad statum Episcopòrum. Sed Religioni perfectissimæ expedit possessiones communes non habere. Ergo Religioni prædicatorum Euangelij expedit carere possessionibus còmunibus. Illatione non inficiabitur Theologus, si constet veritas assumptionis, quæ probatur auctoritate S. Th. Opusc. 17. cap. 16. ubi sic ait. *Quod indutum est, quod expedit possessiones communes possideri, iam patet, quod*

quod expedit propter eos, qui non sunt summæ perfectionis capaces qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omnino negligendi non erant. Unde, & apud illos qui illam summam perfectionem sectabantur, possessiones non erant: sicut etiam Dominus, cui Angeli ministrabant, loculos habuit propter necessitatem aliorum; quia scilicet eius Ecclesia loculos erat habitura, sicut August. dicit super Io. Unde si quæ sit Congregatio in qua omnes ad maiorem perfectionem tendant, expedit eis communes possessiones non habere. Hæc ibi. Sed talis Congregatio, quam vult describere Theologus, ut in ea omnes ad maiorem perfectionem tendant. Ergo expedit eis communes possessiones non habere. Aliàs si non expedit, iudicio S. Thomæ, non sunt summæ perfectionis capaces, sed imperfectiores, qui argumentum infirmorum tenent, scilicet loculos Christi de quo infra. Secundò probatur principale intentum ex verbis eiusdem S. Thomæ Opusc. 19. cap. 7. Nunc, inquit, ostendendum est, quod etiam Predicatores, quamvis non sint Prelati, possunt accipere ab ijs quibus predicant, elemosynas, unde viuunt. Apostolus enim dicit 1. ad Corinib. 9. Quis militat suis stipendijs vnquam? quis plantat vineam, & de fructu eius non edat? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Quæ omnia & plura alia exempla inducit, ut Glossa dicit, ad ostendendum quod Apostoli non sibi aliquid supra debitum usurpant, si sicut Dominus constituit, ex Euangelio viuentes, panem gratuitum manducabant, ab eis sumptum, quibus gratiam gratiam predicabant: Sed constat quod militi cuiuslibet, & plantatori vineæ, & pastori gregis debetur victus ex suo opere, propter hoc quod in opere laborant. Cum ergo in Euangelio laborem habeant predicando, non solum Prelati, sed etiam quicumque alij licite predicant, vniue possunt ab his, quibus licite predicant, panem accipere, unde sustententur. Item Apostolus probat, quod poterant Apostoli temporalia accipere ab eis quibus predicabant, qui a eis spiritualia seminabant: sed qui dat magna, non est mirum si accipiat parua. Unde dicit in eodem cap. Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est si nos carnalia vestra meriamus? Sed eadē spiritualia quæ predicant Prelati, predicant alij ex eorum auctoritate. Ergo etiam ipsi possunt ab his quibus predicant carnalia accipere, unde viuunt. Item in eodem cap. dicit Apostolus: Dominus ordinauit his qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuere. Glossa: Hoc rationabiliter fecit, ut expeditiores sint ad predicandū verbum Dei, sed omnes qui ad predicandū deputantur, oportet esse expeditos ad predicandum, siue sint Prelati, siue auctoritate prelatorum predicant; Ergo ad eos etiam, qui non sunt Prelati, ordinatio Domini se extendit, ut de Euangelio viuunt. Quod etiam patet ex ipsis verbis Apostoli. Non enim dicit: qui habent ordinariā auctoritatem; sed simpliciter: qui annuntiant. Item Luca decimo: Dominus discipulis missis ad predicandum dicit. In eadem domo manete, edentes, & bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Ex quo patet, quod predicatori, quasi merces debetur victus, ab his quibus predicat, ut patet ibidem per glossam,

glossam, quæ dicit, Nota quod uni operi predicatorum, due mercedes debeantur. Una in via, quæ nos in labore sustentat; alia in patria, quæ nos in resurrectione remunerat: sed merces non debetur potestati, vel auctoritati, vel habui: sed actui, quia solum actibus meremur. Unde, & Philosophus in 1. Ethycorum dicit. Quemadmodum in Olympiadibus, non optimi, & fortissimi, coronantur, sed agonizantes: horum enim quidam vincunt, ita & eorum, qui in vita bonorum & optimorum operantes recte illustres fiunt. Et hoc est etiam quod Apostolus dicit 2. Tim. 2. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Ergo illi qui predicant, siue sint prelati siue non dummodo licite predicant, possunt in Euangelio viuere. Item magis laborant in Euangelio illi, qui predicant missi a Prelatis, quam illi ex quorum collegio mittuntur, vel qui mittunt eos de voluntate prelatorum. Sed illi ex quorum collegio predicatorum mittuntur, quamuis non sint prelati, possunt viuere de elemosinis acceptis ab his, quibus Euangelium predicant, quod patet ex hoc, quod dicitur Roman. 15. Probauerunt Macedonia & Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctos, qui sunt in Hierusalem. Placuit enim eis, & debitores sum eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gemiles; Glossa, eorum: id est; Iudeorum, qui miserunt eis predicatorum ab Hierosolymis; debent & in carnalibus ministrare eis: isti autem pauperes, non possunt tantum intelligi Apostoli, quia non oportebat pro Apostolis solum, qui duodecim erant, & paruo victu contenti, facere collectas per omnes Ecclesias, & præcipue, cum ipsimet victum acciperent ab his quibus predicabant, ut patet 1. Cor. 9. Ergo multo fortius, illi qui predicant, quamuis non sint prelati, sed à prelati missi, possunt de Euangelio viuere. Hec S. Thomas, & ad idem plura alia, quæ consultò intermittuntur. Dices Theologe. Hæc contra te non facere. Imò verò plurimum faciunt. Tu enim id quod est potestatis, & liberæ electionis, facis necessitatis. Ais enim. Bona immobilia sunt necessaria, ut Religiosi nonnulli, eorum honesto, & moderato usu, vires corporis foueant, & sine sollicitudine conquirendi necessaria, pro victu, & vestitu, alijsque rebus toti se impendant procurandæ alienæ salutis, diuinæque gloriæ amplificandæ. Quare non dixit Theologus, Religiosi tales possunt bona immobilia possidere: sed dixit: necessaria sunt eis bona immobilia? Aliud est enim posse aliquid licite haberi: aliud verò necesse esse haberi. Et aduertat Theologus, quod S. Thomas indicauit esse errorem Vigilantijs doctrinam eorum, qui dicunt Religiosos non debere de elemosinis viuere, sed communes possessiones habere. Ad hanc doctrinam accedit, eo quod necessitatem habendi bona immobilia, Religiosis Predicatoribus imponit; quod potius potestati, & arbitrio relinquendum erat.

Tertiò ostenditur Religiosis Predicatoribus non necessarias communes possessiones, sed magis expedire mendicitatē, quia eis maximè expedit humilitas, ad quam confert mendicatio. Illi enim videntur abie-

ctissimi

Efficiunt (ait S. Thomas 2. 2. quæst. 187. art. 5. in corp.) inter homines
 esse, qui non solum pauperes, sed in tantum sunt egentes, quod necesse habent ab alijs
 victum accipere. Et secundum hoc causa humilitatis, aliqui laudabiliter mendicant,
 sicut & alia assumunt, quæ ad abiectiorem quandam pertinent, quasi efficacissimam
 medicinam, contra superbiam, quam vel in seipsis, vel etiam in alijs, per exemplum
 extinguere volunt. Sicut enim infirmitas, quæ est ex superexcessu caloris, efficacissime
 sanatur per ea, quæ in frigiditatem excedunt: ita etiam pronitas ad superbiam, effi-
 cacissime curatur per ea, quæ multum abiecta videntur. Et ideo dicitur in Decret.
 de pœnit. dist. 2. Si quis semel Exercitio humilitatis, si quis se vilioribus officijs sub-
 dat, & ministerijs indignioribus tradat: ita namque arrogantia, & humana gloriæ
 vitium curari poterit. Vnde Hieronym. in Epist. ad Oceanum commendat Fabio-
 lam in hoc, quod optabat ut suis diuitijs pariter effusis pro Christo, stipem acciperet,
 quod etiam B. Alexius perfecit, qui omnibus suis pro Christo dimissis, gaudebat se
 etiam a seruis suis eleemosynas accepisse. Et de B. Arsenio legitur in vitis Patrum,
 quod gratias egit de hoc, quod necessitate cogente, oportuit eum eleemosynas petere.
 Vnde in pœnitentiam pro grauibz culpis iniungitur aliquibus, ut peregrinentur mē-
 dicantes. Hæc ibi. Quia ergo Religiosis Prædicatoribus expedit hu-
 militas, ne fortè in superbiam elati, in laqueum incidant Diaboli, ideo
 expedit eis mendicitas, quæ conducit ad humilitatem. Ad quod etiā
 facit, quod S. Thomas Opusc. 19. cap. 7. ait. Assumere mendicitatem
 propter Christum, ad perfectionem vitæ pertinet, sicut & cætera pœnitentiæ opera,
 in quibus Religiones fundantur. Et mox. Sicut ea quibus maceratur corpus, ut
 ieiunium, vigilia, & huiusmodi, valent contra concupiscentiam carnis: ita ea quæ ad
 humilitatem pertinent, valent contra superbiam spiritus, quæ non minus est fugien-
 da, quam concupiscentia carnis, cum etiam peccata spiritualia sint maioris culpe, ut
 Gregor. dicit. Sed nihil potest esse inter opera pœnitentiæ, quod hominem magis hu-
 milem, & abiectum reddat, quam mendicatio: vnde naturaliter omnis homo men-
 dicare erubescit. Ergo sicut ad statum perfectionis pertinet, quod homo ieiunium, &
 vigiliis assumat, ut carnis concupiscentiam domet; ita ad perfectionem vitæ perti-
 net, si quis mendicitatem assumat propter Christum, ut spiritum humilet. Hæc
 ibi. Quartò præterea, quod secundum mentem S. Thomæ, expediat
 Religiosis prædicationi destinatis, possessiones communes non habere,
 patet apertè ex his, quæ habet 2. 2. quæst. 188. art. 7. in corp. Manifestum
 est, inquit, quod ad exteriora, & corporalia opera vitæ actiue, indiget homo
 copia exteriorum rerum: ad contemplationem autem pauca requiruntur. Vnde Phi-
 losoph. dicit in 10. Ethic. quod ad actiones multis opus est, & quantum utique maio-
 res sunt, & meliores pluribus. Speculanti autem nullo talium ad operationem est
 necessitas, sed solis necessarijs indiget: alia verò impedimenta sunt ad speculationem.
 Sic ergo patet, quod Religio quæ ordinatur ad actiones corporales actiue vitæ, puta
 ad militandum, vel ad hospitalitatem sectandam, imperfecta esset, si communibus
 careret

careret diuitijs. Religiones autem, quæ ad contemplatiuam vitam ordinantur, tantò perfectiores sunt, quantò earum paupertas minorem eis sollicitudinem temporalium ingerit. Tantò autem sollicitudo temporalium rerum magis impedit Religionē; quāto sollicitudo spiritualium maior ad Religionem requiritur. Manifestum est autem, quod maiorem sollicitudinem spiritualium requirit Religio, quæ est instituta ad contemplandum, & contemplata alijs tradendum per doctrinam, & prædicationem, quam illa, quæ est instituta ad contemplandum tantum. Vnde talem Religionem decet paupertas talis, quæ minimam sollicitudinem ingerit. Manifestum est autem, quod minimam sollicitudinem ingerit, seruare res vsui hominum necessarias, tempore congruo procuratas; & ideo tribus gradibus Religionum supra positis, triplex gradus paupertatis competit. Nam illis Religionibus, quæ ordinantur ad corporales actiones actiue vite, competit habere abundantiam diuitiarum communium. Illis autem Religionibus, quæ sunt ordinate ad contemplandum, magis competit habere possessiones moderatas, nisi simul oporteat tales Religiosos, per se, vel per alios, hospitalitatem tenere, & pauperibus subuenire; Illis autem, quæ ordinantur ad contemplata alijs tradenda competit vitam habere maximè ab exterioribus sollicitudinibus expeditam. Quod quidem fit, dum modica, quæ sunt necessaria vite, congruo tempore procurata conseruantur. Hæc ibi. Ex quibus manifestè patet, quod Religionibus destinatis prædicationi, competit modica quædam necessaria vite conseruare, quia eas decet paupertas talis, quæ minimam sollicitudinem requirat. Non ergo possessiones communes ex mente S. Thomæ debet habere.

Quintò monstratur id quod intenditur, exemplo Christi, & Apostolorum, qui pauperem vitam, & in communi, & in particulari duxerunt, vt supra ostensum est, & in modo viuendi eorum, clarè expressus erat finis salutis animarum quàmplurimarum, vt ait Theologus. Illam autem Religionem perfectissimam ne dubita, inquit idem, quæ est vita, & muneri Apostolico simillima, Christum, & Apostolos imitati sunt Gloriosissimi Religionum prædicationi incumbendum, & tamen mendicantium, Fundatores, Franciscus, Dominicus, Ignatius, qui suis filijs paupertatem in communi maximè commendarunt. Sed præclarè exempla Sanctorum commemorat S. Bonauentura. Opusc. de Paupert. Christi art. 2. Ad hoc, inquit, est exemplum Sanctorum. Nam dicitur in laude Sanctorum, Circuierunt in melotis, in pellibus, egentes, &c. Sed taliter circumire est mendicare. Ergo &c. Item est exemplum de Elia, de quo August. in quodam sermone. Nunquid Deus deseruerat seruum suum Eliam? Nonne illi cui dcerant homines, ministrabant aues? Ostendit ergo Deus, quia vnde voluit, & quando voluit, pascere seruos suos potuit, & tamen vt posset eum religiosa vidua pascere, facit eum egere. Item ad hoc est exemplum discipulorum Ioannis Euangeliste, de quibus in eius legenda dicitur, quod vendentes omnia, quæ

Dd

habere

habere potuerunt dederunt egenis, Et post subditur: Quod tentati sunt, quod se in vno pallio viderent egenes, seruos autem suos diuites, atque fulgentes. Item exemplum discipulorum Pauli. Vnde Chrysostomus de laudibus Pauli. Paulus pecunias non possedit, nam ipse hoc testatur. Usque ad hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cedimur, & instabiles sumus. Et quid dico pecuniam? cum ille quidem necessarium semper non haberet cibum, nec quod circumdaret vestimentum. Et sequitur. Discipulorum quamplurimi, pauperes, imperiti, ac totius eruditionis extranei, in fame, & egestate viuentes, ignobiles. Ergo discipuli Pauli fuerunt mendici. Item ad hoc exemplum de B. Benedicto, de quo legitur in 2. Dialog. quod per triennium fuit in specu, nihil omnino operans, sed Romanus quidam Monachus sibi panem ministrabat, & constat, quod Benedictus in hoc non peccabat. Item exemplum de S. Alexio, qui fuit vir mira sanctitatis, in cuius legenda legitur, quod cum esset filius ditissimi Romani, contempto patrimonio, iuit mendicando per mundum. Et infra. Item ad hoc est exemplum de B. Francisco, qui non solum mendicauit, & mendicare consuevit, sed etiam mendicationem suam miraculis confirmauit, sicut patuit in nauis, quos ciborum suorum reliquijs satiauit, & satiatos liberauit; & per regulam quam a Summo Pontifice approbatam, confirmari fecit, in qua dixit quod fratres in paupertate, & humilitate Deo famulantes, vadant pro elemosyna confideremus &c. Item Gregor. in Morali. super illud. Noctes laboriosas enumeravi mihi. Electi conditori rerum seruiunt, & saepe rerum inopia coangustantur, per amorem Deo inhaerent, & tamen subsidijs praesentis vitae egeni. Egere ergo subsidijs praesentis vitae, competit Sanctorum perfectioni. Item Hieronym. in Epist. ad quendam virum hospitalem. Multus a te per insulas Dalmatiae, Sanctorum numerus sustentatur, sed melius facere, si & ipse Sanctus, inter Sanctos viueres. Ergo melius est de elemosynis viuere, quam elemosynas dare. Haec & plura alia S. Bonauent. Quae concludens sic ait. Si quis impugnare, & improbare velit omnem mendicandi modum in seruis Christi, impugnare videtur, non tantum Ordinem pauperum, verum etiam ipsum Summum Pontificem, qui approbavit hunc viuendi modum; Nec etiam tantum ipsum, verum etiam hunc magnam cetum Sanctorum, qui mendicauerunt, videlicet Franciscum, Dominicum, Alexium, Benedictum, (addo ego Ignatium) & ipsum cuneum Apostolorum, & Prophetarum, nec non ipsum Dominum Iesum Christum, quem Scriptura non veretur dicere pauperem & mendicum, cum maiora de ipso dicat, & sentiat fides nostra, scilicet quod pro nobis non tantum pauper & mendicus fuit propter nostrum exemplum, sed etiam nudatus, & vilificatus, usque ad abiectionis genus extremum ut exemplum daret perfecte contemnendi mundum. Hucusque S. Bonauent. Aliae rationes, quare Religiosis Praedicatoribus verbi Dei expediat paupertas in communi, possunt facile peti ex superioribus, ideo hic non adducuntur.

Restat audire argumenta Theologi, & eis respondere. Primum argumentum eius est. Nonnullis, inquit, Religiosis, bona immobilia necessaria sunt,

sunt, ut eorum honesto, & moderato usu, vires corporis foueant. Ego autem dico imò summa paupertas, & magna austeritas, necessaria est talibus Religiosis, ut extenuent vires corporis sui, (quemadmodum supra probatum est,) & ut castigant corpora sua, & in seruitutem redigant, ne fortè cum alijs prædicauerint, ipsi reprobi efficiantur. Idèd S. Th. sæpius ante citatus 3. p. quæst. 41. art. 3. ad 1. ait. Christus post baptismum, austeritatem vitæ assumpsit, ut doceret, post carnem edomitam oportere alios ad prædicationis officium transire. Non ergo prædicatoribus Euangelicis corpus fouendum, non vires corporis corroborandæ, sed extenuandæ sunt. Secundum argumentum Theologi est. Bona immobilia nonnullis Religiosis necessaria sunt, ut sint sine sollicitudine conquirendi necessaria, pro victu, & vestitu, alijsque rebus. Hæc ratio enervat fiduciam, quam debent habere prædicatores in Deum, & qua adiuti non debent esse solliciti de temporalibus. Qualis, inquit, S. Ambr. in Luc. lib. 6. c. 9. debeat esse, qui euangelizat regnum Dei, præceptis Euangelicis designatur, ut sine virga, sine pera, sine calceamento, sine pane, sine pecunia, hoc est, subsidij secularis adminicula non requirens, fideque tutus, putet, quod minus ista requirat, magis posse suppetere. Ad idem facit, quod venerabilis Beda supra Mar. 6. Commen. 24. Tanta, inquit, prædicatorum debet esse fiducia, ut præsentis vitæ sumptibus quamvis non prouideant, tamen sibi hoc non deesse, certissimo sciant, ne, dum occupatur mens ad temporalia, minus alijs prouideant æterna. Et Rabbanus super Matth. 19. Nolite possidere aurum &c. Consequenter, inquit, hoc præcepit euangelizantibus veritatis, quibus antea dixerat, gratis deceptistis, gratis dare. Sic enim sic prædicant, ut prætium non accipiant, superflua est auri, & argenti, nummorumque possessio, nã si hæc habuissent videbantur non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicare. Et ne quis putet, prædicatores nõ debere tantum superflua possidere, consideret id quod dicit S. Hier. supra eundem locum. Qui diuitias detruncauerat, quæ per aurum, & argentum, & æs signantur prope modum & vitæ necessaria amputat, ut Apostoli, Doctores veræ Religionis, qui instituebant omnia Dei prouidentia gubernari, seipsos ostenderent, nihil cogitare de crastino. Tertium argumentum Theologi est. Bona immobilia sunt nonnullis Religiosis necessaria, ut sine sollicitudine, toti se se impendant procurandæ aliene salutis. Imò verò paupertas in communi, necessaria est talibus Religiosis, ut disertè probat S. Bonauent. in Apol. Paup. Valet, inquit, sc. paupertas, ad publicationem Euangelicæ prædicationis. Primum, quia facit eam magis credibilem. Unde Chrysost. vbi supra. Talis est luminis virtus, ut non solum luceat, sed & illuc ducat illos qui sequuntur. Cum enim viderint omnia præsentia nos contemnentes, & ad futura præparatos, ante omnem sermonem, operibus nostris credent. Quis enim ita est amens, ut videns eum qui & antea lasciuiebat, & ditabatur, omnia exutum, & ad famem, & ad inopiam, & duram vitam, sanguinem, occasionem, & omnia quæ

videntur periculosa præparatum, non manifestam accipiant hinc factorum demonstrationem. Si autem nos presentibus implicauerimus, & immiscuerimus, qualiter poterunt credere, quod ad possessionem aliam festinemus. Hucusque Chrysost. In his clarè demonstrat, quod voluntarie paupertatis exemplum in prædicante, magis credibilem facit Euangelicam prædicationem. Secundò etiam valet, quia magis reddit efficacem, iuxta quod Damascenus lib. 3. dicit Euangelium agnitionis Dei prædicatum est, non bellis, non armatis exercitiis aduersarios deuincens, sed pauci, nudi, pauperes, persecuti, verberati, mortificati, crucifixum in carne, & mortuum, & dominantem prædicantes, sapientibus, & insipientibus præualuerunt. Hæc Damascenus. Horum imitatores illi fuerunt de quibus in Ecclesiastica Historia lib. 3. dicit Eusebius. Quidam ardentiori diuinæ sapientiæ cupiditate succensi, animas suas verbo Dei consecrabant, expletes perfectionis salutare præceptum ut facultates suas, primo pauperibus diuidentes, expediti ad prædicandum Euangelium fierent. Tertiò quia efficit eam magis acceptabilem. Vnde super illud Matth. Dignus est operarius cibo suo, dicit Chrysost. Manifestum est quoniam à discipulis eos cibari oportebat, ut neque ipsi magna sapiant, aduersus eos, qui dicebantur omnia præbentes, & nihil acceptantes ab ipsis, nec illi rursus abscindantur, tanquam despecti ab ipsis. Cùm igitur voluntaria rerum penuria Euangelij prædicationem magis reddat credibilem, efficacem, acceptabilem, ac per hoc auditores inducat ad fidem, erigat ad spem, alligat ad charitatem, manifestum est quod maximè valet ad Euangelicæ veritatis publicationem. Cuius etiam euidentis indicium est, quod per Apostolos, pauperes rebus, & spiritu, quanquam numero paucos, diffusa est Euangelica veritas in orbem vniuersum, ut de ipsis verè dictum sit. In omnem terram exiit sonus eorum. Vnde Chrysost. super Matth. Si autem homines duodecim, orbem terrarum conuerterunt, excogita quanta est nostra malitia, cum tanti existentes, eos, qui reguntur non possumus corrigere, quos decem millibus mundis oportebat sufficere, & esse fermentum. Sed signa ait habebant? Sed non signa eos mirabiles fecerunt. Multi enim, & demones proijcientes, quia iniquitatem operati sunt, facti mirabiles, sed puniti. Sed quid inquam est, quod eos ostendit magnos? Pecuniarum contemptus, gloriæ despectus, ab omnibus vitæ huius negotijs ereptio, quæ si non habuissent, & si decem millia mortuos suscitassent, non solùm nulli profecissent, sed & seductores æstimari essent. Hucusque Chrysost. Qui & his patenter ostendit, quod nihil tantùm valuit ad dilatandum Christi Euangelium, quam perfectus contemptus rerum mundanarum. Hæc S. Bonauentura. Ex quibus patet, quantum valeat ad prædicationem Euangelij, paupertas in communi. Sed iam vide, si placet, quale nam sit istud paradoxum Theologi? Idèd nonnullis Religiosis necessaria esse bona &c. ut toti se se impendant procurandæ aliene salutis. Quid ergo reseruabunt sibi suæquæ salutis. si toti se se impendant aliene? Audi Theologe consilium Bernardi serm. 18. super Cantica. Quamobrem si sapias concham te exhibebis, non canalem. Hic siquidem penè simul, & recipit, & effundit. Illa
verò,

verò, donec impleatur expectat, & sic quod superabundat, sine suo damno communi-
cat, sciens maledictum qui partem suam facit deteriorem. Et ne meum consilium
contemptibile ducas, audi sapienterem me. Stultus (ait Salomon) profert totum
spiritum suum simul, sapiens referuat in posterum. Verum canales multos hodie ha-
bemus in Ecclesia, conchas verò per paucas. Tanc charitatis sunt, per quos nobis
fluenta celestia emanant, ut ante effundere quam infundi velint, loqui quam audire
paratiores & prompti docere quod non didicerunt, & alijs præesse gestientes, qui seip-
sos regere nesciunt. Ego nullum ad salutem pietatis gradum, illi anteponendū exi-
stimo, quem sapiens posuit dicens. Miserere animæ tuæ, placens Deo. Quod si nō
habeo nisi parumper olei, quo vngar putas tibi debeo dare, & remanere inanis? Seruo
illud mihi, & omnino, nisi ad Prophetæ iussionem, non profero. Si institerint rogi-
tantes aliqui ex his, qui fortè existimant de me supra id quod vident in me, aut au-
diunt ex me, respondebitur eis. Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis, ite potius ad
vendentes, & emite vobis. Sed charitas, inquis, non querit quæ sua sunt. Et tu scis
quamobrem? Non querit quæ sua sunt profectò, quia non desunt. Quisnam querat,
quod habet? Charitas quæ sua sunt, id est, propriæ salutis necessaria, nunquā nō ha-
bet. Sed non solū habet, sed et abundat. Vult abundare sibi, ut possit & omnibus. Ser-
uat sibi quantum sufficiat, ut nulli deficiat. Alioqui si plena non est, perfecta non est.
Ceterum tu frater cui firma satis propria salus nondum est, cui charitas adhuc aut
nulla est, aut aded tenera, quatenus omni statui cedat, omni credat spiritui, omni cir-
cumferatur vento doctrinæ, imò cui charitas tanta est, ut ultra mandatū quiddē dili-
gas proximum tuum plusquam teipsum, & rursum tantilla, ut contra mandatū, fa-
uore liquecat, pauore deficiat, perturbetur tristitia, auaritia contrahatur, protraha-
tur ambitione, suspicionibus inquietetur, conuijs exagitetur, curis euisceretur, hono-
ribus tumeat, liquore tabescat: tu inquam ita in proprijs temetipsum sentiens, quanā
dementia quæso aliena curare, aut ambis, aut acquiescis? Sed n. audi, quid consulat
cauta, vigilq; charitas. Nō quod alijs sit remissio, vobis autē tribulatio, sed ex aqua-
litate. Dicit enim David. Sicut adipe, & pinguedine, repleatur anima mea, & la-
bijs exultationis laudabit os meum: infundi nimirum prius volens, & sic effundere,
Nec solum infundi prius, sed & impleri: quatenus de plenitudine eruclaret, nō osci-
taret de inanitate. Cautè quidem, ne quod alijs remissio, sibi esset tribulatio. Et ni-
hilominus castè, imitans eum, de cuius plenitudine omnes accepimus. Disce & tu,
nonnisi de pleno effundere, nec Deo largior esse velis. Concha imitetur fontem. Nō
manat ille in riuum, nec in lacum extenditur, donec suis satietur aquis. Non pu-
deat concham non esse suo fonte profusorem. Denique ipse fons vitæ, plenus in
seipso, & plenus seipso, nonnè primò ebulliens, & saliens in proxima secreta
calorum, omnia impleuit bonitate, & tunc demum impletis secretioribus, superiori-
busq; partibus, erupit ad terras, & de superfluo, homines, ac iumenta saluauit, quem-
admodum multiplicauit misericordiam suam Deus? Prius interna repleuit, &
sic exundans ex multis miserationibus suis visitauit terram, & inebriauit
eam,

eam, multiplicauit locupletare eam. Ergo & tu fac similiter. Implere prius, & sic curato effundere. Benigna, prudensq; cbaritas affluere consuevit, non effluere. Fili mi, ne pereffluas, ait Salomon. Et Apostolus. Propierea, inquit, debemus intendere his, quae dicuntur, ne forte pereffluamus. Quid enim? Tu ne Paulo sanctior? sapientior Salomone? Alioquin nec mihi sedet ditari, ex te exinanito. Si n. tu tibi nequam, cui bonus eris? De cumulo, si vales, adiua me; sin autem, parco tibi. Hæc Bernardus. Alloquar te ego Theologe sursum verbis eiusdem Bernardi, lib. 3. de Consideratione. Si totus vis esse omnium, instar illius, quia omnia omnibus factus est, laudo humanitatem, sed si plena sit. Quomodo autem plena, te excluso? Et tu homo es. Ergo ut integra, & plena sit humanitas, colligat & te intra se sinus, qui omnes recipit. Alioquin quid tibi prodest, iuxta verbum Domini, si vniuersos lucreris, te vnum perdens? Quamobrem cum omnes te habeant, esto tu etiam ex habentibus vnus. Quid solus defraudaris munere tui? Usquequod vadens spiritus, & non rediens? Usquequod non recipis te & ipse inter alios vice tua? Sapientibus, & insipientibus debitor es, & soli negas te tibi? Stultus & sapiens, seruus & liber, diues & pauper, vir & femina, senex & iuuenis, & clericus & laicus, iustus & impius; omnes pariter participant te, omnes de fonte publico bibunt, pectore tuo; & tu seorsum sitiens stabis? Si maledictus qui partem suam facit deteriorem, quid ille, qui se penitus reddit expertem? Sanè deriuentur aquæ tuæ in plateas, homines, & iumenta, & pecora bibant ex eis; qui & camelis pueri Abrahæ potum tribuas: sed inter ceteros bibe tu de fonte putei. Alienus inquit, nō bibat ex eo. Nunquid tu alienus? Cui non alienus, si tibi es? Denique qui sibi nequam, cui bonus?

PROPOSITIO CX.

Et hoc Dominus, inquit S. Thomas loco citato, paupertatis institutor docuit suo exemplo. Habebat enim loculos Iudæ commissos, in quibus recondebantur ei oblata, ut habetur Ioann. 12.

HÆC Propositio falsam, & mutilatam citationem continet, & Theologum semper infidelem demonstrat, quia ea quibus statim posset conuelli, consulto omisit. Subiungit enim S. Thomas. Nec obstat, quod Hieronymus dicit super Matth. Quod si quis obijcere voluerit, quoniam Iudas pecuniam in loculis portabat: respondemus; quod rem pauperum in suos usus conuertere, nefas putauit; scilicet, soluendo tributum: quia inter illos pauperes prae-

cipuè

cipue erant discipuli, in quorum necessitates pecunia locutorum Christi expendebatur. Dicitur enim Ioann. 4. Discipuli abierunt in ciuitatem, vt cibos emerent. Et Ioann. 13. dicitur, quod discipuli putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus. Ene ea que opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis aliquid daret. Hæc S. Thomas. Ex quibus clarè patet, quod Christus loculos habuit, vt pecunia ipsorum in vsus pauperum conuerteretur, inter quos tamen pauperes erant & Apostoli. Quod subtrahit Theologus. Sed quia hoc argumentum est commune eorum, qui impugnant paupertatem in communi, vt patet ex Opusculis SS. Thomæ, & Bonauenturæ: ided adducenda sunt ea, quæ hi SS. Doctores dicunt ad confutationem huius argumenti. Reuera enim perbellum est argumentum. Christus habuit loculos. Ergo Religiosi habeant oculos, scilicet, aureos. Simile est illud. Apostoli conseruabant pretia. Ergo Religiosi habeant prædia. Nimirum parua est differentia inter pretia & prædia. His argumentis vtitur & noster Grammaticus: sed errauit; volui dicere Theologus. In gratiam ergo eius promam dicta Sanctorum. In primis ergo S. Thomas Opusc. 19. cap. 6. ait. Ad illud, quod octauo loco obijciatur dicendum, quod quamuis non sit præceptum, quod nihil pecunie ad vsus necessarios reseruetur, est tamen consilium, nec Dominus loculos habuit, quasi aliàs ei non potuisset prouideri, sed vt infirmorum gerens personam; vt sibi licitum crederent quod a Christo obseruatum viderent; vnde Ioann. 12. super illud. Et loculos habens: dicit Glossa. Cui ministrant Angeli, loculos habet in sumptus pauperum, condescendens infirmis. Et super illud Psal. 103. Producens fœnum iumentis: dicit Glossa. Dominus loculos habuit in vsus eorum qui cum ipso erant, & suos, personam infirmorum magis suscipiens, vt ibi: Tristis est anima mea. Habuit & religiosas mulieres in comitatu, quæ ministrabant ei de substantia sua. Præuidit enim multos infirmos futuros, & ista quesituros, & tamen loculos quos habebat ex possessionibus non impleuerat, sed ex his quæ ei a deuotis fidelibus administrabantur. Et in responsione ad 14. Sicut supra dictum est Dominus, pecuniam reseruari fecit ad necessarios vsus, vt infirmis condescenderet: Et ided non est reputandum pro superstitione, si aliqui perfecti viri pecuniam reseruare nolunt: sicut etiam vt infirmis condescenderet, cum publicanis comedebat, & vinum bibens, & alijs cibarijs communiter viens. Nec tamen reputandi sunt superstitiosi Sancti Patres in eremo, qui a vino, & alijs cibarijs delicatis abstinebant, & tamen Dominus quamuis pecuniam reseruari fecerit, non tamen eam de aliquibus proprijs possessionibus habebat, sed magis ei a fidelibus per modum eleemosynæ ministrabatur. Vnde dicitur Luc. 8. quod mulieres quedam sequebantur Dominum, ministrantes de facultatibus suis. Hæc S. Thomas.

Quid autem dicat s. Bonauentura deinceps aduerte. In primis ergo Opusculo. de Paup. Christi ait. Ad illud quod Christus habuit loculos.

los. Dicendum quodd Christus habuit loculos, tribus de causis. Habuit enim loculos pro pauperibus alijs: secundum quod dicit Hieron. in auctoritate supra posita Christus tanta paupertatis fuit &c. Et hoc non tollit paupertatem summam. Habuit etiam loculos compatiendo infirmis. Sicut dicitur in Glossa super illud Psalm. Producent fœnum iumentis; Dominus loculos habebat, vel habuit in vsus eorum, qui cum eo erant, & suos: & religiosas mulieres in comitatu, quæ ei ministrabant de substantia sua, in his infirmorum magis personam suscipiens. Prauidit enim multos infirmos futuros, & ista quæsturos, & ibi eorundem personam suscepit ubi dixit. Tristis est anima mea vsque ad mortem. Et his duobus super illud Ioan. 12. Ea quæ mittebantur &c. Glossa. Cui Angeli ministrabant, loculos habet in sumptus pauperum, condescendens infirmis. Habuit etiam loculos in articulo necessitatis, ut potè quando transibant per Samaritanos. In quo etiam articulo discipulis loculos habere permisit, secundum illud. Quando misi vos sine sacculo, & pera, &c. Glossa. Non eadem regula viuendi, persecutionis, qua pacis tempore, discipulos informat. Missis quidem discipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcipit, ordinans scilicet, ut qui Euangelium nunciant, de Euangelio uiuant. Instans verò mortis articulo, & tota illa gente Pastorem simul & gregem persequente, congruam temporis illi regulam decreuit, permittens ut tollerent necessaria victui, donec sopita persecutorum insania, tempus Euangelizandi redeat. Ex his enim Glossis manifestè apparet, quod modus habendi loculos in Domino in nullo minuit paupertatem. Sic enim Dominus condescendit infirmitati, & necessitati, ut tamen salua esset forma paupertatis, & exemplum quod præcipue monstrare venerat hominibus. Iuxta quod dicit Apostolus. Factus est pro nobis egenus, ut illius inopia diuites essemus, paupertatē scilicet altissimam voluntariè imitando. Hæc ibi. In Apologia verò Paup. sic ait. Vngenuus Dei, cum diues esset in omnes, pro nobis adeo factus est egenus, ut alieno cibo vesceretur. Non sine magna dispensatione diuini consilij loculos fecit deferri, quorum tamen custodia illum deputauit discipulum, quem furem ac proditorem præsciebat esse futurum. Habuit enim loculos Christus ad consolandum infirmos, ad refellendum improbos, & ad informandum perfectos. Vnde & huiusmodi actus, scilicet, habere, loculos in Christo, respectu infirmorum, fuit condescensiuus, ad consolandum eos, qui proprijs loculis carere nolunt sicut August. ait in lib. de Oper. Monach. Dominus more misericordie suæ, infirmioribus compatiens, cum ei Angeli possent ministrare, loculos habebat, quibus mitteretur pecunia, quæ conferebatur, utique à bonis fidelibus, eorum victui necessaria, quos loculos Iude commendauit. Respectu autem impiorum, fuit actus commonitorius, primo quidem ad refellendum hæreticos, qui loculos reprobant, & detestantur. Vnde August. super Ioann. Homil. 50. Quare loculos habuit, cui Angeli ministrabant, nisi quia Ecclesia loculos ipsius habitura erat? Vnde & loculos habebat, ut doceret non esse peccatum loculos habere. In his Augustinus Manichæorum refellit impietatem condemnantium Ecclesie statum, propter rerum temporalium possessionem. Secundo

com

commonitorius fuit, ad deterrendum auaros, qui loculos concupiscunt. Quanquam enim ad mitigationem cupiditatis, Dominus Iudæ loculos commisset, ipse tamē ad eam cupiditatis igne exarsit, ut ipsum Dominum pretio paruo venundaret. Vnde Chrysost. super Ioann. Si verò quis scrutabitur, quid fari existenti loculos commisit pauperum, & dispensare fecit auarum existentem? ut omnem absunderet occasionem. Etenim sufficientem habebat ex loculo concupiscentiæ mitigationem: sed propter nequitiam multam, quam volebat comprimere Christus, multa condescensione ad eum veniens, non inculcabat surripientem, obstruens perniciosam concupiscentiam, & omnem auferens occasionem. Hucusque Chrysost. apertè declarans, quod non penuria paupertatis, sed nequitia cupida mentis, causa fuit tanta impietatis. Respectu verò perfectorum fuit actus informatorius. Siquidem quantum ad modum habendi, forma fuit perfectionis in Ecclesiasticis personis, maxime Cœnobitis; ut ad exemplū Christi, & discipulorum eius, nullus sibi quicquam appropriet, sed habeant omnia communia. Vnde August. super Ioann. Habebat Dominus loculos, & à fidelibus oblata conseruans, suorum necessitatibus, & alijs indigentibus tribuebat. Tunc primum Ecclesiastica pecunia forma est instituta, ut intelligeremus, quod præcipit, non cogitandum de crastino esse, non ad hoc fuisse præceptum, ut nihil pecunie seruaretur a Sanctis, sed ne Deo propter ista seruiatur. Hæc August. Qui formam regulariter viuendum describens, sicut habetur 12. q. 1. ait. Cum huius nostre Congregationis fratres non solum facultatibus, sed et voluntatibus proprijs, ipsa Ordinis susceptione renuntiauerint, certum est nihil habere, possidere, dare, vel accipere sine superioris licentia debere. Quantum autē ad modum dispensandi, forma fuit perfectionis in Ecclesia Prælati, ut exemplo Christi bona Ecclesiastica dispensent, ad sustentationē ministrorum Ecclesiæ, & ad pauperum releuandas miseras. Vnde Chrysost. super Ioann. de loculis Christi loquens, quæstionem proponit. Qualiter, inquit, non peram, non virgā, non as iubens deferre, marsupium ferebat? Respondens subdit. Ad inopum ministerium, ut discas, quoniam valde pauperem, & crucifixum, huius oportet parvis multam facere procuracionem. Multa enim ad nostram dispensans doctrinam agebat. In his ostendit Chrysost. quod viris perfectis competat, miserabilium personarum gerere curam; quod maxime locum habet in Prælati Ecclesiæ, quorum perfectioni consonat, ut & spiritualiter, & etiam corporaliter, pascendis sibi commissis gregibus intendant. Vnde Prosper in lib. de Vita Contemplatiua. Scientes viri Sancti, nihil aliud esse res Ecclesiæ, nisi vota fidelium, & pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, non eas vendicauerunt in usus suos, ut proprias, sed cōmendatas, pauperibus erogauerunt: hoc est, possidendo contemnere; non sibi, sed alijs possidere, & nec cupiditate habendi, Ecclesiæ facultates ambire: sed pietate subueniendi, eas suscipere, & quod habet Ecclesiæ, cum omnibus nihil habentibus habere cōmune, nec aliquid inde eis, qui sibi sufficiunt, de suo erogare, cum nihil aliud sit habentibus dare, quàm perdere. Quantum verò ad modū viuendi, forma fuit perfectionis ipsis populis, ac cæteris huiusmodi paupertatem professis, ut cum ex amore paupertatis, sem-

E c

per

per cavere oculis capiant, solum quando aperta necessitatis urget articulus loculos ferant. Ipse siquidem Christus sustentabatur a suscipientibus, vel a mulieribus comitantibus eum, sicut in Luca scribitur, quod ibant cum eo mulieres: quae ministrabant ei de facultatibus suis. Cum tamen per Samariam transiit, in qua quidem civitate (ut dicit Evangelista) hospitium habere non potuit, de loculis vixit; sicut dicitur in Ioanne: quod discipuli abierant in civitatem, ut cibos emerent. Unde super illud Luca. Quando misi vos sine sacculo & pera, &c. dicit Glossa. Si per inhospitales regiones transimus, plura viatici causa licet portari, quam domi habeamus. Constat autem quod valde pauper est, qui plura portat in via, quam habeat, ubi habitat habitatione determinata. Quod si forte quis dicat perfectionis formam nullo tempore esse intermittendam. Respondet ad hoc Beda super Lucam, dicens super illud. Nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram. Non eandem vivendi regulam persecutionis, quae pacis tempore insinuat. Sumi namque virtutes, quae semper obnoxiaeque tenendae sunt, & sunt quae tempore, locoque prout sunt discretionem mutandae. Quis enim nesciat viscera misericordiae, benignitatem, humanitatem, patientiam, modestiam, castitatem, fidem, spem, charitatem, & his similia, sine ulla temporum intercapedine esse servanda? At verò famem, vigiliis, nuditatem, lectionem, psalmodiam, orationem, laborem operandi, doctrinam, silentium, & cetera huiusmodi, si quis semper exequenda putaverit, non modò se horum fructu privabit, sed & notam indiscretae obstinationis incurreret. Magister itaque Deusque virtutum, ut modum discretionis insinuet, missis ad predicandum discipulis, ne quid tollerent in via praecipit, videlicet ordinans, ut qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivant. Mortis verò tempore illo instante, & tota simul gente pastorem, gregemque persequente, congruam tempori decrevit regulam, pecuniam, scilicet, victui necessariam, donec sopita persecutionum insania, tempus euangelizandi redeat, tollere permittendo. Haec Beda. Ex praedictis ergo patet elucet, quod omnis perfectionis splendor & speculatio Iesus Christus, ob sex rationes praefatas, ac triplicem vilitatem aggregatione quadam, in perfectionis sententiarum confusione, mirabili quodam modo in habendo loculos, & infirmos simplici modo consolatur, & impios dupliciter arguit, & perfectos tribus modis informat. In quibus & illud est omni admiratione, & laude, & imitatione dignissimum, quod sic paupertatem Christus tenuit, ut statum divitum non damnavet, sic & habentibus pecuniam conformem se reddi, ut paupertatis summae formam perfecte servaret. Unde super illud Matth. Vade ad mare. Glossa. Dominus tantae paupertatis fuit, ut unde tributa solveret, non haberet. Iudas quidem communiter in loculis habebat, sed res pauperum in usus suos convertere, nefas duxit, ipsum dans exemplum nobis. Haec Glossa. Non igitur oculi Christi ad fomentum cupiditatis trahendi sunt. Sicut enim in Salvatore nostro crucifixo nihil fuit, quod saeculares glorias, aut delicias saperet, sic nil egit, nihil docuit, per quod mundi divitias appetendas esse monstraret, quin potius ut nos ad perfectae paupertatis amorem accenderet, in huius mundi campum hostem expugnaturus ingrediens, de pauperrima Matre pauperrimus prodijt: sed

& ho-

Et hostiam Deo Patri ut Pontifex offerens, nudus in cruce pependit, necnon ut veritas eius tanquam perfectissima rectitudinis, nequaquam discordaret medium ab extremis, tota vita ipsius caminus paupertatis fuit. Huius igitur inuictissimi Ducis nuditate, tanquam armatura circumdati, et in eo sperantes, qui ait: Confidite, ego vici mundum, in ipsius pauperis crucifixi nomine, hostiles excipiamus insultus. Hæc S. Bonaventura. Quibus manifestè monstravit infirmitatē Theologi, utpotè qui argumentum infirmorum protulerit: neque est necesse amplius ea expendere.

PROPOSITIO CXI.

Et discipuli eius post eius resurrectionem, à quibus omnis Religio sumpsit originem, pretia prædiorum conseruabant, et distribuebant illa, prout unicuique opus erat.

QUIA illud argumentum de Apostolis tempore S. Th. obijciatur ab impugnantibus paupertatem in communi, consultum est adducere ea, quæ S. Thomas docet de Paupertate Apostolica. In primis ergo Opusc. 17. cap. 15. sic ait. Dominus electis duodecim Apostolis, ad prædicandum eos mittens, concessa eis miraculorum potestate, inter cetera vitæ documenta, primò inducit paupertatis doctrinā, dicens Matth. 10. Nolite possidere aurum, neque argenti in zonis vestris, non peram in via. Quod exponens Eusebius Casar. dicit. Prohibebat eis auri et argenti, et aris possessionem, præcognitione futurorum. Contemplabatur enim quod qui sanandi erant per eos, et ab incurabilibus passionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis suis. Et post aliqua subdit. Putabat oportere conductos artha Regni Dei, terrena despiciere, ut nec argentum, nec aurum, nec possessiones, nec quicquam eorum, quæ mortales appetantur, cōdignam existiment, datis sibi celestibus opibus. Nec non cum milites eos faceret regni Dei, monebat eos colere paupertatem. Nullus enim militans Deo, implicat se huius vitæ negotiis, ut placeat Deo: et sic Hieron. dicit super Matth. Qui diuitias destruxerat, scilicet, in verbis præmissis propemodum etiā vitæ necessaria amputat, ut Apost. Doctores Religionis, qui instruebant omnia Dei prouidentia gubernari, se ipsos ostenderent nihil cogitare de crastino: et sicut Chrysost. dicit super Matth. Per hoc præceptum primo quidem Dominus discipulos facit non esse subiectos: secundò ab omni eos liberat solitudine, ut vacationem omnem tribuant verbo Dei: tertio docet eos suam virtutem. Qualis ergo esse debeat, qui euangelizat regnum Dei,

præceptis euangelicis designatur, hoc est ut subsidij temporalis adminicula non requiratur, fideiq; totus inherēs, putet quod minus ista requirat, magis posse suppetere: ut Ambrosius dicit super Lucā. Manifestū est autē, quod si Apostoli possessiones suscepisset, nō minus, sed multo magis suspecti fuissent, quod propter questum prædicarent, quam si aurum vel argentum possiderent: multo etiam maiori sollicitudine, circa agrorum culturā occuparentur, multoq; maius est seculare adminiculum ex agris, vel vineis possessis quam si bona mobilia habeantur. Manifestū est igitur secundum expositiones præmissas, Apostolis interdictum fuisse, ne agros, vel vineas, vel alia huiusmodi bona immobilia possiderent. Quis autem dicat nisi hereticus, primam instructionem discipulorum a Christo, perfectioni Euangelicæ derogare? Mentiūtur ergo in doctrina fidei, dicentes, minoris esse perfectionis eos, qui communibus possessionibus carent. Est autem ulterius considerandū, qualiter præcepta Domini præmissa, fuerant ab Apostolis obseruata: quia ut August. dicit in libro contra mendacium: diuina scriptura non solum præcepta Dei retinent, sed etiam vitam moresque iustorum, ut si forte occultum est, quemadmodum accipiendum sit quod præcipitur, in factis iustorum intelligatur. Quod autem nihil temporalium possiderent, aut etiam in via deferrent, ante tempus passionis, aperte ostenditur ex hoc quod legitur Lucæ 22. ubi Dominus discipulis dixit. Quando misi vos sine sacculo & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt. Nihil. Sed quia ibi subditur. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: posset allicui videri, quod Dominus totaliter priora præcepta relaxauerit. Sed hanc relaxationem, quantum ad personas Apostolorum, ad solum tempus imminētis persecutionis esse referendam, apparet ex verbis Bedæ, qui dicit. Non eadem viuendi regula persecutionis tempore, qua pacis, discipulos informat. Missis quidem discipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcipit, ordinans, scilicet, ut qui Euangelium nuntiant, de Euangelio viuant. Mortis verò instantie periculo, & tota simul gente pastorem gregemque persequente, congruam temporis regulam decernit, permittens ut tollant victui necessaria donec sopita insania persecutorum, tempus euangelizandi redeat. Vbi nobis quoque dat exemplum, ex iuxta nonnunquam causa istante, quadam de nostri propositi rigore, posse sine culpa intermitteri. Ex quo etiam apparet ad rigorem Euangelicæ discipline pertinere, quod aliquis careat omni terrena possessione: quid autem super hoc Apostoli post passionem seruauerunt, & seruandum iradiderunt; aperte in Act. Apostolorum docetur. Legitur enim Act. 4. quod multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Et ne aliquis dicat, eos habuisse possessiones communes, puta agros, vel vineas, vel aliquid huiusmodi, hoc ex sequentia excluditur. Sequitur enim. Quotquot possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Ex quo patet hanc esse Euangelicæ vitæ obseruantiam, ut ea quæ ad neces-

sitatem

sitatem vitæ pertinent, possideantur communiter, possessionibus omnino à possessoribus abdicatis. Quod autem hoc ad abundantiorē perfectionem pertineat, apparet per August. in lib. de doctrina Christiana ubi dicit. Qui crediderunt ex Iudæis ex quibus facta est prima Ecclesia Hierosolymis, satis ostenderunt, quanta utilitas fuerit sub pedagogo. id est, sub lege custodiri. Namque tam capaces extiterunt Spiritus Sancti, ut omnia sua venderent, eorumque pretium indigentibus distribuendum, ante Apostolorum pedes ponerent. Et postea subdit. Non enim hoc vllas Ecclesias gentium fecisse scriptum est, quia non tam propè inuenti erant, qui simulachra manufacta Deos habebant. Videtur tamen huius rei aliā rationem assignare Melchisedes Papa, qui ut habetur 12. quest. 1. dicit. Futuram Ecclesiam in gentibus Apostoli præuiderant: idcirco prædia in Iudæa minimè sunt adepti, sed pretia tantummodo ad fouendos egemes. At verò cum inter turbines, & aduersa mundi succresceret Ecclesia, ad hoc usque peruenit, ut non solum gentes: sed etiam Romani Principes, qui totius orbis Monarchiam tenebant, ad fidem Christi, & baptismi Sacramenta concurrerent. Ex quibus vir Religiosissimus Constantinus primus licentiam dedit, non solum fieri Christianos, sed etiam fabricandi Ecclesias, & prædia constituit tribuenda. Et in sequenti capite dicit Urban. Papa. Videmus Summi Sacerdotes, & alij, atque Leuitæ, & reliqui fideles, plus utilitatis posse conferre, si hereditates, & agros quos vendebant, Ecclesijs quibus præsidebant Episcopi traderent, eo quòd ex sumptibus eorum, tam presentibus, quàm futuris temporibus, plura & electiora possent ministrare fidelibus communem vitam ducentibus, quàm ex pretio eorum; caperunt prædia & agros, quos vendere solebant, matricibus Ecclesijs tradere, & ex sumptibus eorum viuere. Ex his ergo videtur, quòd melius sit possessiones in communi habere, quàm alia mobilia ad victum pertinentia, & quod in primitiua Ecclesia prædia vendebantur, non quia hoc esset melius, sed quia præuidebant Apostoli, quod apud Iudæos Ecclesia duratura non erat, partim propter infidelitatem, partim propter excidium, quod eis imminerebat. Sed si quis rectè consideret, hæc præmissis non contrariantur. Ecclesia. n. in sui primordio in omnibus membris suis talis fuit, qualis post modum fuisse apud perfectos quoscunque inuenitur. Sicut enim natura, sic & gratia debuit à perfectis initium assumere: & ideo Apostoli, secundum illum statum fidelium, vitam ordinauerunt perfectioni conuenientem; vnde dicit Hieronymus in lib. de Illust. viris Apparet talem primam Christo credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi esse nituntur, & cupiunt, ut nihil cuiusquam proprium sit, nullus inter eos diues, nullus pauper, patrimonium egentibus diuidantur, orationi vacetur, & psalmis, doctrina quoque, & continentia. Hic autem modus viuendi perfectioni congruus fuit apud primos credentes, non solum in Iudæa sub Apostolis, sed etiam apud Aegyptum sub Marco Euangelista, ut ibidem Hieronymus dicit, & sicut in 2. libro Ecclesiasticæ Historiæ narratur. Processu vero temporis, multi in Ecclesiam erant iniraturi, qui ab hac perfectione deficerent, quod non erat futurum ante Iudæo-

Iudeorum excidium, sed Ecclesia apud gentes multiplicata. Quod postquam contigit, uile indicauerunt Ecclesiarum Prælati, ut prædia & agri Ecclesijs conferrentur, non propter perfectiores quosque, sed propter imperfectiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valerent. Et Opusc. 19. cap. 6. ad 15. ait. Quod Apostoli reseruabant pecunias, & etiam colligebant, ut sanctis pauperibus, qui prædia sua vendiderant propter Christum, necessaria ministrarent: nec tamen illas pecunias habebant ex aliquibus possessionibus, sed ex eleemosynis fidelium. Quod etiam dicitur, quod nullus egenus erat inter eos, non est intelligendum, quin Apostoli, & primitiua Ecclesie discipuli, multas egestates, & penurias sustinuerint propter Christum: cum dicatur 1. Cor. 4. Usque in hanc horam esurimus, & sitimus. &c. & 2. Cor. 6. In multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus. Glossa. victus vel vestiis: sed quia de his quæ haberi poterant, unicuique secundum quod opus erat, tribuebant, ut quantum ei facultas suppeteret, omnium indigentias releuarent. Et iterum ad 16. Quamuis illud præceptum: In viam gentium ne abieritis; fuerit post resurrectionem totaliter reuocatum, eo quod primum oportebat Iudeis verbum Dei loqui, & sic transire ad gentes, ut dicitur Act. 13. tamen hac, quod Dominus dixerat Apostolis, quod non secum necessaria ferrent, non totaliter reuocauit in cæna, sed solum tempore persecutionis, quando à persecutoribus necessaria habere non potuissent: unde Luca 22. Quando misi vos, &c. Glossa. Non eadem viuendi regula persecutionis tempore, qua pacis, discipulos informat. Missis siquidem discipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcepti, ordinans, scilicet, ut qui Euangelium nuntiat, de Euangelio viuat. Instante vero mortis articulo, & tota illa gente pastorem simul ac gregem persequente congruam temporis regulam decernit, permittens necessaria victui, donec sopita persecutorum insania, tempus euangelizandi redeat. Et Glossa dicit. In hoc nobis quoque datur exemplum, ut nonnunquam causa instante, quadam de nostri propositi rigore, sine culpa intermittere possimus. verbi gratia. Si per inhospitales regiones iter agimus plura viatici causa licet portare, quam domi habeamus. Sed quia quidam heretici, quorum est illa obiectio, glossam non recipiunt, ipso textu ostendimus, quod multiplicatis fidelibus discipuli Christi secum necessaria in via non portabant. Dicitur enim in vi. Can. Ioann. Charissime fideliter facis, quicquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos. Et infra. Pro nomine eius profecti sunt nihil accipientes à gentilibus: nos ergo debemus suscipere huiusmodi. Non autem esse necessarium quamuis à gentilibus nihil acciperent, quod reciperentur à fidelibus, si secum necessaria ad victum deferrent: quod etiam patet per Glossam ibi, quæ dicit. Pro nomine eius profecti sunt, alieni à rebus proprijs. Hæc S. Thomas. Ex quibus patet, Apostolos paupertatem in communi seruasse: & licet pretia prædiorum conseruabant, hoc tamen erat propter elargitiones in fideles, & quia ea quæ ad necessitatem vitæ pertinebant, possidebantur ab eis communiter, possessionibus omnino.

ninò à possessoribus abdicatis. Et hic erat modus viuendi perfectio-
ni congruus, qualis fuit apud primos credentes. Processu verò tem-
poris multi erant in Ecclesiam intraturi, qui ab hac perfectione defi-
cerent, ideò vtile iudicauerunt Ecclesiarum Prælati, vt prædia, & agri
Ecclesijs conferrentur, non propter perfectiores quosque, sed prop-
ter infirmiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere nō
valerent. Vndè pater quòd propter perfectissimas Religiones non ex-
pedit habere prædia. Theologus ergo infirmiorum, & eorum qui ad
primorum fidelium perfectionem attingere non valent, argumentum,
iuxtà S. Thomam, produxit.

PROPOSITIO XCII.

*Quin etiamsi Apostoli vni loco, vti nunc Religiosorum
Monasteria, fuissent adstricti, nec in ea suorum
paucitate debuissent circuire tot mundi regio-
nes, proculdubio stabiles, & certos redi-
tus acceptassent.*

HÆC Propositio multum derogat perfectioni paupertatis Apo-
stolorum; imò meo iudicio videtur hæresim inuoluere: quæ
omnia ordinatè sequentibus rationibus probo.

Prima ratio incipit à Capite Christo. Christus enim quamuis vni
loco Iudææ fuit adstrictus, (eo modo, quo nunc Religiosorum Præ-
dicatorum, possessiones in communi habentium Monasteria, vni loco,
scilicet, regno, sunt adstricta, quamuis in illo regno multis in locis ipsi
Religiosi prædicent,) nec circuiuit tot mundi regiones, nihilominus
stabiles, & certos redditus non acceptauit, sed paupertatem etiam in
communi professus est. Ergo etiamsi Apostoli vni loco fuissent ad-
stricti, nec in ea suorum paucitate debuissent circuire tot mundi re-
giones, non tamen stabiles, ac certos redditus acceptassent. Nunquit
n. discipuli à Magistro, serui à Domino, Apostoli à Christo discordas-
sent? Impium est sanè dicere, quod ab exemplo Christi discrepassent.

Secunda ratio est talis. Apostoli tunc dum cum eis erat spon-
sus, vni loco adstricti erant, sicut & Christus: & tamen Christus dederat
eis præceptum Matth. 10. *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pe-
cuniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta,*
neque

neque virgam. Ergo etiam fuissent vni loco adstricti, nec debuissent circuire tot mundi regiones, non tamen acceptassent certos, & stabiles redditus.

Tertia ratio desumitur ex fine propter quē Christus dedit tale praeceptum Apostolis, quem S. Thomas explicat Opusc. 17. cap. 15. verba eius sunt. *Nolite possidere aurum, neq; argentum in zonis vestris, non perā in via. Quod exponens Eusebius Caesar. dicit: prohibebat eis auri, & argenti, & aris possessionem, praecognitione futurorum. Contemplabatur .n., quod qui sanandi erant per eos, & ab incurabilibus passionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis suis. Sed tiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, tamen sanandi per eos, & ab innumerabilibus passionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis suis. Ergo etiam si vni loco fuissent adstricti, ex praecepto Christi non acceptassent bona. Pergit S. Thomas, & adfert, ex eodē Eusebio. Putabat oportere cōductos arrha Regni Dei, terrena despiciere, ut nec aurum, nec argentum, nec possessiones, nec quicquam eorum, quae mortales appetantur, condignum existiment, datis sibi caelestibus opibus. Necnon cū milites eos faceret regni Dei, monebat eos colere paupertatem. Nullus enim militans Deo, implicat se huius vitae negotijs, ut placeat Deo. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, tamen conducti fuissent arrha regni Dei, tanquā milites eiusdem regni Dei. Ergo etiam si fuissent adstricti vni loco, non aurum, nō argentum, non possessiones habuissent, sed paupertatem, utiq; in communi, coluissent, & non se implicassent huius vitae negotijs, ut placeret Deo. Subdit S. Thomas. Et sic Hieronymus dicit super Matth. Qui diuitias deruncauerat, scilicet in verbis praemissis, propemodum etiā vitae necessaria amputat, ut Apostoli Doctores verae religionis, qui instituebant, omnia Dei prouidentia gubernari, se ipsos ostenderent, nihil cogitare de castino. Sed etiam si Apostoli fuissent vni loco adstricti, tamen omnia Dei prouidentia crederent gubernari, & se ipsos ostenderent nihil cogitare de castino. Ergo etiā si Apostoli vni loco fuissent adstricti, non tamen aurum, argentum, aut possessiones habuissent. vltra addit Diuus Tho. Et sicut Chrysostomus dicit super Matth. Per hoc praeceptum, primò quidē Dominus discipulos facit esse subiectos: secundò ab omni eos liberat sollicitudine, ut vacationem omnem tribuant verbo Dei: tertio docet eos suam virtutem. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, tamen non fuissent subiecti, & ab omni liberi sollicitudine, vacationem omnem tribuissent verbo Dei, & virtutem Dei sensissent. Ergo etiā si Apostoli vni loco fuissent adstricti, non aurum, non argentum possiderent. Amplius S. Th. ait. Qualis ergo debeat esse qui euangelizat regnum Dei praeceptis Euangelicis designatur, hoc est, ut subsidij secularis adminicula non requirat, fideiq; totus inhaerens, putet quod minus ista requirat magis posse suppetere, ut Ambrosius dicit super Lucam. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent*

sent adstricti, tamen subsidij secularis adminicula non requirerent, si dei que toti inhærentes, putarent quod minùs ista requirerent, magis posse suppetere. Ergo etiam si vni loco fuissent adstricti, possessiones non habuissent.

Quarta ratio sumitur ex verbis eiusdem Sancti Thomæ loco citato. Manifestum est, inquit, quod si Apostoli possessionem suscepissent, non minus, sed multo magis fuissent suspecti, quod propter quæstum prædicarent, quam si aurum, vel argentum possiderent: multo etiam maiori sollicitudine, circa agrorum culturam occuparentur, multoque maius est seculare adminiculum, ex agris, vel vineis possessis, quam si bona mobilia habeantur. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, & si in illo loco possessiones acceptantes, non minus, sed multo magis suspecti fuissent, quod propter quæstum prædicarent, & maiori sollicitudine, circa agrorum culturam occuparentur. Ergo etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, possessiones tamen non acceptassent. Contonat huic rationi id, quod habet S. Thomas 3. p. q. 40. art. 3. in corp. Si Christus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adscriberetur. Vnde Hieronymus, dicit super Matth. Quod si discipuli eius diuitias habuissent, viderentur non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicasse. Et eadem ratio est de Christo. Ergo etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti diuitias non habuissent: nam alias cupiditati eorum prædicatio adscriberetur, & viderentur, non causa salutis hominum, sed causa lucri prædicasse.

Quinta ratio sumitur ex verbis S. Tho. loco immediatè citato, ubi inter alias rationes, quare Christum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere, hanc quartam adfert: *Ut tanto maior virtus diuinitatis eius ostenderetur, quanto per paupertatem videbatur abiectior.* Vnde dicitur in quodam sermone Ephesini Concilij. Omnia paupera & vilia elegit omnia mediaeria, & plurimis obscura; ut diuinitas cognosceretur orbem transformasse terrarum propterea pauperculam elegit Mariam, pauperiorem patriam, egenus fuit pecunijs, & hoc tibi exponit præsepe. Hæc S. Th. Addo ego, quod & pauperes Apostolos elegit, ut habetur Iac. 2. Audite fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Ideo Luc. 7. inter alia signa aduentus veri Messiae ponit; pauperes euangelizantur. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, tamen per eos virtus diuinitatis Christi ostenderetur. Ergo etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, fuissent tamè per paupertatem abiecti: imò ratio per paupertatem abiectiores, quanto per eos maior virtus diuinitatis Christi debebat ostendi. Eò magis quia Christus quamuis manserit simul cum Sanctissima Matre sua, & Patre suo putatiuo, satis longo tempore filij, vni loco adstrictus; tamen in paupertate vixit, & non diuites, qui sibi ministrarent, elegit. Ergo & Apostoli ad imitationem

F f

fui

sui capitis, quamvis vni loco adstricti, paupertatem tamen coluissent.

Sexta ratio spectat ad idem, & sumitur ex verbis Pauli I. Cor. cap. I. Videre, inquit, vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles; sed quia stulti sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quae non sunt, ut ea quae sunt destrueret: ut non gloriaretur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem vos estis in Christo IESU, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: ut quemadmodum scriptum est. Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Ideò & Paulus cap. 2. eiusdem Epistolae, ait. Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos. Sed etiam si Apostoli vni loco fuisset adstricti, voluisset Deus, ut non gloriaretur omnis caro in conspectu eius. Ergo etiam si Apostoli fuissent vni loco adstricti, ordinasset Deus, ut essent infirmi, ignobiles, contemptibiles, & quasi non essent. Non essent autem contemptibiles, si diuitias haberent.

Septima ratio reducitur ad idem, & sumitur ex verbis Pauli I. ad Corinth. cap. 4. Puto quod Deus nos Apostolos nouissimos ostendit, tamquam morti destinati: quia spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, vos autem ignobiles. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus: persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus: tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsima usque adhuc. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, tamen fuissent spectaculum mundo, & Angelis, & hominibus. Ergo etiam si fuissent vni loco adstricti, & esurirent, & sitirent, & nudi essent, & laborarent operantes manibus suis, tanquam purgamenta huius mundi fierent, omnium peripsima.

Octava ratio sumitur ex substantia gloriae Sancti Pauli I. ad Cor. I. Quoniam multi gloriantur secundum carnem, & ego gloriabor. Libenter enim sufferis insipientes, cum sis ipse sapiens. Sustineis enim si quis in seruitutem redigit, si quis deuorat, si quis accipit, si quis in faciem vos cedit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos fuerimus infirmi in hac parte. In quo quis audeo (in insipientia dico) audeo & ego. Hebraei sunt, & ego: Israelitae sunt, & ego: Semen Abrahae sum, & ego. Ministri Christi sunt (ut minus sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis quinquies quadragenas, una minus accepi. Ter virgis caesus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, in itineribus saepe, periculis fluminum, periculis latronum ex genere, periculis ex genibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus: in labore

labore & arumna, in vigilijs multis, in fame, & siti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate: præter ea quæ intrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor. Deus & Pater Domini N. Iesu Christi, qui est benedictus in sæcula, scit quod non mentior. Damasci Præpositus Gentis Aræte Regis, custodiebat civitatem Damascenorum, ut me comprehenderet: & per fenestram in sportam dimissus sum per murum, & sic effugi manus eius. Hæc ibi. Capite verò 12. ait. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo: Cum enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens, vos me coëgistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab ijs qui sunt supra modum Apostoli, tamen si nihil sum: Signa autem Apostolatus mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis & prodigijs, & virtutibus. Hæc Paulus. Hæc autem omnia dicit in ordine ad illud quod habet cap. 10. Qui gloriatur in Domino gloriatur. Sed etiam si Paulus fuisset vni loco adstrictus, tamen gloriaretur in his, quæ infirmitatis suæ essent, & signa Apostolatus eius fuissent in omni patientia, ut gloria eius tota esset in Domino. Ergo etiam si Paulus fuisset vni loco adstrictus, fuisset tamen in vigilijs multis, in fame, & siti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate &c.

Nona ratio sumitur ex verbis Pauli ad Galat. 6. Mihi, inquit, absit gloriari, nisi in cruce Domini Nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Sed etiam si Paulus vni loco fuisset adstrictus non fuisset euacuata gloria eius in cruce Christi. Ergo etiam si Paulus vni loco fuisset adstrictus, diuitias mundi in cruce fixisset, & mundus in eo nihil sui agnouisset.

Decima ratio sumitur ex verbis Pauli ad Philip. 3. Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror videri cetera, ut Christum lucrificam. Sed etiam si Apostolus vni loco fuisset adstrictus, non fuisset exinanitus amor eius erga Christum. Ergo etiam si Paulus vni loco fuisset adstrictus, omnia detrimentum fecisset propter Christum.

Vndecima ratio, & colligitur ex omnibus causis finalibus præscriptis, quare Apostoli non possederint aurum, & argentum, & possessiones. Theologus n. causam huius assignat, quia nimirum vni loco non fuerunt adstricti, & in ea suorum paucitate debebant circuire tot mundi regiones. Ex Sac. autem Script. & SS. Patribus, aliæ causæ habentur paupertatis adeò strictæ Apostolorum, nimirum, quia Christus præcognoscebat, quod sanandi per eos, vellent cedere omnibus bonis suis, ideo prohibuit.

buit eis possessiones: & quia oportebat cōductos arrha regni Dei terrena deſpicere; & quia instituebantur, vt crederent omnia Dei prouidentia gubernari; & vt non eſſent ſubiecti, ſed liberi a ſolicitudine; & ſcirent Dei virtutem, & ſubſidij ſæcularis adminicula non requirerent, ſed fidei toti inhærent, & vt non eſſent ſuſpecti, quod propter quæſtum prædicarent, ſiue vt prædicatio eorum cupiditati non adſcriberetur: & vt virtus diuinitatis Chriſti monſtraretur, qui per pauperes & abiectos, mundum in melius commutauit; & vt tota gloria eorum eſſet in Domino, ſeu cruce Chriſti; & vt eſſent ſpectaculum mundo, & Angelis, & hominibus; & vt ſignum Apoſtolatus eorum eſſet in omni patientia: & vt abſtracti à terrenis, per amorem accēſum erga Chriſtum, tota eorum conuerſatio eſſet in cælis. Quæ quidem omnes cauſæ paupertatis ſtrictiſſimæ Apoſtolorum, ſubſiſtunt plenè, perfectè, & integrè, etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti. Ergo neceſſe eſt dicere, quod etiam ſubſiſteret ipſummet præceptum paupertatis datū ſibi à Domino, etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti. Permanente enim cauſa finali præcepti in aliqua hypoteſi, non poſſumus præſumere, quod præceptum non liget in illa hypoteſi.

Duodecima ratio ſit talis. Theologus videtur docere Paupertatē Apoſtolos coluiſſe, neceſſitatis non perfectionis gratia: in quo equidē redolet hæreſim; quia ſuprà probatum eſt, eſſe cōtrariam fidei Chriſtianæ doctrinam aſſerentium paupertatem ad perfectionem non pertinere. Quia, inquit, vni loco non erant adſtricti, ſed debebant circuire tot mūdi regiones, ideo certos & ſtabiles redditus non acceptarunt. Id enim indicant illa verba. Quin etiam ſi Apoſtoli vni loco, vti nunc Religioſorum Monafteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorum paucitate debuifſent circuire tot mūdi regiones, proculdubio etiā ſtabiles, ac certos redditus acceptaſſent. Neceſſitatis ergo gratia, Apoſtoli certos ac ſtabiles redditus nō acceptarunt. Sed alias Sancti Patres docent, & ſufficiat pro omnibus Theologo S. Thomas, quod paupertas in Apoſtolis erat perfectionis: idē ſuprà probatum eſt, quod paupertas pertinet ad perfectionem, & quod perfectio conſiſtit instrumenta-liter & diſpoſitiuè in paupertate. Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen propter perfectionem amplexati fuiſſent ſtrictam paupertatem. Vis huius argumenti patet ex præcedentibus, vbi probatum eſt, quantum paupertas conferat ad perfectionem. Quia ergo Apoſtoli paupertatem in communi amplexati fuiſſent propter perfectionem, vtique eam coluiſſent, etiamſi vni loco fuiſſent adſtricti, eo ipſo, quod ea quæ ſunt perfectionis exercuiſſent.

Decimatertia ratio ſit talis. Quid ſentis Theologe, quod perfectius opus? Poſſeſſio bonorum in communi, an paupertas in communi? Si dicas

dicas quod possessio bonorum in communi præminet paupertati in communi; Vigilantius es: Antichristus es: Sicut enim Christianum fuit dicere: Si vis perfectus esse, vade & vende: ita Antichristianum est dicere: Si vis perfectus esse, vade & posside. Frustra quoque beatitudo specialiter promissa esset paupertati, secundum illud. *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Si autem dicas, ut debes dicere, quod paupertas in communi perfectior est possessione bonorum in communi: Ergo etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, potius paupertatem in communi coluissent, quam bona possedissent. Probatur hæc illatio. Apostoli enim etiam si vni loco fuissent adstricti, tamen in fastigio & culmine perfectionis fuissent constituti: & fuissent perfecti non solum in præceptis, sed etiam in concilijs, non solum secundum virtutes Theologicas, sed etiam secundum virtutes morales: non solum secundum vnam, sed etiam secundum alias v. g. non solum secundum charitatem, sed etiam secundum paupertatem: id enim expediens fuisset summæ perfectioni, qualis fuisset in Apostolis, etiam si vni loco adstricti fuissent. Confirmatur id verbis S. Thom. Opusc. 17. cap. 16. *Expediit, inquit, possessiones communes possideri propter eos, qui non sunt summæ perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omnino negligendi non erant: sicut etiam Dominus, cui Angeli ministrabant, loculos habuit propter necessitatem aliorum, quia scilicet eius Ecclesia loculos erat habitura sicut August. dicit super Ioann. Unde si qua sit congregatio in qua omnes ad maiorem perfectionem tendant, expediit eis communes possessiones non habere.* Hæc S. Th. Sed etiam si Apostoli vni loco fuissent adstricti, summam tamen perfectionem sectari fuissent. Ergo communes possessiones non habuissent.

Decimaquarta ratio sit talis. Suprà fusè probatum est, quod Christus loculos habuerit, id non fuisse perfectionis ex se, sed condescendentia, propter infirmiores, & imperfectiores quosque. Quod si loculos habuisse fuit propter imperfectiores, multò magis si permisisset certos & stables reditus. Sed impium & hæreticum est dicere, quod si Apostoli fuissent vni loco adstricti, fuissent infirmiores & imperfectiores. Ergo impium & hæreticum est dicere, quod si Apostoli fuissent vni loco adstricti, certos & stables reditus acceptassent.

Decimaquinta ratio sumitur ex verbis S. Th. Opusc. 17. cap. 15. *Manifestum est, inquit, Apostolis interdictum fuisse, ne agros vel vineas, vel alia huiusmodi mobilia bona possiderent.* Sed impium & hæreticum est dicere, quod si Apostoli vni loco fuissent adstricti præceptum Domini violassent. Ergo impium & hæreticum est dicere, quod si Apostoli vni loco fuissent adstricti, immobilia possedissent.

Decimasexta ratio sumitur ex facto, Primi enim Christiani Hierosolymis

solymis vni loco adstricti erant, & tamen secundum doctrinam S. Th. possessiones in communi non habebant. Docet id expressè S. Tho. in præcedenti Propositione citatis Opusc. 17. ca. 15. Et præterea c. 16. eiusdè Opusc. ait. Expedi possessiones cōmunes possideri propter eos, qui non sunt summa perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit. Opusc. similiter 19. cap. 6. Augustinus, inquit, præfert perfectionem primitiue Ecclesiæ Iudeorū, primitiue ex Gentibus, in hoc quod omnia sua vendiderunt, pauperibus distribuenda. Sed ipsi vita vendiderunt propria, quod nullas possessiones in cōmuni referuarunt sibi. Ergo &c. In quibus omnibus locis expressè tradit S. Th. primos fideles Hierosolymis constitutos, & vni loco adstrictos, nec proprias, nec communes possessiones habuisse. Idem asserit S. Bonau. in Apolog. Paup. Ergo multò magis Apostoli etiam si vni loco adstricti fuissent, possessiones communes non habuissent.

Decima septima ratio sumitur ex verbis Apost. Act. 6. Non est equum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi, & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Sed etiam si Apostoli fuissent vni loco adstricti, orationi tamen & ministerio verbi instantes essent. Ergo etiā si vni loco adstricti fuissent, non habuissent possessiones, vnde egenis ministrassent.

Decima octaua ratio sumitur ex verbis Apostoli 1. ad Cor. 9. Quis militat suis stipendijs vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Nunquid secundum hominem hæc dico? An & lex hæc non dicit? Scriptum est enim in lege Moyse: Non alligabis os boui trituranti. Nunquid de bobus cura est Deo? An propter nos vtiq; hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt. Quoniam debet in spe, qui arat, arare, & qui triturat, in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritalia seminauimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? Si alij potestatis vestra participes sum, quare non potius nos? Sed non vsi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculū demus Euangelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operamur, quæ de sacrario sunt edunt? Et qui altari deseruiunt, cum altari participant? Ita Dominus ordinauit ijs, qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuere. Ego autem nullo horū vsus sum. Non autem scripsi hæc, ut ita fiant in me: bonum est enim mihi mori, quā ut gloriam meam quis euacuet. 2. verò ad Corinth. cap. 11. Gratis Euangelium Dei euangelizauit vobis, alias Ecclesiæ expoliari accipiens stipendia, ad ministerium vestri. Et cum essem apud vos, & egerem, nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat, suppleuerunt fratres, qui veneram à Macedonia, & in omnibus sine onere me vobis seruauit, & seruabo. Et veritas Christi in me, quoniam hæc gloriatio non infringetur in me, in regionibus Achaia. Quare? Quia non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio.

facio & faciam, ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inueniantur sicut nos. Nam eiusmodi pseudo Apostoli, sunt operarii subdoli transfigurantes se in Apostolos Christi. Ad idem spectat, quod ait Cap. 12. eiusdem Epist. Quid est quod minus habuistis praeter ceteris Ecclesijs, nisi quod ipse non grauauit vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos, & non ero grauis vobis. Non enim quero quae vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filijs. Ego autem libentissime impendam, & superimpendar ego ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens, minus diligar. Sed esto: Ego vos non grauauit: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. Nunquid per aliquem eorum quos misi ad vos, circumueni vos? rogavi Titum, & misi cum eo fratrem. Nunquid Titus vos circumuenit? Nonne eodem spiritu ambulauimus? Nonne iisdem vestigijs? Hæc S. Paulus. Circa quæ S. Thomas 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. Vt Hieron. dicit contra Vigilantium. Consuetudinis Iudaicae fuit, nec ducebatur in culpam, more gentis antiquo, ut mulieres de substantia sua victum atque vestitum Praeceptoribus suis ministrarent. Sed quia hoc scandalum facere poterat in nationibus, Paulus se abiecit commemorat. Hæc ibi. Opusculo verò 19. Cap. 7. ait. Maius damnum sequebatur ex predicatione pseudoapostolorum, quibus predicandi occasionem Apostolus auferebat, de sumptibus fidelium non viuendo, cum contraria fidei predicarent, quam de hoc quod Apostolus se labori manuum implicabat, de proprio labore viuens. Et iterum ait. A principio conuersionis gentium, quando adhuc in gentibus hoc non consuetum erat, dimittebant sumptus accipere, propter scandalum. Et iterum ait. Quod potuit esse aliqua species mali, accipere victum à gentibus, quibus fides predicabatur, propter hoc quod nouerat eis consuetum. Sed impium & haereticum est dicere, quod Paulus vni loco adstrictus, pseudoapostolis, & quod grauasset alios, aut quæreret quæ ipsorum sunt, aut quod scandalum dedisset, aut speciem aliquam mali pro se tulisset. Ergo impium & haereticum est dicere, quod Paulus vni loco adstrictus, certos, & stabiles redditus acceperat, quos utique non habuisset, nisi per elargitionem & eleemosynam æquæ ac sumptus modicos ordinariè necessarios.

Decimanona ratio sumitur ex exemplis Apostolorum, qui pecuniā nolebant accipere oblatam à fidelibus. Sufficiat adferre exemplum de B. Thadæo, de quo Eusebius lib. 1. Eccles. Hist. Cap. 13. refert quod Quod cum post Christi ascensionem Abagarus Rex sanatus ab eodem Apostolo, præciperet eundem donari plurimo auro, tum cæcitate, tum rudi, & informi; ille respuit sic fatus. Si nostra prorsus derelinquimus, quomodo accipiemus aliena? Et quamuis Eusebius hunc non existimet Apostolum, sed vnum ex septuaginta duobus discipulis: nihilominus S. Hieron. in Matth. cap. 10. vnā cum S. Bonauen. in Apolog. pauperum potius

potius è duodenario numero Apostolorum fuisse tradit. Dicergo Theologe, si Apostoli omnia sua dimiserunt, quomodo adstricti vni loco aliena acciperent?

Vigesima ratio est talis. Tandem etiam aliquando Apostoli vni loco adstricti constiterunt, videlicet in quo mortem oppetierunt, vt Ioannes in Asia, & alij alibi. Sed tunc etiam certos, & stabiles redditus non acceptarunt. Ergo falsum est, quod si Apostoli vni loco adstricti fuissent, certos & stabiles redditus acceptassent.

Vigesima prima ratio talis est. Apostoli paupertatē suam voto firmarunt, vt docent Theologi, & supra probatum est auctoritate S. Th., & S. August., dūm ageretur de Apostolis. Credibile autē est, eos vouisse etiam paupertatem in communi. Primò quia S. Tho. 2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. ait. *Apostoli intelliguntur vouisse peruenientia ad perfectionis statū, quando Christum relictis omnibus sunt secuti.* Sed non solum paupertas in particulari, verum etiā paupertas in cōmuni, pertinet ad perfectionis statum. Ergo Apostoli vouerunt non tantum paupertatē in particulari, sed etiam in communi. Secundò præterea. Apostoli de facto coluerunt paupertatem in communi vt supra probatum est. Ergo probabile est, quod paupertatem in communi voto firmarint. Quia enim Apostoli in fastigio perfectionis erant positi, præsumendū est, quod opera perfectiori modo faciebant, quo Deo gratiora efficerentur, perfectius autem, & acceptius est Deo opus, quod fit ex voto, quam quod fit sine voto. Ergo præsumendum est, quod opus paupertatis in communi seruauerint ex voto. Tertiò præterea. Aliqui Religiosi vouent paupertatem etiam in communi; vel quia vouent paupertatem secundum Regulam, quæ excludit possessionem bonorum in communi, vel quia expresse vouent ipsam paupertatem in cōmuni. Sic & in Regula Societatis I E S V. oblata Iulio III. & ab eo cōfirmata habentur hæc verba. *Voueant singuli & vniuersi perpetuam paupertatem, vt non solam priuam, sed neque etiam communiter, possint professi vel vlla eorum domus aut Ecclesia, ad aliquos prouentus, redditus, possessiones, sed nec ad vlla bona stabilia, præter ea quæ oportuna erunt ad vsum proprium, & habitationem reuocanda, ius aliquod civile acquirere, rebus sibi ex charitate donatis, ad necessarium vite vsum conueni.* Sed Religiosi ad imitationem Apostolorum vouent paupertatem in communi: & non est præsumendum, quod perfectiorem paupertatem voueant, quam Apostoli, quia hoc esset derogare perfectioni Apostolorum. Ergo multò magis tenendum est, quod Apostoli paupertatem in communi vouerint. Quod si ita est, nulla ratione potest dici, quod si Apostoli vni loco adstricti fuissent, certos ac stabiles redditus acceptassent: quia nō potest dici, quod si Apostoli vni loco adstricti fuissent, votum paupertatis violassent.

Vige-

Vigesima secunda ratio talis est. Viri Apostolici, id est, Religiosi Predicatores, Apostolorum imitatores, etiamsi de facto vni loco sint adstricti, nihilominus non habent possessiones communes, siue colunt paupertatem in communi. Ita inter alios professi solemniter in Societate IESV, quorum domus professæ nequeunt habere, nec in particulari, nec in communi redditus ullos, aut bona stabilia, aut possessiones, præter eam possessionem, quæ ad habitationem vel vsum fuerit necessaria, aut valde conueniens, qualis est hortus, quo recreandi animi gratia se aliquando Religiosi recipiant. Talis autem possessio Societati professæ permixta, nequit alijs locari, nec debet habere fructus, qui reddituum loco esse possint. Cuiusmodi essent, si vini vel olei, vel tritici prouetus dicta possessio ferret, vel si fructus, aut olera inde percepta venderentur. Nec licet domui professæ vendere, ex illis fructibus, ad comparandas expensas necessarias illi horto colendo, nec conuenire cum horti illius cultore, vt aliquā fructuum partem sibi sumat, aut partem horti in suum commodum colendam, in culturæ reliquæ partis stipendiū. Itā quod quantumvis exigui redditus, domui professæ omnino interdiciuntur: nec integrum est Societati IESV habere hos redditus applicatos Sacristiæ, aut fabricæ Ecclesiæ. Nec potest domus professæ Societatis iuuari bonis Collegiorum, sed eleemosynis sustentari debet. Nec potest Generalis Societatis dispensare, vt Collegiorum bonis iuuetur. Nec Societas professæ succedit in aliqua bona suorum Religiosorum. Et ita Professi & Coadiutores formati, siue spirituales, siue temporales Societatis IESV sunt omnis successionis hereditariæ, siue ex testamento, siue ab intestato incapaces ex mente Pontificum, qui confirmarunt institutum Societatis. Neque Religiosi Societatis IESV possunt ad beneficium admitti, siue simplex, siue curatum. Et si sint professi trium aut quatuor votorum emittunt votū nullius dignitatis procurandæ, aut acceptandæ, nisi cogente Pontifice. Ijdem professi trium aut quatuor votorum in Societate IESV, voto adstringuntur nō consentiendi relaxationi paupertatis, iuxta eorū Constitutiones ab ipsis promissæ. Collegia quoque Societatis absque sufficiens donatione fundata, in quibus nec legunt, nec scholasticos alunt, non possunt ex proprijs redditibus ali, sed debent ex eleemosynis viuere, & fructus debent per publicam personam conseruare, donec plenè fundentur: quamvis hic rigor postea temperatus fuerit. Eadem Collegia Societatis IESV, quæ præter Præceptores possunt alere duodecim scholasticos ex suis redditibus, nequeunt eleemosynas, aut dona oblata admittere. Administratio autem reddituum, & immobilium bonorum Collegiorum Societatis IESV, non pertinet ad ipsos Collegia-

G g

les,

les, sed ad solum Generalem, & ad eum, cui ipse commiserit. Pro ministerijs verò spiritualibus, quæ Societas exercere posset, interdicitur cuicunque illius Religioso, stipendium aliquod accipere, ut constat ex Exam. Cap. 1. §. 3. ibi. Ad hunc finem melius consequendum, tria vota in ea, Obedientiæ, Paupertatis, & Castitatis emittuntur, sic Paupertatem accipiendo, ut nec velit, nec possit, redditus ullos ad suam sustentationem, nec quidvis aliud habere. Quod non tantum in particulari de vno quoque, sed etiam de Ecclesijs, & domibus Societatis professæ est intelligendum. Nec etiam, quantumvis alijs sit licitum, pro Missarum Sacrificijs, vel prædicationibus, vel lectionibus, vel ullius Sacramenti administratione, vel quouis alio pio officio ex ijs, quæ iuxta suum institutum Societas exercere potest, stipendium ullum, vel elemosynam, quæ ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari solent, ab alio quam à Deo possunt admittere. Idem interdicitur 6. par. Const. cap. 2. §. 7. Et in Declarationibus littera G. & parte decima §. 1. ut nec ipsi præposito Generali Societatis in hoc dispensare integrum sit, ut expresse habetur in quinta Congregat. Generali Societatis I E S V, Canone 1. Non est quoque integrum Societati I E S V, aliquam Collegij dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorè, aut Confessarium, aut aliquem Theologiæ Lectorem, Societas obligetur, nisi quando hæc obligatio docendæ Theologiæ, non esset principalis, sed accessoria admissioni alicuius Vniuersitatis: quippe Societas Vniuersitatem aliquam admittens, potest ex consequenti obligari ad ordinarias illius lectiones, quamvis inter illas aliqua Theologiæ essent. Adeo autem grauitè interdicitur recipere aliquid pro ministerijs spiritualibus in Societate I E S V, quod transgressio huius interdicti non solum sit contra eius Cõstitutiones, sed etiam contra votum Paupertatis in Societate I E S V promissæ, & ideo sit mortalis. Hæc omnia habet Sanchez Tom. 2. in Præcepta lib. 7. Cap. 27. & 28. quæ consultò adducta sunt, ut appareat quantus rigor Euangelicæ & Apostolicæ Paupertatis sit in Societate I E S V. Quod si aliqui Religiosi v.g. Professi Societatis I E S V etiam si vni loco adstricti, tamen certos & stables redditus non acceptant, & id quidem aiunt se facere ad imitationem Apostolorum, & faciunt propter maiorem perfectionem ipsorummet Apostolorum; quãtò magis Apostoli exemplaria ipsiusmet Paupertatis, & in culmine perfectionis collocati, etiam si vni loco fuissent adstricti, non acceptassent certos & stables redditus? Nefariū est enim dicere, quod Religiosi vni loco adstricti, perfectionem paupertatem colāt, quàm Apostoli coluissent, si vni loco adstricti fuissent. Alias si Apostoli vni loco adstricti, redditus acceptassēt; frustra Religiosi vni loco

loco adstricti, reditus non acceptantes, allegarent in exemplum paupertatis suæ Apostolos: siquidem alia est ratio de Apostolis, alia de illis. Apostoli enim reditus non acceptarunt, quia vni loco adstricti non erant, sed tot mundi regiones circuire debebant: ij verò Religiosi vni loco adstricti sunt. Si autem verum esset, quòd Apostoli vni loco adstricti, reditus acceptassent, vtique magis congruum foret, vt Religiosi quoque vni loco adstricti reditus acceptarent: magis enim per hoc Apostolis se conformarent.

Sed iam his rationibus pensatis, videat vnusquisque quem spiritum redolet Propositio Theologi. Miror autem temeritatem eius, quod eam Propositionem, extrà omnem dubitationem positam asseruerit, de qua vtique dignum & conueniens erat saltem dubitare: dixit enim: *procul dubio*. Sic omnino vult possessionem bonorum in communi, esse perfectiorem carentia eorundem, quod vtique est hæresis Vigilantijs, iudicio S. Thomæ: sic suas res nequiter palliare vult exemplis ipsorummet Apostolorum.

PROPOSITIO XCIII.

Vti postea dilatata Ecclesia, & pastoribus animarum multiplicatis, ac ad certa loca addictis, acceptarunt Episcopi, aliique Ecclesiastici.

HOC argumentum Theologi, S. Th. ab aduersarijs paupertatis obiectum, & læpius ab eodem reiectum est, ita vt euidenter cognoscas Theologum armis contractis vti, & eius vires iam pridè prostratas. In primis in. Opuſc. 17. cap. 14 ait de his, qui homines à Religione retrahere conantur, Religiosorum perfectioni derogando, maxime eorum, qui in communi possessiones non habent. Dicunt insuper, quòd Christus Ordinem discipulorum instituit, quibus succedunt Episcopi & Clerici possessiones habentes, Ordines autem Religiosorum, absq; possessionibus in paupertate viuentium, postea ab alijs sunt instituti. Et respondet ad hoc argumentum cap. 16. Quod verò quare inducitur, quòd Dominus non instituit Ordinem non habentium possessiones, sed Ordinem prælatorum, qui possessiones habet, in altero quidem est apertum mendacium. Cum enim Dominus discipulos instituit, quòd nec argentum, nec aurum possideant, & quòd corda eorum non grauentur curis huius mudi: & dimittentibus agros, & domos propter nomen suum premia repromittit, non solum in futuro, sed & in hoc seculo, vt scilicet sint cum Apostolis, nihil in hoc mundo habentes, & omnia possidentes, manifestum est, quòd omnes, quicunque hanc regulam

secuti fuerint, institutionem Christi sequuntur: nec enim illi, qui sanctos sequuntur, per quos sunt Ordines instituti, ad ipsos accedunt, sed ad Christum, cuius documenta proponunt: quia nec illi seipsos predicauerunt, sed cum Apostolo IESVM Christum, eius documenta proponentes; in altero vero falluntur, vel fallere volunt per fallaciam accidentis. Instituit enim Christus Episcoporum Ordinem, & aliorum clericorum qui possessiones communes habent, vel proprias: Sed hoc in eis Christus non instituit, sed magis instituit eorum Ordinem in perfecta paupertate: sicut ex predictis apparet. Postmodum vero dispensatiue sunt in Ecclesia communes possessiones acceptae propter rationem predictam. Hæc ibi. Capite verò 15. ait. Ecclesia in sui primordio in omnibus membris suis talis fuit, qualis postmodum fuisse apud perfectos quoscunq; inuenitur. Sicut .n. natura, sic & gratia debuit a perfectis initium assumere. Et ideo Apostoli secundum illum statum, fidelium vitam ordinauerunt perfectioni conuenientem. Unde dicit Hieron. in lib. de Illustribus viris. Apparet talē primam Christo credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi nituntur, & cupiunt esse, ut nihil cuiusquam proprium sit, nullus inter eos diues, nullus pauper, & patrimonia egentibus diuidantur, Orationi vacetur, & psalmis, doctrina quoque & continentia. Hic autem viuendi modus, perfectioni congruus fuit apud primos credentes, non solum in Iudæa sub Apostolis, sed etiā apud Aegyptum sub Marco Euang. ut ibidem Hieron. dicit: & sicut in lib. Ecclesiast. Hist. narratur. Processu verò temporis multi in Ecclesiam erant intraturi, qui ab hac perfectione deficerent, quod non erat futurum ante Iudeorum excidium, sed Ecclesia apud Genes multiplicata. Quod postquam contriuit, vtile iudicauerunt Ecclesiarum Prælati, ut prædia & agri Ecclesijs conferrentur, non propter perfectiores quosq; sed propter infirmiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valerent. Hæc ibi. Opusc. verò 19. Cap. 6. idē argumentum sibi obijcit 1. 2. q. 1. Cap. Pudeat dicitur. Quod summi Sacerdotes statuerunt possessiones Ecclesie conferri, ut inter eos qui in communī vita degunt, nullus egens inueniatur. Et respondet ad hoc argum. Quod Ecclesia multos infirmos sustinet, quos non facile sustineret, sine temporalium possessionum solatio: expedit ergo facultates communes in Ecclesia possideri, proprijs dimissis, & præcipue propter pauperes sustentandos. Non tamen sequitur, quod nō sit expediens perfectis viris, qui sua dimiserunt, vitam Religiosam agere sine communibus possessionibus, & quamuis perfectio Apostolica non annulleretur in illis, qui possessiones communes habent, tamen expressius conseruatur in illis, qui proprijs dimissis, etiam communibus carent. Hæc S. Th. Demum ut aduertat diuersam esse rationem de Episc. & de Religiosis, aduerte ea quæ dicit S. Th. 2. 2. q. 186. art. 3. ad 5. Status, inquit, Episcopalis non ordinatur ad perfectionem adipiscendam, sed potius ut ex perfectione, quam quis habet, alios gubernet, non solum ministrando spiritualia, sed etiam temporalia: quod pertinet ad vitam actiuam, in qua multa operanda occurrunt instrumentaliter per diuitias, ut dictum est. Et ideo ab Episcopis, qui proficiuntur gubernationem gregis Christi non exigitur ut proprio careant,

reant, sicut à Religiosis, qui proficiuntur disciplinam perfectionis acquirenda. Hæc ibi. Opusc. verò 19. cap. 6. ait. Statutum, inquit, illud (nempe in Decret. dist. 1. C. Nemo dicitur quod Ecclesia non debet edificari, antequam ille qui vult edificare prouiderit quæ ad alimenta, & custodiam, & stipendia custodum sufficiant) inductum est in fauorem Ecclesiæ, & ministrorum Ecclesiæ, & ideo si aliqui super erogare velint, ut sine possessionibus Ecclesiæ seruiant, laudabiliores existunt, sicut Paulus prædicans Euangelium sine sumptu, qui prædicator erat à Deo ordinatus, ut patet 1. Corinb. 9. Ex his omnibus patet, quòd non valet argumentum Theologi: Episcopi alijque Ecclesiastici, certos redditus acceptarunt. Ergo & Religiosi Prædicatores quantumvis perfectissimi acceptent redditus. Sed vellem scire à Theologo, quid intelligit nomine aliorum Ecclesiasticorum? Vel enim intelligit Prælatos; vel intelligit etiam Religiosos. Si Prælatos; quare eos antea vocauit seculares, quos modò dicit Ecclesiasticos? nisi suspicio sit, quòd nomine Prælatorum secularium, intellexerit etiam Reges & Principes, ut eos in perfectione anteponeret Religiosis. Si verò intelligit etiam Religiosos; utique non omnes Religiosi acceptarunt redditus, ut patet de Fratibus Ordinis Minorum, & Professis Societatis IESV.

PROPOSITIO CXIV.

Non obest ergo perfectioni Religiosæ possessio bonorum temporalium bene distributorum, sed vel malus & superfluous eorum usus, vel nimis erga illa affectus, quorum utrumq; præscindit in ordinatis Religionibus, & votum Paupertatis, & regularis disciplina.

ISTVD quoque argumentum ab Aduersarijs paupertatis, S. Th. obiectum est, & ab eo refutatum. Opusc. enim 19. Cap. 6. inter argumenta impugnantium paupertatem in cõmuni habetur & istud: 1. 2. quæst. 1. dicitur. Expedit facultates Ecclesiæ possideri, & proprias perfectionis amore contemni. Et infra. Satis ostenditur, & proprias debere propter perfectionem contemni, & sine impedimento perfectionis posse Ecclesiæ facultates, quæ sunt profecto communes, possideri. Ergo etsi aliqui omnia sua amittant ad Religionem conuolantes, talem tamen Religionem debent eligere, quæ habeat facultates communes. Et respondet ad hoc argumentum. Quod quamuis perfectio non annulletur in illis, qui possessiones communes habent, tamen expressius conseruatur in illis, qui proprijs dimissis, etiam communibus carent. Hæc Sanctus Thomas. Et meritò: Aliud est enim non obesse perfectioni: aliud per-

perfectius esse. Et non valet istud argumentum. Non obest perfectioni. Ergo conuenit Religioni perfectissimæ. Cæterum quantum possessio bonorum temporalium rapiat affectum humanum, & quam difficile sit separare animum à bonis possessis, patet ex multis locis s. Th. Sufficiat interim ista citare. 2. 2. q. 186. ar. 3. in corp. ait. Ex hoc quod aliquis res mundanas possidet, allicitur animus eius ad earum amorem. Vnde Aug. dicit in Epist. ad Paulinū & Therasiā, quod terrena diliguntur arctius adepta, quam concupita. Nā vnde iuuenis ille tristis discessit, nisi quia magnas diuitias habebat? Aliud est, n. nolle incorporare que desunt, aliud iam incorporata diuellere. Illa n. velut extranea repudrantur, ista verò velut in membra præscinduntur. Et Chrysost. dicit super Matth. Quod appositio diuitiarum, maiorem accendit flammam, & vehemētiorem fit cupido. Et inde est, quod ad perfectionem charitatis acquirendam, primū fundamentū est voluntaria paupertas, vt aliquis absq; proprio viuat, dicente Domino Matt. 19. Si vis perfectus esse, uade, & vende omnia que habes, & da pauperibus, & veni sequere me. Hæc ibi. In eadem quoq; 2. 2. q. 118. ar. 7. in corp. ait. Est priuatio omnium facultatum, siue paupertas, perfectionis instrumentum, in quantum per remotionē diuitiarū tolluntur quadā charitatis impedimenta, que sunt præcipue tria. Quorum primum est sollicitudo, quam secum diuitiæ adferunt. Vnde Dominus dicit Matth. 13. Quod autem seminatum est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, & sollicitudo huius sæculi & fallacia diuitiarum, suffocat verbum. Secundū autē est diuitiarū amor, qui ex diuitijs possessis augetur. Vnde & Hieron. dicit super Matt. Quod quia diuitiæ habita difficilē contemnuntur, non dixit Dominus Matth. 19. Impossibile est diuitē intrare in regnū cælorū; sed difficile. Tertiū autem est inanis gloria, vel elatio, que ex diuitijs nascitur, secundū illud Psal. 48. Qui confidit in virtute sua, & in multitudine diuitiarū suarū gloriatur. Horū ergo primū a diuitijs separari nō potest totaliter, siue sint magnæ, siue parue. Necesse est n. hominē aliqualiūter sollicitari de acquirendis, vel conseruandis exterioribus rebus. Sed si res exteriores non querantur, vel habeantur, nisi in modica quantitate, quantum sufficiunt ad simplicem victum, talis sollicitudo non multū impedit hominē, Vnde nec perfectioni repugnat Christiana vitæ. Non n. omnis sollicitudo à Domino interdicitur, sed superflua, & notua. Vnde super illud Matt. 6. Ne solliciti sitis anima vestra quid māducaetis, & c. dicit Aug. in lib. de serm. Dom. in Mon. Non hoc dicit, vt ista non procarentur, quantum necessitatis est, sed vt non ita intueantur, vt propter ista faciant quicquid in Euāgelij prædicatione facere rubentur. Sed abundans diuitiarum possessio, abundantiorē solitudinē ingerit, per quā animus hominis multū distrahitur, & impeditur: ne totaliter feratur in Dei obsequiū. Alia verò duo, scilicet, amor diuitiarum, & elatio, seu gloriatio de diuitijs, non consequuntur nisi abundantes diuitias. Differt tamen circa hoc, virum diuitiæ abundantes, vel moderatæ, in proprio, vel in cōmuni habeantur. Nam sollicitudo que circa proprias diuitias adhibetur, pertinet ad amorē priuarum, quo quis se temporaliter amat: sed sollicitudo, que adhibetur circa res cōmunes,

per-

perinet ad amorem charitatis, quæ non querit quæ sua sunt, sed communibus incedit. Et quia Religio ad perfectionem charitatis ordinatur, quam perficit amor Dei usque ad contemptum sui, habere aliquid proprium perfectioni repugnat Religionis; sed sollicitudo quæ adhibetur circa bona communia, pertinere potest ad charitatem, licet per hoc impediri possit, aliquis altior charitatis gradus, puta, contemplationis diuinæ, aut instructionis proximorum. Ex quo patet quod habere superabundantes diuitias in communi, siue in mobilibus, siue in immobilibus, est impedimentum perfectionis; licet non totaliter excludat eam. Habere autem de exterioribus rebus in communi siue mobilibus, siue immobilibus, quantum sufficiat ad simplicem victum, perfectionem Religionis non impedit, si consideretur paupertas ad communem finem Religionis, qui est vacare diuinis obsequiis. Si autem consideretur per comparisonem ad speciales fines Religionum, sic præsupposito tali fine, paupertas maior, vel minor, est Religioni accommodata: Et tunc erit unaquæque Religio secundum paupertatem perfectior, quantum habet paupertatem magis proportionatam suo fini. Hæc ibi. Et postea subdit id quod ante dictum est: Religionibus ordinatis ad contemplata alijs iradenda competit modica, quæ sunt necessaria vitæ, congruo tempore procurata conseruare. Opusc. verò 18. cap. 7. ait: Adolesceus qui de via perfectionis quæsierat, abiit tristis. Causa autem tristitia, ut Hieron. dicit super Matth. redditur. Erat enim habens multas pecunias, id est, spinas et tribulos, quæ seminem Domini suffocauerunt. Et Chrysost. idem exponendo dicit. Quod non similiter detinentur qui pauca habent, et qui multis abundat, quoniam adiectio diuitiarum maiorem accendit flammam, et vehementior fit cupido. Et infra. Diues difficile intrabit in regnum celorum. Et ratio est ut Hieron. dicit, quia diuitia habitæ difficile contemnuntur. Et infra. Difficile est affectum diuinis possessis non alligari, quod facit impossibilitatem intrandi in regnum celorum. Consonat s. Bonau. in Apolog. Paup. Vnde, inquit, Gregor. in 4. Moral. Rarum valde est: ut qui possident aurum, ad requiem tendant, cum per semetipsam Veritas dicat. Quam difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum celorum. Idem etiā in 4. Dialog. Cura rei familiaris vix sine culpa agitur, etiam ab his qui qualiter culpas declinare debeant sciunt. Et Rabbanus super Matth. Difficile (hoc est, maximi laboris) est, pecunias habentes, vel in pecunijs confidentes, exutis phylargiriæ retinaculis, aulam regni celestis intrare. Propter quod securum est diuitias fugere, et eas abdicare perfectum. Vnde Hieronymus ait. Apostolici fastigij est, perfectæque virtutis, vendere omnia, et pauperibus distribuere, et sic leuem et expeditum, cum Christo ad celestia subuolare.

Pro Coronide totius istius tractationis de Paupertate, aduerte, quod Theologus argumenta pro suo intento deprompsit ex armario impugnantium paupertatem in communi, quos S. Th. Opusc. 17. Cap. 1. vocauit novos Vigilantios. Primum enim argumentum, quod sit maior sollicitudo querendo eleemosynas, quam possidendo bona in communi, proposuit S. Th. nomine illorum Opusc. 17. Cap. 14. loco 7. Et confutauit Cap.

Cap. 16. secundum argum. ab exemplo SS. Fundatorū Religionū, proposuit eodē loco cit. in ordine secundū: & confutauit cap. quoq; 16. Idem proposuit Opus. 19. cap. 6. loco 22. Et ibidē refutauit. Tertiū argum. de libertate seruiendi Deo, proposuit Opusc. 19. cap. 7. loco 2. Et eodem cap. refutauit. Quartum argum. de adulatione, siue non adeo expedita libertate in prædicando, proposuit loco immediatē citato, & soluit ibidē. Quintum argum. de loculis Christi, proposuit Opusc. 19. cap. 6. & soluit ibidē. Sextum argum. de pretijs prædiorū conseruatis ab Apostolis, proposuit, & soluit eodē loco. Septimū argum. de Episcopis proposuit Opusc. 17. cap. 14. & soluit cap. 16. Et Opusc. 19. cap. 6. & ibidē soluit. Octauū argum. de eo, quod non obstat perfectioni possessio bonorū in cōmuni, proposuit Opusc. 19. cap. 6. & soluit ibidē. Eadem quoq; omnia argumenta proposuit S. Bonauent. in Apol. Paup., & soluit; vt legenti constat. Quid ergo inferre licet, nisi quod spiritus Vigilantijs in Theologo surrexit? Iam quod arma nouorū Vigilantiōrū assumpsit. ideo & ipse nouus Vigilantius est. Videat Theologus an sit discipulus S. Thomæ, an verò potius aduersarius eius? vtpotē qui argumenta aduersariorum eius, ab ipso confutata reassumpserit. Videat an Regulas suas ex doctrina S. Thomæ decerpserit, qui potius argumenta contraria attulerit? Vtinam incitiam suam, & fraudes orbi non propalasset; vtique non erubuisse.

PROPOSITIO XCV.

Commendat & hoc perfectionem Religiosi Ordinis, si ceteris paribus ex instituto suo occupet se pro Deo in arduis & difficilioribus, quàm alij. Hanc ob causam S. Th. 1. p. q. 95. art. 4. ad 2. ait, Opus difficilius ex parte obiecti, esse magis meritorium. Vnusquisq; enim mercedem percipiet secundum suum laborem 1 Cor. 3. Maior autem est labor, ubi est res difficilior, quæ pro Deo perficitur.

HÆC Propositio manifestam cōtinet contradictionem. Si enim commendat perfectionem Religiosi Ordinis, quia ex instituto suo se occupat in rebus arduis, & difficilioribus, quàm alij; quomodo non commendat perfectionem Religiosi Ordinis, si ex instituto suo se occupat pro Deo, austeritate, & paupertate in communi: quandoquidem istæ res adeo sunt arduæ & difficiles, quod eas valde reformidat Theologus? Ceterum quod difficile, non faciat ad augmentum præmij

mij essentialis, supra ostensu est ex doctr. S. Th. Cōtinet ēt hęc Propositio falsissimā citationē S. Th. Non .n. S. Th. 1. p. q. 95. a. 4. ad 2. habet. Opus difficilius ex parte obiecti esse magis meritoriu. Refero verba S. Th. loco cit. vt fides dicto adhibeatur. Ad secundū dicendū, quod difficultas & pugna pertinet ad quantitatem meriti, secundū quantitātē operis proportionālē, vt dictū est. Et est signū promptitudinis volūtatis, quæ conatur ad id, quod est sibi difficile: promptitudo autem volūtatis, causatur ex magnitudine charitatis. Potest autē contingere, quod aliquis ita prompta voluntate faciat opus aliquod facile, sicut aliquis difficile, quia paratus esset facere etiam quod sibi esset difficile. Difficultas tamen actualis, in quantū est pœnalis, habet etiā quod sit satisfactoria pro peccato. Vt autē plenius percipias doctr. S. Th. considera ea quæ in corp. art. habet. Dicendum, inquit, quod quātitas meriti ex duobus potest pensari. Vno modo ex radice charitatis, & gratiæ; & talis quantitas meriti respondet premio essentiali, quod consistit in Dei fruitione: qui .n. ex maiori charitate aliquid facit, perfectius Deo fruitur. Alio modo pensari potest quantitas meriti ex quantitate operis. Quæ quidem est duplex scilicet absoluta, & proportionalis. Vidua enim quæ misit duo era minuta in gazophylacium, minus opus fecit quantitate absoluta, quā illi qui magna munera posuerunt. Sed quantitate proportionali vidua plus fecit secundū sententiā Domini, quia magis eius facultatem superabat. Vtraque tamen quantitas meriti respondet premio accidentali, quod est gaudium de bono creato. Sic igitur dicendum, quod efficaciora fuissent hominis opera ad merendum in statu innocentie, quā post peccatum, si attendatur quantitas meriti ex parte gratiæ, quæ tunc copiosior fuisset, nullo obstaculo in natura humana inuenio. Similiter etiam si consideretur absoluta quantitas operis: quia cū homo esset maioris virtutis, maiora opera fecisset. Sed si consideretur quantitas proportionalis, maior inueniuntur ratio meriti post peccatum, propter hominis imbecillitatem. Magis enim excedit paruum opus potestatem eius, qui cum difficultate operatur illud, quā opus magnum potestatem eius, qui sine difficultate operatur. Hęc S. Thomas.

Sed instat Theol. duplici argum. Primum est tale. Hanc ob causam dilectio inimici est magis meritoria, ceteris paribus, quā amici, vt idem S. Tho. habet 2. 2. q. 27. art. 7. Sed debebat Theol. expendere totū textū S. Th. qui eo in loco sic inquit. Dicendū quod ratio diligendi proximum, Deus est: sicut supra dictū est. Cū ergo queritur: quid sit melius, vel magis meritoriu; Vtrū diligere amicū, vel inimicū? dupliciter istæ dilectiones comparari possunt. Vno modo ex parte proximi, qui diligitur: alio modo ex parte rationis, propter quam diligitur. Primo quidem modo dilectio amici, præeminet dilectioni inimici, quia amicus & melior est, & magis coniunctus: vnde est materia magis conueniens dilectioni. Et propter hoc actus dilectionis super hanc materiam transiens melior est; vnde & eius oppositum est deterius: peius enim est odire amicū, quā inimicū. Secundo autem modo, dilectio inimici præeminet propter duo.

Hh

Pri-

Primo quidem, quia dilectionis, amici potest esse alia ratio, quam Deus; sed dilectionis inimici, solus Deus est ratio. Secundo quia presupposito, quod uterque propter Deum diligatur, fortior ostenditur esse Dei dilectio, quæ animum hominis ad remotiora extendit, scilicet, usque ad dilectionem inimicorum. Sicut virtus ignis tanto ostenditur esse fortior, quanto ad remotiora diffundit suum calorem. Tanto ergo ostenditur diuina dilectio esse fortior, quanto propter ipsam difficiliora implemus, Sicut & virtus ignis tanto est fortior, quanto comburere potest materiam minus combustibilem. Sed sicut idem ignis in propinquiora fortius agit, quam in remotiora; ita etiam charitas feruentius diligit coniunctos, quam remotos. Et quantum ad hoc dilectio amicorum secundum se considerata, est feruentior & melior, quam dilectio inimicorum. Hæc S. Thomas. Non ergo quocumque modo dilectio inimici est magis meritoria; quæ verò ratione præmineat, iam patet ex dictis S. Thomæ: Quia nimirum sic dilectio, quæ est principium merendi, ostenditur esse fortior; non autem quasi difficultas faciat aliquid ad rationem præmij essentialis. Nam quemadmodum idem S. Doctor in sequenti articulo in resp. ad 3. docet. Plus facit ad rationem merui & virtutis bonum, quam difficile. Vnde non oportet quod omne difficilius sit magis meritorium, sed quod sic est difficilius, ut etiam sit melius. Secundum argumentum Theologi est. Eleemosyna illa Christo iudice Luc. 21. maior erat, Deoque magis accepta, quam paupercula vidua dans duo æra minuta exhibuit, quam diuitum copiosior: quia illi difficilius fuit, totum quod habuit, Deo offerre, quam diuitibus superflua ex abundanti erogare. Cæterum ad hoc respondeo, quod vidua illa quantitate proportionali, plus fecit secundum sententiam Domini: proportionalis autem quantitas meriti, respondet præmio accidentali: ut docet S. Thomas paulò ante citatus 1. p. quæst. 95. ar. 4. in Corpore.

Demum aduerte, quod non quælibet Religio, quæ occupatur in difficilioribus, est perfectior; sed quæ ita in difficilioribus, quod illa difficiliora sint meliora, ut supra ex S. Thoma dictum est: non enim omne difficilius, melius est: siuè, quæ ita occupatur in difficilioribus quod non in periculosioribus pro anima, quæ prudenter declinantur. De quo vide si placet S. Thomam Opusc. 18. Cap. 20. Difficilius enim est Castitatem tueri, conuersando cum mulieribus; sed quia periculosius, idè ex consilio Sanctorum, declinanda est huiusmodi difficultas.

PROPOSITIO XCVI.

Attende etiam ad hoc, Illustrissime Domine, ut eam Religionem tuo nepoti commendes præ cæteris, in qua cum regularum obseruantia, vides maiorem concordiam & domesticam vñionem,
præ

*praesertim in magna dissimilitudine graduum, & nationum
varietate simul cohabitantium.*

AT quomodo videbit Illustriss. Dominus domesticam vnionem, qui eo ipso, quod est Illustrissimus, & non Religiosus, utiq; est positus extra claustra? Nūquid penetrabit muros oculis, ut videat ea quæ domi sunt? Poterit quidem ad extra videre maiorem concordiam, sed quomodo videbit ad intra domesticam vnionem; praesertim si summa diligentia cælantur res secretæ? Dicam ampliùs; quomodo penetrabit oculis interiora conscientiae vniuscuiusq; in qua potissimum residet charitas Dei, & proximi. Scriptum est. n. Matth. 23. *Vae vobis scribae & Pharisei? qui mundatis quod de foris est calicis, & paropsidis, intus autem pleni estis rapina & immunditia. Pharisee cace, munda priùs quod intus est calicis & paropsidis, ut fiat id quod de foris est, mundum. Vae vobis Scribae, & Pharisei hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ a foris parent hominibus speciosa, intus autem plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia: Sic & vos a foris quidē pareis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Sed inquis Theologe. Certissimum signum familie Dei est concordia, & domestica vnio. Non Theologe: non inquam absolutè vnio & concordia est certissimum signum familie Dei. Scriptum est. n. Nahum. 1. Sicut spine se invicem complectuntur, sic conuiuium eorum pariter potantium: sed concordia & vnio fundata in dilectione Dei, est certissimum signum familie Dei.*

PROPOSITIO XCVII.

Quæ tantopere est Deo grata, ut S. Macario Abbati, etsi vitam ducenti in Eremita solitariam, in perpetuis ieiunijs, & carnis macerationibus, multò maioribus, quàm hoc nostro saeculo vigeat in vlla Religione, etiam Eremitica; & assidue rerum diuinarum contemplationi dedito, Deus pratulerit duas feminas coniungatas rei uxoriae vacantes; quæ tamen nil præ cæteris habebant, quàm quod per annos quindecim in domo vna pariter manentes, nec turpe verbum altera dixisset ad alteram, nec litem mouisset, sed in pace vixissent, & à secularibus verbis abstinerere ad mortem decreuissent, cum desiderio vitæ Monasticae, si id per maritos earum aliquando liceret.

DEbebas perpendere Theologe, quod dicitur loco citato. Videlicet, has mulieres pari consensu tractasse, quatenus pariter re-

H h 2 liētis

licitis maritis, in Congregationem Religiosarum Virginum proficiscerentur: & multis precibus hoc à Coniugibus non valuerunt obtinere. Quo non adepto inter se & Deum posuerunt testamentum, ut usque ad mortem sæculare verbum non loquerentur omnino. Sicut .n. aliquis ex maiori charitate potest velle sustinere Martyrium, quam alius sustineat; vnde voluntarie Martyr, potest mereri sua voluntate præmiū essentiale æquale, vel maius eo quod Martyri debetur, ut ait S. Tho. in 4. Dist. 49. q. 5. art. 3. quæstiunc. 2. ad 3. ita aliquis ex maiori charitate, potest velle Religiosam vitam, quam alius de facto Religiosus: vnde voluntarie Religiosus, potest mereri sua voluntate præmiū essentiale æquale, aut maius eo, quod Religioso debetur. Denique non paruum est, nunquam sæculare verbum proferre. Scriptum est enim Iacob 3. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir, potest etiam fr̃ano circumducere totum corpus.

PROPOSITIO XCVIII.

Et hæc ut opinor sufficient, Illustriss. Domine, ad adferendam tibi certam lucem, pro utroque desiderio tuo.

ATtulisti Theologe certas tenebras, non certam lucem; nisi quod tenebras dicis lucem, & lucem tenebras. Tua .n. epistola passim respersa est Propositionibus implicatis, inuolutis, vasis, friuolis, subdolis; imò erroribus; imò hæresibus: ita quod mirum sit, hanc opellam tuam adeò exiguum mole, tamen adeò magnam perniciem. Mirabile enim est plurimos etiã prima facie doctos, tuas fraudes, nec quidem comperisse, at plures tuis persuasionibus blandis illectos, austeritati, & paupertati renuntiasse, & à Religionibus rigidis, & pauperibus, auersionem in animo concepisse.

PROPOSITIO XCIX.

Vnum restat, ut te excitem ad aperiendam liberaliter manum, & cum bonis ac nepote tuo, cor ipsum tuum.

MI Theologe, non est semper conueniens ei Ordini deferre bona temporalia, cui aliquis seipsum deuouet. Duæ enim sunt opiniones circa istud. Vna affirmans, Altera negans, Vtraque tamen

men opinio faretur, quod propter periculum infamiae, & mali nominis, cui Religiosi admittentes alumnos cum suis facultatibus & diuitijs possunt subijci, non sunt aggreganda bona Ordini, sed potius pauperibus elargienda. *Quia melius est nomen bonum, quam diuitie multae.* Et sanè apud viros pietate, & doctrina probatos, non potuit Theologus euadere suspicionem, & notam auaritiæ. Tota. n. Epistola, Nepotem semper cōiunxit bonis; imò potius è conuerso, bonis adiunxit Nepotem. Infallibiliter enim in decursu totius Epistolæ, semper primo loco posuit bona, secundo Nepotem: unde suspicantur ij, ne Nepotem propter bona Religionis venari voluerit. Sed iam oro te, ad quid tali Religionis bona accumulare gestis, quæ habet possessiones communes & redditus, & est libera à quærendis eleemosynis? Si enim non potest quærere modicas eleemosynas, quomodo maiores? Ridiculum est. n. dicere, quod Religio non possit petere frustum panis, & possit petere mille marcas auri: quod nō possit petere modica necessaria pro victu & vestitu; & possit petere villas, & oppida. Quomodo talis Religio minimè libera à quærendis eleemosynis magnis, (quandoquidem & possessiones, & villæ, à Religiosis ex eleemolyna habentur, & libera elargitione fidelium) potest melius & Deo, & sibi, & proximis vacare? siquidem tu Theologe enuntiaisti, quod Religio si non liberi à quærendis eleemosynis, nō possunt melius & Deo, & sibi, & proximis vacare. Quomodo talis Religio liberiùs errantes corrigit, si ab Auditoribus quæret subsidia temporalia, & quidem ea magna? Timebit in benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit. Tua dicta Theologe profero: ex his te ipsum iudica.

Sed videamus quare talibus Religionibus bona dedicare velis? Fortasse propter hanc rationē, quam suprà in hac tua Epistola tradidisti. Si, inquis, inueniantur plures hominum piorum Ordines vel Congregationes, quæ videantur bonæ & perfectæ, debent potius ijs bona cum Nepote offerri, qui sequuntur perfectius viuendi institutum, & in eo modum viuendi perfectiorē. Perfectius autem viuendi institutum, secūdum te est, quod habet possessiones, & redditus: & modus viuendi apud te perfectior, habere possessiones & redditus, quàm carere eis; in quo quidem grauiter hallucinatus es in materia fidei. Inquit. n. S. Th. Opusc. 17. Cap. 15. *Mentionatur in doctrina fidei, dicentes, minoris esse perfectionis eos, qui communibus possessionibus carent.* Doctrinam quoq; asserētium perfectiorem modum viuendi cum possessionibus, quàm sine illis, Sanctus Thomas notauit hæresis Vigilantianæ, vt suprà dictum est: tu autem id asseruisti, eo ipso quod conatus es monstrare perfectius viuendi institutum, & in eo modum viuendi perfectiorem; quem in particulari describendo, docuisti esse modum

viuendi cum possessionibus. Ergo secundū te modus viuendi cū possessionibus est perfectior: quōd dicere est Vigilanti errorē renouare. Sed quicquid sit de hoc, certē Theologe non constat, eleemosynā semper esse meliori dandam. Ait. n. S. Th. in 4. Dist. 15. q. 2. art. 6. quæstiunc. 3. ad 1. Quod quamuis Deo propinquior sit semper melior, non tamen semper debet ei magis dari, quia eleemosynarum largitio, ad necessitatem proximi subleuandam diuinius instituta est. Vnde si indigentia ex parte altera nimis excedat, magis seruabitur intentio instituentis eleemosynam, quam si meliori daretur. Sed esto, eleemosyna meliori semper sit danda; utiq; bona ista Nepotis, Episcopis dedicanda erunt. Si enim offerenda sunt Religionibus perfectioribus, & Religio secundū te perfectior est, quæ proximē accedit ad Episcopalem statum: Ergo multo magis offerenda hæc bona Episcopis; siquidem status illorum est status perfectissimorum, eo magis quia ipsi bona accipiunt, ad dispensandum ea fidelibus.

PROPOSITIO C.

Unum denique addo, id ut nepoti tuo inculces seriō, ne à sancto vitæ arctioris desiderio resiliat, tum aliàs ob causas, tum ne vitæ æternæ iacturam patiatur.

Oblitus est tui Theologe, vel certē tanquam asina Balaam inuitus loqueris. Quid enim tibi agitur, ut dicas, Nepoti inculcandum seriō, ne à sancto vitæ arctioris desiderio resiliat? Hæccine tibi vitæ est arctior, quæ Psalmodia caret, vitæ externam austeritatem nō profitetur, paupertatem in communi non seruat? Arctitudo tibi est, austeritatem externam non habere, & possessionibus communibus abundare? Quanta arctitudo tibi erit austeritas, & paupertas in communi? Sanè talis arctitudo supra captum mentis, vel fortasse carnis tuæ. At reuera comparatiuè loquendo, ut tu profers, non est vitæ arctior, qualem tu hucusq; descripsisti. Ergo fortassis Nepos Illustrissimi ultimo consilio illectus, quod veritas ipsa, præter tuam intentionem, expressit, relictis consilijs de blandiori vitæ, euolabit ad vitam arctiorem, & tuum laborem frustraneum reddet. Si enim Nepos Illustriss., omnino vitæ Religiosæ amplectendæ animum destinauit, potius eligit Religionē, in qua simul magis resplēdet Dei dilectio, & proximi propter Deum, & habet opera virtutis Religionis, & opera pœnitentiæ, & facit maximum fructum in Ecclesia Dei, & offert plures occasiones heroicas virtutum & laborum pro Dei gloria. Et in ea est simul præ-

prædicationis, & orationis, & psalmodiæ studium; quamvis maius studiū prædicationis & orationis, quàm psalmodiæ, & vitæ externæ austeritatē profitetur, & paupertatē in cōmuni tantoperè cōmendatam à Sanctis, seruat & occupat se Pro Deo in rebus arduis, & difficilibus; Denique in qua est maior concordia, & vnio domestica, cum magna dissimilitudine, & varietate, & graduum, & nationum: potius inquam eligeret talem Religionem, quàm eam quæ quædam ex dictis complectitur, quædam verò à se excludit: vt paupertatē in cōmuni, austeritatem externā &c. Talis enim Religio, secundum Theologi regulas, est perfectior, quia habet media efficaciora, plura, & ordinata, auxilia plura, & meliora, pluribus & melioribus est fulta præsidij ad consequendū suum finē perfectissimū. Quod si ita est, eludetur tota spes Theologi, de bonis Nepotis. Cum enim Religio profitens paupertatem in cōmuni, non requirat bona Nepotis, inde est quod si Nepos tali Religioni seipsum addiceret, illa utique bona remanebunt Illustrissimo, & eius familiæ: Theologum verò hiantem, spes sua faller, & dicet.

Oleum, & operam perdidit.

EPILOGVS.

HIC tandem librum hunc, totum ferè ex dictis SS. Patrum, potissimum tamen Doctoris Angelici S. Tho. Aquinatis cōcinnatū, verbis eiusdem S. Doctoris, quibus & ipse similes libros terminare solitus est, concludo. *Hæc sunt quæ ad præsens scribenda occurrunt, contra eum qui perfectionem Religionis denigrare attentauit. Si quis igitur contra hæc rescribere voluerit, mihi acceptissimum erit. Non autem coram pueris (addo & mulierculis) garruat, sed scribat & scripturam proponat in publico, vt ab intelligentibus dyudicari possit, quod verum sit, & vt quod erroneum est, auctoritate veritatis confutetur.* Adiungo de meo: Prodeat Author de latebris, & nomen suum in aperto prodatur, ad singula figillatim, & distinctè respondeat, & ea vel approbet, vel reprobet, non apices, sed substantiam rei scrutetur, doctrinæ S. Th. cui spontè se adstrinxit, constanter inherendo respondeat, certus quòd me paratissimum, & promptissimū ad satisfaciendū sibi sepe reperiet, si modò conditionibus à me propositis perititerit.

Omnia subijcio S. M. R. Ecclesiæ, & iudicio doctorum virorum, paratus corrigere quæ corrigenda videbuntur.

F I N I S.

Laus Deo Virginiq. Matri.

2

2. 6. 202

predicationis & orationis & plasmationis studium; quamvis magis su-
am predicationis & orationis, quam plasmationis, & vite exterioris in-
structionem, & partem in communem tantopere commendatam
a sanctis, sicut & occupat in Prologo in rebus a duobus & difficultibus
Idcirco in qua est maior concordia, & vno domestico, cum magis
diffinitudine, & varietate, & gradum, & nationum; potius induram
eligeret talem Religionem, quam eam que quidam ex dictis complicit
tunc quidam vero a se excludit, ut pariter in communem, anhelantem
externa &c. Talis enim Religio, secundum Theologos regulas, est per
fectior, quia habet media efficaciora, pura, & ordinata, auxilia pura,
& meliora, & melioribus est ista presidia ad consequendum
suum finem perfectius. Quod si hoc est, claudetur tota ipse Theologia
de bonis. Cum enim Religio perfectiora pariter in com-
munionem requirit bona, & oportet, ut quod si Neque tali Religio-
ni seipsum addicere illa, & quod bona remanent illi, & eius
familia: Theologum vero hanc, ipse sua taliter, & dicit.

PROLOGVS

Hic tandem librum hunc totum fore ex dictis 22. Partibus possit
librum tamen Doctor Angelicus 2. Tho. Aquinas cōtinuare
veris eiusdem 2. Doctoris, quibus & ipse similes libros terminare so-
litus est, concludo. At si quis qua ad praeferendum occurrunt, contra eius
que perfectionem Religionis hanc non minuant, si quis quoniam contra hoc vel
re veluti, ubi necessarium est, non autem totum parum (ad hoc & magis tu-
lis) gerat, sed sicut & si primum propositum in publico, ut ab intelligentibus
quidam possit, quod verum sit, & ut quod certum est, imperturbate verum con-
sistent. Adhuc de meo: Prodeat Auctor de scriptis, & nomen suum
in aperto probat, ad singula ligat, & distincte respondet, & ea
vel approbet, vel reprobet, non apices, sed distinctam rationem
aliquam 2. Th. cui potest se adstrictum, constantem inueniendo respon-
deat, certus quod me paratissimum, & promptissimum ad satisfaciendum
libri, seque reprobet, modo conditionibus a me propositis paratissimus.

Omnia sapientia 2. M. L. Ecclesiae, & iudicio doctorum virorum,
paratus corrigere que corrigenda videbuntur.

FINIS

Jo. de Virgilio. Auct.

791792500

